

బ్రహ్మసూత్రములు

నరహరి రంగయ్యశెట్టిచే రచింపబడిన

అర్థతాత్పర్యములు

ప్రచురమాద్యము

Edited by

P T G Rangaramanujacharyulu

హరిప్రయా ప్రకాశనము

తిరుపతి

2000

బ్రహ్మసూత్రములు

సరహరి రంగయ్యశెట్టిచే రచింపబడిన

అధికాత్పర్యములు

ప్రదమాదాయము

Edited by

P T G Rangaramanujacharyulu

హరిప్రియా ప్రకాశనము

తిరువతి

2000

ప్రచురణ

చూడవలెను

దేవాలయములకు వేదాంతములు

సంపాదించుటకు

సమర్థులు

సంఖ్య 50

This book is published with the financial aid
of Tirumala Tirupati Devasthanams Tirupati
under their scheme Aid to the Authors

ప్రచురణ

సంఖ్య

001

తొలిపలుకు

సేవ్యుడవ్వాయతలా ఎవ మహతా భారతేన చ
ఉపభృంహితవేదాయ నమో వ్యాసాయ విష్ణవే

సృష్టి స్థితి లయభారతుడైన భగవ తుడు బాదరాయణునిగా
వేదములను ఋగ్ యజుర్ సామ అధర లుగా విభజి చి వేదా త
ఉపనిషత్తుల సారమును సూత్రరూపముగ రచించి బ్రహ్మసూత్రపాదకళాస్థ
లోకమునకు అందించి మహోపనిషదులను చేసిను ఎన్నలోకేశ్వరుడైన పరమాత్ము
చేతనాచేతనాత్ముడైన జగత్తునుగురించి కర్మసత్యమున జననమరణరూపములు
దుఃఖముననుభవించుచున్న జీవులు ఏవిధముగా పరమానందభరితుడైన మ
హి పొ దగలరను ఉపాయమును బ్రహ్మవిద్యలనెఱచు ఉపాసనల గ
బ్రహ్మసూత్రములు తెలియజేయుచున్నవి ఉపనిషత్తులలోని వాక్యములను వి
ఓక్షోక్త్య అధికరణముగా ఏర్పరచబడినది బ్రహ్మసూత్రపాదకళమైన ఈ
వేదా తళాస్త్రముగా ప్రసిద్ధమైనది ఇది నాలుగు అధ్యాయములుగా
పాదములుగాను 545 సూత్రములతో 156 అధికరణములుగా ప్రతిపాదిం
బందు మొదటి అధ్యాయమునకు సమవ్యయార్థాయమని రెండవ అధ్యాయ
అవిరోధార్థాయమని మూడవ అధ్యాయమునకు సాధనార్థాయమని
అధ్యాయమునకు ఫలాధ్యాయమని పేరు

ఈ బ్రహ్మసూత్రములయందు ప్రథమాధ్యాయమునందలి ప్రథమ
అయోగవ్యవచ్చేదపాదమని ద్వితీయపాదము అన్వయోగవ్యవచ్చేదపా
త్యతీయపాదము స్పష్టజీవాదిలి గకపాదమని చతుర్థపాదము స్పష్టకర
లింగకపాదమని వ్యవహారి వణదుమ ద్వితీయాధ్యాయమునందలి ప్రథమ
స్వ్వతిపాదమని ద్వితీయపాదము తర్కపాదమని త్యతీయపాదము వియక్
చతుర్థపాదము ప్రాణపాదమని యెఱుఁగదు త్యతీయాధ్యాయమునందలి ప్రథమ
జీవరోషపాదమని ద్వితీయ పాదము ఉభయ లి గపాదమని త్యతీయ
గ తోవని ఎరపాదమని చతుర్థపాదము అ గపాదము కీర్తి వ
లతురాధ్యాయమున దలి ప్రథమపాదమునకు అవ్యక్తిపాదము దాతీయ పా
త్రా తీయము త తీయ పాదమునక గతిపాదము త రహి
ముఖిపా య ప్రవచనము శుక్లకాశికాది ాఖ్యములు ది. ౧

నరచేదా అహంకారముల ముక్కుల నుండి నరల
 ధారయమునకు ఎదురయి ధారయము వ్యవహారము దీనిమందలి మొదటి
 నందు ఎరుకతో సత్యసంకల్పాశాసిత అవనిమిత ఉదాహరణములచే తనకుం
 యయిన చేతనాచేతనములకన్న విజ్ఞానమైన ఎడమ పురుషోత్తమదయన
 రాయమునే వేదాంతవాక్యములు ప్రతిపాదించుచున్నవి తెలియజేయుచున్నది
 మూడు నాల్గవ పాదముల దు అప్పన్తతీవర్ణనములయిన వాక్యములచేత
 పంచబడినది కల్పాదగుణాకరుడైన బ్రహ్మమేనని స్పష్టతీవర్ణన గగములయిన
 లచే స్పష్టవృత్తధారయనుపాదివాక్యములచే ప్రతిపాదించుచున్నది వర్ణనమేనని
 వలచినది

రె డవ అధ్యాయమున వరమతములు నిరాకరించబడినవి రాయందు
 పాదమున కవిలాదివృత్తులచేత ప్రతిపాది వలచిన అగత్యారణ్యము
 గురునని చెప్పబడినది రె డవపాదమున వరమాయచే అగత్యారణ్యము
 కము తొప్పులయిన లోకములు యోగారాలు తూర్పుదారులు మార్చునీతుల
 య క్రిమలు వేదబాహ్యులయిన కాపాల కలయుఖ పాశునక క్షైవమతములు
 చుబడినవి ఇలాగే పాంచరాయణము కూడా వేదవిరుద్ధమని ఆప్రామాణికమని
 పాంచరాశ్రమ ప్రమాణముగా బ్రహ్మచర్యవదన సమాధానము చెప్పబడినది
 పాదమున వేదాంతమతమునందలి అక్షైవములకు సమాధానమీయబడినది
 య ఉత్పత్తిని తీవుల ఉత్పత్తిని చెప్పి ప్రతివాక్యములు పరిశీలించబడినవి
 కర్మకృతము స్వభావముగా గల తీవుని స్వరూపము తీవులనేకులనియు తీవుని
 ము భగవదధీనముయినదనియు ప్రతుకులననుసరించి చెప్పబడినది
 సమున తీవునికి ఉపకరణములయిన ఇంద్రియములకు ప్రాణమునకు ఉత్పత్తి
 నుండినవి చెప్పి ప్రతివాక్యములు పరిశీలించబడినవి ఈ విధముగా మొదటి
 ధ్యాయములందు రె పాదములచేత బ్రహ్మస్వరూపము నిరూపించబడినది

తృతీయాధ్యాయమున వరప్రహ్మము పాద ఐక ఉపాయములను
 లవలదు భగవదుపాసనల విధానమును చెప్పబడినది మొదటిపాదమున ఈ
 ంది మరియొక లోకమునకు ఒక దేహమునుండి మరియొక దేహమునకు
 కీవుని జాగృత్ సుషుప్తి మురారూపములయిన అవస్థలు చెప్పబడినవి
 సమున భగవంతునియే దేహములు లేక తీవులయను కల్యాణరహితములు
 ఎరుగయు ప్రాకృతికములు ఎ ధ్యాయము 10/1 అంశము ౧౬
 ముల లేకపోవుట ఆధారము ౧౦ అంశము ౬ సామప్రకాశిక

ప్రతిభా ప్రియతామ రేచుభ్యువాయ నమః సుతామః సుతామః
సమావమయిన వారుగానీ పర్యవ్రాజకంబో అధికారులయినవారుగానీ వేరెవర
వరమవుతున్నారోయిన భగవంతుని పో దులయే ముసలియని తెలియజేయ
మూడవపాదమును సరియైన భూమినియ్య దూరమియ్య ఉపశాసనమియ్య శాం
నైశాసన మియ్య అనందమయి నియ్య అక్షయియ్య అక్షయియ్య ఉన్నదియియ్య ఖా
నానికీసేయియ్య మొదలగు బ్రాహ్మవిద్యలన్నింటికీకే పేరులను ఉపాసనకు బ్రహ్మ
ఫలమని విరూపింపజేసినది నాల్గవపాదమున కర్మజ్ఞానములకు అంగాం
వివరించబడినది

చతుర్వాక్యమున మొదటి పాదమునందు విద్యావ్యాపనోపదేశపు బ్రహ్మవిద్యకు ఫలము ముక్తియనని ప్రతిపాదించబడినది బ్రహ్మవిద్యోపాను-
జీవునక ప్రాధిక్యకర్మ న రితకర్మలు విద్యామాహాత్మ్యము చేత నశి
బ్రహ్మవిద్యోపాననకు తరువాత చేసిన పుణ్యపాపరూపముయిన కర్మలయందలి
ముక్తిజీవుని స్పృహకులకు పాపము శుభ్రపులకు చేరునని నిరూపి
రె దవపాదమునందు ముక్తిసౌందరి జీవుని ఉత్తమతాప్రకారము దక్షి
ఉత్తరాయణములలో మరణించినచో వచ్చు ఫలము వివరించబడినది. మూడు
బ్రహ్మవిద్యోపానతురయున జీవుడు చేపాచును వదలిన నీదవ బ్రహ్మలోకము,
మార్గము అయా మార్గమున అయా లోకములకధిపతులయిన అనిహాసి
ఉష్ణులోక ప్రాప్తియు విశదీకరించబడినది వ్యావహారికమున ముక్తిసౌ దిన
బ్రహ్మవిద్యోపానియు కర్మన బంధమువలన గలుగునట్టి ఈ ప పారము
రాకుండులుయనబడు అష్టనరాష్ట్రాక్షియు జగత్తును సృష్టించునట్టి ఈశ్వరుడు,
విగిగిన ముక్తిశక్త్యర్థము బహ్యన రాచుభవమును వివరి వలదినని ఈ
బ్రహ్మసూత్రములనబడు ఈ శారీరకమీమాంసాశాస్త్రముచే బాదరా
వేరాంతవేద్యురయున పరమపురుషుని స్వరూపరూపగూఢ విభాజ్యైశ్వర్యములను
లోకమునకు మనోవశారము ఉపదేశించెను.

ఈ శాశ్వతక మీమా సా శాస్త్రమనీత ప్రతిపాది వ
వేదాంతవేద్యరయన పర్వవ్యాసం వేదవ సామ్య వాదమధ అవేత ఏక వేదా
అను ధాంతోగ్గుతతి వృత్తికి పూర్వము బ్రహ్మ ఒక్కటే ఉండెనని తెలుపుచున్నది
ఇహం సా బ్రహ్మాయే అను ధాంతోగ్గుతవనమును పర్వవ్యాసయే సంక
ప్రపంచ రూపమును ధరించెను వివరించుచున్నది యతో వా ఇమా
బ్రాహ్మణో యేవ బ్రహ్మ తేవ తి యతే య త్కలిసంపిత తి త్కలితా

వరమలను కారణము కలుగు అగ్రాధిపతి అనున్నది స్కరిగి ము ద
రక్షణమును సక్రియవంతము చేస్తు అగ్రంకరియి యగు అగ్రాధిపతి ము
రమలయే తమ అగ్రంకరియి అని నిరూపము

రెవెంజ్ అంటే ఈశ్వరుడు అను మూడు తత్త్వములు కాళతమము ఇ దు మా ప్రకృతి దీనికి జ్ఞానము లేదు కనుక జడమని పుడవారము దీని ముందును నంతోచవ్యాకారముయిన వరికాచుముందును రెవ్ అనగా మన తీవ్రము ఇతరు జ్ఞానము గలవాడు తన జ్ఞానము వెలన కర్మకామము మును పొందును అనేకనవముయిన అచిత్తము ధరి ని యందుకునే దానికి బిరుదు ఈశ్వరుడు ఎర్వజ్ఞుడు సర్వజ్ఞతీతలవాడు అందుప్పుడుపుడు కర్మ ము లేదాదు అడమయిన అచిత్తపు చేతనముయిన తీవ్రము తనయందు అంతగా దు తన యందున్న ఈ చేతనాచేతనముయను స్వస్థిజాలమున తన నెంకల్పము యదావదితాళములు గలచిగా పుజిరి వానియందు అంతకల్పచేతనములేనీ

ధరించి పోషిచి నియమితుడ ను ప్రళయకాలమున
విధానమును తొలగించి మాత్స్యమగా తన యందుకొనిదర్శించుచుండును
సూర్యవేదముల యొక్క సూక్ష్మార్థమును ప్రళయమున సూర్యార్థము స్పష్టమయి
నను ప్రళయమున దలి మాత్స్యవేదనాచేతన విశిష్టరయన వరమాత్మయే
దలి సూర్యవేదనాచేతనవిశిష్టరయన వరమాత్మయను సూర్యమాత్స్య
సిద్ధిచైతన్యమును శ్రీ తిత్తవేదమధిగమ్యమును బ్రహ్మమాత్రములచే
మెలుగు నుద్ధారణము. అవారియొక కర్మనే వివిధశరీరములను ధరించి సుఖ
గవమయిన జననమరణములను పొందటచే న సౌరము ఈ
నుండి వరమపురుషారాధనమువలన ముక్తి నొంది వర్ణబ్రహ్మసృజనము
చే వరమ పురుషార్థమున ముముక్షువులయిన వేదములకొరక
జీతురయన వరమాత్మనే ఈ బ్రహ్మమాత్రములనెడి శారీరక సమాసాశాస్త్రము
బ్రహ్మవేదమి

ಎರ ಪರೀಕ್ಷಾವಸ್ಥೆಗಳಾದವು

డా. పి.టి.జి. సంపత్కుమారాచార్యులు
ర్యోమిన్ స్మృతచిహ్నం
అమెరికా

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

బ్రహ్మసూత్రములు

ప్రథమాధ్యాయము ప్రథమపాదము

శ్రియ కా తోన తో వరగుణగజైకావ్దవపు
ర్వతాశిపానద్య పరమఖచదో వాక్యానవయో ।
అభూమిర్ముమిర్మో వతజనద్యుగామదిపురుషో
మనస్తత్పాదాభే పరిచరణవక్త ధవతు మే ॥ 1 ॥

ప్రణమ్య శిరాపాదార్య స్తదాదిష్టన వర్జనా ।
బ్రహ్మసూత్రవదా తస్మిచ్ఛేదా తాన్ ప్రత్యక్షతే ॥

ఈ విషయము దు వేదవేత్తలయొక్క పద్ధతి ఇదియే ఏదనిన
వ్యస్తపుక లే న్నరూపముచేత న్నరూపముచేత అత్య తపిలక్షణులు
కృభూతులు చేతనన్నరూపులైన ప్రత్యగాత్మలని బద్ధముకనిత్య
లైన ప్రత్యగాత్మలక లే నిఖిలహేయప్రత్యగీకముచేత కల్యాణగుణై
కత్యముచేత పల్వాపస్థాపస్థితదిదచిద్యావతత్యముచేత ధారకత్య
గీత నియన్త్యత్యముచేత సర్వశేషత్యముచేత అత్య తపిలక్షణులు
రాత్మ యవియు భగవానుని చేత గీతయు దు

వ్యామిమో పురుషో లోకే క్షరశ్చక్షర ఏవ చ ।
క్షరస్పృశ్యాతే భూతాని కూటాః క్షర ఉచ్యతే ॥
ఉత్తమ పురుషస్త్యవ్య పరమాత్మేత్మకూదాహృత ।
యో లోకత్రయమావిశ్య దిభర్త్యవ్యయ ఈ శ్వర ॥
యస్మాక్ క్షరమపిలో హ అక్షరాదపి చోత్తమ ।
అతోస్మి లోకే నేదే చ ప్రథిత పురుషోతమ ॥

బ్రహ్మసూత్రములు

౮ ౬ ౨ దివది

ప్రథ శ్రేత్ర పతిరుణేక పతి విశ్వస్యాత్మేశ్వరమ్
తర్పవాన్ తర్పర్వ బ్రాహ్మ వారాయణ స్థిత ఇత్యాది
[తులయ దు చెప్పబడినది

యే తత్త్వైరమవిశ్వేశ్వమవ్యక్త పర్యుపాసతే |
సర్వైరగమదివ్యై చ తూచిత్తమచల ప్రపంచమ్ ||
ఇత్యాది వ్యవచేదములు దుటవలన ఈ మూత్రకారులచేతను ఇట్లు
చెప్పబడి ది నతలో మనవత్తే భేదవ్యవచేతాత్ అనుపపత్తేస్తు న
కారణ తర్కతర్పవేదాచ్చ శబ్దవిశేషాత్ న భోగప్రాప్తిరితిచేస్తు
వేదాత్మాత్ న చ ప్రియమతర్కల్పాభిలాషాద్భారీరన్య ఉభయే పి హి
భేదే న తులయతే విశేషభేదవ్యవచేతాభ్యా చ నతరా ముక్తీన
వ్యవచేతాచ్చ స్వత్యరవాభ్యా చ ఇతరపరామర్శాత్ న ఇతి
చే న్న త త ఉత్తరాచ్చేదావిరూపతవ్యరూపస్తు మమప్యై
త్యాస్తే ర్భేదేన పిత్యాదిశబ్దైర్వ అధిక తు భేదవిశేషాత్ అధి
కోపితే త బారదాయణ్యన దర్పవాత్ జగద్యాపారవర్గ ప్రకరణా
వపన్నివాతత్వాచ్చ భోగమూత్రపామ్యులిఖాచ్చ ఇత్యాది సూత్రములకు
సోదముగా అవిద్యాకృతము ఉపాధికృతమవి భేదవిశేషముచేయుట
ముతముగాదు

ది జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ పాధర్మ్యమాగతా |
తే పి నోపజాయన్తే ప్రళయే న వ్యత తి చ ||

తదా విద్యాన్ ఫుల్కపా నిర్భాయ నిత అప పరమ పామ్యముపైతి
ముక్తీనపృష్ఠవ్యవచేతాచ్చ ఉత్తరాచ్చేదావిరూపతవ్యరూపస్తు న వ
్యవిలాపి అన్యవశ్యాత్ జగద్యాపారవర్గ ప్రకరణాదనన్విహిత
వచ్చ భోగమూత్రపామ్యులి గాచ్చ యవి సర్వావిద్యోపాధివివిరూక్త
విన ముక్తావస్థలో భేదముచెప్పుటచే ప్రతిష్ఠితి సూత్రముల దు

అధికారవ్యవస్థలు

ఆ తరువాత విదేశీ విధివిధిశక్తివ్యవస్థలు పాఠాధికారి విద్య
యనుచును

సర్వ విద్యలు బ్రహ్మ తత్వలానితి శాస్త్ర ఉపాసక వారా
సం విశాలో వాచుధేయ ముద్రికేశ్వర సత్యం సదేవ సోమ్య అద
మగ్ర అపీదేశమేవాద్వితీయ తలైక్షత బహు స్యా ప్రజానామేతి
కైతే పుటత సన్మూలాప్రసాదాద్వితీయ ప్రజాప్రదాయతవాప్ర
ప్రసాదాద్వితీయ సర్వ తత్వత్య స అత్మా తత్వమస శ్చేత
లో క్షేత్రత్య దాం మా విధి తదసన్యత్యమార భవశబ్దాదిభ్య
కుచి సదబ్రహ్మత్య తాతత్వమయ సమస్తమైవ విదించితత్వకప్రసా చము
కు అసన్యత్యమయేనకు సదురును అవి ఏమన సర్వాసత్వాసత్వమయ
విదించిత్వమయకు సదమాత్మశరీరత్యమయ సదమాత్మశరీరత్యమయ
య సుధివ్యా తిస్థిన్ యన్య పృథివీ శరీర య అత్మవి తిస్థిన్
సన్మూలా శరీరం య అత్మాసమ తరో యమయతి యన్యవ్యక్తం
రీర యన్యవ్యక్త శరీర యన్య ముక్త్యశరీరం ఏవ సర్వభూతా త
త్వా అసహతసాప్యా దివ్యే దేవ ఏకో వారాయణ ఆ త ద్వివిష్ట
సన్మూలా సర్వాత్మా అనే త్రిమయేత చెప్పబడియున్నది కనుక
కాక్షాచిదచిద్యశ్చ సదమాత్మశరీరమయ స్థానచిదచిద్యశ్చ సదమాత్మ
శరీరమయ శరీరసన్యయందు శరీరసన్యయందు చిదచిద్యశ్చశరీరత్య
చే తత్వశరీరమయ సదమాత్మయ సర్వశక్తివాచ్యుడని సదమాత్మశక్తి
చేత సర్వశక్తిసామాన్యతరణ్యమయ సదురును అనేన తేన అత్మవా
ప్రవిశ్య వాచుధేయ వ్యాకరణాది తత్వప్రకార తదేవాప్రప్రవిశత తద
ప్రవిశ్య సచ్చ త్యక్తాభవత్ శక్త్యాదిభవత్ ఈ అధ్యమును ఉపసా
! చేయుచున్నది సదమాత్మ సర్వచేతనచేతనములయందు అత్మాగా
మప్రచేతి చి యు యుచే సకలచేతనచేతనములు అతనికి శరీరముగ
యనుచు సదమాత్మయే సర్వశక్తివాచ్యుడమై విష్ణు దేవము

బ్రహ్మమూతములు

స్వామీ అని పరమాత్మ తానే బహుభవనముగా అయ్యేలా చేసినప్పుడు వామరూపవిభాగములకవర్తనైన మాక్షుచిదచిద్యమృత్యులములుగాగల్గి తానే వామరూపవిభాగార్థమైన మాలచిదచిచ్ఛరీరకత్తము హుప్రకారముల యున్నాడని వేదవేత్తలప్రక్రియ ఎవరైతే నిర్విశేషస్వప్రకాశచైతన్యమూతమే బ్రహ్మమని చెప్పుచున్నారో వారికి ద్విద్య స్య యత శాస్త్రయోనిత్యాత్ తతు సమన్యయాత్ ఈ స్వకల్పమే ఇది మొదలుకొని జగద్యాద్యపారవర్త ప్రకరణాద వచ్చిచిచ్చ భోగమూతసామ్యలిఖించు అవాప్యత్రిశ్చణ్డాదవాప్యత్రిశ్చ అనే మూతమువరకూ బ్రహ్మమునకు జగత్కారణత్వ బహుభవన రూపక్షణాద్యన తనిశేషములను చెప్పుచుటచే సమస్తసూత్రము మూతకారులచేసుదహరి చలదిన యతో వా మాని భూతాని తే తదైక్షత బహు స్వా ప్రజాయేయేతి అనుక్రుతులు న

౬ వును

అన తర యేవాక్రుత శ్రుత అని ఏకవిజ్ఞానముచేత సర్వ పరిజ్ఞచేసి యథా సామ్యజీన మృత్తి తేన అని కూలము వారనవాదిలో చేరిన ఒకమృత్తి తముచేత చేయబడిన ఘటశరాదారులైతే ఆ మృత్తి తమునక లే అవస్థ ద్విద్యమని తెలుసుకొ యితో హ్యజ్ఞానముచే మాక్షుచిదచిద్యశిష్టబ్రహ్మరల్పమైన సమస్తచిదచిప్రసవమునకు ఆ బ్రహ్మమునక లే అతిరిక్తవస్తువులేదనే

స భవి చుచున్నదని తెల్పెను సదేవ సామ్యేదమగ్ర అనీత ద్వితీయమే అనేశ్రుతియ దు ద శబ్ద వాచ్యమైన చిదాత్మకప్రమనకు న్యృత లే పూర్వమ దు నిధిల భేదాభావముచేత వాచ్యమునకు ఏకత్వాపత్తి ఘటశరాదారుల ఉత్పత్తిక లేపూర్వమ కలమైన మృత్తి తమునకు ఏకతాపత్తివలె చెప్పియున్నది తదై గు స్వామీ అనే శ్రుతి అవచ్ఛేదవాచ్యమైన పరబ్రహ్మమే చిదచిసవ చరూపముచే బహుప్రకారములావత ఒక్కమృత్తి తమే

అర్థరాత్నర్యములు

ఘటకరావారిబహుయోపములుగా పరిణమి చేయుచు సంకల్పి చి తము తేజప్రభృతి జగదాకారముచేత స్పృశి చెదవని చెప్పయున్నది ఐతర త్కృమిత తత్వత్య న అత్మా తత్వమని అనేకైతిహాత్యముమంత్య బ్రహ్మయొక్కదే అపిద్యాకృతోపాధి పారమార్థికోపాధులచే గ్రహ చతగి దని చెప్పదమయ్యత్వము జ్ఞాత్వా ద్యావజాచీకవికా విశ్వ నిత్యావా చేతనశ్చేతనావా ఏకో బహూవా యో విదధాతి కామాన్ అనుక్రమి చేత జీవులకు అణత్య విత్యత్యబహుత్వములను చెప్పుటచేత ఘటకరా వాదులకుత్పత్తిక దే పూర్వమ దేకవిధమైన ద్రవ్యమునకు ఉత్పత్తిన త రకాంకు దు కాదగిన బహుత్వమునలే స్పష్టిక దే పూర్వమ దేకరూప మైన బ్రహ్మకు స్పష్ట్యత్రరకాంమున వాచానిధమైన జీవరూపముచేత బహుత్వము చెప్పినచో అపుడు జీవులకు అణత్యవిత్యత్యబహుత్వములు చెప్పిన క్రితులు ఏలేధి యను సూత్రములు ఏలేధి యను అతరవ్యప దేశాదితాకరహరిదోషప్రసక్తి అపి బ్రహ్మమే దేవమమహ్నిదిజీవరూపము చే బహుప్రకారమైనటు ననకు అహితాకరహరి దోషప్రసక్తిగల్గునని కన్విదారణార్హమై అధిక తు భేదవిధేయత్ అనే సూత్రముచే జీవుని క దే బ్రహ్మకు భేదము చెప్పయున్నది మైషమ్యవైర్భేద్యతే న పాపేక్ష త్యాత్ అనుసూత్రప్రకారము దేవారివిషమస్పృశి ద్రియుక్తమైన ఈ కృ రపక్షపాతవైర్భేద్యములు జీవులయొక్క పూర్వపూర్వ కర్మపాపేక్షమునం గల్గెనని అ దువలచే విషమస్పృశిగల్గెనని పరిహృతమయినది న తర్వా విభాగాదితి చేష్టావాదిత్యాదుననద్యతే చాప్యైవలభ్యతే చ యని ఎదేవ కామ్యేదమగ్ర అపేదేశమేవాదియతి అని స్పష్టక దే పూర్వమందు జీవులు తేరని చెప్పుటచేత అయో కర్మన బ ధము కి థవి చెననివ జీవులకు తత్వత్యర్మద్రవాహమవారియని తెలియును వాత్మా క్రుతేర్నిత్య క్వాచ్చ తాభ్య అనే సూత్రముచే అత్మకు ఉత్పత్త్యభావము నిత్య క్షయము ఉ యునల అమోక్షము జీవభేదములకహరిత్యము నమస్త చేరా ంలు అ గీతరి చిరి అకారణమనలంబ క్రితివిరోధసూత్రవిరోధవ్యమత

|| హృదయములు

ధములు కలుచునది పుష్పక లే పూర్వము చెప్పబడిన ఏకత్వావధార
యవకు నాచురూపవిభాగమువశద్ద మైన మాక్ష్యచిదచిద్యమైతేదము
వలెను ది య దరిచేతను చెప్పినదిగానోయు తును ౩ తచెప్ప
దుకవగా అవిద్యాపరికల్పనను దు బ్రహ్మవ్యతిరీక్తమైన అవిద్యాన
ధము ఉపాధివ ౩ ధముగల చేతములు లేన దున అచిద్యోపాధి
ధములు తత్కృతదోషములు బ్రహ్మకే సంబ ధి యను నవ్యాత్ర
మని చెప్పి వాదను దు పుష్పక లే పూర్వము నవ్యాత్రమైన ఏక
బ్రహ్మమే పుష్ప ఉత్తరకాలము దు భోక్తృభోగ్యవియ తృహూహ
పికారమైనదవలెను అట్లైన ఘటకలాపములేకమునలె జీవేశ్వరులకు
వైమిత్త్యము ఏకత్వమున్ను గల్గును తప్పివారణార్థమై ఏకత్వాపత్తి
య దు భోక్తృభోగ్యవియ తృత్వత్రితయమున్నదని చెప్పినలెను
న్నను ౪ శక్తితయశబ్దవాచ్యమైనదియేమని వివేచి చవలయును
మైతైన నొక్కలానికే భోక్తృభోగ్యవియ తృహూహముచేత పరిణామసా
క్షము శక్తిశబ్దముచేత చెప్పవలయును అట్లుచెప్పినచో ౪ శ్వరాదు
ఘటకలాపాదిపరిణామవమర్థమైన మృత్తి తమవకు తరుత్పాదక
ము నలె బ్రహ్మమ దీశ్వరాదులకుత్పాదకత్వము చెప్పినట్లైతే ౪
దులకు అచిత్కృత్యమొచ్చును అచిత్కృత్యదోషవివారణార్థమై ౪
దులకు సూక్ష్మరూపముచేత ను దదమే శక్తియనవలెను అయితే
తిరిక్తనవ్యాత్రమైన బ్రహ్మము ౪ తేలా ప్రమాణములేన దున అది
వృద్ధు ౫ గీతరి చివను తరుత్పాదులైన ౪ శ్వరాదులకు అచిత్క
వన గమనల ముగురికిన్ని నాచురూపవిభాగావర్తమాక్ష్యదశావర్తినలె
క లే పూర్వము దు ఏకత్వావధారణమునకు అర్థమని చెప్పకగినది
చెప్పిన ౪ శ్వరాదులకు బ్రహ్మత్వకత్వముచే ఏకత్వావధారణము
ధి యను ౫ దువల్ల సర్వావస్థలయ దు తెడు చిదచిద్యమైపులకు
శరీరత్వము ౬ దువలెన సర్వరా సర్వశబ్దములచేత బ్రహ్మమొ
| తత్వచ్చరీరిగా తత్వద్విశిష్టమై తెలియుటచే స్థూలచిదచిద్యశిష్టమైన
మే కార్యభూత మైన జగత్ప్రపంచ నాచురూపవిభాగావర్తమాక్ష్య

అర్థశాస్త్రములు

చిర్దికిష్టబ్రహ్మము కారణమనుటచే అబ్రహ్మమే ముక్తి దాని
ము ఆ వస్తువే సరేప వోమ్యదమగ్ర ఆ త ఏకమేవార్దితీయమ
శ్రుతుయ దు చెప్పబడినది ఆ వస్తువే విభక్తవామరూపచిదచిర్దికి
గుచల ఆ బ్రహ్మమే కార్యమనుటచే సమస్తము ఎమ అనమగుమ
క శ్రీభాష్యమ దు వారిమతమునకు కలిగియు లే శ్రుతివిరోధములు
యనిరోధములును విస్తారముగా వర్ణి పబడినదని తెలియవలయును

శ్రీభాష్యమ దు చెప్పబడిన అధికరణార్థములు మూత్రార్థములవి
లు ఈ విధముగ నున్నవి ప్రథమాధ్యాయప్రథమపాదమ దు
నపురుషులే జగత్కారణభావముచేత వేదా తములు ప్రతిపా
మచున్నవని క కి చి అవి కాదని నిరస చి పిమ్మట సత్యసంకల్పమై
ద్యమై సమస్తకల్యాణగుణాకరమైన బ్రహ్మమునే జగత్కారణభావ
ప్రతిపాదన చేయుచున్నవని చెప్పబడినవి ద్వితీయ తృతీయ చతు
దములలో కొన్ని వేదా తవాక్యములు ప్రధానపురుషప్రతిపాదనపర
వి దాదిద్వారా సర్వాక్షేపము అక కరేసి అచిక్షాణ బ్రహ్మ సదములే
చెప్పబడినవి వానిలో ద్వితీయపాదమున అన్వేషణవాదికములైన
ములు విరూపితములైనవనియు స్పష్టలి గతవాక్యములు తృతీయ
కు దు విరూపితములైనవనియు చతుర్థపాదమ నైతే ప్రధానపురుషుని
పాదనద్వాయనమనరి చిన వాక్యములు విరూపితమైనవని విశే

అ దువల ప్రథమాధ్యాయమ దు సర్వ వేదా తవాక్యజాతము
శ్చత్యనత్యన కల్పితాదియుక్తమైన బ్రహ్మమే జగత్కారణముగా ప్రతి
ప చేయుచున్నవని స్థాపనముచేయబడెను

రె డవ అధ్యాయమ దు ఆ అర్థమునకు దుర్భరణముచెప్పబ
దార్థ్యముచెప్పబడినది అత్యధ ప్రథమపాదమ దు సా భ్యాదుల
క్రి స్మృతివిరోధమునల వ్యాయవిరోధమునల ప్రాప్తములైన దోషము
విచారణచేయబడియున్నది రె డవఅధ్యాయమ దు సా భ్యాది వేద

బ్రహ్మసూత్రములు

బ్రాహ్మచక్షుషములను విశిష్టించి వేదావిరోధమైన మన్వాదిస్వృతులకు వ్యాయములకు అదరణీయత్వమును దృఢముచేయుటయున్నది తృతీయ చతుర్థ పాదములయందు వేదా తవాక్యములకు పరస్పరముగా ప్రాప్తమైనవి ప్రతి ఎధరోషగంధాభావములను ప్రసిద్ధిచేయుటకొరకు ఆ తరీక్షాదులు బ్రహ్మయొక్క కార్యమని ప్రకారమని విరోధనముచేయఁబడుచున్నది అక్కడ తృతీయపాదము దు చెదచిత్వమైనమునకు బ్రహ్మకారణత్వము ఉ దినప్పటికీ అచిద శమునకు వ్యరూపముయొక్క అన్యభాభావముచేత కార్యత్వమును చిదంశమునకు వ్యభావాన్యభాభావముచేత జ్ఞానన శోచ విభాసరూపమైన కార్యత్వముచెప్పబడియున్నది వతుర్థపాదము దు జీవునకు ఉపశరణభూతములైన ఇ ద్రియాదులకు తప్పట్టిప్రకారము చెప్పబడియున్నది మొదటి అధ్యాయార్థముమునల హిక్షేచ్ఛగల పురుషులకును ఉపాస్యమైనది దోషగ ధర్మవ్యమై అవన కాశియా స ఖేయకల్యాణగుణములుగలదై సమస్తజగత్తునకు ముఖ్య రణమైన బ్రహ్మమేయని విశ్వయి చెబడినది ఉత్తరాధ్యాయార్థముము 3త బ్రహ్మయొక్క ఉపాసనాప్రకారమును ఉపాసనకు ఫలభూతమైన రాక్షవ్యరూపమును చెప్పబడియున్నది

తృతీయాధ్యాయప్రథమపాదము దు బ్రహ్మను ఉపాసనేచ్ఛ మిక్క ఉత్పత్తి కొరకు జీవునికి స సారము దు స భవి చెడి దోషములు వృణడియున్నవి ద్విగతీయపాదము దు ఉపాసనేచ్ఛ కల్గుటకు బ్రహ్మకు వస్తవిధిలబోషత్వ కల్యాణగుణాకరత్వరూపమైన ఉభయలి గత్వములు తిపాదన చేయబడి యున్నవి తృతీయపాదమున బ్రహ్మోపాసనైకత్వరా త్యవిచారపూర్వకముగా ఉపాసనలయందునవ హోర్యానునవ హోర్య ణవిశేషములను చెప్పబడియున్నవి చతుర్థపాదము దు ఉపాసనకు శ్రమధర్మములయందు కర్తవ్యత్వమువ్యవస్థచేయబడినది చతుర్థాధ్యాయము దు బ్రహ్మయొక్క ఉపాసనకు ఫలచి తనచేయబడుచున్నది ౫వ ప్రథమపాదము దు బ్రహ్మోపాసనకు ఫలముచెప్పుటకొరకు

అర్థశాస్త్రరక్షములు

ఉపాసనవ్యయాపేషార్యకముగా ఉపాసనానుష్ఠానప్రకారము అవిద్యయొక సామర్థ్యము చెప్పబడియున్నది దిగ్విజయము దు బ్రహ్మాపాసనచేయవారికి బ్రహ్మప్రాప్తిచూర్ణోపక్రమప్రకార చి తనచెప్పబడినది తృతీయము దు అర్చిరాదిగణిస్తయూపమును అర్చిరాది మార్గముచేతనే బ్రహ్మప్రాప్తియని ప్రతిపాదన చేయబడినది చతుర్థము దు ముక్తువికి బ్రహ్మభవపప్రకార చి తనను చెప్పబడియున్నది కనుక ముముక్షువులచే తెలియదగినది విశ్వావిభిలలోపగ భావపరిణామికయాన ఖేయకల్యాగుణాకరము విభిలజగదేకకారజమైన పరబ్రహ్మమే ఆ కృదాచ్యుతస్త్వన తానరూప ఉపా నాత్మక బ్రహ్మజ్ఞానము మోక్షపాదనము ఉపాసనకు ఫలమర్చిరాదిమార్గముచే పరబ్రహ్మను పొంది పునరావృత్తిలే వ్యవ్యయాపేషాకమైన భూవాదిగుణావిద్యాపేషార్యకముగా అనీ తమ విభూత్యవపరిణామికయాన దిబ్రహ్మమభవము అని శారీరక గాస్యముచే చెప్పబడుచున్నది

1 జ్ఞానాధికరణము (111)

1 అథాలో బ్రహ్మజ్ఞానాసా (111)

అథ అన తరము అత అర్చాస్థిరఫలమోపపదంబు బ్రహ్మస్థిరఫలజనకమయిన బ్రహ్మయొక్క జ్ఞానాసా జ్ఞానవిషయకేచ్ఛ చేయతగినది బ్రహ్మకర్మమేమా సాచిషయము అర భి పతగినదా కారా యున శయము అ యుకొరకు పరీక్షచేయబడుచున్నది మరియు వేదాంములు బ్రహ్మయ దు ప్రమాణములా కాదాయని న శయము పరినిషన్నమైన యర్థము దు శబ్దమునకు బోధనసామర్థ్యవిశ్రయము న భవియదా లేదాయని న శయము న భవి చదవి పూర్వపక్షము న భవి నని ఎడ్రా తము ఎప్పుడు న భవి చలో అపుడు పరినిష్పన్నమైన యమ దు శబ్దమునకు బోధనసామర్థ్యము లేకపోవుటవల ఎధ్యరూపమై

బ్రహ్మమూలములు

బ్రహ్మమ దు వేదా తములు ప్రమాణములు కావని బ్రహ్మవిచార వ్యు-
పపైస బ్రహ్మమీమా స అర ధి స తగివదికాదు ఎప్పుడు పి ధవి చు
అప్పుడు ఎద్దమైన యర్థమ దు బోధనసామర్థ్యము గల్గువల వేదా-
ములు బ్రహ్మయ దు ప్రమాణములని మీమా స అర ధయో-
మగును ఈ అర్థమ దు పూర్వపక్షము చేయువారు తలచుచున్నార
పెద్దలవ్యవహారముక లే మరియొకప్పులమ దు శక్తిభావము పుట్టకపోవు
వల వ్యవహారము కార్యబుద్ధిపూర్వకత్వముచేత కార్యమైన యర్థమ
శబ్దమువకు శక్తివిశ్రయమువల పరివిష్టవ్నార్థరూపబ్రహ్మమ దు వేదా-
తములు ప్రమాణము కావని బ్రహ్మవిచారరూపమైన మీమా స అర
యోగ్యమైనదికాదు ఎదా తమెటువ్వును బాలురకు తరిద క్రులు మొద
గువారలచేత అ బా మాతా తాత మాతుల శిశువక్షిమృగాయల య ద
వేలుచేత చూపి చి అయావస్తావాచకములైన శబ్దములను ప్రయోగి చ
దు కువారలచేత క్రమేణ బహు ప్రకారములుగా శక్తిమలైన వారికి అయ
కలశవలక్షణాన తరమ లే అయా అర్థముల దు భావము వారి
కలును శబ్దములకు మరియొక స బ ధము తెలియక పోవుటచ
ఎ కేతము చేఎ పురుషుడు తెలియకపోవుటవల శబ్దార్థము క
బోధ్యబోధకభావమే ఎ బ ధమని విశ్రయి తురు గమక పరివిష్టవ
మై అర్థమ దు శబ్దమువకు బోధకత్వవిశ్రయము పి ధవి యచ
బ్రహ్మమ దు వేదా తవాక్యములు ప్రమాణములగునని బ్రహ్మవిచా-
రూపమైన మీమా స అర ధి స తగివది

మూలార్థము [అథాకో బ్రహ్మజ్ఞాపి] అథ అవ తరమ దు అత
అవిగడిచిపోయిన దానికి నాకుత్సమప్రతిపాదకము బ్రహ్మతో జ్ఞాపి
జ్ఞా యనగా తెలుసుకొనయిచ్చ చ్చకు చెప్పబడునదే ప్రధానము
గమక చెప్పబడునది భాసమేయని ఇచ్చుట అభిప్రాయమైనది పూర్వ
వృత్తా తము వలమ దీ అల్పార్థరఫలముగలకేవలకల్పాయులు తెలియకు
వల అవ తర అదే హేతువుననినే అవ తమైన స్థిరఫలముగల బ్రహ్మ
దిగమముచేయతగివది

అర్థతాత్పర్యములు

౨ అల్పాస్థిరఫలముగలదైన కర్మవిచారాన తర ఆ త
దమైన బ్రహ్మ జ్ఞాన చేయతగినది

ఇట్లేహము అధ్యాయచతుష్టయాత్మకకారీరకమీమా సాశాస్త్రము
అత్వాన్ని తదభాద్యత్వమును ముముక్షూహాస్యత్వమును ముక్త
ము బోధి చుచున్నది ప్రాధాతరమతరీత్యా శబ్దములకు తా
ధకత్యశక్తియగుటచేత పరినిష్పన్నచిష్టపున దు శబ్దమునకు
క్రిలేన దున వేదా తములు పరినిష్పన్నమైన బ్రహ్మము దు

కాకాంక్షు ప్రమాణముకాన దున పా గాధ్యయనప తు
తల్పరఫలాపాతప్రతీతి రాదు అక్షయ్య హ వై చాతుర్మాస్య
ప్రకృత భవతి త్యాదివాక్యాలకు అక్షయమైన ఫలము శ్రుత
కర్మాల్పానిరఫలమునది పనేరదు గావున కర్మాజ్ఞామల్పాస్థిర
ప్రతీతి రూపనిశ్చయమునకు పిర్థిపన దున వేదా తాత
భములు పూర్వపక్షమునకు ఆ బా తాతా మాతులూది శబ్దములలో పేర్ద
మాతాపిత్రాద్యర్థాలు ప్రథమపుణ్యత్వక్రిద్యోతమగుటచేత అది
ర్థ బునే యవేనిర్వ ధములేన దున వేదా తము లకు పరిని
సపామర్శ్యము గలదై అవి ప్రమాణములగుటచేత ఆవంతల్పర
ప్రతీతిరూప విశేష్యా శము లభి చును కర్మవిచారము చే న
న్నది విధానాదుల నం కర్మలకు పాతిశయఫలత్వము అపగతము
అక్షయత్వకీర్తనము చిరకాలస్థాయిత్వాభిప్రాయముగా వ యు

వైతదమృతమ్ అను చోట అమృతత్వమునలె విరక్తహి
ర్యలకు అల్పాస్థిరఫలత్వ విధ్యయదు పుశ్చియా ౪ ౬

౨ విశిష్ట వాతువులభి చుటచే శాస్త్రాగ్ర భము ఘటి చుననే
రణము

ధిశరణము (1 1 2)

వ్య యత (1 1 2)

బ్రహ్మసూత్రములు

ఈ జగత్తునకు యత ఎవనివలన జన్మాది జన్మమే
 యగా గలవో తైత్తిరీయోపనిషత్తుయే దు ఈ వాక్యమునకు యేదో
 మాని భూతాని జాయ తే అనే శ్రుతి విషయవాక్యము అనగా
 ఏ బ్రహ్మమువలన మాని భూతాని ఈ భూతములు
 తే పుట్టుచున్నవో యేవ ఏ బ్రహ్మముచేత బ్రతుకుచున్నవో ఏ
 యిలు మృతిపొ ది ఎక్కడ లీనమగుచున్నవో తత్ ఆ
 మ విజ్ఞానస్య తెలుసుకోవలసివది అని జిజ్ఞాసుత్వముచేత
 చేయబడిన ఈ బ్రహ్మజగజ్జన్మాదికారణత్వముచేతనా లేక లక్ష
 లనా చెప్పుటకు ఎమర్థమగునా కారాయని యే శయము ఎమర్థము
 పూర్వవక్ష్యము ఎటున్నను జగజ్జన్మాదులు ఉపలక్షణముచేతనైనా
 త్వముచేతనైనా బ్రహ్మలక్షణముకానేరదు ఉపలక్షణత్వము
 వక్ష్యమ దు ఉపలక్ష్యమునకు మరియొక ఆకారముయొక్క యోగ
 వలదు. చ్చట అయాకారములేదుగనుక ఉపలక్షణత్వము
 చదు విశేషణత్వము చెప్పిన వక్ష్యమ దు అనేకవిశేషణములుగ
 వలన ఒకటికి ప్రతిపాదకత్వము న భవి చదు విశేషణములకు
 క్తము యుటవల ఆ విశేషణములు వ్యావర్తకములగుటచే బ్రహ్మకు
 క్తము న భవి చదు ఎదాతమెట్లున్నను ఆ దు విరుద్ధమైన విశే
 య అనే యులై ఏదీకీ క్వాసుకర్తయివత్కరు వములైన ధర్మ
 లే తత్తువివల జగజ్జన్మాదివిశ్లేషమైన బ్రహ్మమే విశేష్యమగును
 తత్వ వక్ష్యమ దు జన్మాదులచే మపలక్ష్యమైన బ్రహ్మకు బ్రహ్మక
 రేత తెలియబడెడి బృహత్కర్తయవమైన అకారములున్నవని జగజ్జ
 రణము బ్రహ్మయేది లక్షణము చెప్పుటకు సమర్థమగును
 ము అన్య వివిధవిచిత్రభోక్తృభోగ్యములచేత పూర్వమైన
 జగత్తుకు యత ఎవనివల న్మాది జన్మము మొదలుగా
 లయములో అదే బ్రహ్మమని చెప్పబడుచున్నది

అర్హతార్హద్యములు

గార్హద్యము ఏ బ్రహ్మమునల ఊగత్తు పృథ్విపీఠియములుగలదో
 ధీకరణవల్గహము బ్రహ్మింద్రియం దు వేదాంతము ప్రమాణమున
 క్షణము బ్రహ్మకు ఎది వన దువ బ్రహ్మ ప్రతిపత్తి రావేరదు అదెలన్న
 యలో వా ఇమాని భూతాని అనువాక్యము అన్మకారణత్వములను లక్ష
 ణుగా రప్పి వన దున అన్మకారణత్వములను విశేషణము దురో
 13 ఉపలక్షణము దురో విశేషణభేదప్రయుక్తవిశేషభేదము ప్రా ౧
 టుల చేత విశేషణమువి అవగూడదు ఉపలక్ష్యోపలక్షణవ్యతిరేకోపలక్ష్య
 త జ్ఞానా శము లభి వన దున ఉపలక్షణమునే పూర్వపక్షమునకు
 అనేక విశేషణ విశేషవిశేష్యకపక్య దేవరత్త శ్యామో యువా లోహితాక్ష
 త్యాదిను దర్శనాత్ నిజో ముఖ పూర్వశ్చ గో గౌ త్యాదిను ౪ దర్శ
 య తత్వాది నిరుద్ధవిశేషణాచామేన విశేష్యభేదకత్వదర్శనాత్ అన్మాది
 రణత్వాదే కాలభేదేన బ్రహ్మణ్యనిరుద్ధత్వాచ్చ విశేషకత్వమునన
 న్ము ఉపలక్షణోపలక్ష్యవ్యతిరేకోపలక్ష్యగతబ్రహ్మత్వాదియైన తృతీయా
 రము లభి యుటచేత ఉపలక్షణకత్వమున్ను కూతును ఇటుల అన్మకారణ
 త్వములు బ్రహ్మలక్షణమగుటచేత లక్షణ ణ ప్రపత్తి వచ్చుటచేత బ్రహ్మ
 చారము ఘటి చునవి అన్మాద్యధికరణప్రమేయము

శాస్త్రయోచిత్యాధికరణము (1 | 3)

శాస్త్రయోచిత్యాత్ (1 | 3)

స్త్ర వేదమే యోచిత్యాత్ కారణము గలవాడగుటవలన యలో
 అమానీత్యాదివాక్యమే విషయవాక్యము అగత్యారణ్యమైన బ్రహ్మ
 దు ఆ ప్రతి ప్రమాణమగునా కారాచిని న శయము ప్రమాణము కా
 ని పూర్వపక్షము అమమోనముచేత ఎద్ది చిన విషయకము గనుక
 మాణా తరముచేత సిది వేని వస్తువుక లే శాస్త్రప్రమాణము అగత్తు
 ట వినయవత్వమువలన కార్యకత్వము దుటచేత కార్యమునకు ఉపాదా

బ్రహ్మసూత్రములు

సదు వస్త్రైః పామైశ్చ ప్రయోజనము తెలిసిన సుమన్యుడే కర్తగా గర్భిణి
 గమక జగన్మిల్నాదరూపకార్యము య సమర్థుడై కర్మబంధుడైన పిల్లలకు
 గల జీవునకు ఏ క్షయియై పర్యట్టాడై పర్యవేక్షియైన పర్యవేక్షకుడే అనుమా
 ఎముచేత ధృ చివవాణ్వి ఆ బ్రహ్మము య పూర్వము చెప్పిన శ్రుతి
 ప్రమాణముకాదని ఎదా తము జగత్తునకు కార్యత్వము దీనవృత్తికి ఏక
 లయక లే కనిచేతనే సమస్తము నిర్మి పఠడెని ప్రమాణము లేన య
 ల విలక్షణపుణ్యముగల జీవులకు జ్ఞానశక్తివైచిత్ర్యములచేత నొకకాల
 ము య కజగత్తుయొక్క విర్మాణపాపకర్మము న ధవి చును గమక తద
 తిరిక్తుడైన పురుషుడు అనుమానముచేత పాధవియుడు కాలవి అభ్యపురు
 షునియ య ఆ శాస్త్రముకలియే ప్రమాణముగును కమక పూర్వము య
 చెప్పి దీన శ్రుతి బ్రహ్మయ య ప్రమాణము శాస్త్రము వేదము
 యోగ కారణము అనిగా ప్రమాణము తత్ ఆ బ్రహ్మ శాస్త్రయోని
 శాస్త్రముప్రమాణముగా కలది యగును ప్రమాణా తరమునకు అవిష
 యుడు గమక కృశాస్త్రముచేతనే తెలియఁబడు బ్రహ్మకు శాస్త్రయోని
 తత్వము ఏ ధవి చునని సూత్రార్థము

కార్యకర్మము ఆ బ్రహ్మ కారణముగా కలవాడు
 అధికరణన గ్రహము వేదాంతములకు సిద్ధమైన బ్రహ్మ వస్తున య
 బోధకత్వశక్తిగలదై జన్మకారణత్వాయులు బ్రహ్మలక్షణమై బ్రహ్మప్రతిపత్తి
 లది ఏ య వేదా కార భము ఘటి నడు శాస్త్రరూపప్రమాణము
 ప్రమాణా తలాప్రాప్తి లై ప్రమాణా తదవిరోధములేని అర్థములు బోధక
 ముగా ను యును క బ్రహ్మయొక్క విమిక్తత్వా కము క్షీత్యాదిక సక
 ద్భృతకర్మ కార త్యాత్ ఘటనత అనే అనుమానముచేత సిద్ధి చును ఉపా
 దానత్వా కము విమిక్తభూతములైన కులాలాయులలో ఉపాదానత్వముకాన
 రాన యన ప్రత్యక్షాదిప్రమాణవిధముగ ను యును కావున పాధకబాధక
 ప్రమాణవిరోధాతము కాన యన బ్రహ్మకారణత్వమును పొధి చుతని లోక
 దృశకులాలాది క్షేత్రజ్ఞ సజాతీయుడై సిద్ధి చునేగాని విచక్షితుడైన ఈ
 క్షరుడు సిద్ధి నె యన అనుమానముచేత ఈ క్షరునియొక్క విమిక్త

అర్థశాస్త్రములు

శాస్త్ర శాస్త్రము పాఠి వనేరడు అపరిమితశక్తులైన వివిధశక్తులువిడి లోకాన దృష్టమైన ఉపాదానశాస్త్ర శాస్త్ర ప్రమాణా తరబాధితము కావ దున ఉ దానశక్తి అ శాస్త్ర దు ప్రమాణా తరబాధితముకానేరదు కాబట్టి పాఠకలొక క్షణప్రమాణవిరహితమైన బ్రహ్మ శాస్త్రము యి వేదా తమే ప్రమాణముకా గి న దున తస్మిదారము అర భజీయమని శాస్త్రయోచిత్వాధికరణమే యము

4 వసువ్యయాధికరణము (I 1-4)

4 తత్త్వ వసువ్యయాత్ (I 1 4)

అరము తత్త్వ వృత్తాంతము దు చెప్పబడిన శాస్త్రయో త్తము వసువ్యయాత్ పురుషార్థశక్తిముచేత అన్యాయమునలన సర్ది చును బ్రహ్మకు శాస్త్రప్రమాణశక్తిము న భవి చువా లేదాయని విచ రము చేయబడుచున్నది న భవి చదివి వృత్తాంతము ఎటున్న ప్రవృత్తి వృత్తి రహితులైన పరమాత్మ వ్యూహముచేత పురుషార్థములేకపోవుల లన పురుషార్థాచితబోధకమాచితనే శాస్త్రమునకు ప్రామాణ్యములే న భవి పదు మోక్షపాఠకబ్రహ్మజ్ఞానవిధినిరత్యముచెప్పినప్పటికి అ తైన బ్రహ్మయ దు ధ్యానవిధాన న భవి చును గమక బ్రహ్మనద్వా మ దు తాత్పర్యములేదని బ్రహ్మకు శాస్త్రప్రమాణశక్తి న భవిచదు పిర్థా తము అధికగుణముగల పుత్రాదులనలన జీవనజ్ఞానమునల అనధిలేది అధికార అన దస్వరూపమైన బ్రహ్మజ్ఞానమునకు అతిశయర హిత పురుషార్థశక్తిము న భవి చుకునలన బ్రహ్మ శాస్త్రప్రమాణముగా గలదగును అన దో బ్రహ్మ యదేన అకాళ యతో వాచో అన ద బ్రహ్మతో విద్యాన్న ధిభేతి కుకశ్చన అన దస్వరూపమే బ్రహ్మము వేదవాక్యములు మనస్సుచేతను బ్రహ్మన దమూహా చుటకునవచువ్వమై వెనుకకు తిరుగును అటున ది అన దము తెలివన

బ్రహ్మమూత్రములు

రామ మరల ఎ పాఠమును ఈ దశనకు అర్హుడైనవాడైనచేత
 చే అవసరకావ దవ్యరూపమే బ్రహ్మమని చెప్పబడును ముఖ్య బ్రహ్మ
 తపరూపము చేతనైనా అనుభవి పరిచినవారైనచేత వితతికలూప
 వ్యరూపుడని తత్వవిచారవచనముతో పాక్షాత్తుగా పురుషార్థము దవ్య
 యము ప్రవృత్తివివృత్తులయందు పరులైనవానికి దానిచేతగభవ భలము
 యొక్క పి అ భమువలన పురుషార్థము దవ్యయము

మూలారము ఈ శబ్దము హ్యర్థవర్జమువలన వివృత్తిబోధకము
 తత్వార్థ మూత్రము మ చెప్పబడిన బ్రహ్మకు శాస్త్రయోచిత్యము పను
 వ్యయము ప న ఎధింయను సమ్యక్ అవ్యయ సమ్యక్ అనగా పురుషా
 ర్థత్యము చేత అవ్యయోగే అవ్యయమువలన తెలియబడి మనుష్యు
 లకు అవసరకావ దవ్యరూపుడగుచేత విరమపురుషార్థవ్యయరూపుడైన
 బ్రహ్మమ దు లోభతత్వముచేత శాస్త్రమువలన అవ్యయమువలన

హ్యమి శాస్త్రప్రమాణత్య ఎధి మమ
 త్వర్థము చేతకారణము పరమపురుషార్థవ్యయమువలనవిధి
 యు

భిక్షవలనంబడు ప్రవృత్తివివృత్తివలన బుగమందు అధార్థ రాజ
 ల గచ్చేత్ మ దాగ్నిర్మా మ పిణేత్ వ్యర్థకామో యతేత ప
 క్త్య భక్షయేత్ జలాదివాక్యములతో ప్రయోజనవిర్యవసాయత్యము
 ను విధవస్తుతోధకవాక్యములకు అనుబంధు కాబట్టి ఎద్దమైన బ్రహ్మప్ర
 పితత వాక్యములకు ప్రయోజనవిర్యవసాయములేన దున నేనా తకా
 యు అవార భజయమనె హ్యర్థవర్జమువలన విధవలె వ్యయ ప్రయో
 కింపనై తత్వవిచారకవేదా తవాక్యములే పాక్షాత్తుయోజనవిర్యవ
 యులు ప్రివిష్టప్రాప్తివిరహారపాధవబోధవద్యుతా ప్రవృత్తివివృత్తివలన
 ములకు ప్రయోజనవిర్యవసాయత్యము ఏనా ప్రత్యక్షప్రయోజనవిర్యవ
 మత్యము లేదు గన అవి తతత్వాతగలవలెహ్యర్థమై బ్రహ్మమే

అర్థశాస్త్రర్యములు

వయోజనమై తత్ప్రతిపాదకశాస్త్రప్రమాణమై సిద్ధి చేసినట్లు బ్రహ్మద్రుతి
పాదకశాస్త్రమార భవ్యమయి సమన్వయాధికరణపారా శము

ఈశ్వరీకరణము (115)

5 ఈశ్వరీకరణము (115)

ర్థము అశక్తి ప్రాముఖ్యత ఈ క్షణముల
కారు

యేనాశ్రుత శ్రుత భవతి త్యాది గత్యారణ్యవారి వేదా తవేద్యము
సయము దేనిచేత తెలియబడినదని అగత్యారణ్యముచే ఎప్పటి శ్రుతి
సయమైన సప్తపు పా ఖ్యులచేత చెప్పబడిన ప్రధానమో అని ద
క్షురూపమైన బ్రహ్మమాయని ఏ శయము ప్రధానమని పూర్వపక్షము
సప్త ప్రతిజ్ఞార్పణ తమలయొక్క అన్వయముచేత అసహ్య రము
ని వాక్యముచేత తెలియబడును కనుక ప్రధానమయిని యేనాశ్రుత
శ్రుత భవతి అనెడు శ్రుతిచే ఒకటిని తెలియబడిన సర్వము తెలియ
బడును ప్రతిజ్ఞచేసి యథా సోమ్యక్షేప ముగించి దేన అనెడి ర్పణ త
యచేత ఉపసాదనచేయబడుచున్నది కనుక ఆ అమమానని మైన ఈ
క్షముచేత వేదమని నిశ్చయించి తరము వదేన సోమ్య అనెడు శ్రుతి
య దు సర్వము ప్రధానవాచకము తనైక్షత యవే శ్రుతియ దు చెడి
క్షణము గొలుముగునని తత్తే అక్షత యవేది శ్రుతి ప్రతిపాదితమై
ఇదర్శనముచేతనే తెలియబడుచున్నది

శ్వా తము తనైక్షత అనా స్కము అనే శ్రుతియ దు అసహ్య
కల్పరూప ఈ క్షణము చేత అన్వయమువలన ఏదేన సోమ
వెను కారణవాచకమైన సర్వమునకు అచేతనమైన ప్రధానము యర్థ
యజానేరదు సర్వమునై సత్యం కల్పాదుక్తమైన సర్వబ్రహ్మమే యర్థ
వి నిశ్చయి పలుకుచున్నది అమమానన్వరూపము అవాక్యమని చెప్ప

బ్రహ్మసూత్రములు

మీరకు హేతువు చెప్పకపోవుచున్నది అన్యథానముచేత అన్యథాన
నీ భవి సక పోవుననెడి అర్థము పోగొట్టుకుంటే దృష్టా తముచెప్పి
ముఖ్యదర్శనము నీ భవి చుచున్నప్పుడు గొణమైన ఈ క్షణము అ
కరి చడమనరికి యుచితముగా మే తరు తేజస్సు మెదలుగా గరిగి
వస్తువుల య దును గొణమైన ఈ క్షణము తాత్పర్యముకాదు తేజ
జ్జ్వాలులు తేజశ్శరీరకులైన అ తర్కావివాచకములు గమక పరబ్రహ్మ
జగత్కారణమని తెలియవలెను

సూత్రము ఈక్షతి ఈ క్షతి భావువునకు దర్శనమని అర్థము
అశ్శుచనగా శ్శుచే ప్రమాణము దేనికి నీ భవి పదో అది అశ్శుచునని
చుకొనును కనుక సదోక్షమైన అమమనముచేత చెప్పబడిన అశ్శుచే
ప్రధానము నీ కాదు పదేన పోయ్య యను శ్రుతియ దు ప్రతిపాద
మైన బ్రహ్మయ దవ్యయముగల ఈక్షణరూపవ్యాపారమునలన అచే
నమైన అశ్శుచు జగత్కారణముకాదు సర్వజ్ఞమైన బ్రహ్మచే జగత్కార
మని ఎప్పుడు చపలము

తాత్పర్యము జగత్సర్వోపయుక్త ముఖ్యక్షణము ప్రకృతికి గూడదు

6 గొణస్పృహృత్కళాత్ (116)

అయి గొణస్పృక్ గొణక్షణమైనప్పుడే అత్కళాత్ చేతన
చకశ్శుచునలన నీ కాదు తక్షణ విక్షత అనినీ అచేతనమున
పొ దిన గొణక్షణముయొక్క సాహచర్యము తదైక్షత యనెడు స్థలమ డి
ఈ క్షతి కలము గొణమని చెప్పగూడదు అత్కళుచునలన సర్వజ్ఞు
చేత చెప్పిది చూచెడివాయె దు వితలాత్కమిద సర్వ అ
శ్రుతులయ దు తేజ ప్రభుకులైనవానికి తలాత్కకర్తృత్వమునలన తేజ
ప్రభుకి ఈ క్షణము ముఖ్యమేనని అభిప్రాయము

తాత్పర్యము అత్కళుచు చేతనవాచకమైన దున గొణక్షణముకా
రదు

అర్థశాస్త్రర్యములు

7 తప్పిస్తవ్య మోక్షోపదేశాత్ (117)

అర్థము తప్పిస్తవ్య బ్రహ్మత్వకత్యమేతేత జీవానుచ భావనిష్ఠు
నిః మోక్షోపదేశాత్ మోక్షముచెప్పుటవలన ఈ కారణమువలన
సచ్చిత్తముచేత చెప్పుటకిది ప్రధానముకాదు పరబ్రహ్మ తత్త్వమే
అనెడు శ్రుతియే దు బ్రహ్మవ్యరూపముచే ప్రత్యాగాత్మామనంధానఁగి,
నకు తస్య తాపదేహ చిర యావన్న విమోక్ష్యే అథ న పత్యే అ-
వాక్యమువలన మోక్షముచెప్పుటవలన దానియే దు కారణమైనది సః
బ్రహ్మమే

శాస్త్రర్యము అత్మవిఘ్నవిః మోక్షముచెప్పుటచేత పరబ్రహ్మమేయనుట

8 హేయత్యావదవాచ్య (118)

అర్థము హేయత్య త్యాజ్యత్యము అవదవాచ్య చెప్పకది
పుట వలన ప్రధానమునకే కారణత్యముచెప్పవయెడల ప్రధానము మో
విరోధి గనుక హేయత్యముచెప్పబడును హేయత్యము చెప్పబడకపో
టవలన ప్రధానము కారణముకాదు బ్రహ్మమే కారణము

శాస్త్రర్యము ప్రధానమునకు మోక్షవిరోధిత్యముచెప్పుటవలన

9 ప్రతిజానిరోధాత్ (119)

అర్థము ప్రతిజ్ఞా చేయబడిన ప్రతిజ్ఞకు విరోధాత్ బాధకమౌటవల
ప్రధానమని వారి చివ యెడల ప్రతిజ్ఞకు విరుద్ధమగును యేచ్ఛాశ్రుత
శ్రుత అనెడి శ్రుతిచే చెప్పబోవు కారణజ్ఞానముచే చేతనాచేతనమి
మైన సమస్తప్రపంచముయొక్క జ్ఞానమే ప్రతిజ్ఞచేయబడియొనర్పి చే
నా కమునగుగూర్చి ప్రధానమునకు కారణత్యముకాదు అప్రధానజ్ఞానవ
చేత చేతనా క తెలియబడదుగనుక ప్రధానము కారణముకాదు

బ్రహ్మసూత్రములు

త్వర్యము చేయబడిన ప్రతిజ్ఞకు బాధకముకలుగుటవలన

8 పాప్యయ్యాత్ (1 1 10)

రము అయ్య అయ్యకారమును దు అవ్యయ్యాత్ లీనత్వముచేసి
శ్రుతివలన వ్యవహితో భవతి యేవ జీవునికి ముష్టియై దు పాప్య
సము వినబడుచున్నది అయ్యకారమును దు అవ్యయ్యము అనగా లీనత జీ
విగూర్చి ప్రధానమునకు కారణత్వము లేకపోవుటవలన పాప్యయ్యశ్రుతి
లోభముకలుగుటవలన ప్రధానము కారణముకాదు బ్రహ్మయే జగత్కారణ
ని తెలియపరయును

త్వర్యము జీవునికి ముష్టివస్థయై దు తనకు కారణభూతమైన
రబ్రహ్మయందు లీనత్వము కలదనుట శ్రుతిసిద్ధము

9 గతిహిమాన్యాత్ (1 1 11)

ర్థము గతి మరియొక ఉపనిషత్తుయై దురెప్పబడిన హిమా
న్యాత్ విద్యుత్తముచే మరియొక ఉపనిషత్తుచెప్పబడినవిధముగా
ఉపనిషత్తు య దును ప్రధానము కారణముకాదని విశ్వయి చవల
మును యపుర్యజ్ఞదృష్టవిత్ తస్మాదేతద్దృష్టా నామరూపమన్న
! జాయతే పరాస్య శక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే పాప్యభావికీ జ్ఞానబల్యాయా
! కారణ తరణాధిపాధిప అత్మా భల్యతే విదితే సర్వమిద
జ్ఞాత భవతి తస్య హ నా ఏతస్య మహతో భూతస్య విశ్వపదమే
ద్యద్భగ్యేద పురుష ఏనేద సర్వ యద్యుత యచ్చ భవ్య
తస్మాద్విరాచజాయత అత్మా నా దమేత ఏవ అగ్ర అపీత్ స
మాజోకానస్పృశత తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన అకాశ్య భూత
ఏకో నా నై నారాయణ అపీత్ స ఏకాకీ స రమేత మరియొ ఉపనిష
లయ దును అదని శక్తి అన తమని అదని జ్ఞానబలయై విలక్షణ
ని ఎమస్తవస్తవపులమ విశేషాకారముచేతను హిమాన్యాకారముచేతను

అర్థతాత్పర్యములు

లిపినవాడనియు సమస్త ఇ ద్రియాలకును అధిపతియనియు ఆ బ్రహ్మ
లియబడినట్లైతే సమస్తము తెలియునని సమస్తము భూతభవిష్యదాత్మక
తయు బ్రహ్మవ్యరూపమనియు అతనివలన విరాట్ స్వరూపముల

చెనవి అత్మశబ్దవాచ్యమైన బ్రహ్మమొక్కటే సృష్టికి పూర్వము చెన
యు ఆ బ్రహ్మమొక్కటే సమస్తమును సృష్టిచేసెననెడి అర్థప్రతిపాదక
లైన అనేకశ్రుతులచేత పరబ్రహ్మకీ కారణత్వము నిశ్చయము చేయ
దినది ఈ శ్రుతికి దాని గతినిపూర్వమునలన బ్రహ్మచే కారణమని

ప్పును ప్రధానమై తమోక్తము కారణముకాదు

త్పర్యము ఈ శ్రుతినిపూర్వమును సురియొక శ్రుతి య దుందునలన

2 శ్రుతత్యాద్య (1 1 12)

భ్రము శ్రుతత్యాద్య అత్మన ఏవేద సర్వ అనెడి ఈ ఉప
ఎత్తుయ దు కారణత్వము విసంబంధమనలన ఆ కారణమునల సదేవ
మ్య యమ కారణవాక్యముచేత తెలియదగినది ప్రధానముకాదు సర్వ
మై సత్కన కల్పమైన పరబ్రహ్మచేయని దృఢము చేయబడినది

త్పర్యము సదేవ సోమ్యేదమగ్ర అసీత్ అనువాక్యము దు అగ
గ్రరణముగా చెప్పబడిన సచ్చిద్రూపావ్యవస్థపు ప్రధానము కాగలదగును
ద శబ్దవాచ్యమైన సత్కరణప్రమోమయ అగత్తుకు తద్యుక్తమైన ప్రధాన
కారణమగువేగాని సత్కరణప్రమోవిధులమైన బ్రహ్మము కారణము

నేరదు మరియు అనుమానాకారవాక్యచేద్యతయో అనుమానికప్రధానమే
వాక్యమే దు కారణమై తోచుచున్నదనే పూర్వపక్షమునకు అగత్పర్లోప
బుక్తముశ్లేక్షణము ప్రకృతికి గూడన దున సర్వజ్ఞమైన బ్రహ్మకీ
య దుటవలన విదచిర్విశిష్టబ్రహ్మము అగత్కారణమగుచుచేతమ శరీర
కాతచిదచిద్యాదా సత్కరణప్రమోమయోన్యయము కూడుచుచేత అగత్కా
రణక్షేమ బ్రహ్మమునకు దుటవలన అనుమానాచయనములలో ప్రధా
మైన వాత్మనయనముపాత్తమగుచుచేత వాక్యమునకు అనుమానాకార

బ్రహ్మసూత్రములు

గాన వచ్చుటవాచ్యమైన కారణము ద్రవ్యుతికాదు పరమా
ముచేన బ్రహ్మము అచిదావ్యక్తమని ద్రవీపాది చ

కారణము (1 1 6)

అభ్యాసాత్ (1 1 13)

దమయ అన దమయశబ్దముచేత చెప్పబడినవాడు
సాత్ సాన్నిధ్యమువలన తైత్తిరీయోపనిషత్తుయ దు
హ్నిదాత్మన అకాశస్స భూత అని యార ధి చి
హ్నిద్యిష్టానమయాదవోక్త తర అత్మా అన దమయ
అగత్యారణ్యముచే జీవుడా లేక పరమాత్మా యని
దని పూర్వపక్షము ఎట్లు తర్కమున నీవ శారీర అత్మా
అన దమయమునకు శారీరత్వము చెప్పబడును శారీ
ర ధను గలవాడు అతడు ద్రవ్యగాత్మయైన జీవుడే
ము దును దానివలన దర్శనపూర్వకమైన స్పృశ్యమును

పైచీ అన దవ్య మీమా సా భవతి అని బ్రహ్మన ద
యతో వాచో నిసర్త తే ఆప్రాప్య మవసా సహ అన ద
న్ అనెడి వాక్యముపరకును చెప్పబడిన అన దము
ర్థా తరభూతులైన పరమాత్మకే విశ్వయి పబడినది
ప్పబడిన శారీరత్వము పరమాత్మకే ప భవి యను
గ్నాత్ అర్చన అకాశ స భూత అనే శ్రుతిచేతతెలియ
మే అన్నమయూదిశరీరుడని విశ్వయి పడినది మరి
విర్దేశములేకపోవుటవలన శ్రుత్య తరములయ దు
శరీరమే అనియార ధి చి ఏష సర్వభూతా తరాత్మా

అర్థశాస్త్రర్యములు

అవహతపాపి దివ్యో దేవ ఏతో వారాయణ అని పృథివ్య తరిక్షారుల శరీరముగాను పరమాత్మను అత్మగాను చెప్పబడియున్నది అన్నమయ మునకు అత్మైవ పప్తవే ప్రాణమయోదుల య త్నైవ ఏవ ఇతి అత్మా య పూర్వ సృత్యమేకృష్యత అని అత్మగా అనుభవము చేయ బడుచున్నది విజ్ఞాప్యయాపురైవ ప్రత్యగాత్మకును అనమవే అత్మ గను అన దమయమ య త్నైవ ఏవ శరీర అత్మా య పూర్వసృత్య అ నిర్దేశము అన దమయమునకు అవన్యాత్మత్వప్రదర్శనమే ప్రయోజనమ గాగలది అకారణమునలన అగత్యారణ్యముగా చెప్పబడిన అన ద యుడు పరమాత్మయే

మూలార్థము అన దమయశ్శ్రమచేతను అశాశము మొదలైన శబ్దల చేతను చెప్పబడిన అగత్యారణ్యభూతులైనవాడు ప్రత్యగాత్మకు అభ్య రభూతులైన పరమాత్మే ఎదిన్న ఆ పరమాత్మకు నిరతిశయాన దమున ప్రతియుడు కులనలన న ఏతో మామష అన ద తే యే శత ఆ వాక్యముచేత ప్రత్యాగాత్మయ దన భావితమైన అన దమునకు బ్రహ య దే స్థితియోగ్యమగునని తే యే శత మని అభ్యాసము దీనవా నలన పరమాత్మయే

శాస్త్రర్యము అన దమయశ్శ్రమచేత చెప్పబడినవాడు జీవాత్మక నిలక్షణులైన పరమాత్మయే ఎందుక జే ఆ అన దమునకు పర్యాధ త్యము ప్రతిపాదనమగునలన పరమాత్మ య య ఆ అనందము కు నలన ప్రత్యగాత్మ కాదేరదు

14 వికారశ్శాస్త్రీతి చేన్న ప్రాచుర్యాత్ (1 1 14)

అర్థము వికారశ్శాస్త్రీ వికారార్థజమయద్భుశ్శ్రమమునలన వేతి చే బ్రహ్మ కాదనిపర్యంతే ప్రాచుర్యాత్ ఈ మయలకు ప్రాచుర్య మునలన నే కారు అన దమయ అని వికారార్థజమయల్ శ్శ్రమ యుకునలన అవిశ్చుకులైన పరమాత్మ ఏ తమాత్రము కారు అన్నమయ

బ్రహ్మసూత్రములు

అదిగి వికారోపశ్రమమువలన మయల్ శబ్దమునకు వికారమే అర్థమ
చెప్పుట యుక్తముకాదు జీవునికిన్ని న జాయతే మ్రియతే వా
వాక్యముచేత వికారప్రతి ఉధముచే ప్రాచుర్యార్థమే మయటని విశ్వయి
పలయును ఈ అన దమ దు యతో వాలో నివర్త తే అనిచెన
దీన ప్రాచుర్యమువలన అన దప్రచురుడు పెరమాత్మయే అనవధిక
ప్రచురమైన అన దము ప్రత్యగాత్మయ దు న భవి చదవి యూహ
పలయును

తాత్పర్యము వికారారకమైన మయల్ శబ్దము ప్రాచుర్యార్థకము
బ్రహ్మమందు అస్థియి యమే

15 తథేకమన్యవదేకాత్ (1 1 15)

అదము తత్ అన దమ దు హేతు కారణత్వముయొక్క న
దేకాత్ చెప్పుటవలన ఏష వ్యాఖా అన దయాతి అనే శ్రుతి
జీవు వాన దనరచుట శ్రుతియ దు చెప్పబడినది గమక పెరమాత్మ
అన దమయటని విశ్వయి పెరిగినది
తాత్పర్యము అన దమయహేతుత్వకారణములు చెప్పుటవలన

16 మాంశ్రవన్ధికమేన చ గీయతే (1 1 16)

అర్థము మా శ్రవన్ధికమేన మ శ్రవన్ధమ దు చెప్పబడిన
హ్మమే గీయతే అన దమయమని ప్రోతము చేయబడినది సక
జ్ఞానమన త బ్రహ్మ అను మ శ్రవన్ధమ దు చెప్పబడిన బ్రహ్మ
తప్పొక్కా ఏకహ్మరాత్మన అని యార ధి చి అన దమయ
చెప్పబడినది గమక అన దమయదు హ్మమే
తాత్పర్యము మ శ్రవన్ధమ దు చెప్పబడిన బ్రహ్మమే అన దమర
దని స్మృతి పెరిగుచున్నాడు

అర్థతాత్పర్యములు

17 నేతరోగమునవత్తే (1 1 17)

అర్థము తర ఇతరజీవునికి అనుపపత్తే సర్వజ్ఞత్వము న భవి
కపోవుటవలన న ము క్రవర్థము యు చెప్పబడినబాడుకాదు పర
హృక లే తరులైన ప్రత్యేగాత్ములు ము క్రవర్థము యు చెప్పబడలేదు
ప్రత్యేగాత్ములు బ్రహ్మతా విసర్జితేతి అనెడువాక్యము యు చెప్పబడి
విసర్జితత్వము న భవి యదు అవగా వివిధ పశ్యత్ చిత్త్య విస
త్వము అనే నమాచముచేత పోకాదుయెడల బహు ప్యా ప్రతా
యేతి అనేవాక్యము యు చెప్పబడిన విరుపాధికబహుభవనన కల్పదు
సర్వజ్ఞత్వము అ సర్వజ్ఞత్వము పరిశుద్ధస్వరూపుడైన జీవునికి న భ
యదు ఇగద్యాకృతిరపర ప్రకరణాదపన్నవాతత్వాచ్చ అవి ము దః
తః అర్థము చెప్పబడుచున్నది గమక పరబ్రహ్మమే ము క్రమ యు చె
బడినబాడు

తాత్పర్యము సర్వజ్ఞత్వము న భవి చకపోవుటవలన ము క్ర
మ యు చెప్పబడినబాడు జీవుడుగాదు పరమాత్మయే

18 భేదవ్యవచోచ్చ (1 1 18)

అర్థము భేద భేదముయొక్క వ్యవచోచ్చ చెప్పబున
భీషాస్మాద్యాత పవనే అనేకునిచేత అగ్నిబాయుసూర్యాదిజీవినర
నకు ఇక్షితవ్యత్వముచేత అన దమయమగు బ్రహ్మమునకు ఇక్షితత్వ
చేతను భేదముచెప్పబడుచున్నదిగమక అన దమయమే పరమా
తస్మాద్యా ఏతస్మాద్విజ్ఞానమయాదనోక్తి తర అత్మా అన దమయ
అనే క్రుతిచేత విజ్ఞానమయమైన జీవునిక లే అన దమయపరమాత
భేదముచెప్పబడుచున్నది విజ్ఞానమయము జీవులే బుద్ధి ముక్తముకా
మయలోకు ప్రపంచము యుటవలన అన దమయమే పరమాత్మ

బ్రహ్మసూత్రములు

తాత్పర్యము : శ్రుతియే దు విజ్ఞానమయజీవునక లే అన దమయనర
బ్రహ్మకు భేదము చెప్పదమువలన

19 కామార్చ నామమావా ంక్షా (1119)

అరము కామార్చ అచ్చనలనే అగత్స్పృష్ట వివరణకువలన అమ
మాన ప్రధానముయొక్క అపేక్షా అభిలాషయు న లేదు
వికారమయత అవియార భి ది అద పర్యవసృజిత అవి కామము
వలన అగత్స్పృష్టయు రుదచే ఈ అన దమయనకు అగన్విర్భూతమ
దమనూపముచేత చెప్పబడిన ప్రకృత్యపేక్షయున్నులేదని తెలియబడుచు
న్నది ప్రత్యగాత్మకు ఒకానొక వ్యయం దు ప్రకృత్యపేక్ష గలదు గనుక
ప్రత్యగాత్మక లే భిన్నుడే పరమాత్మ
తాత్పర్యము చ్చనలనే అగత్స్పృష్ట వివరణకువలన ప్రధానాభిలాష
యను లేదు

20 అపిస్సప్త్య చ తదోగ శాస్త్ర (1120)

అరము అపి అ హ్మయ దు అన్య జీవునికి తత్
అ ద యొ క్కి యొగ ఎ ల భమును శాస్త్ర శాస్త్రముచెప్పు
య న్నది తదో వై ప దప వ్యావాయ లభ్యా న దీ భవతి అనే
గుణితేత రవళలముచే చెప్పబడిన అన దమయనయ దు అయ
కులర్పియై జీవునికి అన దల భమని అన దయోగమును శక్తి యుచు
న్నది ప్త్యయ ప్రత్య త్మకి ఎవలయొక్క లాభమువలన అన ద
ప్రాపకలుగుచో అతలే ప్రత్యగాత్మక లే భిన్నుడైన పరమాత్మ అన దమ
యనైన పరబ్రహ్మము
తాత్పర్యము జీవునికాన దయోగము పరబ్రహ్మన ల భమువలన
తలుగునవి శాస్త్రము చెప్పుటవలన పరమాత్మయే అన దమయను

అరణ్యార్చనములు

ధీరణ నెఱవహము బ్రహ్మము అచిదాన్యస్యత్వమైన జీవహృద్య
 క బు గాజులదు తప్పిర్పా పితప్పిర్పొజ్జజావమయాదబోధ్య నితర అత్కా
 అన దమయ అనుచోట అన దమయశబ్దవాన్యదు జ్యోగగు కీత
 వాడుజపుడైన దున త్త్వం ఎవ శారీర అత్కా అచి శరీర జ ధృతి
 జమున్ను అనేన జీవేవాత్మనామప్రపిత్య అచి సామానాధికరణముచేత
 జీవబ్రహ్మలక్ష్యముకాబట్టి అగత్యారణ్యతయా నిర్విఘ్నమైన అన దమయ
 దనే పూర్వపక్షమునకు శతగుణితోత్తరప్రకృత అభ్యస్తమైన అన దమయ
 వభాగియై పరిపితకకర్మనకుడైన జీవునకు ఘటి పతపోపుటచేత పరమా
 త్మకే అదియగుటచేతను శారీర అత్కా అచి జగచ్చరీరకుడు అగుటచే
 తను కర్మకృతకరీరముకావ దున సామానాధికరణ్యనిశ్చేతముచేతను శరీరా
 త్మకాన విం ధనమైన జగత్తమును చెప్పయన్నదేగాని పక్షరూపిత్వమును
 చెప్పలేదు చెప్పిన దున జీవబ్రహ్మభేదమునీర్థి చుటచేత అగత్యార
 భుకుడైన అన దమయకు బద్ధముకావనజపుడు కాదు తర్కిలక్షణమై
 పరమాత్మయని సిద్ధా తము చేయుటదీనిది

7 * తరధీరణము (1 1 7)

21 * తన్వదర్శనచేతాత్ (1 1 21)

అరణ్యము అ త మూర్త్యమధ్యమ దు విసవదెటువారు పరమాత్మ
 తధర్శనచేతాత్ పరమాత్మధర్మములుచెప్పటవలన ఛా దోగ్యక్ర
 య దు య ఎఱ్ఱా అ తలాదిత్య హిరణ్మయ పురుషో ద్భ్యతే య
 ఎఱ్ఱా అ తరక్షిత పురుషో ద్భ్యతే అనేక్రతులచేత సూర్యునియ దును
 నేత్రములయ దు డునని చెప్పబడిన పురుషుడు జీవుడా పరబ్రహ్మ ?
 అని న శయము విజాతీయజీవుడని పూర్వపక్షము ఎటన్న శారీరత్వము
 చెప్పటవలన శరీరం అ ధము కర్మపరవకుడైన జీవునికే తనకర్మఫల
 మధవముగొరకు కలుగునని

బ్రహ్మసూత్రములు

దా తము న విషి ఎర్వేర్వ పాపిభ్య ఉదిత అనువాక్యము అన
 కదోషపూర్వకముగా ఎముస్తలోకములును కామపూరకత్వవియోమక
 యములు చెప్పబడినవలన అది జీవునికి న భవిష్యదుగమక నేత్రాద్యాభా
 దు పురుషోత్తముడేయని తెలియపలయును తవకపాధారణమై విలక్షణ
 రూపము జ్ఞానశక్తిలబధులు మొదలైన కల్యాణగుణములవలెనే
 భవి యను అదిత్యవర్ణ తమవస్తుపాశ్రే అనేకైతిచేత ఆ రూపము
 ఎ ప్రాకృతత్వముచెప్పబడుచున్నది సూత్రార్థము ముఖ్యముగా
 నాత్మవర్ణము యే నేత్రమధ్యమ యే చెప్పబడే పురుషుడు పరమాత్మ
 పాదారణ్యమైన అనపాతపాపృత్వాది భర్తృవదేశమువలన
 కాత్మవర్ణము మూర్త్యును ద్యమ యే వివరించుచు కే పురుషుడు పర
 మాత్మభర్తృములుగల పరబ్రహ్మగాని జీవుడుగాదు తదపాధారణధర్మము
 యొక్క ఉపదేశమువలన

22 భేదవ్యవదేశాచ్యాప్య (1 | 22)

అర్థము భేద భేదము వ్యవదేశాచ్య చెప్పబడినవలన అన్య
 జీవునిక లే అన్యుడైన పరమాత్మ

య అదిత్యే దివన్నాదిత్యాద తర య అత్మవి తిత్తిన్నాత్మ
 నో తర అనేకైతిచేత జీవునిక లే భేదముచెప్పబడినవలన జీవునిక లే
 భిన్నుడు పరమాత్మ

అధికరణవ గ్రహము కేవలజీవుడు జగత్కారణము కాకపోయినను
 యోగ్యమైన పుణ్య విశేషమైన అదిత్యాదిచేతమలలో కదు జగత్కార
 ణము కావచ్చును అదెటన్న యే ఏదో ఆ తలాదిత్యే వారణ్యశ్శక్తి
 త్యాదిధా దోగ్యవాక్యములో కరచరణాదిశరీర జ భము కారణవస్తు
 లునకు ప్రతిపాదితమైయు దుటచేత అల్లిరూపము కర్మకృతశరీరవ ల
 ధముగల జీవునికే యగుటవలన విలక్షణజీవుడే జగత్కారణమని పూర్వప
 త్తము ఆ దుకు ర్వేర్వ పాపిభ్య ఉదిత అని అనపాతపాపృత్వము

అర్థతాత్పర్యములు

ఓకమగుటచేతను పరమాత్మకు ప్రతిస్పృతి ప్రసిద్ధమైన అనిర్వృత
వ్యయ గణవిగ్రహములు యుటచేత అపవాదపాపిష్టాత్మది కల్యాణ
తములుగల విలక్షణవిగ్రహాయుక్తులైన పరమాత్మ త వాక్యము యు
పతిపాది పుటినవాడు ఉచితపుణ్యనిశేమలైన జీవుడుగాదని ఏదా తము
కీయబడినది

1 అథాశాస్త్రరథము (1 1 8)

3 అథాశస్త్రరింగాత్ (1 1 23)

యము అథాశ అథాశముచేత చెప్పబడినది బ్రహ్మము తది గాన్
జగత్కారణత్వరూపమైన బ్రహ్మయొక్క చిహ్నమునలన అవ్య
రోకవ్య కా గతిరిత్యాణాశ హోదాత సర్వాత హ వా ఇమాని భూతావ్యాకా
శాతన సముత్పద్య తే అథాశ ప్రత్యస్త య తి అతేతి ప్రతియ యు
చెప్పబడిన జగత్కారణము ప్రసిద్ధమైన అథాశమా సమస్తచిదచిత్త్యలక్షణ
మైన బ్రహ్మమా యని స కయము ప్రసిద్ధమైన అథాశమని పూర్వస
క్షము అథాశ శబ్దమునకు అథాశమ దే జనుల వ్యవహారము యుటచేతను
యతో వా మాని భూతాని జాయ తే అను వాక్యముచే చెప్పబడిన
సామాన్యలక్షణమునకు ఎదాదిశబ్దములకు అథాశపాధారణత్వము యుటచే
అథాశమ దే పుట్టునని చెప్పెడి అథాశాదేవ సముత్పద్య తే అని ప్రతి
ప్రతిపాదికమైన అథాశమున దే పర్యవసానము యుక్తము అథాశమునకీ
జగత్కారణత్వవిశ్చయమైన అన తరమ యు దర్శనాదులును గొణమో
నిశ్చయి పనలెను

విధా తము సర్వాత హ వా ఇమాని భూతాని అని ప్రసిద్ధనిర్దేశము
మలర్థే ప్రసిద్ధనిర్దేశ పూర్వకత్వమును బట్టి చిదచిత్త్యలక్షణుడు సర్వజ
లైన పరబ్రహ్మమే అథాశశబ్దము

బ్రహ్మసూత్రములు

మూలార్థము ముఖ్యముగా ఆకాశశబ్దవిస్తృతము పరబ్రహ్మమే ప్రసిద్ధముగా చెప్పబడిన జగత్కారణత్వాది తింగమువలన
తాత్పర్యము శ్రుతియ ర్థాశాశబ్దముచేత చెప్పి తీవరి జగత్కారణత్వాది చిష్టమువలన బ్రహ్మమేగాని ప్రసిద్ధాశాశముగాదు
అధికరణ ప ర్థము సర్వాది హ వా ఆమాది భూతాని ఆకాశరస సముత్పన్నతే అను ఛా ర్థోగ్యవాక్యము దాశాశబ్దబాధ్యుడై తోచుచున్న గత్కారణవస్తువు ప్రసిద్ధాశాశమే కావలెను ఆకాశశబ్దము ప్రసిద్ధాశాశమే దు రూఢియగుటచేత పరమాత్మునికి ఈ ఆకాశశబ్దబాధ్యత్వ అప్రసిద్ధమైనదని పూర్వపక్షము ఆ దుకు పర్యశబ్దముచేత చెప్పబడుచేతవాచేతపరబ్రహ్మచేత చకారణత్వలేమి పరాయణమే అని చెప్పబడు ప్రాప్యత్వప్రాసక్త్యములేమి వచ్చియు ప్రసిద్ధాశాశమునకు కూడన దువను పరమాత్మేయున్న దునను ఆకాశతే ఆకాశయతి అనే పూర్వశ్చివలన ఆకాశశబ్దము పరమాత్ముకు గూడుటవలన ఆ ఆకాశశబ్దబాధ్యము పరమాత్మయేగాని ప్ర దాశాశముగాదని సిద్ధా తము

9 ప్రాణాధికరణము (I 1 9)

24 అత ఏన ప్రాణ (I 1 24)

అరము అత ఏన ఆ కారణమువలననే ప్రాణ ప్రాణశబ్దబాధ్యుడు పరమాత్ము ఛా ర్థోగ్యమే దు ప్రతీతర్యా దేవతా ప్రసాదమవ్వా యుత్తే అనిస్తుతి చి కతమో హ దేవతేతి ప్రాణ యతి సోదార సర్వాది హ వా మాది భూతాని ప్రాణమేవాధిప విశ తి ప్రాణమభ్యుజ్జహతే ా దేవతా ప్రస్తావమవ్వా యుత్తేతి అనెడిస్థలము దు విభిలజగత్కారణత్వముచేత చెప్పబడిన ప్రాణశబ్దము ప్రాణమో లేక పూర్వమే దు చెప్పబడిన బ్రహ్మమో యని ప శయము ప్రసిద్ధమైన ప్రాణమని పూర్వపక్షము ఎరిప్పి పమస్తజగుతు ప్రాణాధిపమైవస్థితిగలిగి యు టుటవలన ఆ ప్రాణమే పమస్తజగత్కారణత్వముగా నిర్దేశమునకు యోగ్యమగును

అర్థాత్పర్యములు

కా తమ పాపాకాష్టాదులయ దుమ ప్రాతాధీనమైన స్థితిలేన
న సర్వాణి నా వా మూని భూతాని అనేవాక్యముచేత ప్రసదముగా
ర్థికి చిన నాతుపుమఱి ప్రాంతశబ్దవిర్జిప్తము పరబ్రహ్మమేయని
గ్రహ్యమము చేయఁబడినది
త్పర్యము అ కారణమువలననే ప్రాంతశబ్దవాచ్యుడు పరబ్రహ్మము
ని ప్రసిద్ధప్రాంతముగాదు
ధీరణ వంశహము సర్వాణి హ వా అమూని భూతాని ప్రాంతమేవాధి
విశి 8 అనువాక్యము దు ప్రాంతశబ్దవాచ్యమైన అగర్వాణ్యమేమవు
సిద్ధప్రాంతముగా ను తపలెను ఎర్థవేమవులు ప్రాతాధీనమితిమైకోయని
తయని పూర్వపక్షము అ దుచేత శిలాకాష్టాది అచేతనములయ దుమ
ప్రాతాధీనస్థితకత్వముకూడద దున పర్వఅగర్వాణ్యముగా నిర్విఘ్నమైన
హిమము పరమాత్మయే గాని ప్రాంతముగాదని విధాతము

8 జ్యోతిరధికరణము (1 1 10)

5 జ్యోతిర్వరణాధిధానాత్ (1 1 25)

ర్థము జ్యోతి జ్యోతిశబ్దముచేత చెప్పబడిన పరమాత్మకు చరణా
ధానాత్ ఎర్థభూతచరణత్వము చెప్పుటవలన ధా దోగ్యమ దు
అథ యదత పరోదితో జ్యోతిర్ధీవ్యతే విశ్వత మృత్యు సర్వత మృత్యు
వ్యమాత్మమేమాత్మమేయ లోకేమ అద వా తద్యదిదమస్మిన్న త
కుఁది జ్యోతి అనేశ్రుతిచేత చెప్పబడినది ప్రసిద్ధమైన జ్యోతియో లేక
పరబ్రహ్మమే యని ప కయము ప్రసిద్ధమైన జ్యోతియని పూర్వపక్షము
అద వా పతద్యదిదమస్మిన్న త పురుషజ్యోతి అని రుక్షియ దు చె
డిప్రసిద్ధమైన తేజస్సుతో జక్త్యముచెప్పుటవ న వ్యవాక్య మ దు తేజ
స్సుక లే ధిన్నమైన బ్రహ్మమువకపాధారణమైనహేతువు లేకపోవుట
వలన అ తేజస్సు అగర్వాణ్యము

బ్రహ్మసూత్రములు

పిల్లా తము ద్రవిష్టమైన తేజస్సుక లే భిష్టమైన బ్రహ్మమే చ్చ
విరతిశయమైన తేజోయుక్తముగా జ్యోతిశ్శబ్దముచే చెప్పబడినది ఎది
పాదోన్య సర్వా భూతాని త్రిపాదప్రాయముక దివి అవి పూర్వవాక్యమ
ద తవిష్టవ అ భక్త్యముచేత చెప్పబడిన వస్తువుకే అథ యదత తే
దివో జ్యోతి అనుచోట ద్రవ్యభిజ్ఞానమువలన అది పరబ్రహ్మమేయ
తెలియ దీనది సమస్తభూతములకు దానియొక్క పాదత్వముచెప్పబడి
దని ఉపపన్నమగును ఈ ప్రకారముగా ఆ తేజస్సుకు పరబ్రహ్మత్వవ
నిశ్చయ పటననదిగమక కుక్షియ దు తెడి తేజస్సుకు తదాత్మత్వవ
చెప్పడముఫలముకొరని తోచుచున్నది

మూలాధ్యము జ్యోతిశ్శబ్దవిర్దిష్టమైనది పరబ్రహ్మమే ఈ తే
స్సునకు పూర్వవాక్యమే దు సర్వభూతచరణత్వముచెప్పబడినది స
భూతపాదత్వము పరబ్రహ్మకే యుపపన్నమగును

తాత్పర్యము పర్యభూతచరణత్వము చెప్పబడినది జ్యోతిశ్శ
బాచ్యము పరబ్రహ్మమే

26 ఘటోకధిధావామ్నోతి చెన్న తథా చేతోర్వణవిగమాత్తథా హి దర్శన
(1126)

అర్థము ఛ ద గాయత్రితో అధిధావాత్ చెప్పబడినది వ
పరబ్రహ్మ కాదనివల్లనే తదా అరీతిగానే చేత బుద్ధిని అర్పణ
ఉ చకమును నిగమాత్ ఉపదేశము వలన తథా హి దర్శనమే
కాన్త్యము ఆ ప్రకారమున్నది గాయత్రి వా ద సర్వమే అవి స్రక్త
త్వము దీపదానివలన పర్యభూతపాదత్వముచేత గాయత్రికే చెప్పడమ
వలన బ్రహ్మకాదని చెప్పినట్లైతే ఉపపన్నము కానేరదు గాయత్రి రే
ప్రకారమోదో అదే ప్రకారము బ్రహ్మయ దు బుద్ధివివేకము చేయవ
ని వివేకవస్థచేయబడియు తెను చతుష్పాత్యరూపమైన గాయత్రియొక
పార్వత్యము బ్రహ్మయ దమన ధానము చేయవలెనని భావము గమక

అర్థతాత్పర్యములు

గాయత్రికి సర్వాత్మత్వము లేకపోయినప్పటికి అనుపపత్తిలేదని యందును మరియొకచోట ఛ దమ్ముతో సార్వాత్మ్యమువలన ఛ దశ్శబ్దముచేత చెప్పదముతోచుచున్నది తే వా ఏతే న రాశ్యే న రావ్యే దశ న పద్య త అనియొదలుకొని ప్రహ విరాడహ్నాత్ అనువరతు ఈ అర్థము స్ఫుటము గాను దును

తాత్పర్యము   గాయత్రిని చెప్పదమువలన బ్రహ్మ కాదవకూడదు ఎ దువలన లే గాయత్రి సర్వాత్మ్యము నాలుగుపాదములుగల్గుటవలన బ్రహ్మయే దు చెప్పబడినది

27 భూతాదిపాదవ్యవర్తనపక్షేత్తైస్త్రినమ్ (1 | 17)

అర్థము   భూతాది   భూతములు మొదలైనవానికి పాద పాద త్వము వ్యవర్తన చెప్పదమునుగూర్చి ఉపపక్షేప్త ఉపపత్తివ ద యి చుట వలన ఏన ఇదేరీతిగనే భూతవృత్తివిశిరములుచెప్పునట్ల ప్రహి చతుస్పద అని భూతాదులకు పాదత్వము చెప్పదము బ్రహ్మ యే దే యుపపత్తిదుగును బ్రహ్మయే గాయత్రిశబ్దముచేత చెప్పబడినది యి తెలియవలెను

తాత్పర్యము   భూతములు మొదలైనవానికి పాదత్వముచెప్పదము లన ఇదే రీతివ ఉపపత్తి న భవి చును

28 ఉపదేశభేదావ్యక్తి చేన్న ఉభిష్కన్నవ్యవిరోధాత్ (1 | 28)

అర్థము   ఉపదేశ   ఉపదేశముయొక్క భేదాత్   భేదమువలన

ఈ ప్రకారముకాదు తి చేత్ ఇతివస్తాకే ని అనవదు ఉభయస్మిన్నుని రె దువిధముల ఉపదేశమే దును విరోధములే పోవుటవలన పాదోక్తివ్య సర్వా భూతాది త్రిపాదస్యామృత దివి అనేవ త్యముచే చెప్పబడినది సర్వబ్రహ్మయే అయైన అభి యదత పరో దివ

జ్యోతిరితి అని యి తరిక్షన బ ధ మ్రతముచేవిచ్చుట అధిప్రతిష్ఠచేయ
తేదిలేదు అచ్చటికి చ్చుదిక్కి వ్యవదేశప్రకారమే భిన్నముగాను
నును అచ్చట దివి అవి సమీచేత ఆ తరిక్షమచెప్పుటకునున్నది
చ్చట దివ సరోజ్యోతి అమల్రుతిచే ఆ తరిక్షమక లే పరముజ్యోతి
మవి పి చమిచేత చెప్పబడినది ఆ కారణమువలన ప్రతిప ధానములే
నైతే యుక్తముకాదు ఆ దువ్యవదేశముల దును సైహుపమైన అర్హత
ముచే ప్రతిపఠధానమునకు విరోధములేదు ఎటన్న వృక్షాగ్రము దు శ్య
య యును ఎప్పుడు ది అం తరము లేగయు దువి చెప్పబట
న

కాత్వర్యము క్రితయి దు విభక్తిభేదము చెప్పబడ్డవైనను ఉపరి
తిరూని ర్థమునకువిరోధము లేన దున సరల్రహ్మచే

అధికరణ స భేదము అథ యదత సరో దిరో జ్యోతిర్భివ్యతే అవే
దా దోగ్రవాక్యము దు జ్యోతిశ్చబాచ్యము ప్రసిద్ధమైన జ్యోతిమృ కా
లదు స్యవాక్యముందు పరమాత్మబ్యాప్తిలి గ విశేషముతోరస దున కా
యజ్యోతిరైక్యోపదేశముచేతననితి పూర్వవక్షమునకు సర్వధూరా
దుగ్ధప బంధమైన జ్యోతిమృకు పొదముగా వ్యవదేశి యటచేత కాక్షీఽ
జ్యోతిరైక్యోపదేశ ఫలార్థముగా తదాత్మకత్వామప ధానవిధిపరముగుటచే
విరతిశయమైనదిప్రియుక్తమైనజ్యోతి కుబాచ్యము పరమాత్మేగాని ప్రస
లో తియ్యకాదని ఎదా తము

11 ఇ ద్రప్రాణాధిపకరణము (1 | 11)

29 ప్రాణస్తథా అనుగమాత్ (1 | 29)

అర్థము ఇ ద్రప్రాణ ద్రప్రాణశబ్దములచేత చెప్పబడినది ప
బ్రహ్మ తథా ఆ ప్రకారము అనుగమాత్ అవ దాదుల దునను
|| ఎవచ్చుటవలన కొపితకీబ్రాహ్మణములో ప్రతర్దనవిధ్యయి ౯
త్వమే మే వర వ్యవీక్షి యి త్య మమహ్యయ హితకము

అర్థశాస్త్రర్యములు

పక్షం అనివ్రత్యమనిచే చెప్పబడిన ద్రుయ ప్రగో ౨ | ౪౫
 త మామాయురమృతమిత్తుపొప్పు అని అత్య తనాత్మమైన ఉపాసనక
 కర్మర్యముచే నిరిష్టులైన ద్రుప్రాణమునకు అర్థము జీవుడా పరమాత్మా
 యని న శయము జీవుడని పూర్వపక్షము ఎదిన్న ద్రు ఎ నకు జీవ
 దాచగమే ప్రసిద్ధముగాను యను గమక జీవనిశేషమ దే ఎప్పుడయు
 తమ్మామాయురమృతమిత్తుపొప్పు అని జీవక మునకు అదే అరసు
 దానియ దే ఉపాస్యతోపదేశ వల

సిద్ధా తము   = ద్రుప్రాణశయముచేత చెప్ప దినది జీవునిక లే అర్థా
 తరభూతులైన పరబ్రహ్మ న ఎవ ఎవ ప్రజ్ఞాత్మాన ది జరో మృత
 యని ద్రువిప్రాణశయముచే చెప్పబడిన ముపుకే జీవులయ ద భావ
 తమైన అన దామృతత్వాదులు చెప్పబడునుగనుక బ్రహ్మమనిచి
 యము

మూలాధ్యము   ఉపా వచేయవలెనని చెప్పబడిన ద్రుప్రాణశయము
 నకు అర్థము పరబ్రహ్మ తత్వా యని ప్రకారవచనము పరబ్రహ్మ శివరూప
 భూతమైన అన దాదులయ దుపసక్తివలన పరబ్రహ్మయని నిశ్చయి ప
 వలెను

శాస్త్రర్యము   అన దాదుల దనుగమమువలన = ద్రుప్రాణశయముచే
 తచెప్పబడినది పరబ్రహ్మ

30 న పశ్చరాత్మోపదేశాదితి చేదధ్యాత్మక బంధభూమా హ్యస్మిన్

(1 | 30)

అర్థము   పశ్చ చెప్పి = ద్రువికి అత్మోపదేశాత్ తన ఉపదేశ
 మువలన బ్రహ్మ కాదనినట్లైతే న కాదననదు అత్యాత్మ అత్య
 య దు ఎ ల ధ న బ ధముయొక్క భూమా అధిత్వము హి
 ఏ కారణమువలన అస్మిన్ దీనియ దుగలదో ఈ పరమాశ

జుహ్వామూర్తములు

ఎగ్గురుకాదు మామేవ ప్రతిజానీనా తమ్మామాయురమ్మగదపి
 పొన్న అని ప్రతిజ్ఞ చేయుచున జీవత్వముగల ఇ ద్రుతు వక్తవైన
 యుచి ఎగ్గుత్వమునుపడెడి చుటవల ఉపక్రమము దు జీవభావము
 యుంపలదినబ్బెనే ఉపస హారము దు దానికనుగుణముగానే అన్వయ
 చెప్పవచ్చును గనుక పరమాత్మకాదని చెప్పగూడదు అత్మని
 ధ అనగా పరమాత్మవిషయకమైన స అ ధము అత్మస ఐ ధ
 ఎత్వము జీవునికంటే అరా తర భూతుడైన పరమాత్మకు అపారాధ
 ములయొక్క ఎంతవలసినమాత్రము ఈ ప్రకరణము దు ఉపక్ర
 మ మొదలు ఉపస హారమువరకు తెలియబడుచున్నది ఉపక్రమ
 దు యం త్వమ్మనుష్యాయహితము మన్యం అని అతనిచేతచె
 దిసయుపాసనము పరమాత్మ ఉపాసనమే దానికే హితమత్వము
 వలన అదే ప్రకారమే ఏది ఏవ పాఠకర్మ కారయతి అని సత్వ
 ఎత్తుర్మలయొక్క కర్మత్వము పరమాత్మధర్మమే ఆ ప్రకారమే
 ఎక్కు యథ రథస్యారేమి నేమిరస్మిణావాళా అర్పితా ఏవమనైతా భా
 వానా వ్రీ చేత ర్పితా అనేకృతిచే చెప్పబడిన ఎత్తాధారత్వము
 వ్యాధర్మము అం దారుణము ఏది లోకాధిపతిరేప సర్వేశ అ
 శుము పరమాత్మేయపాల్గొనెనైతే ఎటు ద్రుతు మామ
 య్ని అని తనవికూడా ఉపా పరేయమనిచెప్పినారనగా చెప్పుచ
 య్గురు
 త్వర్గము అత్మప ఐ ధాధిక్యముప స ఇ ద్రశజ్ఞాచ్యుడు బ్రహ్
 దన కూడదు సార్వపాఠకర్మలయొక్క కారయత్వము పరమాత
 ర్మమనే కారణమువలన

1 శాస్త్రరూప్యా తూపదేశో వామదేవత (1 1 31)

అర్థతాత్పర్యములు

అదము కాస్త్రదృష్టి కాస్త్రజ్ఞమునుచే వాచుదేవత
 వాచుదేవునివలనె ఉపదేశ ఉపదేశము దుఃఖవలన ద్రుతనే జీవు
 తన అత్మత్వముచే ఉపామ్యుడైన పరమాత్మోపదేశము కాస్త్రదృష్టవలన
 లును అ త ప్రవిష్టకాస్త్ర జవానా పర్వతా తత్వము ల
 అత్మని తిల్లవాత్మతో ప్రరో యమాత్మా న చేద యస్మాత్మా శరీర య
 అత్మానమ తరో యమయతి న త అత్మా అ తత్వముమ్మత ఏ
 పర్యభూతా తరాత్మా అననాతపాస్మా దిబ్యో దేవ ఏకో నారాయణ అ
 అనేక్షకులు పరమాత్మను జీవాత్మకు అత్మానుపదేశముచేసిన అని
 కారణమువలన జీవాత్మవాచకమైన శక్తిములు జీవాత్మశరీరుడైన పరమ
 త్వచే చెప్పుచున్నవని కాస్త్రమే దు చూడబడిన యర్థమునకే మామే
 విజానీహ మానుపాస్య అని ప్యాత్మశక్తిముచే పరమాత్మోపదేశ
 చేయుట విరోధమున భవి చదు ఏ ప్రకార వాచుదేవుడు కాస్త్రదృష్టి
 ప్యాత్మశరీరకుడైన పరమాత్మమగుచి చి తర్హేతత్వ శక్తివ్ములర్హ
 దేవ ప్రతిపేదే అహ మనురథన మార్గకాస్త్రా క్షేవావ్ములర
 విప్ర యని చెప్పునో ఆ ప్రకారము
 తాత్పర్యము వాచుదేవునివలనె హితకమోపాసనము దుఃఖన
 అనగా వాచుదేవముల కాస్త్రదృష్టచే పరమాత్మను అత్మశరీరకుడు
 చూచినేమనునదైతిని మారుడనైతివని చెప్పుటవలన

32 జీవముఖ్యప్రాణముఖ్యులి గానోతి చేన్న ఉపాపాత్రైవిధ్యాదాశ్రిత
 దీపా తద్యోగాత్ (1 1 32)

అర్థము జీవ జీవునికి ముఖ్యప్రాణులి గాన్ ముఖ్యప్రాణులి గ
 రూపమైన హేతువు వలన నేతి చేత కారనివర్తత న కా
 ఉపాస ఉపాసనల యొక్క త్రైవిధ్యాత్ మారుప్రకారము
 లన ఆశ్రితత్వాత్ మదియొక విద్యయ దు ప్రవిధిత్వము అశ్రయ

బ్రాహ్మమూత్రములు

దుటవలన నా ఈ విద్యయ దు తత్ శ్రైవిద్యముయొక్క
హిగాత్ యోగము వలన త్రికిగ్రాహ త్యాప్యమహానమరుమ్మళా
క్షతివ్యాలాపుకీర్ణ్య ప్రాయచ్చమ్ యదస్మిన్ శరీరే ప్రాణో వపతి
వదాయు అని జీవముఖ్యమైన ప్రాణహేతువువలన అత్యాత్మస
ధ అతిశయముచేత పరమాత్మత్వనిశ్చయమని చెప్పగూడదు పర
మాత్మ తన ఆకారముచేతను ప్రాణశరీరత్వముచేతను జీవశరీరకత్వము
తమ ఉపాసనలయొక్క శ్రైవిద్యమువలన అయా శక్తిములచేత చెప్ప
దనవి విశ్వయి పవలెను మరియొకచోట బ్రహ్మాపాసనలయొక్క త్రివి
ద్యము చెప్పబడినది సత్య జ్ఞానమన త బ్రహ్మ అన దో
హ్మ అనే వాక్యములు తనయాకారముచేత ఉపాస్యత్వమును పచ్చ
ర్వాధవత్ అను భోక్తృశరీరకత్వముచేతను చెప్పబడియున్నది అట్లే
ప్రతర్థనవిద్యయ దు ఉపాసకులకు శ్రైవిద్యము ఉ దుటవలన ఈ
కారముచెప్పిరి కనుక ప్రాణశక్తిముచేత చెప్పబడినది పరమాత్మ
త్వద్యము ముఖ్యప్రాణద్యయ హేతువు దీనను మరియొకవిద్య
ను దు త్రివిధోపాసనల వలన అశ్రయి పలుకుటచే జీవుడనకూడదు
ద్రప్రాణశక్తిముచే చెప్పబడినవారు పరమాత్మ
ధికరణ స గ్రహము ప్రాణో స్మి ద్రష్టా తమ్యామాయురమృత
త్యుపాస్య అను వాక్యము దు హితవమోపాసనకు కర్మగా నిర్దిష్టమైన
ద్రుదు జీవుడు కాగలడు ౩ ద్రశక్తిము జీవవిశేషమ దు రూఢమగుట
లన మాముపాస్య యని ప్యాత్మోపాసనము అమృతత్వప్రాప్తిపాధన
మగా ఉపదేశి చుటచేతనే పూర్వపక్షమునకు స విష ప్రాణ పన ద్రష్టా
న రో ఐరో మృత అవి ద్రప్రాణశక్తినిర్దిష్టనియె దు అన దాణ
మృతశక్తిపామాధికరణ్యమవ్వయి పవలయున్న దున మాము
క్ష అని స్వశరీరకపరమాత్మోపాసనను విధి చినదేగాని జీవోపాసనను
ధి పన దున హితవమోపాసనకు కర్మగా నిర్దిష్టమిది చేతనుచైన

అర్హతాత్పర్యములు

బ్రతుడు గాడు బగత్కారణభూతుడైతే పరమాత్మయని నిరయి నబ
వది

ప్రభుమాధ్యాయమున ప్రభుమహాదము ముగిసెను

ప్రథమాధ్యాయము ద్వితీయపాదము

12 సర్వజ్ఞప్రసిద్ధ్యధికరణము (1 2 1)

33 సర్వజ్ఞప్రసిద్ధోపదేశాత్ (1 2 1)

అరము ఎమప్రప్రప చమ దుమ తత్త్వరూపముచే చెప్పబడినది
సర్వబ్రహ్మ ప్రసిద్ధోపదేశాత్ ప్రసిద్ధమైన ఉపదేశమువలన

ఛాందోగ్య శ్రుతియ దు సర్వ ఇర్విద బ్రహ్మ తజ్ఞాతాచితి
కాస్త ఉపాసిత అథ ఇయ క్రతుమయోగయ పురుష యథాక్రతురస్మి
నోకే పురుషో భవతి తథేత ప్రేత్య భవతి పక్రతు కుర్వీత మనోమయ
ప్రాణశరీర అచి ఇచ్చుట సర్వ ఇర్విద బ్రహ్మ అనే వాక్యమ దు
సర్వాత్మకత్వముచేత జీవుడా లేక పరమాత్మయాయచి స శయము జీవు
డని పూర్వసత్త్వము ఎరిన్న సర్వస్థలములయ దుమ తాదాత్మ్యపదేశమ.
జీవునికే యుపపన్నమగును పేమప్రహయప్రత్యవీకుతు కల్యాణైకతాచ.
దైవ బ్రహ్మకు పమప్ర నాయాకరసర్వతాదాత్మ్య బువిరుద్ధమగుటచే నే భ
వి ఏయ జీవునికైతే కర్మవిమిత్తమై బ్రహ్మ మొదలుకొని స్త బవ
ర్వ తము సర్వభూపముపపన్నమగును మృష్టాది నాతుత్వమున్ను ఆ
కర్మవిమిత్తముచేతనే ఉపపన్నమగును బ్రహ్మశబ్దము బృహత్పరూపమై
గుణయోగముచేత తస్మాదేకత్వస్మా నామరూపముపపన్న
జాయతే అను వాక్యమువలన అక్కడ వ్యవస్థచేయబడియున్నది
పెద్దా తము తజ్ఞాతాచితి సర్వ ఇర్విదం బ్రహ్మ అచి తజ్ఞస్మస్థితి
య నాతువైన తదాత్మకత్వము ప్రసిద్ధమణగా నిర్దిష్టమైనది సర్వబ్రహ్మ!
యపపన్నమగును పేదబ్రహ్మవలన జగజ్జన్మస్థితిలయములు ప్రసిద్ధమ.
గును దోకబామయత బహు స్థా ప్రజాయయ ఇద సర్వమప
ఇత అనే శ్రుతులన జి అదేరీతిగానే సర్వస్వరూపత్వము బహ్వాదికార

అరణ త్వర్యములు

త్వము బ్రహ్మకే చెప్పబడినది ఎమ్మాలాపామ్యమా ర్యా ప్రజాంబ
దాయకవాంప్రకృతిపా ఇతలాత్మ్యమిద ఎర్య అవి నిఖిలదోషరహితు
దును కల్యాణైకతానుడైన పరబ్రహ్మకు చెప్పబడిన పర్యభూతాస్త్ర్యామి
త్వము విరుద్ధముకాదు య పృథివ్యా తిఎన్ యుక్త పృథివి
శరీర య అత్మవి తిఎన్ యహ్మత్మా శరీర ప త అత్మాస్త్ర్యామ్య
మృత అను బ్రతులలో చెప్పబడిన శరీరాత్మత్వముచేతనే పర్యాత్మత్వ
మువహించి చుటవలన శరీరాత్మలకు వ్యభాచము వ్యవస్థయగును పర్య
బ్రహ్మయనెడి సామానాధికరణ్యనిర్దేశము పర్యశబ్దమువకు పర్యశరీరకు
డైన బ్రహ్మయ దే ప్రపృత్తి ఉపపన్నమగును శరీరవాచకమైన శబ్దములు
శరీరమైన అత్మయ దే పర్యవసే చుచున్నది దేవమనుష్యాదిశబ్దములవ
లన

మూలాధ్యము ర్య భర్తృద బ్రహ్మ అవి చెప్పబడినవస్తువ చు
పర్యశబ్దవాచ్యము దుట వలన సామానాధికరణ్యముచేత అత్మగా నిర్దిష్ట
మైనది పరబ్రహ్మయే ఎటన్న తత్వలానితి పర్యభర్తృద బ్రహ్మ అనే
వాక్యములచేత ప్రసిద్ధోపదేశము దుటమలభి పర్యాత్మకత్వమును ఉపదే
శి చుటచేతను ఆ బ్రహ్మయే జగత్తుయొక్క వృష్యులయములకు
శ థ ధ్మ గ్మ శ్మ

యవలెను

తాత్పర్యము ప్రసిద్ధోపదేశముచేత ననుష్ఠానన చముమ పరబ్రహ్మ
స్వరూపముగా చెప్పబడినది

34 వివక్షితగుణోపపత్త్య (1 2 2)

అధ్యము వివక్షిత విచుర్భుచేయబడిన సత్యవ కల్పాశ్యము మొదలయిన
గుణ గుణములకు ఉపపత్త్య ఉపపత్తివ భవి చుటవలన

బ్రహ్మసూత్రములు

మనోమయత్వము మొదలుగా గల సత్త్వ కర్మము విశ్రాంతిగలగుట
ములు పరిబ్రహ్మయే లే ఉపపన్నమగును
తాత్పర్యము సత్త్వ కర్మము మొదలైన గుణాలు గలవాడగుట
వలన జీవాత్మగాదు పరమాత్మయేని తాత్పర్యము

35 అనుపపత్తేన వ శారీర (1 2 3)

అరము అనుపపత్తే ఈ గుణములు జీవునియందు లేకపోవుటను
బట్టి శారీర జీవుడున కాదు ఈ గుణములు అనన్తరు ఖములలో
కూడియు దీ స్వల్పమయము గల అర్పణకై కర్మపరపకు లైన ప్రత్యా
గాత్యయందు కలుగకపోవుటవలన జీవుడుగాదు పరిబ్రహ్మయేని తెలియ
వలయును
తాత్పర్యము ఈ గుణములు జీవునియందు లేనందున తరు బ్రహ్మ
కాదు

36 కర్మకర్తృవ్యవచేతాచ్చ (1 2-4)

అరము కర్మ కర్మగా కర్తృ కర్తగా వ్యవచేతాచ్చ చెప్పి
ఉపలబ్ధ ఏకమేత ప్రత్యాభిసంస్కరితాన్ని అవి ప్రాప్త్యత్వ మనే ఉపా
వ్యము చెప్పుటకుచున్నది ప్రస్తుతయూ జీవుని విశేషి పరిధిపరి కావున
జీవునిక లే భిన్నుడు పరమాత్మ
తాత్పర్యము స్వయము

37 శబ్దవిశేషాత్ (1 2 5)

అర్థము శబ్దవిశేషాత్ ప్రథమమొదలయిన శబ్దములవలన ఏదడు
అర్థావర్తనయ అని జీవుడు ఎవచేత ఉపాస్మయ ప్రథమచేత చెప్పి
బదులుపొందుగనుక జీవునిక లే అమ్యుడు పరమాత్మ

అర్థతాత్పర్యములు

౯ తృప్త్యము ఏషమ అత్మావృత్త్యయం అమ (సతియం దు ఎష్టప్రథ
హవిభక్తులచేత జీవేశ్వరులు చెప్పబడివారుమక జీవునిక లే భిన్నుడు
రమాత్మ

18 స్మృతేశ్వ (1 2 6)

భము స్మృతేశ్వ స్మృతులయం దు జీవునిక లే భిన్నుడు సర
హత్మయవి చెప్పబడెను సర్వస్వ చాహ హ్మది ఎన్నివిధ మత్త
స్మృతికొగ్గానమరూపం చ అవి జీవునిక లే అమ్యుడు ఉపామ్యుడైన
రమాత్మ
౯ తృప్త్యము సర్వభూతముల హృదయమ దు దుటచే ఉపామ్యుడైన
రమాత్మ జీవుని క లే భిన్నుడు

19 అర్చకాకర్తృత్వద్యుపదేశాచ్చ నేతి చేష్ట విదాయత్వాదేష త్యేమవచ్చ
1 2 7)

భము అర్చకాకర్తృత్వ స్వల్పస్థానము కలవాడగుటవలన
ద్యుపదేశాచ్చ స్వల్పుడని చెప్పబడవలనను నేతిచేత కాదని
కర్తృత్వే తి కాదు విదాయత్వాత్ ఉపాస్యత్యరూప వాడువు లన
) 6 ప్ర రము స్వమవచ్చ అ తరిత్యయిలనె చెప్ప
దీనది ఏషమ అత్మావృత్త్యయం అని అర్చస్థానమునుబట్టి అనేయో
స్వరూప్యా యవాద్యే అని అర్చభూతమువలన స్వల్పుడు సర్వలహ్మ
కుని చెప్పగూడదు ఉపాసనకొరకై స్వల్పు డనియు అర్చస్థానము
కు వేదాధవియు చెప్పబడియున్నదేగాని స్వరూపముచే అబ్బుడుగాదు
జ్ఞాయాస్పృశివ్యా అని సమస్తముక లే బ్రహ్మత్వని ఉపదేశ చుచు
న్నది అధిక యైననూ సర్వలహ్మ హృదయమ దు భవీభూతముగాయు
టలచేత అత్యల్పమైనయుమ న ధావమున పన్నగును ఎటన్న అ తరి

క్షమ మహాత్మనమా మోహివభూరు య దు స్వల్పముగా తరస్థలము
లలో అధికముగాయ దివటు దావివసున భావము చేయవలెను
కృష్ణము అవధారాభ్యోకము దావివలననేయని యర్థము స్వీకృతికమై
మహాత్మమిచ్చుట చెప్పబడుచున్నది జ్యాయాస్పృశివ్యా జ్యాయాన
రిక్షాన్ జ్యాయా దివో జ్యాయావేర్లోలోకేర్థ్య అవి అవ తర త
దేక్షము చేయబడుచున్నది
తాత్పర్యము స్పష్టము

అదేమీ ఎ భోగ మెకాదు భూమిమైన ఏ భోగముయొక్క ప్రా
రించేక ఎ బ ధము కలగవియచ్చుటైతే ఏ అపగూడుకు నైకాచ్యు
వాకుపుయొక్క ఏకీమము దురివలన

పె ఉపాసకుని హృదయము దు బ్రహ్మము డునని చెప్పబడు
అ జీవునివలెనే హృదిమ కరిరని అ భవయుక్తమైన మధుర భవము
కలుగుచు చెప్పగూడదు కర్మపరమశక్త్యమునుబాధిపాన్వితము డ
నాకునే కాని కేవల కరిరా తత్వర్థిక్తము హేతువు కావేరదు మిరియును
అ కర్మపరమశక్త్యము అనపాతపాన్వితమైన పరిబ్రహ్మకు ప భవించదు
తాత్పర్యము సుఖదు భవనమైన ప భోగన భవములకు కేవల
రీ తత్వర్థిక్తము కారణము వేరదు తత్వపరమశక్త్యము పరి

అధికర నేలగోహము పర్వ భర్తృద బ్రహ్మ తత్త్వలాపితీ కా
 పాసిత అను కా కిర్ణవిద్యావాక్యము దుపేద్యమైన బ్రహ్మము తప్పక
 గాను తపలెను విస్మయమైన పరమాత్మకు హేయభావకమైన చిదచిద్రూ
 పవిస్మయభావంబు గూడవ దుప దేవమనుష్యాది రూపములచే కర్మక బు
 ఘన! ఎద్యత్సాహవము కూడుచుచేతననే పూర్వస్మరమునకు పర్వ

అరణ్యశ్రవణములు

రా త ప్రసేదే వైస పర్యజగత్కారణత్వ బుమపదేళి చుటచేత తజత్వ తద త్వమునలన బ్రహ్మకే తారాత్మ్యముపపన్నుమగుట దేవమనుష్టా భావముచే జీవునికి తారాత్మ్యము దీనమా వానికి జగత్కారణత్వ కూడన దున బ్రహ్మశబ్దవాచ్యుడు జీవుడు కాదు పర్యజగచ్ఛరీరతయ పర్యశబ్దవాచ్యుడైన పరమాత్మయని ఎల్లా తము

13 అత్రధికరణము (1 2 2)

41 అత్తా చరాచర్యసాక్షాత్ (1 2-9)

అర్థము అత్తా బ్రహ్మక్షత్రురు పన్నెన ఉదనభక్షకుడు పరమ త చరాచర్యసాక్షాత్ బ్రహ్మక్షత్రశబ్దముచేత చరాచరాత్మకమగు జగ గ్రహ పటదుచున్నది తతవలీయువనిశ్చత్యయ దు యవ్య బ్రహ్మ క్షత్ర లోభే భవత ఉదన మృత్యుర్యద్యోపంచన క ళ్లా నేద యు ప అని చెప్పబడిన ఉదనోపంచనచే హంచనచేయబడిన భోక్తృపు ముడు జీవుడా పరమాత్మాయని న శయము జీవుడని పూర్వపక్షమి ఎటన్న భోక్తృత్వము కర్మనిమిత్తముకనుక ఆ కర్మం బ భము జీవుని న బ భము

పదా తము ఎర్థోపం హారాన తరమ దే మృత్యురూపమైన ఉద నన బు ఉదనమునకు భోగ్యమగుమ చరాచరాత్మకమైన పర్యజగత్వన భోక్త పరమాత్మయని తెలియవలెను జగత్సృష్టికలియములే వివేద గగల బ్రహ్మకు ఈ జగదుపప హారభోక్తృత్వము కర్మని బ ప్రయుక్తము కాదు

సూత్రార్థము బ్రహ్మక్షత్రరూపమైన ఉదనమునకు భోక్త పరమాత బ్రహ్మక్షత్రశబ్దముచేత చరాచరాత్మకమైన ఎమిష్టజగద్రూపము పల మృత్యువే ఉదనంచన బుగాగల ఉదన బు బ్రహ్మక్షత్రమాత్రముగా

బ్రహ్మసూత్రములు

మి యుపపత్తి అదే తమ క్షణముగాగల చరాచరాత్మకమైన సమస్తజగతి భావము

ప్రకరణాచ్చ (1 2 10)

య ప్రకరణాచ్చ పరబ్రహ్మమ చెప్పెడి ప్రకరణమువలన నాన విభుమాత్మాన మత్మా దీలో న భోచతి వాయమాత్మా వదేన భోక్తా మేధయా అను ప్రకరణము బ్రహ్మపరముకనుక క్షయిం తెలియవలయును ఈ అన తమ రు యిత పిం తొ తన్య లోకే గుహ ప్రవిష్టా పరమే పరాధ్య అవి జీవబ్రహ్మలిద్దరికి ఫలభోక్తృత్వముచెప్పుటవలన పరమాత్మకు కర్మఫలభక్షణము దన్య య లేనిదానివలన ఆ త కరణముతో జీవులే అచ్చట భోక్తృయని తెలి యుచున్నది కనుక ఆ జీవుడు ప్రకృతమ రు భోక్తయో యని అత క చెప్పుచువ్వాడు

గ్రహము ఈ ప్రకరణమువలన బ్రహ్మ ప్రతిపాదకమైనది

గుహ ప్రవిష్టావాత్మనా హి తథ్యర్థవాత్ (1 2 11)

య గుహ దేహమును ప్రవిష్టా ప్రవేశింపవారు అత్మ తా గుహ క్క శర్థగ న్ గా క్కర
మ ఎర కు ప్రవేశము యటవలన గుహయ రు ప్రవేశించిన జీవాత్మ గాత్మలవగా జీవునితోగూడిన పరమాత్మయని అక్కడ తోచబడుచు ని అర్థము తానుపభోక్తగాకపోయెనప్పటికిని పరమాత్మకు ప్రయోజ నము ఉ యదానివలన పాపము దన్యయమున్నది జీవునితోగూడిన గాత్మ ఏ ప్రభావము తెలియబడుచున్నదనిన ఆ జీవబ్రహ్మలికీ మరి ప్రకరణమ రు ప్రవేశము కవలయుచున్నది త దుర్లభ గూఢమ విష్ణు గుహాహిత గన్యారేఫ పురాణ అత్మాత్మయోగాధిగమేన మత్మా దీలో హర్థతోకా జపోతి అని పరమాత్మకు యా ప్రాదేన

అర్థతాత్పర్యములు

మృతశ్శరీరితిర్దేవతా మయా! గుహా ప్రవిశ్య తిష్ఠతి యా భూతేభిర్యజ్ఞ
యత అవి జీవునికి కర్మఫలమువలన భవి చుటాదని మృతమైనది
తృప్త్యము మరలెంత ప్రకరణమువలన హృదయగుహయ దు
వేళి చివవారు జీవపరమాత్మలు అవి తెలియుచున్నది

1 విశేషణాచ్చ (1 2 12)

ధీము విశేషణాచ్చ ప్రాప్త్యత్యము మొదలుగా గల విశేషణమువలన
ఈ ప్రకరణమే దుపక్రమ ము మొదలు ఉపని హార వరకు జీవపర
మాత్మలే ఉపాస్యత్య ఉపాసకత్వములచేత ప్రాప్త్యత్యప్రాప్త్యత్యములను
ల్లి చెప్పబడుచున్నారు కనుక భేదము చూడబడినది

మహా త విభుమాత్మాన మత్వా ధీరీ న శోచతి

విజ్ఞానపారధిర్యస్తు మన ప్రేక్షాహవాన్నదే ।

దోధ్యవ పారమాత్మాతి తద్విష్ణో వరమ పద

వి చరాచరాత్మకమునకు భోక్త పెరమాత్మ

తృప్త్యము ఉపాస్యత్యోపాసకత్వ ప్రాప్త్యత్యప్రాప్త్యత్యములచే జీవన
మాత్మలు చెప్పబడుచున్నారు కనుక చరాచరాత్మకపర్యవ్రసే చ భక్త
తు పెరమాత్మ

నికరణ వల్లహము యెవ్వ బ్రహ్మ చ క్షత్ర చ ఉభే భవత
దన మృత్యుర్యద్యోపనిచన అత్యాది కతనలీచాక్రమ దు ఓడదోపని
సన మూదికు దైవ అత్తా జీవులుగావలెనె భోక్తృత్వము కర్మవిమెత్తమగు
చేత జీవునికే అది కలిగియు ఉపయ్యుననే పూర్వనక్షమనకు చరాచర
రాపక్యత్తుఅగదత్తుత్వము అగత్వ హారకర్తృత్వ లేగాక కర్మవిమెత్తభో
క్తృత్వము కాన దున తాద్యులేప హారకర్తృత్వము పెరమాత్మధర్మమగు
చేత ఈవాక్యప్రతిపాదకుడు జీవులుగాక పెరమాత్మయేయని ఎద్దా
ము

బ్రహ్మసూత్రములు

4 అ తదాధికరణము (1 2 3)

5 అ తర ఉపపత్తే (1 2 13)

రము అ తర అక్షియొక్క అ తరమే దు తెలివారు పరమాత్మ పపత్తే న యద్యామత్వము మొదలగు గుణములకు ఉపపత్తి గలుగు లవ

చ్చా దోగ్యమున దు య ఏదోరక్షిత పురుషో దృశ్యతే ఏష త్కేతి హావాచైతదమృత అభయమేతద్భృహ్మ అవి నేత్రమే అధార యాగల పురుషుడు ప్రతిది ఐమా తీపుచాయవి పి శయము వీనియ నుటో యొకడని పూర్వపక్షము ఎటన్న య ఏష దృశ్యత అవి ప్రసిద్ధ యగా పాక్షాత్కారనిర్దేశము దుఉపలన

ధాంతము పరమాత్మ నేత్రాధ్యారములచే చెప్పబడు పురుషుడు క్తిపురుషున బ భగా విసంకెడి విరుపాధికములైన అత్మత్వామృతత్వాభ దుశ్శబ్దబ్రహ్మత్వన యద్యామత్వము మొదలైన గుణములు పరమాత్మ దు చే ఉపపత్తిగల్గుదు ప్రసిద్ధముగనే నిర్దేశ చుటయు గలదు యశ్చ ప్రియ తిష్ఠన్ అను శ్రుతులయ దు ప్రసిద్ధముగనుపపన్నమగును అత్మ హితార్థము బ్రహ్మోపాసనపరులైన యోగులకు న భవి చుమ హితార్థము ముఖ్యముగా నేత్రమధ్యమ దు చెప్పబడిన పురుషుడు చ్చా అన్య 1 4 య గుర్తై 44 త్కేయ 5.5.5.5 5 భవి చుమ

కాత్పర్యము న యద్యామత్వము మొదలైన గుణములు కల్గుఉపలన క్తిపురుషుడు పరమాత్మ

46 ధీవాదివ్యవర్తకాచ్చ (1 2 14)

అభ్యము ధీవారి ధీవాయలయొక్క వ్యవర్తకాచ్చ చెప్పబడలన ప్రాణో బ్రహ్మ 8 బ్రహ్మ 9 బ్రహ్మ అవి ముఖవిశిష్టముగా చెప్ప బడిన పరబ్రహ్మనే నేత్రాధారతయో ఉపాస్యము చెప్పబడలన

అర్థతాత్పర్యములు

రమాత్మ నిశ్చయముగా దృఢపరచే వాకువును సుఖవిశిష్టము శర
క ఎక్లమని ఏవకారము ద్రయోగి చదవైనది

1 సుఖవిశిష్టార్థానాదేవ చ (1 2 15)

స్థము సుఖవిశిష్ట సుఖవిశిష్టత్యము అర్థానాదేవ చ చెప్ప
కటము వలన ప్రాజో బ్రహ్మ క బ్రహ్మ ఖ బ్రహ్మ అను వాక్య
లో సుఖాశ్రయముగా చెప్పబడిన పరబ్రహ్మకే వేత్తాధారత్యముచేత
రిచ్యత్యము చెప్పుటవలన పరమాత్మ నిశ్చయము దృఢపరచెడు
తువు సుఖవిశిష్టమితరవిర ఎక్లమని సూచనచేయుటకు ఏవకారము
యోగి చిరి ప్రాజో బ్రహ్మ క బ్రహ్మ ఖ బ్రహ్మ అని పూర్వము
ప్పబడినవాక్యకు య సుఖవిశిష్టపరమైన బ్రహ్మమని యే ప్రకారమున
యబడుచున్నది? ఎప్పుటికి ప్రతీకోపించన చేయదగినది క క చి
ప్పచున్నారు
కర్పర్యము పరమాత్మకు వేత్తాధారము సుఖవిశిష్టపరమేయని చెప్ప
నది

అత ఏవ చ న బ్రహ్మ (1 2 16)

ము అత ఏవ చ ఆ కారణమువలననే న బ్రహ్మ ఖ బ
ప్తమైన అకాశము బ్రహ్మ అచ్చట న సారథీతులై బ్రహ్మస్వరూప
గ్గుగరి ఉపకోసలునికొరకు ఖ చతుర్ముఖ చ విజ నీమి
ర్యావక త దేవ ఖ యదేవ || తదేవ కమ అని అస స్వస్య
దకముచే అవరిచ్చిన్నమబ్బురు పము పరబ్రహ్మయని చెప్పి
|| చ పో ఎత్తదాకా రోచు అని ఖశ్యముచేత చెప్పదగి ఆ
అవరిచ్చిన్న సుఖవిశిష్ట పరబ్రహ్మమే

కాత్వర్యము శ్రుతియ దు భక్తియుననే బ్రహ్మవిద్యరూపము
చెప్పబడెనది 48 కలముచే చెప్పబడిన యాకాశమే అవనిచ్చివస్తునుక
విశిష్టమైన బ్రహ్మము

49 శ్రుతోపనిషత్క గత్యధిధావాచ్చ (1 2 17)

అర్థము శ్రుతోపనిషత్కై తెలియజేయబడిన బ్రహ్మవిద్యరూపము
లదానిచే తెలియబడిన గతి అర్చరాదిమార్గము అధిధావాక్
చెప్పబడునది అధిగత బ్రహ్మయాత్రాత్మక బుగళ పురుషునిచే
బ్రహ్మప్రాప్తికొరకు ఏ అర్చరాదిమార్గము తెలియబడినదో ఆ మార్గముననే
అక్షిప్తుడును వినినవారు తెలియుదురు కనుక అదే అర్థమును తెలిర్చిన
మేధాని భవతి అని చెప్పబడినది అక్షిప్తుడుమీరు పరమాత్మ

50 అవనస్థితేరవంభవాచ్చ వేదత (1 2 18)

అర్థము ఇతర జీవులు అవనస్థితే వేదము దు దశతోపుటవలన
ఆ భవాచ్చ న యద్యామత్మరూపగుణములు న భవి పతతోపుట
వలన న కాదు పరమాత్మక లే తరులైన జీవులు ఆ వేదము దు
వియమముగా ను తరు గనుక అజీవునియ దు అమృతత్వాదిగుణములు
న భవి పశు శాపున అక్షాధారుడు కాదు
కాత్వర్యము జీవులు వేదము దు దశతోపుటవలన న యద్యామతః
గుణములు న భవముగాన దువ పరబ్రహ్మ కాదు
అధికరణ న బ్రహ్మము య ఏదోక తరగతి పురుషో దృశ్యతే ఆ
ద్వా దోగ్యమ దు అక్షాధారముగా నిర్దిష్టమైన పురుషుడు ప్రతిది బాకీ
దేవతావిశేషములలో అవస్థితము దు కావలెను ప్రసిద్ధపన్నిర్దేశ్యము
లన దృశ్యతే త్యపరోక్షాధిధావముచేత ప్రతిది బహు కావచ్చును
జీవునికి చక్షుస్సులో విశిష్టవినిర్నిధావము దుటచేత జీవుడే కావగును
రక్షిణి ఏదోకవినిర్నిధావము అను బ్రతి ప్రసిద్ధివలన చక్షు ప్రతిభుక

అరణ్యవ్రతములు

కేవలవిశేషము తానొనరే పూర్వవక్షమునకు ఏల అత్యంత హావాన ఎత
 ముతమథయమేతద్వహ్మత్యవక్షతే ఇతి వాక్యముచే ప్రతిపన్నమైన
 బ్రాహ్మగణములు పరమాత్మకే యున్నదొను డగా యశ్చక్షుః తిష్ఠ
 త్యాది క్రుతిప్రసిద్ధమైన చక్షుర్వర్తిత్యమును ఏదోకక్షిత అని ప్రపిర
 యుగా విరేళి చుటచేత దృశ్యతే ఇత్యపరోక్షాధిధానము యోగిదృశ్య
 క్షాధిప్రాయ బగుటచే ప్రతిది బాదులకు ఏయమేన చక్షుర్వర్తిత్యము
 నేన దున అక్షిప్తుడుమకు ప్రతిచింతబాదులలో అన్యతము కు కాకు పర
 వాత్మయని పిల్లా తము

5 అ తర్కమ్యుధివరణము (1 2-4)

1 అ తర్కమ్యుధివైవాధిలోకాదిమ తద్వర్మవ్యవచేతాత్ (1 2 18)

రము అధివైవాధిలోకాదిమ అధిలోక పదములతో కు దిన క్ష
 ముల దు వివలకు అ తర్కమి అంతర్కామియైనవారు పరమాత్మ
 వ్యవచేతాత్ పరబ్రహ్మ ధర్మములను చెప్పితము నలన

బృహదారణ్యకము దు య పృథివ్యా తిథివీ పృథివ్యా

తరో య పృథివీ వే వేద యస్య పృథివీ శరీర య పృథివీమ తరో
 రుసుయతి ఏష త అత్మా అ తర్కమ్యుస్సుత అనే మపేషు
 ర్కాయవాక్యముల దు ననలతెడ పూరు డ 18/2 2 లక
 వాత్మా అని ప శయము ప్రత్యేగాత్మయని పూర్వవక్షము వాక్య

దు ద్రష్టా శ్రోతా మ తా అని జీవునికి ద్రష్టుత్వాయులు చెప్పుట
 లన వాన్యతోర్వి ద్రష్టా అని ఇతర ద్రష్టుని ఎధముమ కును
 ధ్వాంతము పృథివీ మొదలు అత్మపర్య తము పమస్తతత్వములకు
 దృశ్యతైన కితే వియ తయవియో వాచికి అమృతత్వాది గుణములు
 వనియో చెప్పుటనలన అవి పరమాత్మధర్మములే కావలెను కనుక
 తర్కమి పరమాత్మ ద్రష్టుత్వాదులును గూపాది పాక్షాత్కారములు

బ్రహ్మసూత్రములు

పశ్యత్కర్తు అనే ప్రకారము పరమాత్మయే దున్నది వాస్తవోక్తిని ద్రష్టా అని జీవునికర్తృవమైన ఆ తత్వాని ద్రష్టువానకు ఆ తత్వానికిని అబ్బుచును ద్రవ్యత్వము ని ఎధపరము
 మూలము అధిదైవాధిలోకపదవిహ్నుములచేత కూడియు దీని వాక్యములయే దు నివలదెడి ఆ తత్వాని పరమాత్మ వర్త్య తరత్య వర్త్యానిది తత్వ ర్వగీరకత్య ర్వనియమన పర్యాత్మకత్య అమృతత్యము మొదలగుగాల ధర్మములు చెప్పబడుచువలన పరమాత్మ తాత్పర్యము పరమాత్మధర్మాలను చెప్పకముఖ్య అధిదైవాధిలోకాది పదము తో కూడిన వాక్యముల దు నివలదు ఆ తత్వాని పరమాత్మ

౧౭ వ చ హ్నిర్వసుకదర్శాధిలాపాచ్యారీత్య (1 2 20)

అదము హ్నిర్వ ప్రధానమును శారీర ప్రత్యగాత్మయును ఆ తత్వానిలు కారు ఆ జీవ ప్రధానములకు ప భావితములైన ధర్మములు చెప్పి దుచి వ ఏ ప్రకారము అచేతనమైన ప్రకృతికి అని భావన మె ఆ తత్వాని ప్రసక్తి లేదో ఆ ప్రకారమే జీవునికి లేదని అర్థము తాత్పర్యము ప్రకృతి జీవులకు పరమాత్మధర్మములు లేవుకనుక ఆ తత్వాములు కారు

౧౮ ఉభయేకమి య భేదేనైవమధీయతే (1 2 21)

అర్థము ఉభయే కాత్మ మాధ్య దినములు రె యు ఏన ఈ పర్యవహ్ని లేదన భేదముచేత అధీయతే చెప్పబడుచున్నది ఉభయే కాతత్వమాద్య దినములురె యు యో ఏకావే తిథిన్ య ఆత్మని తిథిన్ అని ఏ కారణమువలన ప్రత్యగాత్మక జే పరమాత్ముని భిన్నునిగాను ఆ తత్వానిగాను చెప్పుచున్నదో ఆ కారణమువలన జీవుని క జే భిన్నుడు పరమాత్మ

అరణాత్పర్యములు

తాత్పర్యము విజ్ఞానాత్మయ ద తర్కామిగా చెప్పబడిన పరమాత్మ జీవునిక బే ధిమ్ముడు

అధికరణ వంట్లహము య పృథివ్యా దిష్టం పృథివ్యా అ తర య పృథివీ పై వేద యపక్త పృథివీ కరీర త్యాది వాచనవేయక వాక్య శ్రుతు లైన అ తర్కామి జీవుడు గానలెను వాక్యశేషమ దు కరణాయక జ్ఞానమున అ తర్కామికి శ్రుతమొదలవలనే పూర్వపక్షమునకు ఒక్కరే పర్యలోకపర్యభూతపర్యచేపకాదులను నియమి చుచువ్పాదమునది పరి మాత్మ పాధారణభర్మమగుటచేత ద్రష్టా శ్రోతా అని రూపొదిపిల్లా త్కార చెప్పెచున్నదే కాని కరణాయత్తజ్ఞాననత్వమును వక్కాది న దువ అ తర్కామి జీవుడుకాదు పరమాత్మయని సిద్ధా తము

16 అదృశ్యత్వాదిగుణకాధికరణము (1 2 5)

54 అదృశ్యత్వాదిగుణకో ధర్మో శ్రీ (1 2 22)

అరము ధర్మ పర్యజ్ఞత్యము మొదలగు ధర్మములు ఉత్తే చెప్పబడినవలన అదృశ్యత్వాదిగుణక అదృశ్యత్వము మొదలైన గు ములు కలవాడు పరమాత్మ అధర్మము దు అథ పరా యయా తదక్షః మధిగమ్యతే యత్తద్రద్రేశ్య అని మొదలుకొని యద్యాతయోని పరి శ్య తి ధీరా అక్షరాత్పరత పర అనుపరకూ చెప్పబడినవార ప్రధాన పురుషులా లేక పరమాత్మయో అని ప శయము ప్రధానపురుష లని పూర్వపక్షము పృథివ్యాద్యచేతనముల దు పొ దిన దృశ్యత్వాదులక నిషధము దుటవలన తత్పద్యశమై అచేతనమైన ప్రధానమే భూతయో యనియూ అక్షరమనియూ తెలియలకుచున్నది ఆ ప్రకార గా అక్ష త్పరత పర అని చైతన్యముపకాధారభూతు లైన పురుషులే చెప్ప బెను

బ్రహ్మసూత్రములు

గుణము ఉత్తరశ్రుతియ దు యస్మద్యజుర్వేదో అవి ప్రధాన
 సములకయోగ్యమైన పర్యబ్రత్యము చెప్పి తస్మాదేతద్బ్రహ్మ వాసు
 పమన్న చ జాయత అవే వాక్యముచేత పర్యబ్రతై పత్యన కలు
 ప బ్రహ్మవలన జగదుత్పత్తికవలమునుబట్టి పూర్వము చెప్పబడిన
 సృష్ట్యాదిగుణములుగలవి భూతయోనియైనదనియూ అక్షరాత్పరత
 ! అవి విద్విష్టయైన అక్షరము పరబ్రహ్మమనియు తెలియబడుచున్నది
 సృష్ట్యాది ధర్మములు చెప్పబడిన దువ అదృష్ట్యాదిగుణులు పర
 త్మ
 త్పర్యము అదృష్ట్యాదిగుణములు పర్యబ్రత్యధర్మములు కలవాడు
 సమాత్మ

విశేషణభేదవ్యవర్తకాభ్యా చ నేతరా (1 2-23)

సము విశేషణ విశేషణమును భేద భేదమును వ్యవర్త
 క్తా చ చెప్పబడిన నేతరా ప్రధానపురుషులు కాదు
 ఎటుల ఆ ప్రకరణము ప్రధానమునక లే భూతయోనియైన అక్ష
 రము వికవిజ్ఞానముచేత పర్యవిజ్ఞానాదులను వికరపరచునో అటులనే
 క్షరాత్పరత పర అవి అక్షరము అచ్యాకృతముక లే అన తరము దు
 కిగల పురుషుడు పరుడని ఈ భూతయోవ్యక్షరపురుషుమనీ భేద
 చెప్పబడుచున్నది కనుక ప్రధానపురుషులె తమాతము కాదు మరి
 బ్రహ్మమేయని చెప్పబడినది
 త్పర్యము అక్షరాత్పరత్యము ప్రకృతిపురుషులకు ఘటి పదు పర
 త్మకే ప్రతిపాద్యమగును

రూపోపవ్యాపీచ్య (1 2-24)

సము రూపోపవ్యాపీచ్య పమస్తద్రవి చము అక్షరస్వరూపముగా
 స్పృశవలనను

అర్థతాత్పర్యములు

అగ్నిర్మాధ్యే ఇత్యాదులచే నమిచ్చి విదవిలాత్పద్రవ చమునక భూతయోగ్యక్షరస్వరూపమును చెప్పుటవలన అద్యశ్యత్వాదిగుణవిశేషము పరమాత్మ

తాత్పర్యము విదవిలాత్పద్రవ చమునకు భూతయోగ్యక్షరస్వరూపము చెప్పుటచే అద్యశ్యత్వాదిగుణవిశేషము పరమాత్మ

అధికరణసంగ్రహము యత్తద్రదేశ్యమగ్రహ్యమ్ ఇత్యాదివాక్యములను అక్షరాత్పరత పర అనువాక్యములను ప్రతిపన్నైవ అద్యశ్యత్వాది గుణమును అక్షరాత్పరత పరమును ప్రకృతి పురుషులుగాను ౭ వలెను అచేతనవృత్తివ్యాధిగతమైన ద్యశ్యత్వాది ప్రతివిషయము తత్పరాతీయప్రధాన దుచితముగుటచేత దానికే లే పరత్యము జీవునికి ఉచితమగుననే పూర్వపక్షమునకు యన్వయజ్ఞప్రసంగము ఇత్యాదివాక్యములలో అద్యశ్యత్వాది గుణకవస్తువునకు పర్యశ్యత్వాది గుణము ప్రకటమగుట దానికే లే పరత్యము జీవునికి ఘటి మన దున ఈ రె దువాక్యములంద ప్రకృతిపురుషులు ప్రతిపాదులుగాను పరమాత్ముడే ప్రతిపాదుడనర్థా తము

17 వైశ్వానరరాధికరణము (1 2 6)

57 వైశ్వానరపాధారణశబ్దవిశేషాత్ (1 2-25)

అర్థము వైశ్వానర వాక్యానరశబ్దముచే చెప్పుటవలన పరమాత పాధారణశబ్ద పాధారణశబ్దములచేత విశేషాత్ విశేషముగా చెప్పబడినదగుటవలన ద్వా బోగ్యమున దు అత్మానమేదేవ వైశ్వానర పన్నుర్దేశ్యతమేవ నో బ్రూహి అవియార ౪ ౮ యన్వయతమేవ ప్రాదేశికమాత్రమభిమానమాత్మాన వైశ్వానరముపాస్త్ర అవి ఇచ్చరి వైశ్వానరుడా లేక పరమాత్మా విధ్యయమునకు శక్యమని న శయము విశ్వయమగుట శక్య గాదని పూర్వపక్షము వైశ్వానరశబ్దమునకు అతలాగ్నియ

బ్రహ్మసూత్రములు

సం మహాభూతములు దు మూర్తీదైన దేవతయ దును పరమాత్మయ
మ వైదికప్రయోగము యువలవ ఈ ప్రకరణము దుపమస్తమం
దు హేతువులు దును

౧ తమ కో న అత్మా కి బ్రహ్మ అని పమస్తతీవులకూ అత్మ
తుదైన బ్రహ్మచేదని ఉపక్రమాన తరమ దు అత్మాన వైశ్వానర
౨ బ్రహ్మస్థానమ ద తదమా వైశ్వానరశబ్దప్రయోగము యువలవ
శ్వానరాత్మ పమస్తతీవులకూ అత్మభూతుడైన పరబ్రహ్మమని తెలియలు
చున్నది

౩ తాత్పర్యము వైశ్వానరశబ్దముచేత విధియైతే పురుషుడు వైశ్వానరశబ్ద
నకు అనేకాధారణము తదమా ఈ ప్రకరణము దు పరమాత్మ
ధారణమైన పర్యా తర్యామిత్వాదులచే విశేష్యమాణమగునక పర
హ్మచేయని విశ్వయి పవలెను విశేష్యత ఇతి విశేష । విశేషి పలుకు
బ్బాదు గమక విశేష్యము

తృత్యము సాధారణశబ్దములు విశేషముగా చెప్పబడవలస వైశ్వానర
శబ్దాచ్యుతు పరబ్రహ్మ

8 స్వర్ణమాణమభుమాన స్థితితి (1 2-26)

ధ్నము స్వర్ణమాణ స్థితి పలుకునది అమమాన పర
రాత్మకు వైశ్వానరరూపము దు వాద పు ప్యాత్ కాదగినది స్వర్ణ
రాణముగా తెలియబడునది అమమానముగా అహి చ బడునది ఇతి
బ్ధము ప్రకారవాచకము స్థితి పలుకు రూపమే అగ్నికి పరమాత్మ
రాపెత్త మ దు అమమానమగును అ తర్కిము మొదలుకొని స్పృథినిప
కుమా అవయవవిభాగముచే అగ్నికి రూపము చెప్పబడినది అగ్ని
బ్బార్ధ చక్షుః తే ద్రమాల్మ ల్యా మార్ధాన యన్య ఏప్రా పద తి
మ శ్రుతివృత్తుడు చేత ప్రసిద్ధముగా పరమపురుషరూపము వైశ్వానర

అర్థశాస్త్రర్యములు

ది చెప్పడము దు హతువగునని అర్థము నిశ్చయములేదని 1 కి ఎ
రిపారి చుచున్నారు

త్వర్యము ప్రసిద్ధిపరమపురుషరూపము చెప్పడమునం ౫
కారముగా క్కరి పబడిన రూపము వెళ్ళా ర్థమునకు పర కాత్య
వమున దు గుర్తుగానున్ను

౨ శబ్దాదిభ్యోకి త ప్రతిపాదాచ్చ నేత చేస్తు తథా ర్థమ్యుపదేశాదన భవార్
యషమసి వైవమధీయతే (1 2 27)

ర్థము శబ్దాదిభ్య శబ్దము మొదలగువానిచేత ఆ త ఆ తరప్రదే
మ దు ప్రతిష్ఠావాత్ నితివలన న అనేది కాదు తథా
టునలే దృష్ట్యుపదేశాత్ ఉపాసనోపదేశమువలన అని భవాత్
వల జతరాగ్నికి త్రిలోకశరీరత్వము భవి చకపోవుటవలన ఎన
పురుషుని పరమాత్మగా అధీయతే అర్థ్యయవము చేయుటచు
న్నదో శబ్దమనగా వాతపనేయులు వైశ్వానరనిద్యయ దు న ఏపోగ్నితై
త్వనర అని వాక్యానర పామానాధికరణాగ్నిశబ్దము ఈ ప్రకరణమ
ను హృదయ గార్హవత్వమ్ అని అర భి చి హృదయోది స్థానము
దు దెడు అగ్నికి అగ్నిత్రయకల్పమును ప్రాణాహుతులకాధారత్వక
ప్రస నిశ్చయి పబడినది వాతవేయులకు న యో హి వై తమన
గ్ని వైశ్వానర పురుషనిధి పురుషసి త ప్రతిష్ఠిత చేద అని
శ్వానరునకు శరీరా తర్క ర్థిత్వము జోయచున్నది త హతువుచేతనే
శ్వానరునకు జతరాగ్నిత్యప్రతితివలన తనే పరమాత్మయను అర్థము
గత కారనిన అది యుక్తముగారు దృష్ట అవగా ఉపాసనము ఆ
కార ఉపాసనోపదేశమువలన అని యర్థము జతరాగ్నిశరీరత్వముచేత
శ్వానరలూపులైన పరమాత్మకు ఉపాసనమిక్కడ చెప్పరుదుచున్నది
యమగ్నితైశ్వానర పురుష త ప్రతిష్ఠిత మొదలైనవానియ దు ఏ

అర్థతాత్పర్యములు

పరమాత్మయే దు వర్తి చుచో ఆ ప్రకార గా అగ్నిశబ్దమునకుగ్రహింప వయ నముతో సాక్షాత్తు ల ధము రుచిపలవ పరమాత్మమే బోధచేయుచు మ దు ఏవిరోధములేదని తైమినిఅచార్యులు తెలియజేయుదురు యిన్ని తమేవ ప్రారంభమాత్రమభివిమానమాత్మాన వైశ్వా ర అనేవాక్యము చేత పృథివ్య తరిక్షమధ్యప్రదేశస ధిత్వ వంప పరిచ్ఛిన్నత్వము అపరిచ్ఛిన్నమైన వైశ్వానరరూపము పరమాత్మకలాగున న భవి చున మగా చెప్పుచున్నారు

తాత్పర్యము సాక్షాత్తుగా అగ్నిశబ్దమునకు అగ్రమైననయినముతో న ల ధము రుచినుబట్టి పరమాత్మమే బోధి చుచును దు ఏ విరోధము లేదు

62 అధివ్యక్తేరిత్యాశ్చరత్వ (1 2 30)

అధ్యము అధివ్యక్తే చక్కగా వ్యక్తమగుచుకొరకని అశ్చరత్వ అశ్చర భాచార్యులు తెలియుదురు అవపచ్చిన్నమైన పరమాత్మకుపాపభాగ్య గా అ తరిక్షప్రభృతి పృథివ్య తప్రదేశముచేత పరిచ్ఛిన్నమని అశ్చరభాగ్య చార్యులు తెలియజేయుదురు అ తరిక్షము మొదలైన ప్రదేశములచేత అధి వ్యక్తుడైన పరమాత్మకు అ తరిక్షభూమ్నాదులకు శిరస్సు మొదలుగాగల అపయవతలప్ర య పిష్టప్రయ అప కి రకం క కి ఎం చె ప్పయి న్నరు తాత్పర్యము అవపచ్చిన్నమైన పరమాత్మకు ఉపాపనకొరకని అశ్చర భాగ్యచార్యులు తెలియుదురు

53 అనుష్ఠితేర్పాదరి (1 2 31)

ధ్యము అనుష్ఠితే ఉపాపనకొరకని బాదరి బాదరి అచార్యులు తెలియుదురు అనుష్ఠితునియనగా ఉపాపనము బ్రహ్మప్రాప్తియే దు ఆ పతారము ఉపాపనకొరకై శిరస్సు మొదలు పాదా తదేహపరిశ్రవనము ని బాదరాచార్యులు తెలియజేయుదురు పరమాత్మభూతుడైన ఈ

బ్రహ్మసూత్రములు

శ్వావరుణే త్రైలోక్యకరీరత్య చేత ఉపాన్యాసనియమదేశ చేయబడిన
తే ఉర ఏవ వేదిరోమాని బర్హి హృదయ గార్భవత్కమే అని ఉపాసక
రీరా య మూలకు గార్భవతి క్కది పరికల్పనమి దుకవివ చెప్పెను

2

త్వద్యము బాదరి అచార్యులు ఉపాసనకొరకని తెలియజేయుదురు

4 వ పత్తేరితి జైమిని తథా హి దర్శయతి (1 2 32)

భము ఎ పత్తేరితి ఉపాసకులచేత ప్రతిదివమూ చేయబడు
పాదాహుతి అగ్నిహోత్రవ పాదవకొరకని జైమిని జైమినులు తెలియజే
ముదురు తథా హి అచేరితిగా దర్శయతి శ్రుతులు చెప్పెను
కన్న ఉపాసకులచేత ప్రతిదివమూ చేయబడుచు గే శైశ్వావరవిద్యకు
ఆ గర్భాతవైన ప్రాణాహుతికి అగ్నిహోత్రత్య పాదవములై గార్భవత్యా
దుల పరికల్పనమని జైమిన్యాచార్యులు చెప్పెదురు అదే ప్రకార అగ్ని
హోత్రవ పత్తియే ఈ శ్రుతి చూపి చుచున్నది ప్రాణాహుతిచేసి అథ
య ఏవ విద్యావగ్నిహోత్ర అహోతి అవియాయథమునే దృఢపరచు
చున్నదని చెప్పబడినయథమునకు పూజ్యత్వవ్యాపనముకొరకై అచార్యుల
దగ్గరహామము

తాత్పర్యము గ్రతుల దు చెప్పేప్రకార ఉపాసకులచేత ప్రతిది
వమూ చేయబడు ప్రాణాహుతి అగ్నిహోత్రవ పాదవకొరకని జైమినులు
తెలియజేసరి

6వ అమన తి వైవమస్మిన్ (1 2 33)

అభ్యము ఏన ఈ పరిబ్రహ్మను అమ్మిన్ ఉపాసకదేహ
మ దు అమన తి చ అమన భావము చేయుచున్నారు ఏవ
పరమపురుషులైన వైశ్వానరగర్భాచార్యులు ఆ తదిక్షభాములే దేహములు
గాగల పరమాత్మ అ మ్మిన్ ఈ ఉపాసకదేహము దు అమన తి చ

అర్థశాస్త్రర్యములు

ప్రాణాగ్నిహోత్రము చేత అరాధ్యత్వముకొరకు తెలియజేయుచున్నార
తనకు హ వా ఏకవ్య వైశ్వానరవ్య మూర్తే పనుజేజా అని ఉపాసకు
యొక్క యుగ్గాదిపాద తములైన ఆ తరిక్షప్రభృతులు పరమపురుషు
యొక్క శిరస్సు మొదలైనవి ప్రాణాగ్నిహోత్రకాలము దు అనున భేద
ములని యర్థము

శాస్త్రర్యము పరబ్రహ్మను ఉపాసకదేహము దు ప్రాణాగ్నిహోత్రమ
చేత అరాధి చుఉకొరకు తెలియజేయుదురు

అధికరణ ప భవము అత్మావమేయైవ వైశ్వానరం సమ్యుక్త
ధ్యేన త్యాదివాక్యము దు చెప్పిపాదిన వైశ్వానరుడు పరమాత్మయ
నిర్ణయి ప గూడదు వైశ్వానరశబ్దమేమి జతరాగ్నిమి భూతత్వతీయమేమి
దేవతావిశేషమేమి ఏనియ దునను పరమాత్మయ దునను చేదన
ప్రయోగి చుచున్నదనే పూర్వపక్షమునకు కో ప అత్మా కి బ్రహ్మ ఆ
ఉపక్రమము దు పర్యాత్మభూతపరబ్రహ్మ జ్ఞాపయోపసమ్మలైన యో
మ్యవారిముముక్తువులనుగురి చి ఉపదేశి పలుకుటచేత పరమాత్మభే
దైన దుష్ప్రభృతిపుష్పివ్య తజగచ్ఛరీరత్య జు శ్రుతమౌటవలన జాత
గ్నాదులలో ఈ శబ్దము ప్రయోగి పలుకివమా జచ్చుచి వైశ్వానరు
పరమాత్మయని నిర్ణయి పలుకివది

ఉపాధార్థమైన జగచ్ఛరీరత్యము పర్యత్రప్రసేద్యధికరణము
పర్య తల్విద బ్రహ్మ అనువిషయవాక్యము దు చూడవచ్చును ఆ
ధికరణము దు గుహా ప్రవిష్టా త్యాదిమాత్ర విషయమైన కి
దుర్వర్ణ గూఢమునుద్రవిష్ట గుహాహిత గహ్వర్యే పురాణ
త్యాది వాక్యములవలన బొధరివలే జగత్తు జ్ఞావాధిష్ఠితముకాదని వ్యక్త
పముచేత ఎర్యశరీరములలో హృదయగుహాప్రవిష్టులైన పరమాత్మకు
రమని చెప్పబడినది ఆ తరాధికరణములో ఏదోకొకటి పురుషో దృశ్య
అనే విషయవాక్యము దు ద్రియము కునూ పరమాత్మశరీరత

బ్రహ్మమాత్రములు

బ్రహ్మదీపది అ తర్కామ్యుద్ధికరణమ దు కేవలే ద్రియములేగాపు
 క్తక పర్వతత్వములు పరమాత్మ శరీరమని చెప్పబడినది అర్చక
 కగుణాధికరణమ దు పర్వతత్వములు సముదాయరూపముచేత
 క్మశరీరమని రూపావేశ్యాపాత్ అనుమాత్రమ దు చెప్పబడినది
 క్కవర అధికరణమ దు అగచ్ఛరీరత్వ య ముముక్షూహిన్యమని ప్రస

లు

ప్రథమాధ్యాయమున ద్వితీయపాదము సమాప్తము

అధికారములు

ప్రథమాధ్యాయము తృతీయపాదము

దుష్టభార్యర్థశరణము (131)

దుష్టభార్యాయతన పృథ్వీ (131)

య దుష్ట పృథ్వీ య భూ భూమి అది మొదలగువానికి
తన ఆధారమైనవాడు పృథ్వీ అతడు పాదారణమైన
పృథ్వీమొదలైన పరమాత్మ అధికారమున దు య్ న్ న్ దృష్ట పృథ్వీ
తరిక్షమొక మనస్సున ప్రాప్తైశ్చ పరైశ్చ పృథ్వీ జానకాత్మమను
వాలో విముక్తాథ అమృతపైశ్చ ఎకు అనేకాత్మమ దు పృథ్వీ
కాధారముగా చెప్పబడిన పస్త్రపు తీపులా పరమాత్మాయని న శ
ము తీపుడని పూర్వపక్షము ఎ దువలన లే తీపునికి మనస్సు మొద

౧ ద్రియములకు ఆధారత్వములు దువలనను ముందరవాటి

౨ ధమువలనను ఉత్పత్తి చెప్పబడుట

౩ తము ఏగుపాధిమైన అత్మత్వముతత్వరూపములు పరమా
ధర్మములుగా చెప్పబడుట పరమాత్మయేయని తెలియవలయును
పస్త్రమును నియ తృప్తముచేత పా దబతువాడుకనుక అత్మయనియు
మృతమునకు ప్రాపకత్వముచేత ఎకువనియు ఆ బ్రహ్మమే వాటి

౪ ధము బహుదాయత్పత్తిమత్వము న తత శిలాభిస్తు ల బాహ్య
శనన్తిభు అజాయమానో బహుధావిజాయత అవి ఎర్వసెమాత్రయ
యత్వముకొరకు విడవబడిన పృథ్వీమొదలైన పరమాత్మకు న భవి
మే

౫ భార్యము దుష్ట ఆ తరిక్షమునకు భూ భూమికి అది

మొదలుగాగల పస్త్రపులకు ఆయతన ఆధారము పరమాత్మ పృథ్వీ

బ్రహ్మసూత్రములు

6 తనకపాధారణమైన అత్మశబ్దముచేత విశ్వేతుడగుటవలన జీవుడు దనియర్థము దుష్టప్రభృతులకాధారమైనవాడు తనకపాధారణమైన అత్మమువలన జీవుడుకాదు
త్వర్ణము దుష్టప్రభృతులకాధారమైనవాడు తనకపాధారణమైన త్మశబ్దమువలన జీవుడుకాదు

7 యుక్తోపన్యన్య క్తవదేశాచ్చ (1 3 2)

యేమి ముక్త 8 భవములను వీడినవాడు ఉపన్యన్య ప్రాప్యైషదవి క్తవదేశాత్ చెప్పబడవల తదా విద్యాన్ పుణ్యపాపే విభూయ నిర న పరమ సామ్యమునైతి తథా విద్యావ్నామరూపాద్విముక్త పరా ప్నర పురుషమునైతి దివ్యత్వ అని పుణ్యపాపములను వాడుకూటము ను విద్యర్థి చుకొనియు తునవియు చక్షు వల ముక్తులకు ప్రాప్యైష యు విశ్వేతి చుటవల మూర్ఖత్వశబ్దవాచ్యుడు పెరమాత్మయవలకును త్వర్ణము న పొరల భము విరవబడినవానిచేత ప్రాప్యైషు నిర రాత్మయని చెప్పబడెను

8 వాసుమానసమతచ్ఛబ్దాత్పూర్ణాత్మ్యచ్చ (1 3 3)

ర్ణము అమెమాన ప్రధానమును ప్రాణభృచ్చ జీవుడును అత ిష్టాత్ తద్వాచకశబ్దములేక పోవుటవలన ఏ కాదు అమమాన సుమానగమ్యమైన ప్రధానము అతచ్ఛబ్దాత్ తద్వాచకశబ్దములేకపోవు వలన ఏ రీతిగా గ్రహ వలదదో ఆ ప్రకారముగానే ప్రాణభృచ్చ జీవుడుగ్రహ వలదదని తాత్పర్యము ఆ చువలన పరమాత్మ రాత్వర్ణము ప్రకృతిజీవులకు తద్వాచకశబ్దములు లేకపోవుటవలనభి పరమాత్మ

9 ఖేచర్యవదేశాత్ (1 3-4)

అదనాత్వర్థములు

ధము భేదవ్యవర్తనార్థం భేదముచేత చెప్పుటవలన అవశ్యాయ
చతి ముహూర్తమున జాప్త యదా పశ్యత్వవ్యవర్తనాం అవి జీవునిక లే
దముగా పరమాత్మ చెప్పబడెను
త్వర్థము జీవునిక లే భేదము పరమాత్మ

0 ప్రకరణాత్ (135)

రము ప్రకరణాత్ ఈ ప్రకరణమున దు పరమాత్మే ప్రకృతుడౌట
లన అథ పరా యయా తదక్షరమధిగమ్యత అనుప్రతిచేత పర
మాత్మకే ప్రకృతత్వము యుటవలన పరమాత్మ
త్వర్థము ప్రతియ దు ప్రకృతత్వము యుట న పరమాత్మ

1 స్థిత్యదనాత్కా చ (136)

ధము స్థితి దురితేయ దులము అదనాత్కా చ భక్తలచేతను
తయారవ్య పిప్పల స్వాద్యక్షి అనశ్చన్నయో అధివాకపీతి అనేబ్రతి
కేత కర్మఫలముననుభవి పక పరమాత్మయతి ప్రకాశముచేత ఉ యుట
లన జీవునికి కర్మపరపశ్యముచేత తత్త్వలభ్యతముచెప్పుటవలన పర
మాత్మకు జీవునిక లే భేదముదెలియబడుటవలన అమృతమునకు
తువు అ తరిక్షణమామృతమణిధానుడు జీవుడు కాదు అదృశ్యత్వాది
లకో ధర్మోక్తే అవి అదృశ్యత్వాదిగుణములుపరమాత్మయ దు
పి పలుకుచు త నాదీప ల ధమువల్ల బహుధాజ్ఞాయమానత్వచిహ్న
యలచే అదా తదప్రకరణవిచ్ఛేదక కను దుష్కల్యాధ్యాయతనమవి నిరాక
పలుకుచున్నది వైశ్వానరునికి వైరోక్తకరీరత్వాదులు పరమాత్మ
ధ్యమధ్యమ దు వైశ్వానరవిద్య నిరూపణ చేయబడినది

బ్రాహ్మసూత్రములు

కారణము యిది కర్మఫలముభవప్రకారముగా జన్మదుదేహాంత
 కర్మమైయుండుటను అదవాభ్యాసముగా దేహాంతకర్మమైయుండు
 కర్మముననుభవింపబడుట అతర్హిత్యాధారముగా పరమాత్మ
 త్వర్యము ప్రకారము దు కర్మఫలమును భక్షి పక పరమాత్మప్రకాశ
 నమైయుండుచేతను కర్మపరవశత్వమునొది తత్ఫలమును భక్షి
 పరేత పరమాత్మక లే జన్మదు భిన్నుడని తెలియపరచును
 దీక్షణ ప ప్రహము యుక్తన్ యుక్త పృథివీచా తరిక్షణాతమున
 ప్రహ ప్రాక్షి లైక్త త్యాది అభ్యంతరభాగము దు ప్రతులైస
 క్తభ్యాద్యాయతము దు జన్మదుగావలెను మన ప్రాణ ప బ భవాద్యా
 రత్వబహుధానాయమానత్వములలో అను పూర్వపక్షమునకు అనుక
 తుత్వ అత్వత్వసర్వభూత్వాది ధర్మచారక పరమాత్మాపారణశబ్దముల
 కేక విశేషి పరియోగవలన సర్వాధారునికి మన ప్రాణవాద్యాధారత్వము
 గాదులచే బద్ధమైపరియోగనానాయమానత్వము విరిగిముండుటవలన
 మైక్రభ్యాద్యాయతముడు జన్మదుగాదు పరమాత్మయని సిద్ధా తము

19 భూమాధికరణము (1 3 2)

72 భూమాన ప్రసారాదభ్యుపదేశాత్ (1 3 7)

అభ్యు భూమా భూమగుణవిశిష్టము పరబ్రహ్మమే ప ప్రసారాత్
 ప్రత్యగాత్మక లే అభ్యుపదేశాత్ అధిక్యపదేశమువలన ద్వా దో
 గ్యమున దు యత్ర వాప్యత్వశ్చతి నాప్యత్ ప్రత్యోతి వాప్యద్విజానాతి
 భూమా అవి భూమాశ్చముచేత చెప్పబడినది అత్య తాతితయ విప్రు
 లముతో కూడిన సుఖరూపుడు ప్రత్యగాత్మా లేక పరమాత్మాయని ప క
 యము ప్రత్యగాత్మయని పూర్వ పక్షము తరలి శోకమాత్మనిత్ అవి
 యుపక్రమి చి నాహుతిపర పరిలచే దిల్లరోత్తరమధికముగా ప్రచ్ఛిన్నమైన
 చపములు ప్రస్తుతమైన అశ్మిపదేశము కు ప్రాణశక్తిముచే చెప్పబడిన

అధ్యతాత్పర్యములు

గాత్మ య దు సమాప్తయ్యు యుచునలన జీవునికే భూమశ్శబ్దము విశ్వ
గుచున్నది

తము ఎటు ప్రశ్నప్రతివచనములచేత ఉత్తరోత్తరసూధిత్యము
దము ప్రాణమ లే పర్యవహించుము అటు ఆ ప్రాణవేదికి అతివాదిత్య
చెప్పి ఎవ య నా అతివదతి యవ్యత్యేనాతివదతి అని
ముచేత ఉపాసకభేదమునుచెప్పి సత్కేసాసకులైననకవిరి
ముక లే అధిత్య చెప్పుటవలన సత్కేశబ్దమువత్కేయైన పద
ము భూమివిశేషము

రము భూమీ భూమగుణవిశేషపరబ్రహ్మమే స ప్రసారాద
లేకాత్ సంప్రసార శబ్దమునకు జీవుడనే అర్థము ఏ ప్రకార
స స ఎవ ఎ ప్రసారోపాచ్యరీరాత్పముల్లాయ పర జ్యోతిరుపెన వే
పేర్వన భూపేజాధివిష్యద్యతే అనుక్రమితే తెలియబడుచున్నదు
/ జీవునిక లే అధ్యుపదేశాత్ ఎవ య నా అతివదతి అని అధిత్య
మునలన అతివాదిత్యమనగా తనయొక్క ఉపాసకత్యము చెప్పద
ట

వ్యర్థము జీవునిక లే అధికోపదేశము యుచునలన భూమగుణవిశే
పరబ్రహ్మ

ధర్మసవత్తేషు (138)

ము ధర్మ విభవదీన ధర్మములకు ఉపపత్తేషు బ్రహ్మయ లే
నవి యుచునలన ప్యాభావిక అమృతత్యము ప్తమహిమప్రతిష్ఠిత
ము పర్యాత్మత్యము పర్యోత్పత్తి హేతుత్యము మొదలగు ధర్మములు
అహ్మయ లే ఉపపత్తిత్యము కనుక భూమశ్శబ్దాచ్యము పరమా
ను

వ్యర్థము స్పష్టము

అహమ్మమాత్రములు

అధికరణ ప గ్రహము యత్ర వాచ్యత్వశక్తి వాచ్యయ్యుతోతి
 ద్విజాలాతి ప భూమా అనే ద్వా రోగ్యవాక్యము దు త్రితులైన ౯
 గుణవిశేషము జీవులుగావలెను తరతి శోకమాత్మనిత అవి అత్మజ
 యోపసన్నుతైన ముముక్షువుకు ప్రాణ హఠాదిత్వవిజంభనే ప్రాణ
 రిమలైన జీవునియ దు అత్మోపరేళము సమాపమగుటచే అ త
 ముక్తావస్థయ దు అవ దవైపుల్యమును భూమశ్శముచేత నిర్దేశ
 పూర్వపక్షమునకు యస్పత్యేవాతివదతి అనేవాక్యము దు సత్యశబ్ద
 స్రుతులైన పరమాత్మయ దు అత్మోపరేళమును పమాప్తమేగాక ప్రా
 జాచ్యజీవోపరేళమున దు మాప్తము కాదుగనుక పరమాత్మవియో
 వైపు క్షమును భూమశ్శముచే చెప్పబడుట న ప భూమగుణవిశ్క
 జీవులుగాదు పరమాత్మేయని సిద్ధా తము

20 అక్షరాధికరణము (1 3 3)

74 అక్షరాదు బలాంత ధృతే (1 3 9)

అర్థము అక్షర అక్షరశబ్దవాచ్యుడు పరమాత్మ అ రా తధ
 అకాశమునకు కారణమైన ప్రధానధరణమువలన బాణనా గార్గి
 య దు పసోపాప ఏతదైక్యతదక్షర గార్గి బ్రాహ్మణా వర త్యష్టా
 గన్వహ్నహ్నమందీర్ఘమలోవాకమస్పృహమద్వాయమ్ అని అక్షరశబ్ద
 నిర్నిష్ఠపమపు ప్రధానమా జీవుడా లేక పరమాత్మయో అవి వి శయ
 ప్రధానముజీవుకొను పరమాత్మకాదని పూర్వపక్షము కస్మిమ్ముఖల్య
 ఓతశ్చ ప్రోతశ్చ ని అకాశధారణత్వ అక్షరమగు ప్రధానమా జీవు
 ప్రధానము వికారధాత్వమైన దుపల జీవుతదిద్యమపుకాధారము అది
 దుటవ ప్రధానజీవులొదురుగాని పరమాత్మగాదు

సిద్ధాంతము యదూర్ధ్వ గార్గి దివ అనియమక్రమే ని త్రికా
 ల దు తెలు పమపమునకు అధారశ్యముచే నిర్నిష్ఠమైన అకాశము అ
 క్షరము బాయమగుణ అకాశముకాదు దానిక లే కస్మిమ్ముఖల్య

ఓకళ్ళ ప్రోతళ్ళ అవ తరము ఏ అకాశము దు ఈ పసుప్తము దువ
అదుగగా ఆ పస్తుపుకు అధారత్యముచేత చెప్పబడిన ఈ అక్షరమ
ప్రధానము కానేరదు జీవుడు కానేరదు ఏకవ్య వా అక్షరవ్య ప్రశాస
గార్థి నూర్కాచ ద్రమసా విధృశా తిష్ఠతి అని అర థి చి శిక్షచే ర్వాఢ
రణత్యమును చెప్పుటవలన పరమాత్మ
నూర్కారము అక్షర ఏకత్వైకదక్షర గార్థి అవేళుతియ దు నిర్ది
మైన అక్షరశబ్దము పరమాత్మవాచకము ఏ దులననగా ఆ బలా తర్పుతే
ఆ బరమనగా వాయుపుగల అకాశము

ఆ బరాంతమనగా ఆ బరమువకు పారభూతము ఆ బరకార
మని తెలియవలెను కార్యా తరము కారణావత్తియే అదే ఆ బరాంతమ
అవ్యాఖ్యతము ప్రధానము తవ్య ధృతే భారణమువలన అవ్యాఖ్యతమ
ధరి చుటవలన అక్షరశబ్దవాచ్యము పరమాత్మ ఈ ప్రకారము జీవుఁ
అని చెప్పవచ్చును జీవునికి ప్రధానమును ధరి చతమునపమ్మముగు
నది పూర్వవ్యక్తమునకు ఉత్తరమూతముచేత వివారణము చేయచున్నాడు
తాత్పర్యము అకాశకారణమైన ప్రకృతిని ధరి చుటవలన అక్షరశ
ముచే చెప్పబడినవాడు పరమాత్మ

75 సా చ ప్రశాసనాత్ (1 3 10)

అర్థము సా చ ఆ బలా తముయొక్క భరణమును ప్రశాసనాత్
అప్రతిహతాత్మవలన పరమాత్మతో ఉపపత్తి కలుగును సా చ ఆ బలా
ధారణము ఏకవ్య వా అక్షరవ్య ప్రశాసనే గార్థి మార్యచ ద్రమసా ఆ
ప్రశాసనమువలన ఏనబయచున్నది ప్రశాసనమునగా ప్రకృష్టమై
శాసనము అనగా అప్రతిహతాత్మ అట్టి అజచేత చిదచిదాత్మకమైన జగద
రణము జీవునియ దు కుదరదు కమక జీవుడు కారు
తాత్పర్యము క్రుతియ దు ఆ బలా తర్పుతి ప్రకృష్టశాసనమువలన ఏ
మాత్మతో కుదురును జీవునికి కారు

బ్రహ్మసూత్రములు

అవ్యభావవ్యాప్త్యేశ్య (1 3 11)

సము అవ్యభావ తరపురుషత్వముయొక్క వ్యాప్త్యేశ్య
శ్యవృద్ధి వలన

అవ్యభావ అనగా అవ్యక్తము అక్షరమునకు పరమపురుషుని
ల అవ్యక్తము వ్యాప్తి పెరచుచేయుచున్న వాక్యశబ్దము
ర్బుష్ట ద్రష్టు అనే వాక్యము పమస్తములచేత చూడబడి ఈ అక్ష
య సర్వమునకు ద్రష్టయని ప్రధానమునకు జీవునకు అను భావితమైన
సమును చెప్పుటవలన అక్షరశబ్దవాచ్యము పరిబ్రహ్మ
వరణ పరిహామము ఏతదైక్య తదక్షర గాధి బ్రాహ్మణా అభివదన్తి
క్షుతి వా పనేయ వాక్యమ దు వివరించిన అక్షరము ప్రధానజీవులుగా
దనలెను అక్షరాత్ పరత పర అక్షర తమని రీయతే ఇత్యాది
తులలో ప్రధానము డి దు జీవునియ దు అక్షరశబ్దప్రయోగము కనబ
రినలన పూర్వపక్షమునకు తైత్తిర్యావర్తివికారజాయాధారభూతావాశశబ్ద
ద్యవధానాధారత్వము వలన పర్యావసరవలనముచేత అక్షరశబ్దవిధి
ము ప్రధానముగాదు జీవుడు గాదు పరమాత్మయేనని సిద్ధా తము

తక్షుతికర్మాధికరణము (1 3-4)

తక్షుతికర్మవ్యవహారే న (1 3 12)

సము తక్షుతి దర్శనము దు కర్మ ధ్యానకర్మయ దు వ్యవహారే
క పరమాత్మధర్మముచెప్పబడుటవలన న పరమాత్మ అక్షరశబ్ద
య్యదు

అభివ్యక్తమయొక్క పక్షకామద్రష్టుయ దు య పునరేత
సూత్రేణ యని ఉపక్రమి చి న సామధియనినీయతే బ్రహ్మలోక న
సహిత జీవభువాత్ పరాత్మర పురిశయ పురుషమీక్షత యనువరకు
యతి తక్షుతి అను వాక్యములకు కర్మగా చెప్పబడిన పురుషుడు
రణ్యగర్భుడా లేక పరిబ్రహ్మభూతపురుషోత్తమణా యని సంశయము
హిరణ్యగర్భుడని పూర్వపక్షము పూర్వవాక్యములందొకపాని
లలోపినవచనవాచిని మనుష్యలోకప్రాప్తిఫలమును చెప్పి రి దన

అర్థశాస్త్రములు

పారి ఉపాసనజేయడము ద తరిక్షలోకప్రాప్తిని మునుజెల్పి అని తర
య పునరేత త్రిమాత్రేణ అని మూడవపారి ప్రణవోపాసనజేసినవానికి
ఫలముగా చెప్పబడు బ్రహ్మలోకము దు పురుషుని దృష్టి కర్మభూతులై
నపురుషుడు చతుర్ముఖుడాయని తెలియబడును మనుష్య అ తరిక్షలోక
ములయొక్క పాపచర్యమువల బ్రహ్మలోకము క్షేత్రజాలలోకమని విశ్వ
య పలుకును కనుక నారణ్యగర్భుడని చెప్పవలెను

పదాంతము పరాత్పర పురిశయ పురుషమీక్షిత అని ఈ క్షతి
కర్మగా చెప్పబడినపురుషుని విషయమైన శ్లోకము దు తమోజ్ఞానేజై
జాయతనేవాన్యేతి విద్యా తద్భా తమజరమమృతమథయే పర చ
అని నిరుపాధికాంతత్యము అమృతత్యము మొదలైనగుణములుచెప్పబ
డల పరమాత్మయే యని విశ్వయ పలుకుచున్నది ఈ ప్రకారము పర
మాత్మయని విశ్వయాన తరము అ దు బ్రహ్మలోకశిఖము అ పరమాత్మ
స్థానమని చెప్పుచున్నది బ్రహ్మనిషయముగా చెప్పబడిన శ్లోకము దు
యక్షత కపయో వేదయ తే అని విశ్వసూరులచేత దృశ్యత్వపచనము
ఈ అర్థమునే దృఢపరచుచున్నది

మూలార్థము ఈక్షతి ఈక్షతిభాతువునకు కర్మపనుపు న అ పర
మాత్మ ధ్యాయతి ఈక్షతియనే ౧ ఊభాతువులకు ఏకవిషయత్యము దు
ఉపలవ ధ్యాయతి అనే భాతువునకు కర్మయును యతలే యవిఅర్థము
వ్యవదేశాత్ తద్విషయకతయో కాంతమజరమమృతమథయే పర
చ అనెడి పరమాత్మదర్శములకథనము దుఉపలవ

శాస్త్ర్యము ధ్యానదర్శనముల దు ఇ శాంతిఅమృతత్యాదిగుణములు
చెప్పుటచే పరమాత్మ అని విశ్వయ పలుకుచున్నది హరిణ్యగర్భుడు
కాదు

అధికరణ ప జ్ఞానము పర పురుషమభిధ్యాయాత్ అనుమొదలు
పురిశయ పురుషమీక్షిత అనుపరమా ధ్యాయతి ఈక్షతి కర్మగా నిర్ది

అర్థశాస్త్రములు

య దు తెడు కామములు తెడతదగినవనిచెప్పి ఆ దశారాజశక్తియుచేత నిర్దిష్టవస్తువులేవి దానిదానియ దు తెడు పదార్థములేవి అనియాశ్చేపము న భవి చగా ఏడ త అత్మా అపహతపాపి అనియార థి చి సత్య ర కల్ప అమపరమా అశాశక్తినిర్దిష్టయ అత్మయవియు కామశక్తియులు పహతపాపిత్వాదులును విశేషణభూతములని ప్రతిపాది చినవాక్యములు ఆ అపహతపాపిత్వాది విశిష్టవర్ణనహ్యమునే చెప్పినదై ఉప కమమ దు తెడుకువకనర్థముగా ప్రతిజ్ఞలేయబడిన అశాశమాత్మయ)యు అతనియ దు తెడిగుణములు అపహతపాపిత్వాదులు అని చెప్పి యు దినదై అథ య హాత్మాపమమవిద్యవైజ త్యేతా శ్చ సత్మా మా తేషా సర్వేషు లోకేషు కామదాలో భవతి అని ఉపన హరము చెప్పెను కనుక త దహరాశాశము అపహతపాపిత్వాదిగుణవిశేష)న పరబ్రహ్మయే భూతాశాశముకాదని విశ్వయము అప్పటికి 44 వాక్య

దు అథ య ఏష స ప్రపాదోపహ్నిచ్చరీరాత్మముజ్ఞాయ అని జీవు

కి ప్రతితి ఉ దుబవలన ఆ జీవునకును తత్తద్రక్త రతుర్ముఖబ్రహ్మవాక్య

ఖల దు అపహతపాపిత్వాది గుణములుచెప్పుదివలన ప్రత్యేకాత్మే

హరాశాశమని పూర్వపక్షి తలయమ

ధ్వాంతము ప్రత్యేకాత్మ కర్మపరపకురొవలన స్యష్టమషుప్తిద్య

స్థలచేత అద్భూతనచేయబడిన అపహతపాపిత్వాది గుణములు కలవా

న పరమాత్మమహి ది అతని యనుగ్రహము వలన ఉదయ చిన గుణ

మూహముగలవాడని ప్రజావతి వాక్యమ దు చెప్పబడెను దహరాశాశ

తే అవాద్భూదితమై విరుపాధిక అపహతపాపిత్వాదిగుణములుకలదై

ప్రదియ దన భావితమైన పమప్రజగద్విరరణము పమప్రచిదచిద్యస్తు

లయొక్క వియమనము మొదలైన అనేకగుణములు కలదిగమక దహ

రాశము పరమాత్మ ప్రత్యేకాత్మ యె తయనూగారు

బ్రహ్మసూత్రములు

గ్రాహ్యము దహర దహరశబ్దవాచ్యుడు పరమాత్మ ఉత్తరేణ్య ఉత్త
వాక్యము యు చెప్పబడెడి అపహతపాపిత్వాదిరూపాపారణధర్మము
నే నాశువువలనయని తెలియవలెను
త్వర్యము ఉత్తరవాక్యగతమైన అపహతపాపిత్వాదిధర్మములవలన
హారాశాశము పరిబ్రహ్మ

9 గతిశబ్దాత్ తతా హి ద్భవ తింగ చ (13 14)

భవము గతి గతిచేత శబ్ద బ్రహ్మలోకశబ్దముచేతపరిబ్రహ్మ
తా అదేప్రకారమే దృష్టి హి మరియొకస్థలము యు చూడబడి
ది తింగ చ నాశువును ఉన్నది ఈ దహరాశాశము యు పడుచు
ని ఓకు ప్రతిదినము అగమపము వివలయమున్నది దహరాశాశమునకు
యొడవైన తచ్చబ్దము హిమావాధికరణ్యముచేత ఏ బ్రహ్మలోకశబ్దము
వయోగి యుదీపదో అ గతిశబ్దములచేత దహరాశాశమే పరిబ్రహ్మయని
తెలియబడుచున్నది తద్యథా నారణ్యనిధి విహితమక్షీత్రా ఉపయోగ
పరి ప చర తో ఎ వి రేయి ఏవమేవ సూన్యతా ప్రణా అహరహర్
బ్ధ త ఏక బ్రహ్మలోక వ వి ద త్యవ్యతేవ హి ప్రత్యూతా అనే
ప్రతిచేతను అ ప్రకారమే మరియొకస్థలము యు పరిబ్రహ్మయ దే థి
గమనము చూడబడినది ఏవమేవ ఇలు హిమ్యేమాన్యతా ప్రణా
అ ప పర్య వ విదున్య అ పత్వామ అనియో ప త అగమ్య న
విదున్య గచ్ఛామహి అనియో అప్రకారమే బ్రహ్మలోకశబ్దము పరిబ్ర
హ్మయ దే పర్తి యును ఏష బ్రహ్మలోక సప్రమాదితి హోవాచ అవి
నాశువున్నది కమేక బ్రహ్మలోకశబ్దము బ్రహ్మపదమని తెలియవల
యమ తరస్థలము యు నాశువుచేకపోయినమా ఈ ప్రకరణము యు
పమసప్రణ కు విన కు ప్రతిదినము గమనమును బ్రహ్మలోకశబ్దమును
దహరాశాశమునకు పరమాత్మత్వము చెప్పుడెను యు హిశువు పూర్వము
నది చశబ్దము అపధారణార్థకము దే పూర్వమైనదని తాత్పర్యము

బ్రహ్మసూత్రములు

యొక్క గుణములచేత విశేషతమై భూతాకాశమనెడి 3 నను పోగొట్టు
వస్తుది
బ్రాహ్మము బ్రహ్మయే దాకాశకలము ప్రపంచమగుచునని అకాశకల
యగు బ్రహ్మము
త్వర్ణము అకాశకలము పరబ్రహ్మతోగూడి భూతాకాశక కను విచ
నలేయుచున్నది

ఇతరపర పరామర్శాత్మ ఇతిచేహ్నాన భవాత్ (1 3 17)

ధ్మము ఇతర జీవుడు పరామర్శాత్ చెప్పబడనని న అ
వులే దహరకలవాచ్యుడు ఇతి చేన్న ఇతరుల కాదు అన భవాత్
న భవి పకపొవుటచే ఇతర పరమాత్మక లే తరుడు అయిన
తని అథ య ఏష స ప్రసాదోపెష్టాచ్చరీరాత్వముశ్చాయ అని పరా
ర్థయు యుల పలన బటివులే దహరాకాశమని చెప్పిగూడదు పూర్వోక్త
యలైన ఆ గుణములు ఆ జీవుని యందు నుదరవు
బ్రాహ్మము తరజీవుడు పరామర్శాత్ చెప్పబడనని న అ
వులే ఇతి చేత్ దహరకలవాచ్యుడని న చెప్పగూడదు అన భ
త్ ఉత్తరత్ర చెప్పబడిన గుణములు జీవునియ దు న భవి పవు
నక జీవుడుకాదు

త్వర్ణము స్పృశము

83 ఉత్తరాచ్చేదానిర్భూతస్వరూపమ్ (1 3 18)

నరము ఉత్తరాచ్చేత్ ప్రజానతిప్రతుక్తరమునని జీవుడనియన్న
కలే అనిర్భూతస్వరూపమయ ముక్తుడు కాని ఉత్తరాచ్చేత్ ఉత్తర
రూపమైన ప్రజానతివాక్యమునని చేత్ అపహతహిమ్నాదిగుణము
నకల జీవుడు తెలియబడునని చెప్పినయెడల యుక్తముగాదు అనిర్భూ
కరూప బాగరూకార్థవస్థలచేత అనాదికాలప్రవృత్తములైన పుణ్య

అభ్యుదయములు

పశువులములములై జాగరూకాద్యవస్థలచేత తిరోవాతమైనగుణములు
లవలై పరబ్రహ్మపాపసచేత పుష్టిబడిన వ్యవస్థరూపావిర్భావముకల
వహతపాపృత్వాదిగుణవిశిష్టమైన జీవులే ఆ ప్రజాచేతి వాక్యమే దు
వహతపాపృత్వాదిగుణవిశిష్టమగుగా చెప్పబడును దహరాశాశ్రమైతే అతి
హితవ్యరూపము అవహతపాపృత్వము మొదలైన గుణములు కలవి
నుక ఈ దహరాశాశ్రమ దు జీవుడనుకా తి చేయగూడదు
గాత్రారము ఉత్తరాత్ బ్రహ్మాత్మరవాక్యమువలన ఇతి చేత జీవు
ని తెలియఁజుచున్నదనిన అవిద్యుతవ్యరూప భగవదనుగ్రహమువల
నభివర్ణి వ్యరూప వ్యరూపముగల జీవుడు అప్పు అగుగాక దహర
క్యమే దు జీవవరాసుర్య ఏ దుకు చేయఁబడినదనగా ఆప గతి వివరి
చున్నారు

4 అవ్యుదయ వరూప (1 3 19)

భ్రమ పరామర్శ ఈ దహరాశాశ్రమ దు జీవుని పరామర్శము
వ్యాధి ఈ దహరాశాశ్రమనకు జీవవ్యరూప పాదకత్వసామర్థ్యమే
ర్థ ప్రయోజనముగా కలిగినది అస్మాద్యురీరాత్వముతాన పర
శ్రోతిరుపన పద్య వ్యవరూపాభివిష్టద్యత అని పరంజ్యోతివ్యరూ
పన దహరాశాశ్రమన పత్తిచేత అన్యతతిరోహితవ్యరూపముగల త
వునకు వ్యరూపావిర్భావముకలుగుచున్నదని దహరాశాశ్రమను అ
వ్యధరణము మొదలైనవానికలెనే జీవవ్యరూపావిర్భావన పాదనరూ
పన న పద్యోక్తము చెప్పబడినది జీవవరాసుర్య

5 అల్పభుజేరితి చేతదుక్తము (1 3 20)

భ్రమ అల్ప వ్యుత్పత్త్యముయొక్క శ్రుతే విమలవలన ఇతి చేత
ఈ మాత్సర్యమైన జీవుడేయనిన తత అవంగతి ఉత్త

బ్రహ్మసూత్రములు

ర్షమే చెప్పబడెను దహరోపస్మిన్ అను క్రుతిచేత అల్పపరి
ణము క దని చెప్పెను కనుక ఈ క్రుతివిషయత్యము సూక్ష్మజీవు
కీ ఉపపన్నమగును పెర్యవసాపుంక బే అధికులైన బ్రహ్మకు ఏ భవి
దని చెప్పినయెడల అక్కడ ఏ సమాధానము చెప్పదగినదో అది విరా
హత్యాగ్ అనే గ్రంథముచే ము రే చెప్పబడినది

6 అనుకృతేష్వన్య త (1 3 21)

శ్శము తన్య అ జీవునికి అనుకృతే దహరాకాశపాఞ్చము
స్పందిన ఏ దహరాకాశస్వరూపుడు జీవుడుకాదని యర్థము అనుకృతి
అనగా అనుకరణము తన్య అనెరమాత్మయొక్క అనుకరణము
లన జీవునికి స్వరూపావిర్భావము అపహతపాన్మిత్వాది గుణములు
భవి చును అ దునలన అనుపరి చెడి జీవునికి బే అనుకార్యులైన
తలహ్మ స్వరూపమైన దహరాకాశము అహంతరభూతము దానియొక్క
మతారమడిగా దానిపాఞ్చప్రాప్తి యని యదా పశ్య పశ్యతే రుక్కపర్ణ
హ్రారమిళ పురుష బ్రహ్మయోచి తదా విద్యాస్పృహ్యపా విధాయ
గర జన సరమ పాఞ్చము తి అనే క్రుతియ దు ప్రసిద్ధముగానను
ప్పది

37 అపి స్మర్యతే (1 3 22)

ర్షము అపి స్మర్యతే స్మృతిచేతనూ ఈ అర్థము చెప్పబడును
బ్రహ్మోపాసనపంప తత్ పాఞ్చప్రాప్తిరూపమైన అనుకరణము జీవునికి
ద జ్ఞానముపాక్రిత్య మను పాధర్మ్యమాగతా ।
పగ్గేసి నోపజాయ తే ప్రళయే న వ్యధ తి చ
అవి ప్రసిద్ధము చేయ దుయప్పది

అర్థశాస్త్రములు

అధికరణ సంక్రమాము దహరోకస్మిన్న తర అశాశ త్యాదిన్యా దో గ్యవాక్యక్రతుశ్చైవ హృదయపు తరీకమధ్యపర్తి దహరాశాశముగానీ భూతాశాశముగానీ లేక జీవుడుగానీ అయి తపతమే భూతాశాశమే దు అశాశశ్చైవప్రసిద్ధప్రాచుర్యముచేత భూతాశాశముకాగలదు ప్రజాపతివాక్య మే దు జీవునికి అపహతపాపృత్వాదులు చెప్పబడుచునేత ప్రజాకాది యోగమువలన అశాశశ్చైవ జీవుని యే దుకూతురువలన జీవుడుకాగల దనే పూర్వవక్షమునకపహతపాపృత్వాదులు భూతాశాశమునకు ఘోరే న న దున ప్రజాపతివాక్యమే దు చెప్పిన పరమాత్మన పత్తి లభ్యాపహత పాపృత్వాదులు జీవునికి దీనమా దహరవాక్యోక్తాదిరోహిత విశ్వసిద్ధాప హతపాపృత్వాదిన్యైశ్చైవముజీవునికిగూడన దున పరమాత్మునియ రాశాశ శ్చైవయోగము శ్రుత్య తరసిద్ధమైన దున దహరాశాశము ప్ర దము కాదు పరమాత్మేయని సిద్ధా తము

23 ప్రమితాధికరణము (1 3 6)

38 శ్లోదేవ ప్రమిత (1 3 23)

ధము శ్లోదేవ ఈశాన ఆమ అగన్నియామకవాచకకణమువలన పమిత ఆ గుప్త ప్రమితమైన పురుషుడు పరమాత్మయని తెలియ దుమ ఈశానో భూతధన్యవ్య అనే పరమాత్మవాచకశబ్దము వలన కనెలియ దు ఆ గుప్తమాత్ర పురుషో మర్త్య అత్మని తిష్ఠతి ఈశానో హతధన్యవ్య న తతో విజాగుప్తతే ఏతన్వైతత్ అని యుత్తరశ్రుతి రు దుమ అంగుష్ఠమాత్ర పురుషో జ్యోతిరివాచభాశ ఆ తకు య దు శ్రుతియ దుమ ఆ గుప్తమాత్ర పురుషోఽత తరాత్మా పదా వాచాం హృదయే నన్నివిధ్యే ఆమ శ్రుతులచేత ఆ గుప్తమాత్రమిత పమాణముగల పురుషుడు జీవుడా పరమాత్మయని న శయము జీవా త్మయని పూర్వవక్షము ఇతరస్థలము దు గ్రహి పబదిన పృష్ఠజీవభావ

ముగల పురుషునియే దు అ గుప్తమూత్రశ్రుతులు యిదిమి ఎదివగా ప్రాజాధిపవృంచరతి వ్యకర్మభిర గుప్తమూత్రో రవితుల్యరూపి అవి ఏర్థా తము అచ్చుట వ్యకర్మభి అవి తృతీయచేత జీవభావము నిర్మయ పరిమితిచేతమి అటువలె అచ్చుటమి ఈకానో భూతభవ్యవ్య అవి భూతభవ్యేశిత్వత్వరర్పనమువలన పరమాత్మయని మృతిమైనది ఎటు అనవచ్చిన్నమైన పరమాత్మకు అ గుప్తప్రమితత్వము నే భవి చునవి అక్షేపి చుటవి పరమాధావము చెప్పుచున్నారు

తాత్పర్యము పరమాత్మవాచకతల్ల వలన అ గుప్తమూత్రుడు పరమాత్మ

89 హృద్య క్షయా తు మనుష్యాధికారాత్ (13 24)

అరము మనుష్యాధికారత్యాగ్ కాస్త్యమువతు మనుమలే అధికారులు కమక హృద్యపక్షయా తు వారిహృదయములవపేక్షి రి అంగుప్త ప్రమితత్వము చెప్పబడినది ఉపాపనకొరకై ఉపాసకుల హృదయమి దు యిదివలన ఉపాసక హృదయమువతు అ గుప్తమూత్రప్రమాణము కల్లుటవలన దానియే దపక్షచేత దీయూ అ గుప్తమూత్రప్రమితత్వము మనుష్యులకే యుపాసకత్వని భావనచే మనుష్యులకే అధికారమున్నదని కాస్త్యప్రవృత్తమగుటవలన మనుష్యహృదయోపక్షచేత అ చెప్పబడెను

తాత్పర్యము ఉపాసనకొరకు ఉపాసకుల హృదయమి దు యిదివలన హృదయమి గుప్తప్రమితత్వమగుటచేత అ అపక్షవలన అ గుప్తప్రమితత్వము చెప్పబడినది

అధికరణ సంఖ్యమాము అ గుప్తమూత్ర పురుషో మర్య అత్మని తిష్ఠితి ఇత్యాదికరణనివాళ్యములో చెప్పబడిన అ గుప్తప్రమితుడు జీవుడు కాకలదు అ గుప్తప్రమితత్వము జీవునికి శ్రుత్య తరస్థమగుటచేతనే పూర్వ పక్షమునకు భూతభవ్యేశావత్వము జీవునికి అనువచనమొటచేత పరమాత్మకే ఉన్నట్లొలవలన అ గుప్తప్రమితుడు జీవుడుగాకు పరమాత్మయని ఏర్థా తము

14 దేవతార్థికరణము (1 3 7)

19 తదుపర్యపి బాదరాయణచ్చ భవాత్ (1 3 25)

ధ్యము తత్ ఆ మనుష్యులక లే ఉపర్యపి నైమింతు దేవత
 బిరూతా ఆ అధికారముకలదు భవాత్ దేవతలకు బ్రహ్మ
 బాద బ్రహ్మాపాదనప్రకారణముల ఆ ఎక్కుము ఆ ఉపాసనాసామర్థ్య
 యల వ భవమువలన దేవతలకు అధికారముకలదని బాదరాయణులు.
 బిరూదకు బ్రహ్మాపాదనశాస్త్రము మనుష్యాధికారకమని విప్ర
 వన గవి గతిచేత దేవాదులకుకూడ బ్రహ్మవిద్యయ దధికారమున్ను
 బోధించి విచారము చేయబడినది దేవతలకు లేదని పూర్వపక్షము వరి
 ప్పక్షమైన బ్రహ్మము తు శబ్దమునకు ప్రామాణ్యమున భవి చి వ్ప
 కిది దేవాదులకు దేహము తుననే ప్రమాణము లేవ తున ము బ్రహ్మ ద
 లకు విధిశక్తియులే దేహస్థితిని బోధి వన తున దేవ ధ రులు
 యుగితి చేయతమునకు యోగ్యమైన ప్రతిదివమనుష్ఠానమైన వివే ది
 భవనప్రకములే వ పాద్యమైన మనస్సుచేత విష్ణుస్వయం ఆవి
 స్మృతియ తు వారలకు వి మర్శము లేకపోవుటవలన దే త ధి
 కము లేదని పూర్వపక్షము

కారణము అగత్ప్రకృప్రకరణము తు నామరూపవ్యక్తరణప్రతియ ఆ
 దులకు దేహము ఎర్థించుచున్నది నామరూపవ్యక్తరణము ఆ టి 4
 దేహా ద్రియాదులు కలుగజేయతము ఆ బ్రహ్మ దముల తును ఆ
 ము స్ఫుటముగా పో తుటవలన ఆ ఆ బ్రహ్మ దములకు ఆ ఎన్న
 గల్గనకాశనప్రతిపరత్వము చెప్పినపక్షమందుని వి అవినతర
 స్థితియందు ప్రమాణత్వము తుటవలన దేవ దులకు దేవ మన గల
 వ భవి చును దేహము తుటచేత సుతిదన కలునన గ 1 ఆ
 దేవయతల ప భవి చదు మన ని ముల ము తుట కత కుత
 కము కలదు

బ్రాహ్మశ్రీమణి

ఇది ఏ ప్రకారము న భవి చువనిన పూర్వము ను న పాది న
 దివ జ్ఞానము విష్ణుత్వము న ఎ భవి చును జాషట్కాయమువలన పుట్టెన
 ను భువార్యక్షణహ్మగుణజ్ఞానమువలన అధిత్వము న భవి చును పృథ్వి
 కాత్మము ప్రారవాదములందు దేహము చెప్పబడును కనుక నీవివలన
 హనుర్జ్యము న భవి చును అం భవమువలన దేవతలకును దేవతల
 ను అధికారము కలదని బారరాయబాదారులు తెలియదురు

1 విరోధకర్మతతి చేష్టానేకప్రతిపత్తేర్థర్థవాత్ (1 3 26)

ధము కర్మతే యాగారికర్మలయ ను విరోధ ఏకకాలావస్థితీయాన
 క్షము తి చేష్టా న భవి చునని చెప్పబడదు అనేకప్రతిపత్తే
 వేకదేహాన ౩ ధము దర్శనాత్ కనలదుటవలన
 ర్మతే యాగాదులయ ను విగ్రహసత్త్వము చెప్పిన పక్షము ను ౬౪
 ౦కి ఏకకాలము ను అనేకయోగముల పొప్పుర్థము అర్థము కాదు కనుక
 విరోధము కలుగునని చెప్పినదియితే అటులకాదు క్షేప కులయిన
 సర్వకులకు ఏకకాలమున ను అనేకభేదప్రతిపత్తి న భవి చును

92 శ్లో అతి చేష్టాక ప్రభవాత్ ప్రత్యక్షానమూహాభ్యామ్ (1 3 27)

కము శుల వైదికశక్యము ను తి చేష్టా విరోధమని చెప్పబడ
 ను అత వైదికశక్యమువలన ప్రభవాత్ విరూఢముచేత ప్రత్యక్షాను
 మూహాభ్యా ప్రతిచ్ఛేదకులచేత నిర్మయి నలరును
 విరోధ అనుశయము వర్తి చుచున్నది కర్మయ ను విరోధము న భవి క
 ను వైదికశక్యము ను విరోధము న భవి చును ఎటు అనేకదేహములు తి
 నూ నావికి సావయవత్వము కుటవలన ఉత్పత్తివాళములు న భవి చు
 ను కనుక ఉత్పత్తిక లె ము ను నాళముక లె కరువాక వైదికశక్యములక
 ర్మకూప్యత్వము అనిశ్శక్యము కలుగునని చెప్పిన యటులనటాదను
 అత ప్రభవాత్ వైదికశక్యమువలన : ద్రాదులకు ఉత్పత్తి యగుటవలన
 ర్యపూర్వ ఇంద్రాదులు పశి చి లోయనమో వేదోక్త శ్రేణాది
 అత్యతివిశేషములైన శక్యములన న ద్రాక్షాత్మకవిశేషములను

భౌతికశాస్త్రములు

స్మరించి ఆయాశాస్త్రముగల మరయొక ప్రతిపక్షాన్ని పుటిచి గమక వైదికశాస్త్రమునకు విరోధము లేదు

దేవదత్తశాస్త్రములవలె ఆ బ్రాహ్మశాస్త్రములు వ్యక్తివిశేషమున శేషపూర్వకముగ ప్రసరించినవి కావు మరేమనిన గవాదిశాస్త్రము అభ్యుతివిశేషవాచకములు అభ్యుతివాచకములకు నిత్యశాస్త్రము యిదివే మూలముచేతనే వాచ్యవాచకభావ విధము వేదప్రతిపాద్యముయిన మునలన దాని అభ్యుతివిశేషమును స్మరించి కులాలుడు భుజాదులను బ్రహ్మ నిర్మాణముచేయునను అర్థము దీనిచేత తెలియబడున (సత్యజ్ఞానమనావాక్య) శ్రుతిస్మృతులచేత తెలియబడును శ్రుతునిన వేదేవ నామరూపే వ్యాకర్తే సతాపతి ప్రణాపతి అయినవే భూరితి వ్యాపారతే స భూమిమస్సుజత అనియు నామరూప భూతానా కృత్యానా చ ప్రస చనమ్ । దేవశబ్దేభ్య ఏవాదౌ దేవాదీ చకార స యవి

93 అత ఏన చ నిత్యశాస్త్రమ్ (1 3 28)

అర్థము అత ఏన చ ఆకారమువలన నిత్యశాస్త్రం నాశన లేకపోవడము ఏ ఆకారమువలన బ్రహ్మ వైదికశాస్త్రముచేత తదర్థమును స్మరించి ఆ ఆకారముగల పదునములు విరిచి యిదో ఆ యగవలన వేదస్థవిశ్వామిత్రాదులకు ము ప్రమాదనిర్మాతృత్వము ది ము శ్రమయవేదనమునకు నిత్యశాస్త్రమున్నది బ్రహ్మ వైదిక ప్రళయారము య ము శ్రవ్యతో వ్యజీతే ఏకామిత్రవ్య మాక్ష భవతి ఇత్యా దేవశాస్త్రమధ్యయవముచేయవనే ము త్రాదిదర్శనము య పదురులైన ధీదులాభ్యుతివిశేషమును స్మరించి పశ్చిత్వాది పదములయొక్క ప్రకారము చేయబడిన కర్మవిశేషము గలవారిని విస్మరించి వారకు పశ్చిత్వాకారవిశేషములను నిర్మాణము చేయును వారలు అధ్యయన చేయవనే వైదికము త్రాదులము స్వర్ణవర్ణమున యువము లేకనే పశ్చిదురు ఆ ఆకారమువల విరిగి ము త్రాదికర్మశాస్త్రము దినమా వేదన

భూత్వత్వములు

త్వానుపూర్వవిశిష్టమైన వేదమునే స్మరించెత్తును ఆ దువల వేదా
లకు బ్రహ్మవిద్యాధికారము దు ఏమి దోషములేదు
త్వత్వము శ్రుతిస్మృతులవలన తెలియబడు అపృక్తియ దు
శ్రీ ప బడినవానికి నామరూపరూప్యము యుగవలన విరోధములేదు
ప్రకరణ సంకలహము దేవతాదులు విధులు అశరీరత్వముచేత అర్థి
పానుష్ఠ్యాదులయొక్క అభావముచేత బ్రహ్మవిద్యయ దధికారము
వనే పూర్వపక్షమునకు స్పష్టప్రకరణముల దు ఉపాసన ప్రకరణము
దు శరీర ప్రతిపాదనముచేత తావత్త్రయాధిభూతముచేత అర్థిత్వ పాను
ములు న భవి చుగవలన వారికి అధికారము కలదని సిద్ధాంతము

మధ్యధికరణము (1 3 8)

మధ్యాదివ్యవ భవాదవధికార మైమిని (1 3 38)

క్రమ మధ్యాదిమ మధువిద్యలయ దు అనధికార అధికారము
వని మైమిని మైమినులు తెలియజేయుదురు అన భవాత్ వస్తువులకే
సాన్యతోపాసకత్వము న భవి వదు కమక వసుత్వము ప్రాప్తమగుట
న ప్రాప్యత్వము ఎ భవి చదు కమక అధికారములేదని అర్థము
స దోగ్యమ దు అసా వా అదిత్యో దేవమధ్యతి అవి అర థి చి
ద్యత్వప్రభమమమృత తద్యవవ ఉపశీన తి అనిచెప్పి ఎయ ఏకదే
వమృత దేవమూవామైవో భూత్వాగ్నివైవ ముఖేవైవదేవామృత
స్థాన్య త్వవ్యతి అని ఋగ్వజసామోదీతముల దు చెప్పుబడిన కర్మ
మ కి పాది చి రసములకాధారమగుటవలన మధుమయమైన సూర్యు
! పూర్వదక్షిణానశ్చిమోత్తరతూర్వభాగములను వసురుద్రాదిత్యమరుత్వా
లవనే రుగల దేవసమూహమునకు భోగ్యత్వముచెప్పి అయమభవా
రముచేతనే అదిత్యా శమలకును ఉపాన్యత్వములనువదేశి చి అదే
విత్య భాగములను ప్రాప్యములుగాను ఉపదేశము చేయబడినది అట్టి

బ్రహ్మసూత్రములు

వలయు దు వస్త్వాయులకు అధికారము ఉన్నదా లేదాయని వ 4

లేదని పూర్వవక్షము వస్త్వాయులకు ఉపాన్యకోద్భిన్నవిష్టత్వము కర్తృకర్మభావములకు విరోధము కలగకపోవుటవలన ఉపాన్యవిలే దగిన వసుత్వము పా రుచియు తుమ కనుక అధికారము లేదని వక్షము

తము అవస్థలుకల హ్మజీ ఉపాన్యత్వము తులనలన ది దేవతలకు తమ అవస్థలుగల బ్రహ్మోపాసనము దు విరోధము

మరియొక కల్పము దు ప్రాప్త్యమయిన వసుత్వమని చెప్పుట మను విరోధము లేదు గనుక వస్త్వాదిదేవతలకు అధికారము ఏ భవి

ని తాత్పర్యము

గ్ర్యము బ్రహ్మములు వస్త్వాయులకు మధువిద్యయ దు అధికారము ఏ తెలియ జేయుదురు

జ్యోతిష భావాచ్చ (1 3 31)

య జ్యోతిష పరబ్రహ్మమ దు దేవమనుష్యులకు తే కుల్యాధి ముక లే భావాచ్చ వసువులకు విశేషముగా చెప్పుమ త దేవా తిహ జ్యోతిరాయుల్లో పాపతేమృతమితి జ్యోతిష యని దేవమను లకు పరబ్రహ్మమ దధి కము నమా బుగ మ దీవచ్చుదితి తిహ జ్యోతి పరబ్రహ్మ దేవా ఉపాసక యని విశేషముగా ్రదము వస్త్వాయులకు కర్మకర్తృభావము నిరుదమగునని భారలకు అన రము తోపి పతేయుచున్నది దేవా అని పామూఢ్యపదవమయితేవో వ్విదిదేవవిశేషమని జతరులకు విరోధములేకపోవుటవలన ఆ గికారము బయలుపె్నది

భావ తు బాదరాయజ్యోత్స హి (1 3-32)

అధికారములు

సము బాదరాయలు బాదరాయబాదరాయలు భావ పన్నాది
పతలకు మధువిద్య య దు అధికారము తెలియజేయుదురు అస్తి హ

పమపులకే ఉపాప్యత్వము ప్రాప్యత్వము ఉన్నదని ప్రపదము
శబ్దము పక్షమును వ్యాపర్తి పక్షమునున్నది పన్నాదిదేవతలకు మధు
ర్యదులయ దు అధికారమున్నదని పూజ్యులైన బాదరాయలులు తెలు
దురు పన్నాదులకే ఉపాప్యత్వము ప్రాప్యత్వము తె తును ఉన్నవి
న్నది పమత్వము దీనప్పటికి కల్పాస్తరమ దు పమత్వమునకు
వ్యత్వము ప భవి చును కనుక ప్రాప్యత్వము ప భవించును య
గామన బ్రహ్మానిపిషధ వేదేతి అని పమస్తమైన మధువిద్యకు
హ్మవిద్యాత్వమవగతమగును

త్వర్యము పన్నాదులకు మధువిద్యయ దు అధికారము కలదని
దరాయలుల అభిప్రాయము

గతరవత్ భవము పన్నాదులకొరకు పన్నాదులకు ఉపాప్యత్వ
గాగ్రత లేదనియూ మధ్యాది విద్యాయలలో పన్నాదులకు అపధికారము
దని శ కి రి పన్నాదిశరీరకల్పహ్మకే ఉపాప్యత్వము తులనలన
గా తరమ దు పన్నాదికులప్రాప్యత్వము ప భవి చుటచేత మధ్యాది
వ్యలలో పమపు మొదలగువారికి అధికారముకలదని సిద్ధా తము

అవకూలాధికరణము (1 3-9)

శుగన్య తవాదరభవతాత్మలాద్రవతాత్మ్యాద్యతే నా (1 3 33)

సము శుగన్య బ్రహ్మవిద్యావైకల్యముచేత తదవాదరభవతాత్
తత్ హా నోక్తమైన అవాదర అవాదరవాక్యమును శ్రవణాత్
మననం దత్ అదేశాంమ దే ఆద్రవతాత్ అచార్యులవసున
చి శీఘ్ర గా వచ్చేవానివల అచార్యునిచేత తన్య ఆ శుక్రూష
యచును తే శిష్యునికి విద్య అలాభముచేతనైన శుక్ర దు భము

బ్రహ్మసూత్రములు

చన చేయబడుచున్నది హి హేతువాచకము ఏ కారణమువలన
బుద్ధికి దుఃఖముగా సూచి చలదుచున్నదో ఆ హేతువువలన అదా
ర్థుడు దుఃఖముచేత శూద్రా యనే న బోధనచేసి సిలిచి అదాద్యుడు
రిక్క జానప్రతి శూద్ర అవి అహ్యవము చేయుచువ్నాడు జాతియొగ
నచేత కారవియర్థము బ్రహ్మవిద్యయ దు శూద్రాదులతధికారమన్నదా
దాయని న కయము అపేక్షారూపమైన పామర్థ్యము న భవి చుట
లన ఉన్నదని పూర్వపక్షము శూద్రాదులకు అగ్నివిద్యారహితత్వ
యన్నమా మనోన్మత్తిమాత్రత్యమగుటవలన ఉపాసనకు పామర్థ్యము

భవి చును బ్రహ్మవిద్యరూపమైన బ్రహ్మోపాసనప్రకారజ్ఞానమును తి
గనవురాజాదుల క్రవణమువలననే విచ్ఛిన్నమగును శూద్రాదులకు తి
గనవురాజాదుల క్రవణము దమిష్ట యు దును క్రాంతిచ్యుతులో వద్దా
స్మృత్యా బ్రాహ్మణమగ్రత అవి అతేరితిగా అచ్చుట ఏదురాదులకు
అహ్మవిద్యైవబ్రహ్మణ్యము దును ఉపనిషత్తులయ దును అజహారేమా
శూద్రానేనైవ ముఖేన అలాపయిష్కణ్ణా అనేవాక్యమ దు శూద్రశిల్పము
చేత పలువఱచి బ్రహ్మవిద్యోపదేశదర్శనమువల శూద్రునికి అధికారము
మూచన చేయబడినది

పిదా తము ఉపాసనకు మనోన్మత్తిపారరూపత్వము తినమా అర్థ్యయ
వము చేయబడని వేదముగల శూద్రులకు ఉపాసనకు కారణభూతమైన
జ్ఞానము న భవి చదు కనుక పామర్థ్యము న భవి చదు తర్కవిధివలే
ఉపాసనవిధియ దును వేదార్థ్యయవలలముగల వైవర్ధికవిధియమైన
అర్థ్యయవముచే గ్రహి పలుడిన వేదముచేత ఉత్పన్నమైనజ్ఞానమే ఉపా
సనకు కారణమని స్మికరి చలదుచున్నది తినహేతులయ దు అర్థ్యయ
నవిర్భవైన జ్ఞానమునవచ్చుచి తి చును దానిక వే జ్ఞానలాభము లేదు
పాపవాశవలముకొరవై క్రవణార్థ్యధికారము చెప్పబడియు దును ఏదురా
దు వైతే వ్నా తరన స్మికరముచేత ఆ వేదజ్ఞానము న భవి చెను
కనుక బ్రహ్మవిద్యత్వము తిగిగను అపూర్వప్రతియ దు అను క్రవణమున

అధికారవ్యవస్థలు

హిందూజైత్యముచేతనే దు ఖమతనికి పుట్టెనని తాత్పర్యము గనుక
 'జాధికారమునినా ఉపాసనాధికారము లేదు
 త్వర్యము   ఐ నిర్దమం అ ఒరం ప్రకారం   ఐ ఎం
 న దు ఖముచేత కలిగిన సూచనచేయబడు హిందూనికి బ్రహ్మవిద్య
 దధికారము కలదు

క్షత్రియత్వగతేశ్వ (1 3 34)

ము క్షత్రియత్వ క్షత్రియత్వము అనగతేశ్వ తెలియబడుటచేత
 క్ష   ఈ శుశూషితేయ మనుషునికి క్షత్రియత్వగతేశ్వ క్షత్రియ
 ము తెలియబడుటచేత జాతిన ఐ ధమువలన అ లబ్ధిధన జారు ఐ
 కరణోపకరమను దు బహుదాయా అనేతాత్పర్యముచేత క సపతిత
 కములైన పశ్చాన్నదాయిత్యక్షప్రేక్షపేషణము అధికగ్రాహుడుం ప్రదా
 ఐ చెప్పబడినది కనుక ఈ జానక్రుతికి శుశూషితేయము తెలి
 కియింపియకత్యము తోచుచున్నది

0 ఉత్తరత్ర ప్రతరణేన లి గాత్ (1 3 35)

ము ఉత్తరత్ర ముందుభాగమ దు ప్రైతరణేన ప్రైతరణు
 1 రాజాతో ఈ అధ్యమన్వితమౌమ అ ప్రైతరణుడనే అరము లి గాత్
 హేతువువలన తెలియబడుచున్నది ఉపరిపాచ్చ ము దుగా ఈ విద్య
 దు బ్రాహ్మణక్షత్రియలకు అవ్యయము చూపబడుచున్నది అథ వా
 క చ కాపేయమధిప్రతారిణమ్ అను వాక్యముచేత పంచపక్షై
 తరథుడు క్షత్రియుడు అప చకునికి ప్రైతరణత్వము క్షత్రియత్వము
 పేయపాహనర్యలింగముచేత తెలియబడుచున్నది మరియొక ప్రకరణ
 దు కాపేయపహారియైనది విక్తి ప్రైతరణత్వము క్షత్రియత్వము
 కలదుచున్నది ఏతేన వై ప్రైతరణ కాపేయ అయోజయన్ ఇం

బ్రహ్మసూత్రములు

ఈ అరము దృఢమౌనుగనుక తప్పాత్ ప్రైతరతో వాస్తవ క్షతపరిణా
యత అని ఈ విద్యయ దివ్యకుటు బ్రాహ్మణావిక బ తరుదయన జాన
ప్రతియను క్షత్రయిదమలగు వర్ణుడు
తాత్పర్యము ము రు ప్రైతరభావితో అవ్యయముగల హేతువునలన
క్షత్రయిదమలగు అర్థుడౌచువ్వాడు

181 స్మారవరామత్వాత్ తదభావాధిలాపిచ్చ (1 3-36)

అరము న స్మార ఉపనయనాది న స్మారములయొక్క పరామ
త్వాత్ విపరీతమున న తత్ అ న స్మారము యొక్క అభావాధి
లాపిచ్చ అభావము చెప్పబడినలన పూర్వార్థము దృఢమని తెలియల
ఱును విద్యపదేశము రు ఉపత్పానేష్య అని ఉపనయనాది న స్మార
ప మర్చన న శూన్యవికీ తదభావనచనమునలన బ్రహ్మవిద్యార్థికా
ము లేదు ఈ స్మారము న శూన్య పాతక కి దిక్ న చ న స్మార
రూపైతి అనువాక్యము రు ని శ్చరము చేయబడుచున్నది
తాత్పర్యము ఉపనయనాది స్మారము లేదనలన బ్రహ్మవిద్య
య ను బాధునికధికారము లేదని తాత్పర్యము

182 తదభా విధారణే చ ప్రవృత్తే (1 3 37)

అ యు తదభావవిధారణే చ శూద్రత్యాభావ జ్ఞానముయొక్క ఉపదే
న య ప్రవృత్తే ప్రవృత్తి ఉ యునలన నైతదబ్రాహ్మతో వివక్షు
ర్థ య పోష్యూనార అనువాక్యముచే శుశ్రూషచేయుచును తెడి
రి శూద్రత్యాభావవిశ్వయను దే ఉపదేశప్రవృత్తి కలుగునలన
అధికారముకలదు

183 శ్రుతార్థ్యయవార్థప్రతి ఎధాత్ (1 3 38)

భజాశ్చర్యములు

అధము శ్రవణ విమల అధ్యయన సకపము అర్థ అధము
తలుసుకోనడము ప్రతి ఎధాన్ వి ఎధముచేయబడుచునవ వేదాధ్య
యన శూన్యవకు శ్రవణము అధ్యయనము వికపము మొదలుగునవి
ని ఎధి పలుకుచున్నవి శస్త్రాచూద్రవమీ వాధ్యతవ్యమే అని శ్రవ
ణము లేనియెడల అధ్యయనసామర్థ్యము న భవి పరు

104 స్మృతే (1 3 39)

అధము స్మృతే స్మృతులవలన తెలియబడుచున్నది స్మృతుల
య దు శూద్రులకు వేదము విమలవలన స్మృతులుకలుగునవి అథ హాస్య
వేదముపలుకుతూ శ్రవణకుల్యా శ్రోతప్రతిపూరణముదాహరణే శిష్య
చ్చేదో ధారణే శరీరచ్చేద అవి చెప్పబడును ప్రస గమవలన న భవి
చిన ప్రసక్తిని ము గి చి ప్రకృతమ దు పరిపూర్ణిని పొ ది చు
చున్నారు

అధికరణ సంప్రదానము రైక్యనివలన జాపశ్రుతిని శూద్రాయని పలున
బడి వాచికోరకు బ్రహ్మ విద్యమనదేక పలుకుటవలన శూద్రులకు బ్రహ్మ
విద్యయ దు అధికారము కలదని 4 3 చి శూద్రశ్రుము శోచిత్వవాచ్యమై
న దుచేత శూద్రాదులకు అధ్యయనవి ఎధమువలన సామర్థ్యములేన
దున శూద్రాదులకు అధికారములేదు

27 ప్రమితాధికరణము (1 3 10)

105 3 పదాన్ (1 3-40)

అధము 3 పదాన్ అగ్నివాయుమార్కప్రభృతులకు భయము దుకు
వలన ఆ గుణప్రమిత ప్రకరణముయొక్క మధ్యమ దు యదిద 3 చ
అగత్పర్య ప్రాణ ఏజతి విస్ఫుత మనార్ధయే పజ్రముర్వక భయా
దహ్యగ్నిప్రపతి జ్వాలాదుల దు ప్రాణశక్తినిరీషుడైన ఆ గుణప్రమకుని

బ్రహ్మసూత్రములు

పుష్టే భయవిమోక్షముం నీ అగ్ని వాయువు సూర్యుడు మొద
మ గురుయొక్క క పవము వివరములవలన ఆ గుప్తప్రమితు
యగుమితు ప మాత్మయవి నిశ్చయి పరిమితువర్తి
ర్యము ప్రాణకలవిమితులైన పరమ త్వవలన అగ్నివాయుసూర్య
తులకు గతుకు భయము వివరములచేత ఆ గుప్తప్రమితుడు పర
1

జ్యోతిరర్చనాత్ (1 3-41)

జ్యోతి పర జ్యోతియొక్క దర్శనాత్ దర్శనమువలన
ప్రప్రమితుడు బ్రహ్మము ఈ ప్రకరణము దు ఆ గుప్తప్రమితుడు
ప బ ధిత్వమువలన న త్తత మార్యో భాతి అవి అర థి ి
ర్మ భాసా ర్యమిద విభాతి అమపరకు సమస్తతేజస్సులవాత్సాద
చేయవనియూ అవపధిభాతిశయమైన భాశ్యముచేత చెప్పబడిన
స్వరూ జ్యోతిస్సుకు చూడటము దులవలన ఆ గుప్తప్రమితుడు
మాత్మ
వ్యయి పర జ్యోతి దర్శనమువలన ఆ గుప్తప్రమితుడు పరమాత్మ

అథ తరత్యాది వ్యవచేతాధికరణము (1 3 11)

అథాకోకా తరత్యాదివ్య చేతాత్ (1 3 42)

అ. అథా అథాకోకవాచ్యుడగు పరమాత్మ అథా తరత్యాత్
గ్నియి దు లేవివాచురూపవిర్వానాత్వమును వ్యవచేతాత్ చెప్పట
న అథాతరత్యాతుడగు పరమాత్మయే కావలెమ ప్రత్యేగాత్మకు అథాం
భూతులైన పరమాత్మయే నామరూపములకు విర్వానాతుడు అథావస్థ
జీవుడు నామరూపములచేత స్పృశి పరిడివచాతుమ నామరూపము
ర పేరుక ఎక ఏర్వాపి ఎరుగాడు మ కజీవునికి అగత్స్పృశ్యుడయి
ఎ తగ భవి నడు అధిశ్ఠముచేత బ్రహ్మతగ

మృతత్వార్థులు మొదలైన గుణములకు న గ్రహముగానైన విరుహాధిక
మైన గుణములు ముక్తువికీ న భవి చచ్చి ద్వా లోగ్యమవిషత్వవ దు
అశాశో నా నై నామరూపయోర్నిర్వహిత తే యద తరా తద్యుహ్న
కదమృత న త అత్మా అని అశాశకముచేత చెప్పుటకైనవిష్టు
మత్వాత్మా పరమాత్మయని న శయము ముకుతవి పూర్వపక్షము ఉతర
నాకృమ దు భూత్వా శరీరమకృత కృతాత్మా బ్రహ్మలోకమభిస భ
నాని అని ముక్తువకు అన తర శ్రవణము దుటవలన అని చెప్పుదురు
పర్థా తము నామరూపయోర్నిర్వహితా తే యద తర అని క్షయ
మిష్టుపై నామరూపముకలదై నామరూపములకు నిర్వాహకముగా విస
దు అశాశకము బద్ధముక్తులని రె దవ్యులుగల జీవునకు వేరయిన పర
మాత్మనే బోధి చును
నాత్మరక్షము నామరూపనిర్వాహకత్వమున న అర్థాంతరత్వము చెప్పు
నచే అశాశకబాహ్యుడు పరమాత్మ తత్వమహిమిది నాకృమలచేత
క్షయము చెప్పుటవలన నేనా నావాస్త అని భేదము విడిచి చుటచేత
పక్షగాత్మకు అర్థా తరభూతుడు పరమాత్మగారని అక్షేపి చుకోని సమా
నావము చెప్పుచున్నారు

108 ముషుష్టుత్కాంగతోర్భేదవ (13-43)

రము ముషుష్టుత్కాంగ తో ముషుష్టి ఉత్కాంగ తులయొక్క భేదవ
భేదము వ్యవచేతాత్ చెప్పుటచేత ప్రాజ్ఞవాత్మవా న పరిపక్వక
ప్రాజ్ఞవాత్మవాహ్యరూప అని ముషుష్టి ఉత్కాంగ తులచే బుప్తమయిన
పశలవిశేషజ్ఞానముగల వ్రత్యగాత్మక బే అ నా మ దు సర్వజ్ఞత్వముచే
భేదము చెప్పుటవలన వ్రత్యగాత్మకు అర్థా తరభూతుడైన పరమాత్మయే
అగును

ర్కము మమస్మి ఉత్కా కులవెడి అవస్థల దు బుద్ధవిజ్ఞానము
పునిక బి వర్ణబ్రహ్మభేదముచెప్పటవలన అర్థా తరభూతుడు పర
స్మయే కానటను

పర్యాదిశబ్దభ్య (13-44)

పర్యాదిశబ్దభ్య పర్యవ్య పశి అనెడి పరిశబ్దమువలన పరి
జతుడైన ప్రాజ్ఞానకు వివలయము తెడి పర్యాదిశబ్దములకు అర్థము
ప్రత్యగాత్మకు అర్థా తరభూతుడైన పరమాత్మ పర్యపిష్టధిపతిప్య
పశి ఎర్వ ఎకశాన త్యాదులలోని బక్ష్మపదేశభేదవి ఎధమ దు
స్మయొక్క శార్యత్వనిల ధవమవి తల్లలాదితి పర్య ఇలు అద
స్మ అను ప్రతులచేత ఈ అర్థము వ్యక్తమగును
రణవంధనాము అకాశో హ నై వామరూపయోర్నిర్వహా అమ
దోగ్యవాక్యము దు వివలయము అకాశశబ్దవాచ్యుడు ముఖ్యుడై యు త
ను అశ్వ ఇవ రోమాణి విధాయ పాప అత్యాది అ తరవాక్యము
ను ముక్తుడు ప్రకృతుడైన దువలన ముక్తువకు పూర్వావస్థయ దు
శ్చతవామరూపనిర్వాహము కూడునవి శ కి చి పశంబగమ్మిర్వాణ
ధరుడైన పరమాత్మనే వామరూపనిర్వోభ్యత్వము ప్రతిశతపమధిగత
టచేత బ్రహ్మలోకమధిం భవాని అని బ్రహ్మలోకశబ్దవాచ్యుడైన
మాత్మయును అన తరప్రకృతుడైన దుచేత అకాశశబ్దవిర్జిష్టుడు
య గాదు పరమాత్మయని ఎర్థా తము

పర్యాత్మత్వప్రకాశము దు నాయాస్పృష్టత్వము విరతిశయాన
హగము అని పర్యాత్మత్వ ప్రకాశమే ప్రకాశిత్వత్వము ముఖ్యప్రాప్త
ము విరతిశయభోగ్యగుణత్వము తలినలె అ తర్కర్తయయిన భగవ
నకు జగుప్ప లేన దువ త ద్రిపలె శిక్షకత్వేన అభయత్వము అధికార
కారము ప్రాప గిశము మమప్ర్యాది పర్యవస్థల దును పరమాత్మ
ల ధము చెప్పబడినది

ప్రథమాధ్యాయము చతుర్థపాదము

3 అనుమానాధికరణము (1 4 1)

10 అనుమానికము శ్లేషాపితి చేన్న శరీరయాచనవిద్యస్తగృహీతా దర్శయతి
(1-4-1)

అనుమానికమనీ ప్రధానమును ఏకేహి కళవలీ ఉపవి
త్తుయ దు ఇతి చేత్ కారణము చెప్పబడుచున్నద లే న కాదు
శరీరయాచన రథరథిభేదముచేత చెప్పబడిన శరీరము గృహీతేతి
హానముగదా దర్శయతి చే కొన్ని ప్రతులు ఈఅర్థమునే తెల్పుచు
న్నవి కళవలీ ఉపవిషత్తున దు ॥ ద్రియేభ్య పరా హ్యర్థా అర్థేభ్య
ర మన | మననస్సు పరా బుద్ధి బుద్ధేరాత్మా మహాస్వర || మహాక
రమవ్యక్తమవ్యక్తాత్మ్యురుషే పర | పురుషాన్న పర కి చిత్ పా కాధా
పరాగతి || అవి దు చెప్పబడిన పా లోక్తమైన ప్రధానశబ్దము
క్తలోధకమా కారాయని ప శయము ప్రధానమని పూర్వపక్షము
మహాక పర అనే అయాక శ్రుశ్రుక్రియలచేత ప్రధానమని తెలియబడు
న్నది పురుషాన్న పర కి చిత్ అని ప చవి శబ్దమైన పురుషుని
లే అతిరిక్తమైన తత్త్వమును నిషేధి చుటవలన
రా తము ఈ స్థలము దు అన్యక్తశబ్దముచేత ప్రధానము గ్రహి ప
దనేరదు పూర్వప్రక్రియయ దు అజ్ఞానం రథిన విధి శరీరం రథ
పవ చ అజ్ఞానంయ దు ఉపాసనపరిసమాప్తికొరకు ద్రియవశ్యత్వ
పాదనగురి తి ఏ అత్మ శరీరముగా బుద్ధి పాఠిగా పగములు గుర్ర
యంగా విరూపణ చేయబడినచో ఆ పశిశ్చరము దు వాస్తవము ని
ద్రియేభ్య పరా అజ్ఞానంయలో చెప్పబడుచున్నది అక్కడ ద్రియ

జన్మమోక్షములు

బ్రహ్మచేతనే గ్రహ పలుకుచున్నది రథత్వముచేత చెప్పబడిన క్షుధ అవ్యక్తపరిణామముగనుక అవ్యక్తశబ్దముచేత గ్రహ ప
చెప్పబడెనే త త్రప్రక్రియా ప్రత్యర్థిత్వానగ భము ప భవి
క్షుత్వాత్పురుష పర అని ప చవి శబ్దమైన పురుషుడు చెప్ప
మ్యైవైవ పరమాత్మయే చెప్పబడును అ తర్వాపిచే చెప్పుట
సమవతు ఉపాయభూతుడని చెప్పట అ పరబ్రహ్మ వశీకరణ
కాదుగా పురుషున్న పర కి చిత్ అని చెప్పబడినది

ఏకేషా కళవలీ ఉపనిషత్తున దు అనుమానగమ్య
నము జగత్కారణత్వముచేత మహత పరమవ్యక్తమే అని
దని చెప్పబొడదు అవ్యక్తశబ్దముచేత శరీరాభ్యయోగపరివృ
క్తి గ్రహణము చేయబడును పూర్వము ఆత్మాదుల దు రథాది
గా చెప్పబడిన రథముగాని రూపితమైన శరీరమునకు ఇచ్చట
ముచేత గ్రహణమని అర్థము కనుక వశీకరణను దానక్షముని
వీక్షింపబడుచున్నది

కళవల్లీ ప్రతియ దు జగత్కారణమని చెప్పబడు ప్రకృతి
గా చెప్పిన శరీరమునకు అర్థమని ప్రతిపాది యుచున్నది
మమ మరియొక వాక్యమ దుచెప్పచున్నది ద్రియాదుల
యమనశ్రమమును ప్రతిపాదన చేయుచు తే యచ్చేద్యాన్మ
యదులు అవ్యక్తశబ్దమునకు శరీరమే ప్రకారమర్థమగుననిన అ
నిహారి యుచున్నారు

శ్రీ తు తదర్థత్వాత్ (1-4 2)

వాక్ష్మీ తు అవ్యక్తమే శరీరమగుచున్నది తదర్థత్వాత్
కు యోగ్యత్వము ది దురువలన తుశబ్దము అవేధారణార్థకము
అవ్యక్తమే అనన్త తరముతో కూడిన శరీరమగుచున్నది

అర్థశాస్త్రములు

సాక్షాత్పత్య విశిష్టమునకే తదర్థత్వాత్ శాస్త్రత్వమునకు యోగ్యత్వము యుల పలన అని భావము
 తాత్పర్యము అవ్యక్తమే అపస్తా తరముతోగూడి శరీరమై శాస్త్రమునకు యోగ్యమగును రూపకాల శారముగా చెప్పబడిన అత్మాదులను స్వాధీన పరచుకోవడము యు పరమమై ద్వియేత్య పరా అని ఎప్పుడు గ్రహించబడునో అప్పుడు అవ్యక్తాత్ పురుష పర పురుషాన్న పర కి చిత్ అని పురుషగ్రహణము ఎ యుగవిన చెప్పుచున్నారు

112 తదధీనత్వాదరహత్ (1-4-3)

అర్థము తత్ అ బ్రహ్మకు అధీనత్వాత్ అధీనమగుటవలన అర్థ పత్ ప్రయోజనము కలిగినది అగును అ తర్కామిరూపములచేత ఉ చెడి పురుషునికి స్వాధీనమగుటవలన రథితత్వాశారముచే నిరూపణ చేయబడిన పదుస్తాత్మాదులు అర్థపత్ ప్రయోజనము కలిగినదగును అ శారణమువలన ఉపాదనా తమ యు పశీతార్థకాన్ధపరమపురుషులైన యున జచ్చుట రూపకవివక్షప్రసవ్యపులు గ్రహించబడినదగుచు దగా పరమపురుషునికి గ్రహణము భాష్యప్రక్రియచేతనైన తమోత్తార్థము విష్కర్త చేయుట గనది పరమపురుషశరీరతయూ పరమపురుషాధీనత్వము యులపలన భూతమాత్మమైన అత్కాత్మతము ప్రయోజనము కలిగినదని అ ను ఏచ్చుట అవ్యక్తశత్యముచేత గ్రహించబడుచున్నది అ హ్యత్మకత శ్రేష్ఠమైన వ్యవిధ్య గ్రహించబడు
 తాత్పర్యము అ తర్కామి రూపమైన పరమాత్మకు పర్యవగతు స్వాధీనమగుటవలన అత్మాదులు ప్రయోజనము గలదగును

113 శ్లేయత్వాపచదాద్య (1-4-4)

బ్రహ్మసూత్రములు

అరము   త్తేయత   తెలియుటకు యోగ్యమని అవచనాచ్చ
 చెప్పకపోవుటవ జే త శ్రవదమైన అర్థము క్కుడ అ గీతర చలదిన
 దైతే అప్పుడు అవ్యక్తము కు త్తేయత్వము చెప్పదగినది వ్యక్తావ్యక్త
 ఎలా కే అని వ్యక్తావ్యక్తవిజ్ఞానమునలనె అ ప్రక్రియ ఉ కును అ
 అవ్యక్తమిచ్చుట తెలియుటకు అర్థము కారు కనుక అవ్యక్తప్రక్రియగ ధమి
 ఒకట నే భవి ఒక
 తాత్పర్యము   శ్రుతియ రు వ్యక్తావ్యక్తములు తెలియుటకొరకు వ్యక్త
 మును చెప్పరుగాని అ అవ్యక్తమిచ్చుట తెలుసుకోదగినదిగా చెప్ప
 లేదు

114 దశీతి చెప్ప ప్రాళ్లో హి ప్రకరణాత్ (1-4-5)

అరము   వదశీతి చేత్   ప్రధానమునకు త్తేయత్వము చెప్పుచున్నద
 నియ లే న కాదని ప్రకరణాత్   ప్రకరణమునలనె ప్రాళ్లో హి
 బ్రహ్మనే చెప్పును అకుమిచ్చుర్య అని అర ౧౧ చి మహాత పర
 దృవ విచార్య త మృత్యుముఖాత్ ప్రముచ్యతే అనేపరకూ ప్రధాన
 మును త్తేయత్వముత్తరత చెప్పబడుచున్నదనిన అ విధ గా చెప్పగూ
 డదు అగ మిచ్చుర్య అని ప్రాళ్ళుచైన పరబ్రహ్మయే చ్చుట చెప్పబ
 డును సోర్యన పారమాత్మీతి తద్యథో పరమ పదమే ఏష పర్యేమ
 ఎ తెలు 'హధోక్యా న ప్రకాశతే అని ప్రాళ్ళునికే ప్రకృతత్వము ఉ యుట
 నని తెలియవలయును

తాత్పర్యము   అశబ్దమిచ్చుర్యమే అనే శ్రుతులు చెప్పుచున్నవనిన
 అ   చెప్పగూడదు ప్రకృతమైన ప్రప్రాసమునలనె పరమపురుషుడని
 ఎ చేయ దీనది

115 శ్రుమాణామేవ వైషమునన్యాన ప్రశ్నశ్చ (1 4 6)

అర్హతార్హములు

అరము క్రయాణా పరమపురుషుడు అతని ఉపాసన ఉపాసకుడు ఈ మూటికి ఏవ శ్లేయమని ఉపవాక్య ప్రశ్నార్థ ఉపవాక్యప్రశ్న ముల దు చెప్పబడును ఈ ప్రకరణము దు రెవయ ప్రతే విచికిత్వా మనుష్య అని ఉపక్రమి చి పరిపరమాస్తిపరకా పరమపురుషుడు అతని ఉపాసన ఉపాసకుడు ఈమూటిని ఈ ప్రకారముగా తెలుసుకోవలెనని ఉపన్యాసము చేయబడియున్నది అప్రకారమే ప్రశ్నయనూ చూడబడి యున్నది త త్రవర్థమైన ప్రధానమునకు ఏ గతి లేదు గమక ప్రధాన మిచ్చున తేయత్వార్హముగా చెప్పబడలేదు

116 మహర్ష్యచ్చ (1-4 7)

దము మహర్ష్యచ్చ మహర్ష్యమునలన మహత్తత్వము గ్రహి న తదు ఏ ప్రకారము బుద్ధేరాత్మా మహస్వర అని అత్మపామానాధికర మునలన మహర్ష్యముచేత తా త్రికమైన మహత్తత్వము గ్రహి న తదో అటులనే అన్యక్షణముచేత తా త్రికమైన ప్రధానము గ్రహి న త నేరదు

కాత్వార్హము ఏప్రకారముగా మహర్ష్యముచేత మహత్తత్వము గ్రహి పబడదో అదే ప్రకారముగా అన్యక్షణముచేత పానము గ్రహి పబడదు ధికరణ ఏ గ్రహము జగత్తుయొక్క అధీనత్వము తదధీనత్వాదర్శ 5కి అను మాత్రమ దు బ్రహ్మత్వత్వము జగత్తుకు పాధి చుటచేత పర ప్తమైనది

9 చమసాధికరణము (1-4 2)

17 చమననదవిశేషాత్ (1-4-8)

భ్యము చమననత్ చమపమనలనే అవిశేషాత్ విశేషము లేక గాపుటవలన శ్వేతాశ్వతరమ దు అజామేకా లోహతగుళ్ళకుది

౧ ప్రజా పృథుమానా ఏయాహి । అతో వ్యాకో జాషమాదోఽమశేతే
తేష్టవా భుక్తభోగామదోఽన్య ఇవి ఇచ్చట అజా శబ్దముచేత త ప్ర
వీన ప్రకృతి చెప్పబడుచున్నదా బ్రహ్మాత్మకమైన ప్రకృతి చెప్పబడు
న్నదా అని ఎంతయము త త్రపిర్ధమే అని పూర్వపక్షము అజా
ం అని అనుటవలన అకారత్వప్రతితి అనేకప్రజలకు పాత త్యము
కారణమువివరబడుటవలన

తము ఇచ్చట త త్రపిర్ధమైన ప్రకృతికి గ్రహణములేదు ఉత్పత్తి
గ్రహణమూత్రంచేత ఎద్దప్రతితికి వియములేదు లోకము దు యోగి
ం శబ్దములకు విశేష్యవ్యవస్థాపకములైన అద్వైతకరణాదులువివా విశే
ందు శక్తిజ్ఞానము పుటదు మరియును ఈ పాతవ్యైక్యం పృథ్విహేతు
బచ్చట చెప్పబడియు తలేదు మరియున పృథ్వి హేతుత్వము
తమే చెప్పబడెను అకారణత్వము బ్రహ్మాత్మకమైన ప్రకృతికి విరుద్ధ
కాదు ఈఅంశము దు ప్రహ్మాత్మకమైన దానికే కాక తరపిర్ధమే దు
త్వదూర మంతమున దుత్వమునైన ప్రకృతికి ప్రత్యభివేత బ్రహ్మా
కమవి విశ్వయి పుటపది

త్రార్థము ఈఅజాణము త త్రపిర్ధమైన ప్రధానవిషయముగాదు
దుక లే చమనపదవిశేషాత్ ఏ ప్రకారము అర్థ్యాగ్నిలశ్యమన
! ము త్రమ దు చమనపాధవత్వయోగముచే ప్రవృత్తమైన చమనశబ్ద
నకు శిరస్సున దు లోధకత్వముచేత యథేద తర్చిర ఏం హ్యర్థ్యా
లశ్యమే అనే బాక్యశేషము చెటుల విశేషము చూడబడుచున్నదో
వీప్రకార అజామేకా అనే అజాశబ్దమునకు త త్రపిర్ధమైన ప్రధా
దు శీలెప్పదము విశేషముకాదు కనుక తద్రహణము వ్యాయము
మ బ్రహ్మాత్మకమైన ప్రకృతిగ్రహణమే దు విశేషమున్నదని పశ్యాత
దు

8 బోధితులశ్రమా తు తథా హ్యధీయత ఏతే (1-4-9)

అర్థభావ్యద్యమలు

అదము జ్యోతి బ్రహ్మ ఉపద్రమాత్ కారణమని తథా
 ప్రకారమే ఏకే కొన్నికాణలు అధీయతే ప్రతిపాది చుచున్నవి
 జ్యోతి బ్రహ్మ యస్మా దేవికి ఉపద్రమ కారణమో పా అది
 జ్యోతిరుపద్రమమని అనిపి చుకొనును తుశ్చము అవధారణార్థకము
 బ్రహ్మమే కారణముగాగల ఈ అజశబ్దవాచ్యము ఏమి త్రమ దెలియ
 మును అజకు ప్రతిపాది చలదినదో ఆ మి త్రమ దే ఆ రూపముగ
 బ్రహ్మత్వకమైన ఆ అజకు ప్రతిపాదనమని కొన్నికాణలు చెప్పుచున్నవి
 అతోరతయాన్మహతో మహియాన్ అని బ్రహ్మమి ప్రతిపాది చి న
 ప్రాణా ప్రభవంతి తస్మాత్ప్రప్రార్పిషస్పృధస్సప్రతహ్నః । సప్తమే లోకా
 యేషు చర తి ప్రాణా గుహితయా నిజానా సప్త పి అతస్మిముద్రాగః
 యశ్చ పర్య త్యాదుల దు బ్రహ్మవలన పురేక్షగా బ్రహ్మత్వకత్వము
 చేత సమస్తజనుల అనున భావాచరణకాంతు దు అజామేకా లోకాత
 శుకకృష్ణా అహ్వా ప్రజా జనయ తి వ్యరూపిషు అని ప్రతిపాద్య
 మానమైన బ్రహ్మత్వకమే అని దానిప్రత్యర్థిజ్ఞవలన చ్చుట బ్రహ్మత్వక
 మైనదే అజయని విశ్వయింపబడుచున్నది అజాత్వము జ్యోతిస్సవలన
 ఉత్పత్తి ఈ రె టు ఏ ప్రకారము ఉపపన్నమనిన చెప్పుచున్నాడు

[19 కల్పవౌనదేశాచ్చ సుధ్యాదివదవిరోధాచ్చ (1-4 10)]

భ్రమ కల్పన స్మృత్యైవోక్త ఉపదేశాత్ ఉపదేశమువలన
 ఓధ్యాదివత్ నార్యువివలన అవిరోధ విరోధములేదు కల్పన
 వగా స్మృత సూర్యుచ ద్రమదో ధాతా యథాపూర్వమకల్పయత
 త్యాది దర్శనమువలన అస్మాన్మాయా వృజతే విశ్వమేతత్ అని చ్చ
 గదా స్మృతివి ఉపదేశి చుచున్నది ప్రశయవేళయ దు ఈ ప్రకృతి
 రమపురుషుడే ఆశ్రయముగా కలిగివలెై కారణావస్థయ దు అదిసూక్ష్మ
 మిద శ్రేయోపముచే తి తును అవస్థాభిప్రాయముచేత దీనికి అజాత్వ

బ్రహ్మసూత్రములు

ప్రవేశయ దు తిరిగి తచ్చరీరమువలన బ్రహ్మకు స్థూలా
అ అవన బోధితులసక్రమా అని చెప్పుటకు ఏ విరోధము
రము అదితులనొక్కనికే కావ్యవ్యయ దు అసా వా
ధు అవి వచ్చిది దేవత అనుభవమునకు యోగ్యమైన
రమగుటవలన సుధుత్వమతవికే అథ తతోర్థ్య ఉరేలానై
వైలక ఏవమధ్యేస్తాత్ ఇత్యాదులలో వామదూపత్యాగము
య దు సూక్ష్మమేకమునకు ఏ ప్రకారము విరుద్ధముకాదో
తెలియదుగినది

హము అజామేకా లోహితకుక్ష్యస్తా ఇత్యాది శ్వేతా
జగత్తునకు అబ్రహ్మకార్యత్వము తోచుచున్నదనికే కి యి
అజామేకాను ఇత్యాది వాక్యామగులేకైన బ్రహ్మకార్య
యి అతత్కార్యమును విరసి యిరి

గ్రహాధికరణము (1-4-3)

శ్లోనంబ్రహ్మదహి వావాహదతిరేకాచ్చ (1-4-11)

ఇట్ల స ఇట్లయొక్క ఉపన గ్రహదహి ఉపన గ్రహ
న తా ప్రతికములు కావు వావాహదాత్ స్పృశగ్భవము
కాచ్చ తత్వాతిరేకముయొక్క ప్రతితివలన వాజనవేయక
నిన్న చ ప చజవా అకాశ్య ప్రతిస్థిత తమేవ మన్యా
త్వస్యహ్మమృతోమృతమ్ అనేదోట హ ఖ్యులచేత చెప్పి
యి శతి తత్త్వములు ప్రతిపాది పలుకుచున్నవా లేదాయని
అరేయని పూర్వపక్షము ప చ ప చజవా అవిగదా ప చ
మైన ప చజమలవి ప చవి శతీయవి లభ్యమగును ఎటువగా
మనెడి సమాసారపరిపూర్ణకనమాపము ప చపూర్ణ అనివనిధ
పధిర్థనై అరభ్యమయ హ అను సమ పముచేత ప చ ఏ

అధికారములు

ఏ అధికారము లి గవ్యత్వములు చ్చా దనము ప చటవా యని బహు
 నము దుటవలన ఎమోహాబహుత్వమునగతమగుచున్నది అనియెన్ని
 శ కగలిగివచ్చెదము దు శబ్దప చకవిశ్లేషములైన ప చవి శతక
 ములగును కనుక మోక్షాధికారమువలన తాంత్రికములని విశ్వయింపి
 చున్నవి ఈ ప్రకారముగా విశ్వయానంతరము దు తమన మవ్య
 న్నన విద్యావృద్ధిమృత్యుకౌముదము అని ప చవి శకులైన బ్రహ్మ
 తాత్పర్యము తెలుసుకొనన విద్యా మెదు ముక్తుడగునని పూర్వపక్షము
 లకము యున్నవి చ ప చటవా అకాశశక్తి ప్రతిపత్తి అని
 వృణముచే విధిపడైన బ్రహ్మధారకత్వమువలన ఆ అధికారములైన
 క్తములకు బ్రహ్మకృతత్వము తెలియబడును ఆ యచ్చులనిరిది
 వును తమనమవ్యమాత్మానమ్ అని తచ్చులముచేత పరామర్శచే
 క్మమృతమ్ అని విశ్లేషము దుటవలన బ్రహ్మమని విశ్వయి పలుకు
 న్నది కనుక తా త్రికప్రపంగముకారు

కారము ప చ ప చటవా అనుచోట ప చవి శతక ఖ్యచేత
 గహి చుటవలన ఈ తత్త్వములు తా త్రికములు కావు యున్నవి అని
 వృణముచేత విధిపడైన బ్రహ్మధారకతయూ తా త్రికములు వాచాభా
 గుటవలన ఈ తత్త్వములకు స్వభాగ్భావముని అరము తా త్రికము
 ప తత్త్వాతిరేకముయొక్క ప్రతిపత్తివలన యున్నవి చెప్పబడి అతి
 పిద అకాశము ప ప భోగ్యతన గ్రహదహి అని అపిశక్తిముచేత
 ర్శ్యవన గ్రహము కానేరదు అకాశమువకు ధివ్నముగా మ దుట
 క కనుక ప చటవా అనేవాక్యము సమాచారవిషయముకారు మరేమ
 దిక్కు భోగ్య ప జ్ఞాయామ్ అని ప జ్ఞావిషయము ప చటనన జ్ఞత
 నవికొన్న అని ప చయని వ్యవహారి పలుకును నప్రైలుమలవచ్చు
 శ

121 ప్రాణాయామా వాక్యశీపాత్ (1-4 12)

అథము వాక్యశీపాత్ మరియొక వాక్యశీషమువలన ప్రాణాయామ
క చటవన భక్తములైన ప్రాణాయామి చెప్పబడినది న చటవన భక్తము
లైన ఐదు వదాథములు ప్రాణాయామి వాక్యశీషము వలన తెలియబడుచు
న్నది ప్రాణవ్య ప్రాణముతశ్చక్రీషశ్చక్రీ ప్రోతవ్య ప్రోతమన్నప్యాన్న
మనసో యే మనో విదు అని బ్రహ్మాత్మకమైన ద్రియములు
వి చటవా యని విరివైతములైనవి ఉత్పత్తివలన అవాశ్యమైనది కావ్యాపాత
మ దు అన్నరహితములైన నాలుగువస్తువులు ఏవని నిర్ణయించుటవలన
క చటవన భక్తములు వి ద్రియములని ఏ ప్రకారము తెలియబడుచున్న
దనిన చెప్పుచున్నారు

122 జ్యోతిస్తేజోహనువత్సన్నే (1-4-13)

అథము ఏకేషా కణ్ఠాదులయొక్క వాక్యశీషము దు అన్న అన్న
శబ్దము అపతి లేకపోయిననూ జ్యోతి జ్యోతిశ్శబ్దము వి ద్రియ
ములు ఏకేషా కణ్ఠాదులవాక్యశీషము దు అన్నశబ్దము లేకపోయినప్పి
టికి వాక్యప్రకమముదా దిన త లేవా జ్యోతిషా జ్యోతి అని జ్యోతి
శబ్దముచేత న చటమలనగా ద్రియములని తెలియబడుచున్నది ఎట
నిన జ్యోతిషా జ్యోతి అని బ్రహ్మము దు నిర్ణయముచేయడము ప్రకాశ
కవస్తువులకు ప్రకాశకుడు బ్రహ్మయని ప్రతీతి తోచుచున్నది ప్రకాశవస్తు
వులేమియనిన న చ న చటవా అని తెలియబడని విశేషముగల
న చన భక్తచే ఏ చటవన ప్రకాశకచే ద్రియములని తెలియబడుచు
న్నది కనుక యెన్నిచే న చ న చటవా అకాశ్చ ప్రతిష్ఠిత వి ద్రియ
ములు భూతములు బ్రహ్మయ దు ప్రతిష్ఠితములు కా ప్రతిష్ఠాగ భము
కాదు

కాశ్చర్యము అన్నశబ్దము లేకపోయిననూ జ్యోతిశ్శబ్దము ద్రియము
లని కణ్ఠాదులవాక్యశీషము అనగా ద్రియములు భూతములు బ్రహ్మ
య దు ప్రతిష్ఠితములు కనుక ప్రకృతికి న వి భములేదు

అధికరణ వ భూము యొప్ప చ ప చ వా త్యాదివాక్యము
లలో చెప్పినవారము పా భూప్రక్రియచేత జగత్తు బ్రహ్మకృతమని
4 కి చి బ్రహ్మకృతత్వమును జగత్తునకు పొధి చి అతదాత్మకత్వమును
విరస చి

31 కారణత్వాధికరణము (1-4-4)

123 కారణత్వేన చ అకాశాదిమ యథావృన్దిస్త్యోక్తి (1-4-14)

అర్థము అకాశాదిమ అకాశాదులయ దను కారణత్వేన కారణ
త్వముచేత చెప్పుటవలన యథా వ్యపదిష్ట పర్యజ్ఞత్వగుణములచేత
చెప్పబడినవారమే ఉక్తి చెప్పదమువలన జగత్కారణత్వము చెప్పబడి
వేదా తవాక్యములు ప్రధానకారణత్వవారమే పర్యవసాసముగా కలిగినదా
లేక బ్రహ్మకారణత్వవారమే పర్యవసాసముగా కలిగినదాయని ప 4
యము ప్రధానకారణత్వవారమే పర్యవసాసముగా గలిగినదని పు ర్యప
క్షము సదేవ పోష్య దమగ్ర అపీత్ అవి లక్ష్యంమె దు ర్హ... నా
కముగా వృన్దివిసంధుచున్నది మనోకచోది అపదేవేషుగ్ర అ త్
అనర్హా దమగ్ర అపీత్ అలాగే వదేద తర్హి అవ్యాకృతమ ఎత్తన్నా
మరూపాభ్యా వ్యాక్రియత అవి అవ్యాకృతమువలన వృన్దివిసంధుచు
న్నది అవ్యాకృతమనగా ప్రధానము కనుక ప్రధానమునకు కారణత్వము
విశ్వయమగుటవలన అదే ముఖ్యప్రయోజనమని

సిద్ధా తము పక్ష జ్ఞానమన త బ్రహ్మ అని ఉపక్రమి చి
తన్నొక్కా వికన్నాదాత్మన అకాశస్స భూత తదైక్షత అహి స్యా
ప్రజాయేయేతి తత్తేతోసిన్మజత త్యాదు లో పర్యజ్ఞానైన పరబ్రహ్మే
కారణత్వము ప్రతిపాది వలయుటవలన అ బ్రహ్మమునకే కారణావస్థ
య దు వాసురూపవిభాగములకు స 8 ధముగామ దకపోపుటవలన

బ్రహ్మసూత్రములు

వ్యాకృతాది కలములచేత బ్రహ్మమే చెప్పబడునని బ్రహ్మకారణమే ముఖ్యప్రయోజనము

శ్రాద్ధము అకాశాదిపదచెప్పాములచే కూడియు యిది తప్పొద్దా ప్పారాత్మన అకాశస్స భూత ఇత్యాదివాక్యమే దు పర్యజ్ఞాలైన పరస్మిన్ కారణత్వము చెప్పుటవలన సమస్తవృద్ధివాక్యముల దు ఇటు బదివదాచితే కారణత్వము ప్రతిపాదమైనదని బ్రహ్మకారణత్వవారమే త్యప్రయోజనము ఎరిగి చెప్పబడినదవగా పర్యజ్ఞశ్వాది గుణయుక్తగా మారితే చెప్పబడినదని అర్థము ఆ వక్షమే దు అనద్యా అదమగ్రే త్ అ? ఎ యకు స్మృయమస్మదవగా చెప్పించువారు

1 సమాఖ్యైక్ (1 4-15)

య సమాఖ్యైక్ సర్వజ్ఞానికి అనచ్యుత్తముచేత కారణావస్థ దు వాచురూపన బ ధము లేకపోవుటవలన సమాఖ్యైక్మగుమని కిశామయిత బహు స్వా ప్రజాయేయేతి అవి బహుభవనన కల్పక్షయముగా జగత్తును సృష్టించేయుచు యెది పర్యజ్ఞాలైన బ్రహ్మకు పర్యా దమగ్ర అసీత్ అనే స్థలమే దు సమాఖ్యైక్ అనున ధానము కొనుటవలన కారణావస్థయే దు వాచురూపన బ ధము లేకపోవుటన అసత్త్వం చెప్పబడుచున్నది త్యప్రకారమే తదేద తస్మి అవ్యాఖ్య సీత్ త్యాదుల దు ఎ ఏషి హనుప్రవిష్టి అవభాగైర్థ్య పశ్యవస్తు అనే పూర్వపరపర్యాలోచనచేత అయా స్థలమే దు పర్యజ్ఞానికి కర్తృయము చూడబడుచున్నది

కరణ వ ప్రమాము పదేన పోయ్య దమగ్ర అసీత్ అనద్యా ద
1 అసీత్ త్యాదు లో రె డిటియ దు సృష్టచెప్పడమువలన
మే ఏకకారణమని నిశ్చయి వగూడదని 4 కి చి తప్పొద్దా ఏత
త్ ఇత్యాదు య దు సాధ్యజ్ఞగుణయుక్తమై కారణత్వము చెప్పబ

అర్హతార్హములు

చేత పదార్థశబ్దాలు బ్రహ్మచరమైన దుప బ్రహ్మచే వారణమని ని
యి చుటశక్యము

32 గద్యాచిత్తాధికరణము (1-4-5)

125 గద్యాచిత్తాధిక (1 4-16)

అర్థము అగద్యాచిత్తాధిక కర్మశబ్దమునకు అగద్యాచిత్తమునకు
వారణభూతుడు పరమాత్మ క ఎతరీయ దు బ్రహ్మ చే ౧ ౩ ౬
ఉపక్రిమి ౧ యో వై బాలాక ఏతేషా పురుషాదా కర్తా యన్య వై
త్వర్క ౬ వై వేదితవ్య అనే పులమ దు తెలుసుకోవలెనని ఉపదేశ
చేయబడిన నెపు పు సా త్యక క్రమ దు ప్రసిద్ధమైన పురుషుడా
మాత్మాయని ఎ శయము ప్రకృతివియక్తపురుషుడేయని పూర్వపక్షం
యన్య వైతత్వర్క అని పుణ్యపాపరూపన ౩ ధిత్వముచే ఉపలక్షితు
గుటవలన

సిద్ధా తము యన్య వైతత్వర్క అచిత్కర్మశబ్దమునకు క్రియత
కర్మ అనే సమాపముచేత అగద్యాచితమగుటవలన నమిచ్చమైన అగతవ
రాత్వమో ఆ పరమపురుషునే తెలుసుకోవలెనని తెలియజేయబడినది
తాత్పర్యము కర్మశబ్దము అగద్యాచితమగుటవలన నమిచ్చగత్తు పర
పురుషుని వార్యమని తెలియబడును

126 తపముఖ్యప్రాణి గావ్వేతి చేత తద్వ్యాఖ్యాతమ్ (1-4 17)

అర్థము తపముఖ్య తపస్విని ముఖ్యమైన ప్రాణి గాక ప్రా
ణుడైనది గమనవలన వేతి చేత వాదనపైతే తప
వ్యాఖ్యాతమ్ వ్యాఖ్యానము చేయబడినది ఎవమైనది ప్రభు త్వే
త్వధిర్బుత్త త్యాది భోక్తృత్వరూపిని గమనవలన అథాన్య ఎ
వనైకథా భవతి అని ముఖ్యప్రాణి గమనచేత తదు పరమాత్మ వా

చెప్పుటకై దీనికి పరిహారము ప్రతర్థనవిద్యయే లే వ్యాఖ్యానము చే
బడియున్నది పూర్వాపరప్రకరణపర్యాయోచితత తవాత్మ్యము పరమా
పరమని నిర్వచనముగమత అవ్యవహాకుపులు ఆ దురమగుణగానే చెప్ప
లినది అర్థము ఓయీ తోనామస్తే పురుషమానగ్ను అవి ప్రాణవా
ము చేత ఆ మ శ్రీశ్రవణముయొక్క ద రద్రహారపూర్వకముగాలేకపో
ఉవలన శరీరే ద్రియప్రాణాదులత లే అతిరిక్తులైన జీవాత్మపద్యావప్రతి
దూపరం ఈవాత్మ్యమని తెలియబడుచున్నదనిన చెప్పుచున్నారు

127 అవ్యర్థ తు జైమిని ప్రశ్నవ్యాఖ్యానాభ్యామపి వైవమేకే (1-4-18)

అర్థము అవ్యర్థ తు ఇతరార్థముకొరకైలే ప్రశ్నవ్యాఖ్యానాభ్యా
ప్రశ్నప్రతిపదనములచేత తెలియబడునని జైమిని జైముమలు ఆ
ఈఅర్థమును ఏవమేకే కొన్నికాణల దు కొ రది చెప్పుచున్నా
తుశబ్దము శ కానివృత్త్యర్థము జనన కీర్తనము అనగా జీవాతిరిక్తులై
బ్రహ్మపద్యావలోభనముకొరకని ప్రశ్నప్రతిపదనములచేత తెలియబ
డనన్నది ప్రశ్న అ తవరకు జీవునిచెప్పుటక లే అన తరమ దు శై
ఏకత్వాలాకే పురుషోపశయిన్య ఇత్యాదులు సుప్తులైవ జీవునికాశయమై
వర్సవిషయకత్వముచేత పరమాత్మపరమని నిశ్చయ పరిగిసినది ప్ర
పచనమందును అభాస్వివ్యావ ఎనైకతా భవతి త్యాదులు పరమాత్మ

అ స ము

మొప్పుచునువికాశయముచేత ప్రాణశబ్దవిధిమకు పరమాత్మయే
నలా దోష్య తదా ఎ పచ్చో భవతి త్యాదులు జైముమలనలవ జీ
గ్రహణముచెప్పబడిన అర్థమునకు పూజ్యత్వము తోచుటకొరకు ఏకే వా
నేయులు ఈ జాలాత్మజాతశబ్దమిది వాదగతమైన ప్రశ్నప్రతిపదనరూ
మైన వాక్యమును పరమాత్మవిషయము వృష్టిమనిచెప్పుదురు శై
ఏతత ఇత్యాదులు య ఏతో ఆ తర్వదయ అవాశస్వస్మి చేస్తే ఆ
వా శ్చ తమపరమ

అధ్యక్షాత్మర్యములు

తాత్పర్యము జీవన కీర్తనము అవ్యారప్రయోజనముకొరలైవది అన
పరిబ్రహ్మబోధకమని ప్రతిప్రశ్నవచనములచేత వెళ్ళియి వెలికివది
అధికరణ ప శ్లోపము దవ్యాకృతారిశబ్దమువలన ప్రతిపన్నవస్తువు!
అతలాత్మకత్వమును 4 కి చి అదియు బ్రహ్మాత్మకమని పరిపారి
అగత్ప్రయోక్త అతలాత్మకత్వమును విరసి చిరి

33 వాక్యాన్వయాధికరణము (1-4-6)

128 వాక్యాన్వయాత్ (1-4-19)

అరము వాక్య సమస్తమైన వాక్యము అన్వయాత్ పరమాత
య దవ్యయమువలన బృహదారణ్యక మైత్రేయ్యాబ్రాహ్మణమ య స
అరే పత్య కామాయ పతి ప్రయో భవత్కాకవస్తు కామాయ అ
యార 4 చి అత్మా వా అరే ద్రష్టవ్య శ్రోతవ్యే మ తవ్యే నిధిధ్య
తవ్య ఇత్యారుల య ద్రష్టవ్య అని నిర్దిష్టమైన పురుషుడు త త్రసిరు
లేక పరమాత్మయా అని స శయము త త్ర దులైన ప చవి శకుః
యని పూర్వపక్షము పతిపత్నిపుత్రపితృవత్సవిశ్వాదిప్రియపన్నపుల
స బంధిమైన అత్మ పరమాత్మ కావేరడు అతలే అత్మా వా అరే
ద్రష్టవ్య అని ప్రతిపాద చేయబడుచున్నాడు

సిద్ధాంతము పితృబలకామముకొరకు పత్యారులు ప్రియముకావేరకు
అత్మయొక్క కామముకొరకేయనిచెప్పి అత్మా వా అరే ద్రష్టవ్య అ
నిర్దిష్టమైన అత్మ తపాతిరిక్తులైన పత్యప కల్పత్వసర్వజ్ఞత్వముగల ప
మాత్మ పత్యారులకు స్వప బ ధి వస్తువు మ గురి చి ప్రియత్వమ
ఎవని స కల్పమువకాయత్తమైనదో అతలే పత్యప కల్పుడు పరమాత్మ
పరమాత్మజ్ఞానముచేత చెప్పబడబోయే ముస్తజ్ఞానములును పరమాత
య లే ప భవి యుండుని

గ్రాథ్యము వాక్యము : ఎమునైన వాక్యములన్నియు పరమాత్మ
 యే అవ్యయము యుచుండున ద్రష్టవ్యత్వముచేత విర్దిష్టమైన అత్మ
 రమాత్మ అమృతత్వస్య తు వాక్యైవ ఏతేన అత్మవి త్త్యుచే ర్మ
 కితే మతే ఏతాతే ద పర్య విదితమే ఇద పర్య యదయ
 తాత్మ తస్య హ వా ఏతస్య మహతో భూతస్య విశ్వసితమేద్యవ్య
 స్త్రిద యేనద పర్య ఏతావాతి త కేన ఏతాపీయాత్ అనేవాక్య
 యులు పరమాత్మయే దే అవ్యయం ముచుండున్నది
 తాత్పర్యము ఎమునైన వాక్యములకును పరమాత్మయే దే అవ్యయ
 ము యుచుండున పరమాత్మ ద్రష్టవ్యత్వవి విర్దిష్టము ఏతేభ్యో భూతేభ్యో
 ముఖ్యాయ తాన్వేనామునివశ్యతి అవి భూతములను చీ సైకిలేచి వావి
 న దే ప్రవేశిస్తన్నదని జీవలి గములకు మతా తరముచేత సమాధానము
 చెప్పుచున్నారు

129 ప్రతిజ్ఞాపితే గమాత్మరథ్య (1 4-20)

అదము ప్రతిజ్ఞా ప్రతిజ్ఞయొక్క సిద్ధి ఎద్దికి తి గ సూచక
 మని అత్మరథ్య అత్మరథ్యులమతము ఏకప్రజ్ఞానముచేత సర్వవిజ్ఞానము
 యొక్క ప్రతిజ్ఞా దికోరకు జీవునికి పరమాత్మవార్యత్వము యుచుండున
 పరమాత్మక దే అన్యుడు జీవుడని జీవశబ్దముచేత పరమాత్మకు అధిధాన
 మని అత్మరథ్యులమతము
 తాత్పర్యము ప్రతిజ్ఞాసిద్ధికోరకు జీవశబ్దముచేత సూచకమైనది పర
 మాత్మ

130 ఉక్త్యమిష్యత ఏవ భావారిశ్కాయలోమి (1 4 21)

అదము ఉక్త్యమిష్యత శరీరమును వి ర్ధి చు జీవునికి ఏవ
 భావత బ్రహ్మ క్షణము కలుగునని తాదులోమి తాదులోమివని
 తమ పర జ్యోతిరుని పర్య క్షవరూ ఎయి అభివిచ్ఛర్యత అని శరీ

అథాత్మరక్షణములు

మును చీ ఉత్సాహము చెడు జీవునికి పరమాత్మశ్లాఘనముకలుగుట వలన
జీవశ్లాఘనముచేత పరమాత్మకథిధానముని బెతులోని మునిమతము

131 అనపితేరితి కాశక్యత్వం (1-4-22)

భ్రమ అనపితేరితి జీవాత్మయ ద తర్కామిగా పరమాత్మ
ఉ యుట వలన యని కాశక్యత్వం కాశక్యత్వమతము య అత్మని
తిథిన్ అని జీవాత్మయ ద తర్కామిగా పరమాత్మయ యుననిచెప్పట
వలన జీవాత్మశ్లాఘన పరమాత్మయ ద పర్యవసానమువలన జీవాత్మశ్లా
ఘనముచేత పరమాత్మచెప్పటయని కాశక్యత్వార్థములు ఏమియు చిరి
దే మాత్రకారులకు ఇష్టమని తోచుచున్నది మూడుమతము కూ పర
స్పరము నిరోధము యుటవలన దీనిక బే అవ తరమ య జీమిచెప్పక
కొప్పుటవలన ఇదే వారి ఇష్టమని తోచుచున్నది
కాత్మరక్షణము ప్రతిపదన జీవాత్మయ ద తర్కామిగా పరమాత్మకు ఛాతి
వచ్చుటవలన జీవాత్మశ్లాఘనముచేత పరమాత్మచెప్పటయచున్నది కాశ
క్యత్వమతము

ధికరణ వ్యవహారము ఏకేష యి చేతనుడు అతరాత్మకముని క క చి
మాత్మకమును పొధి చి జీవుని అతరాత్మకత్వము నిరసె చిరి

4 ప్రకృత్యధికరణము (1-4-7)

32 ప్రకృతిశ్చ ప్రతిజార్యహా తానువరోధాత్ (1-4-23)

భ్రమ ప్రతిజ ప్రతిజ్ఞకు దృష్టా త దృష్టా తమునకు అనుసరో
త్ అనువరణము ఉ యుటవలన ప్రకృతిశ్చ ఉపాదాన నిమిత్త
రణములు పరమాత్మ పరబ్రహ్మ జగత్తును గురి చి నిమిత్తకారణమూ
నమూ లేక ఉపాదానకారణమగువాడని భయము నిమిత్తమూతకారణ
ని పూర్వపక్షము లోకములో మృత్యులాంకారము య నిమిత్తమునకు

ఉపాదానమునకు భేదము దుటవలన అస్మిన్మాయా స్వభవే విశ్వే
తే త్యాదులలో భేదముచెప్పుటవలన బ్రహ్మకు అవికారత్వమునుబట్టి
భేదమువలన బ్రహ్మకు ఉపాదానకారణము న భవి చదు

సిదా తము ఏనాకుత క్రుత అవి బ్రహ్మజ్ఞానముచేత పర్యవేక్ష
నము కలుగుననెడి ప్రతిజ్ఞ చేరేప్రకారముగా ఉపపన్నము కాదు గనుక
యథా సోమ్యేనేవ మృత్ని తేన సర్వ మృత్నాయ అవి మృత్తు
తత్కార్యమైన ఘటదృష్టా తముచేత దానిని ఉపపాదనముచేయుటవల
జగదుపాదానకారణము బ్రహ్మచేయని తెలియబడుచున్నది ప్రమాణా త
రముచేత తెలియబడిన పరిణవస్తునిలక్షణమై కాస్త్రాభవమధిగమ్యమై
పర్యవేక్ష మై పర్యవేక్షమైన పరబ్రహ్మకు కార్యకారణఉభయోపస్థల దు
స్వభేదభూతులైన చిదచిత్తులను ప్రకారముగాకలిగిన ఒకటి ఏమిత్తోపాదా
నకారణత్వములు విరోధములు కానేరవు శరీరభూత అచిద్యష్టగతముల
యని వికారములు కార్యావస్థచేతను తెడి శరీరమైన పరమాత్ముకు న భ
వ చవు గావుత అవికారత్వము ఎద్దమైను చిదచిద్యష్టశరీరతులైన
బ్రహ్మ తే ఉపాదానత్వము దుటవలన బ్రహ్మకు అపురుషార్థములైన వికార
ము యెక్కు ౩ బాహ్యమును చూపుటకోరకు అస్మిన్మాయా
స్వభవే విశ్వమేతత్త్వస్మాద్భోక్త మాయయా సన్నిరుద్ధ అనే వ్యవచే
నను ప్రతిబాధ్యపా త అనుపరణమువలన ఉపాదానకారణము బ్రహ్మచే
యని సూత్రార్థము
తాత్పర్యము ప్రతిజ్ఞాదృష్టా తముచేత పరబ్రహ్మమునకు జగదుపా
దానకారణమును స్థాపి చిరి

133 అధ్యాయే చోచ్చ (14 4)

అయ్య అభిభోషణచే చ్చ బ్రహ్మకు జగదాకారముచేత బహుభవన
చి తసోపదేనము దును సోకానుయత బహు స్వామ తలైక్షక
బహు స్వా ప్రకాయయేతి అవి వృణ చె బ్రహ్మకు జగదాకారముచేత

అగ్రతత్వత్వములు

నని తనోపదేశముచేరిన అగ్రత్వమును ఉపాధానవిమిత్తకారణములు
ని విశ్రయి పుడుచున్నవి

బ్రాహ్మేభయాహ్మవాత్ (1-4-25)

సాక్షాత్ పాక్షాత్కా ఉభయ ఉపాధాన విమిత్తకారణములను
త్వం చెప్పబడుచున్నది

త్వం న పృష్టాసీత్ త్యాదులచేత అగ్రదుపాధానవిమిత్తకారణ
దగటతనముచేత బ్రహ్మత్వము బ్రహ్మ పృష్ట అసీత్ బ్రహ్మార్థ్యతి
ని బ్రహ్మత్వము బ్రహ్మపృష్టము అయినయేయని బ్రహ్మార్థ్య
దగటతనముచేత ఉపాధానవిమిత్తములచేత కూడా బ్రహ్మత్వము
యిగా చెప్పబడినది తమక ఉభయవిధకారణములు బ్రహ్మయే
త్వత్వతే (1-4-26)

అత్వత్వతే నిరాత్మయైవ అత్వతే అగ్రదాతారముచేత ఉపదేశ
బడుచున్నది తదాత్మాన స్వయమగుచు అవి నిరాత్మైవ
మగు అగ్రదాతారముచేత త్వత్వ ఉపదేశము చేయబడుచున్నది
న ఉభయము నామరూపయొక్క భావాభాసములచేత ఒక వస్తు
త్వత్వత్వములు విరుద్ధములుకావు

మొదట ద్రష్టయైవ బ్రహ్మతే అగ్రదాతృత్వం చెప్పబడుచున్నది
తనము అగ్రదాతారముగా చేసినవారైతే అన్యథా బ్రహ్మతనహిత
మనపధికారికయాన దవ్యరూపపర్యవత్పాదగుణములకు విరుద్ధ

మరియును అజ్ఞాత్యము దుశ్శత్యము కర్మవశ్యత్వము మొద
లగునవియును స భవి యవనే పూర్వపక్షమునకు సమాధానము
వ్వారు

వివాహాత్ (1-4-27)

వరివాహాత్ అగచ్ఛరీరియగు బ్రహ్మకు శరీరమైన పూ
వస్థలుగల శుక్లమైన చిదచిదత్వవస్తువుదాదా వరివాహము కలు

బ్రహ్మమూర్తములు

100 లు ఆలయబ్రహ్మవివిధవారము దు ఆ దోషములు పెంభవి
 101 ముచేత చేయదగిన రూపాన తావురుషాధ్యముగాగల అజ్ఞానము
 వేదా తలవ్యజానముచేత వివర్త్యత్వము యుటచే బ్రహ్మయందే అన
 102 మును అప్పుడు శాస్త్రములు బ్రా తులచేత చెప్పబడినవి కావలె
 103 ములు భవి యను అవిభక్తములైన వామరూపములుగల
 104 ములుచుద్యస్తపరీరక్తబ్రహ్మకు అవిభక్తవామరూపవిదవిద్యస్తపరీ
 105 పిత పరిణామము వేదా తముల దు చెప్పబడుచున్నది తద్దేద

కృమాపీక్షవామరూపాభ్యా వ్యాక్రియత అమలావచేత శరీర
 మై చిదవిద్యస్తగతమైన వికారములు అప్పుడుషాభ్యములు కారా
 106 ము కారణావస్థయ దు అత్మభూతమైన బ్రహ్మమనసాపృత్యాది
 ములుగలది స్థూలసూక్ష్మావస్థలుగల కృత్స్నమైన చిదవిద్యస్తపు
 107 బ్ర హ్మశరీరత్వము బ్రహ్మకు ఆ వస్థపుంయొక్క అత్మత్వము
 108 పురివ్యా తిఎన్ యవ్య మృధివీ శరీరమే అవి అర థి చి య
 109 రీర యస్మాద శరీర యవ్య మృక్షుశరీర ఏవ
 110 త త్మ అవహతసాపృ దిబ్యే దేవో ఏకో నారాయణ
 111 ఆతముచేత సమధిగతముగును గమక ఏమి దోషము

112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

117 మో 4 వా గీయతే (1-4 2H)

118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

గతువాచకము ఏకారణమువలన యోనియని చెప్పబడుచో అదే సూతు
)వలన ఉపాదానకారణము బ్రహ్మము యోనిశబ్దము ఉపాదానమునకు
ర్యాయపదము

ధీశరణ సంభవాము లోకము దు నిమిత్తపాదావాదులు దర్శనముగల
త సర్వజ్ఞుడైన బ్రహ్మనిమిత్తమాత్రము ఉపాదానముకాదని శ కి చి
ర్యశక్తిగల బ్రహ్మమునకు ఉధయవిధ కారణత్వముపెప్పెముగలపలన
బహ్మవనమీ ర్యాదుల దు ఉభయవిధకారణత్వము ప్రతిపాదిగనై
కున్న దున బ్రహ్మముపాదానమని చెప్పబడినది ఎక్కడో భోక్త
లన జగత్పుయొక్క బ్రహ్మత్వతత్వమును శ కి చి బ్రహ్మోపాదానసమర్థ
ములేద బ్రహ్మత్వతత్వమును వచున్చి అబ్రహ్మత్వతత్వమును నిర
చిరి

5 సర్వజ్ఞాభ్యావాధిశరణఘ్న (1-4 8)

38 ఏతేన సర్వే జ్ఞాభ్యాతా జ్ఞాభ్యాతా (1-4-29)

యు ఏతేన ఇదివరకు చెప్పబడిన జ్ఞాయసమూహముచేత
సర్వే జ్ఞాభ్యాతా జ్ఞాభ్యాతా సమస్తవేదా తములు బ్రహ్మపరములుగా
జ్ఞానము చేయబడినవి యుతో వా ఇమోని ఇత్యాదుల దు ఉదహ
రణపర వాక్యములవలన బహ్మద్యస్త్య యత అనేవాటిలో చెప్పబడ్డ
జ్ఞాయసమూహములచేత సమస్తవేదా తములు బ్రహ్మపరములుగా
జ్ఞానము చేయబడినవి పదాభ్యాసము అధ్యాయపరిపూర్తిని తెలి
జేయుటకొరకు

ధీశరణ స భ్రహ్మము పూర్వాధిశరణములలో ఉదహరించబడిన అశేష
త్వములలో ఏది జగత్కారణత్వమాత్రమని వివరించినచో వానికి ఉత్తర
శేషియులు లేద దువ వాటికిపరమైన అశ్వపరమని శ కి చివరికాదని
దబ్రహ్మపాదారణమైన భిన్నా తరమ దు భ్రహ్మము తీవ్రమా జగత్కార
త్వ ఉత్తరవిశేషమునలే పరమపురుషాపాదారణ్యము పూర్వాధిశరణము

అదో విషయం చూడమే బుగ్గారంమే నిదవిదీర్చిలక్షణపర్వవిధికారణభూమిపే పరబ్రహ్మశివవార్యదేవతావిశేషపరమంవి ఆ వాక్యముల రే ప్రతిపది పేటరీ దవి ఎదా శము

ప్రథమాధ్యాయము పరివచనము
రక్త శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

బ్రహ్మసూత్రములు

ద్వితీయాధ్యాయము ప్రథమపాదము

ధికరణము (2 1 1)

స్వవశాదోషప్రసంగం తిత్తే తేహ్యన్యత్స్వత్వవశాదోషప్రసంగం గాత్

స్వత్వవశాదోషప్రసంగం తిత్తే తేహ్యన్యత్స్వత్వవశాదోషప్రసంగం గాత్
 తము లేదు న అని చెప్పకూడదు కనిలారి స్వత్వవశాదోషప్రసంగం
 తిత్తే తేహ్యన్యత్స్వత్వవశాదోషప్రసంగం గాత్ మహ్యది
 తిత్తే తేహ్యన్యత్స్వత్వవశాదోషప్రసంగం గాత్ తము
 మైన దిదనిద్యస్తపులక తే విలక్షణమైన అప్పహ్యాయం ధ
 వ్యత్వత్వది తన తత్వత్వం గుణాకరమైనా కనరత్వప్రతిపాదక
 లస్వత్వది తిదోధమాతచే చలి పుట శక్యమనా కారాయని
 చలి పరేయటకర్తమని పూర్వపక్షము శ్రుతివిరుద్ధమైన
 తాదరణీయమున్నప్పటికి వేదా తవేద్యమైన అ మ్నిగ్రహ
 శక్యము తులచే అల్పమైన గాహ్యత్వవశాదోషము మ దలుదు
 చేత చేయబడిన స్వత్వవశాదోషము ఉపబ్ధి హేతుము వివా
 వపన్నము వేరయి కనిలస్వత్వ వేదలము తత్వత్వము బోధ
 చేతనే ఉపబ్ధి హేతుమునకు యోగ్యములేకపోయినయెడల
 ఓన వేదతత్వవేదమైన ఈ స్వత్వది అవశాదోషలేకపోవుట
 ము న భవి చునుగమక వేదా తములచేత తెలియబడుచు
 జగత్కారణము ప్రధానమేయని పూర్వపక్షము

వేదా తములకు ఉపబ్ధి హేతు అక్షయము దినప్పటికి
 పులైన మహ్యత్వవశాదోషము వేదా తమునకు అనిదోషములైన

బ్రహ్మసూత్రములు

స్వృతు చేతనే ఉపబృహదము యోగ్యమగును లేకపోయినయెడ
వానికి పాపకాశముకలుగునుకనుక అధిదోషప్రాప్తి కలుగును వానికి ధర
ప్రతిపాదహంకమున దు బృహ్మజ్ఞత్వమునకు పాపకాశ చెప్పవచ్చు
కారణమువలన నమ్మధర్మములవ్యయమునకు పరబ్రహ్మయైన పరమపుర
షుని ఆరాధనయే పాపహర్త బహుధా జాత జాయమాన విశ్వ రిగ
ర్ని భువనవ్యవస్థ తరేవాగ్నివైద్యాయుష్మత్పూర్వస్తదు చ ద్రమా
యశ్చైస్త్య ఇత్యం నిత్య పర్యరేప మయాచ్యుత జ్ఞానాదిశ్రుతిస్మ
తులు ఆ కారణములను దృఢపరచుచున్నవి అతి ద్రియములైన అర్థవి
జ్ఞాన్యా ముల దు మధ్యలైన కొలుని వేదా తమలయ దు బ్రహ్మపః
త్యము కనపడలేదుగనుక ప్రధానపరత్యయే అగ్రయ పదగివదను స్వ
మ దు ఉత్తరము చెప్పుచున్నాడు

140 తరేహి కామపలభే (2-1 2)

అర్థము అతరేహి మన్వాయులయొక్క అనుపలభే వేదా తమ
లకు ప్రధానపరత్య ప్రత్యక్షము లేకపోవుటవలన తరులైన వేదవేత్తల
శ్రేష్ఠులైన అతి ద్రియముపురుషులయొక్క పాపకాశరమువలన మన్వాయులకి
ప్రధానపరత్యప్రత్యక్షము కలుగకపోవుటవలన బ్రహ్మపరత్యప్రత్యక్షము
కలుగుటవలన బ్రహ్మపరత్యయే అగ్రయ పదగివది వేదా తప్రతిపన్నును
లైన అర్థమునకు విరుద్ధమైన కొలుప్రత్యక్షమునకు త్రా తిమూలకత్యమ
క స్పనచేయ తగినది

తాత్పర్యము - వేదవేత్తలలో అగ్రేనరులైన మన్వాయులచేత ప్రకృతికి పః
త్యము చెప్పకపోవుటచే బ్రహ్మపరత్యము చెప్పుటవలన బ్రహ్మపః
త్యయే అగ్రయ తగినదిగాని వేదా తప్రతిపన్నులైన అర్థమునకు విరుద్ధ
మైన కొలువృత్తికి త్రా తిమూలకత్యము కల్పనచేయతగినది

అధికరణ సంకాపము - వేదా తవాక్యములలో చెప్పబడిన బ్రహ్మకార
త్యము కు మహర్షి ప్రవేశమైన పా ఇష్టస్వృతు లో విరచకాశప్రస
ము దుటవలన ప్రధానయే గజ్ఞారణమని శ కి చి మన్వాయుమహర్షి
పరమహముచేతచెప్పబడిన స్వృతులయ దవనకాశదోషద్రవ గమ
లేన దున బ్రహ్మయే కారణ

37 యోగప్రతుష్ట్యధికరణము (2 1 2)

141 ఏవేన యోగ ప్రతుష్ట్య (2 1 3)

అర్థము ఏవేన త ప్రకారముగా చెప్పబడెనత యోగ యోగము ప్రతుష్ట్య నిరాకరి పరిచినది వేదా తమునకు యోగవృత్తులు ఉపి ల్ప హణమునకు యోగ్యమా కాదా యిది ఏ శయము యోగ్యమని పూర్వవత్తము ననుప్తమైన వేదప్రవర్తనను దధికారముగల బ్రహ్మచేత చేయబడుటవలన యోగమునకు తొక్కిరిసియెత్తి ఎద్దానను ద గీ కార చే యోగ్యమౌనుకనుక యోగవృత్తులచే ఉపిల్ప హణములైన వేదా తములకు బ్రహ్మత్వకముకాని ప్రధానమునకు ఉపాదానబోధక త్వము న భవి యను

సిద్ధాంతము కనిపిస్తుమివలెనే వేదవిరుద్ధముకనుక విశేషమేమిలేకపోవు టచే అదరి పతగినది కాదు హిరణ్యగర్భునిశివి శ్రేణిముద్రకాంతిత్వ ము దుటవలన శ్రమన భవి పదు కనుక యోగవృత్తులకు శ్రా తిమూ లకత్వము

కాత్వర్యము వేదవిరుద్ధమౌటవల కనిపిస్తుమివలెనే యోగవృత్తు లు శ్రా తిమూలము

అధికరణ ఏ భూము యోగవృత్తులు సర్వవేదప్రవర్తనాధిక్యత హిర ణ్యగర్భునివలన ప్రతేత మైన దువ దానినమునది యి వేదా త్యము విర్ణ యు పదగినదనిక 3 యి హిరణ్యగర్భుడను శ్రేణిత్వమును రణ మౌధిభూ తుదగుటచేత అతనివలన చెప్పబడిన పురాణా తరము పలే యోగవృత్తు లు శ్రా తిమూలములనియు అవి వేదా తవివరణముకాదనియుూ సిద్ధా తము

38 వనిలక్షణత్వాధికరణము (2 1 3)

142 వ నిలక్షణత్వాదవ్య తథాత్వ చ శబాత్ (2 1 4)

అర్థము అన్య ప్రసి చమునకు నిలక్షణత్వాత్ ప్రత్యేకతవలన బ్రహ్మకారణత్వము పి లేదు తథాత్వ చ బ్రహ్మనిలక్షణత్వము

బ్రహ్మసూత్రములు

శ్లోకం   ప్రతిచే తెలియబడుచున్నది వేదా తములు జగత్కారణముగా ప్రధానమును బోధి చుచున్నవా లేక బ్రహ్మము బోధి చుచున్నవా అని న శయము ప్రధానమును బోధి చుచున్నవని పూర్వపక్షము అర్థత్య రూప వాచువులే జగత్తుకు బ్రహ్మవిలక్షణముగాను దుఃఖవలన బ్రహ్మక ర్యత్వము చెప్పడము న భవి చదు ననూన లక్షణములు దుఃఖచేత ప్రధానకార్యమని చెప్పడము న భవి చును ఈరె య హేతువులచేత ప్రకృతిపరత్వమే

వేదా తము ముక్తికారులవలన విలక్షణమైన శ్రీమిమొదలైనవాటికి తత త్విసంభవి చుటవలన బ్రహ్మవిలక్షణమైన జగత్తుకు బ్రహ్మవలన ఉత్పత్తి న భవి చును

సూత్రార్థము   అర్థత్యముచేత అనుభవముచేత పా దబధితి ఈవిధవిధి ప్రమైన జగత్తునకు పర్యట్టానై హేయగుణరహితులైన అమితాన దముగ బ్రహ్మక లే విలక్షణమగుటవలన ఈజగత్తుకు బ్రహ్మకార్యత్వమున చెప్పుట వేదా తమునకు న భవి చదు ఆ ప్రకారము దతము ఆ విల ణత్యత్వముచేతనే తెలియబడుచున్నది శీవప్రత్యక్షమూత్రమేకాద. విజ్ఞాన చాచిజ్ఞాన చ అపీశయా శోచతి ముహ్యమాన అపి ుర్ణ ముత్పత్తి భోక్తృభావాత్ త్యాదులు

తాత్పర్యము   తేనెదీగ మొదలైన ముక్తికారులవలన విలక్షణమైన శీ వము మొదలైనవాటికి లోకము దుత్పత్తు దుఃఖవలన బ్రహ్మవిలక్షణమై జగత్తుకు తత్కార్యత్వము న భవి చుచున్నది అదో వా అకాచుయ త త స్పదీప్యబ్రహ్మ త్యాదులో పృథివ్యాదులకు జ్ఞానకార్యత్వత్వమే శము చేయబడుచున్నది తమక అచిజ్ఞాన చ అవి రానకన్యపరమ ఉత్తరము చెప్పుదరు

1-43 అభిమాని వ్యవదేశస్తు విశేషానుగతిభ్యామ్ (2 1 5)
అర్థము   విశేష విశేషణముచేత అనుగతిభ్యా వాగాదుల ద ప్రవేశముచేతను అభిమాని వ్యవదేశస్తు పృథివి మొదలగు అభిమా దేవతలకు వ్యవదేశము తుశ్చిదము రోచ్యా శమును వేరుచేయుచున్న పృథివ్యాద్యభిమానదేవతలవిషయమైనది వ్యవదేశములు

అర్థ తృప్తములు

దేవతలను తెలియబడుచున్నదనిన విశేష విశేషములు నానా
మార్పిడితో దేవతా అని పేర్కొనబడుటకు దేవతః ముఖ్య విశేషము
గానున్నది సర్వా హ వై దేవతా అహ శ్రేయ నివదయా
నియు బాగాదులుమొదలుకొని ప్రాంతవర్గ తమునకు అది యున్నది
మీ చూడబడుచున్నది అగ్నిర్యాగ్యుత్పత్తయ ము ప్రా శత అంత్యర్థ
రూపత్వా అక్షిణీ ప్రానిశత వాయు ప్రాదోయాత్వా నాశితే ప్రానిశ
త్వాదులచే దృఢపరచబడినది
తృప్త్యము బాగాదుల దు అమప్రవేశవిశేషములచేత తతదర్థియ
వతలకు విశేషమున్నది

44 దృక్పథే శు (2-16)

ర్థము దృక్పథే శు మక్షికాదులవలన విలక్షణమైన మొదలెవబడి
తృప్తి చూడబడుచున్నది శుశబ్దము పెక్కుమును వేరుచేయుచున్నది
క్షికాదులవలన విలక్షణమైన శ్రీమ్యాదులకు ఉత్పత్తి చూడబడుచున్నది
మీక బ్రహ్మవిలక్షణమైన జగత్తుకు తత్కార్యత్వము నే భవి చుచున్నది

45 అనదితి చన్నద్రతి ఎథమాత్రత్వాత్ (2-17)

ర్థము అనన్త అపిత్యార్యబాదము ఇతి చేత శుద్ధిచూప
1. ఎన్నద్రతే న కాదు ద్రతి ఎథమాత్రత్వాత్ కార్యకారణము కు
మ్యునిషేధమువలన కార్యమునకు కారణముక లే విలక్షణవ్యాఖ్యానము
కరి పరిభ్రష్టుకు కార్యమ దు కారణము నే కు చదవి యు కార
దము అ గీతరి వేవలనవచ్చును అప్పటికి సర్వ తరి ద (పెక్కు
వెది సామాన్యతరత్యము ఘటి పతు దా సాధియవించు లే అటుల
ద్వైరూపదు కార్యకారణములకు పరమావర్తనము యొక్క వియమ
ఎథమాత్రమే సూచిత పూర్వము చెప్పబడినది కార్యకారణము కు
క ద్రవ్యత్వము పీఠిరి పరిశీలించున్నది కారణవృత్తమైన వెకద్రవ్యమే
ర్యావృత్తమేసా ది ఎమావర్తనములుగల అవసయ విలక్షణమై అ ప్తి
మనూ తలదగినవి తాత్పర్యము

బ్రహ్మసూత్రములు

146 అపీతో తద్యత్త్వస్య గాదనేమంతఃపదమ్ (2 1-8)

అయము అపీతి అగత్తుపకు బ్రహ్మాయ దు రయము దీపస్థుట
 యుక్తం గత్తువలెనే ద్రువ గాన్ అజ్ఞాన్యావత్త్వవలన అనమ అన
 అయుకమే సర్వజన్య త్వవ కల్పత్వ విరతిగయోన దానహతపా
 తిర్విరిన్యరూపముగల బ్రహ్మమే తద్వివరితమైన అగదవస్థమ పొ ది
 బైతే అప్పుడు ఏ తత్వఘటత్వార్థ్యవస్థలుగల ముక్తువలెనే సర్వజ్ఞ
 మయ అపవాతపాపృత్వము అజ్ఞత్వము కల్పసరసతత్వము బ్రహ్మ
 య భవి చుననెడి విరుద్ధమైన అర్థమును చెప్పుటవలన వేదా తవాత్వవ
 త మ అనముకాని అపీతానితి యనగా ప్రదర్శనార్థము అగత్తుకు బ్రహ్
 ము ఒత్పత్తియైకయైతల రయమును అవి యర్థము అన్వయమున
 ము గుట

147 స తు దృష్టా తథాచాత్ (2 1-9)

అదము దృష్టాంత దృష్టా తముయొక్క భావాన్ భావమువల
 తు బ్రహ్మాయ ఒ అజ్ఞాన్యాయలు స భవి చచ్చ బ్రహ్మాయ ద
 త్వ సుగములు స భవి ఒప్పు గనుక వేదా తానికి అసాయ స లేద
 త 1 ముద్ర కమైన అ బావనీయత్వమును ప్రకాశి పజేస్తున్నది
 మున్నకే అపహద్యయమన్వయము చెప్పినప్పటికీ గుణదోషములవ్యవ
 లు ఒ దృష్టా త ద్వవము తును ఎలాగనెవ మునుమ్యవివలన పుట్టి
 వెలు యు మునుము ఎది త్త వ తురు అగుచున్నారేలేక మ
 ము దే చేత ము కే ర్యావస్థలయ దు అన్వయమున్నప్పటి
 మున్నకే ము ము ము వ్యభిత్వములు అక్కయ దు ఏ వి
 గల లు అదే ప్రకారము జానము ముఖదు భాయలు శరీరమ
 లేద తము చిదచిద్యత్తువరీతమైన వరబ్రహ్మకు కాల
 గా న్న ద త్వయము ఉన్నప్పటికీవీ కల్పవత్వత్వము అజ్ఞత్వవ
 రీరహితమై చిదచిద్యత్తువు దలి వికారములు అపహతపాపృత
 త్వవత్త్వసమయగ అత్కభూతులైన పరమాత్మయ దు తత్తు వదా
 రి పద్యములు ఒ బ్రహ్మశరీరత్వము బ్రహ్మకు తదాత్మత

మున్ను యవ్య మృతీవీ శరీరమ్ అనియ తద్యామిబ్రాహ్మణములయ ద
వగతమైవదిగమక ఎలా దిరోషమూ ఎ భవి చదు

148 వ్యవక్షతోషిచ్చ (2 | 10)

అథము స్యవక్ష ప్రకృతి కారణత్వముచెప్పమతమ దు ది పొచ్చు
దోషమువలన కేవలముగా బ్రహ్మకారణత్వవారమునకు విశ్లేషమూత
ముచేతనే దానిస్వాతంత్య్రము చగూడదు ప్రధానమునకు కారణత్వముచెప్పడ
మ దు ప్రత్యక్షముగా దోషము యుటవల దాన్నివిడిచిపెట్టి దానినే అవల
లి చనలెమ ప్రధానమునకు కారణము చెప్పుమత లో విత్త్యకారియైన
దిస్వాత స్వరూపుడైన పురుషునికి ప్రకృతిపన్నిదానముచేత చేయబడిన
ప్రకృతిధర్మముల అధ్యాన మూలమైన జగత్ప్రవృత్తి అ గీతర పలడుడు
న్నది అ మతమ దు ప్రకృతిసద్భావమూత వ్యధా మై వతమ దు
ముక్తునికి దానిధర్మములయొక్క ప్రకృతిప్ర క్రిహనదోషము ధ
చుమ అ సన్నిధానము వికారవిశేషరూపమైనట్లైతే కృత్స్నమైనవికారవస్తు
వుకు అధ్యానపూర్వకత్వము లేకపోవటవలన సన్నిధానము వికారమ దు
వాకువుకాకు దాలోని సమస్తమైనవి వికీ అధ్య పూర్వకత్వము యు
వలన అధ్యానమునకు వికారము వాకువు కారవి విరుద్ధార్థ ధనరు వమై
అనమ జత్వరూపదోషము భవి చునవి యావక్షమై త మూతమవ
ల ది చే తగినది కాదు

కాత్వర్యము ప్రధానకారణ దము దోషయొకమై మతము

149 తర్కాప్రతిష్ఠావారప (2 | 11)

అథము తర్క తర్కమునకు అప్రతిష్ఠా ద ప్రతిష్ఠితత్వము
లేకపోవుటవలన అపక్షము స భవి పదు కా లప ల ధమైవ దా త
మునకు తర్కమూలకత్వము యుటచేత కాళ్ళము మొదలైన తర్కముల
చేత పరిహరి బడసడుగుటవలన ఈ తర్కమునకు ప్రతిష్ఠితత్వము లేక
పోయిన యువ తత్వక్షము వ భవముగాదు

సాక్షాత్ స్వరూపముగలదిగానున్నది తత్వమునకు ప్రతి
తత్వములైన దుచేత త వర్తమున భవి చదు

140) అ బ్రహ్మమేయమితి చేతవత్వమునొక్కద్రవ గ (2 | 12)

అ బ్రహ్మ మితియొక ప్రకారముచే అనుమేయమితి చేత
వత్వము రణ దము అనుమాని వదగివదమలో ఏవమనీ అబ్బెవను
సొక్కద్రవ గ అవిర్బోక్షద్రవ గము దుర్వారము అప్పటి కి లే
వార్తము దెలి తత్వములచేత అప్రతిహతత్వము ఏ ప్రకారము వ భవి
చుతో ల ప్రకారమే ప్రధానకారణత్వముచెప్పెదీ సద్ధా తమను సమ్యగి
మనలప్పి బైతే అది చెప్పివూడదు అప్పటికిని తర్వాప్రతిహతసదోష
ముల అవిర్బోక్షత్వరూపద్రవ గము దుర్వారముగాను దును వీక లే
అపకవైవ నీతత్వము లులచేత దూక్షత్వమైబైవను ఏ భవి వతీయ
చదు

అధికరణ సంభవాదు అచేతనమైన అగత్వ సర్వజ్ఞుడైన బ్రహ్మకు నిల
గము మ దుచును ల క్షకారణభ వము ఏ భవి చన దువ అచేత
వ (భ మే ల క్షణమువియో ర్వకారణములైన అగద్రుప్త్యా
లకు ముద్దహదు వలె సాలక్షణ్యములేదనిక కి చి గోమయవృక్షిణాది
ల పుష్పలంబ కార్యకారణభావము కనబడుటచేత సలక్షణవియ
ములచెను బ్రహ్మమే అగత్కారణమని ఎలా తము

1) పా ర్థివోద్రికరణము (2 | 4)

141) తేన సప్తాపరిభ్రహ్మ అపి బ్యాభ్యాతా (2 | 13)

అ ము ఏతే అ దూషణముచేత శిష్టా శిష్టలవలన అనరి
గ్రహ కారాద స్పృకులు మొదలైనవి బ్యాభ్యాతా బ్యాభ్యములవి
శిష్ట ము చేయబడినవి వైదికులచేత పరిగ్రహ సాధన దువ అనరి
గ్రహములు శిషాపరిగ్రహములు ముఖ్యముగా తర్వాప్రతిహతమే లక్షణ
ము కో ల స్పృశినిరసన నాకుపులచేత మిగిలిన కణభక్షాది
స్పృశ ల మున్నట్లొనము చేయబడినది పరమాణువులకు

భూత్యర్థములు

కారణముచే ఎఱివారము ఎర్థవమ్ముతమచి లే తల్పాద్రుతిఁజత్వము లేదని అధికముగా 1 కచేయఁజూడదు తర్కము లత్వము తదము దు విశేషములేదు పరఁబాణువులకు తూన్యత్వము దు ఎ ద్రుత్వత్వము దు విచారము దుటచే తర్కముపక్షప్రతిత్తిత్వమేయున్నదని పరిహారము తాత్పర్యము ఈ దూషణములచేతను శిష్టులచేతను కణాదస్మృతులు తాత్పర్యములు

అధికరణ సంభవము కదాత్వపాదలుదారులచేత త ప్రోక్షమైన పర మాణుజగత్కారణత్వ నిరూపణమునకు ప్రాబల్యముచెప్పవలసినదనిన దుకనీకముతపిరూపితపరమాణుకారణత్వము కే లతర్కమూలములగుట చేత నేదప్రతిపార్థ్య బ్రహ్మకారణత్వమునకు బాధకముకా పోవుటచే

40 భోక్తృవత్వధికరణము (2 1 5)

152 భోక్తృవత్వధికరణాగ్రహణాలోచనం (2 1 14)

అదము భోక్తృ మఖయఃభోక్తృత్వము కు అపతే ప్రాపివలన అవిభాగ వైలక్షణ్యము లేదు ఇతి చేత ఈ ప్ర రమున్నట్లైతే లో వెత్ లోకమువలెనే స్మృతి కాగలదు క్తృభూతులై పర బ్రహ్మకు స్వశరీరభూతులైన జీవునిక లే నిరతిశయాన దన్వభూవము క వాదగుటచేత విభాగము చెప్పబడెను ఆ విల గను భవి యదాతేద యని న శయము ఎ భవి చదవి పూర్వపక్షము క్షుచిదచిద్యన్వశరీరం కుదగుటచేత శరీరత్వము బ్రహ్మకు ఎ భవి చివదిగముక శరీర మఖయ భోక్తృత్వాపత్తివలన అవిభాగము ప భవి చకు దాదాని న హ పశరీరస్య పత బ్రహ్మప్రయయోరపహరతిర అశరీర వా వన త బ్రహ్మప్రయే శ్చ్యుత అవేశ్రుతివలన

పిదాంతము జీవునిక లేవరులైన బ్రహ్మకు కర్మకు పశత్వములేకపోవు టచే విభాగము కానేరదు శరీరం బ ధమున న ఎఖయఃభ అ యె తమూత్రము ప భవి చదు మలేమనిన గాన్తృవత్వత్వముచేత మఖయఃభములనతిక్రమి పఠేయబడినవి ఏకదా భవతి త్రిదా భవతి అచి తెలియబడిన శరీరముగల ముక్తునిక పశరీర హితులైనమా కాన్త

బ్రహ్మసూత్రములు

౧ లేకపోవడములచే నిరస్తనిభిలదు ఖముగలవాడని నిదితమగును
రమనిన లోకము దు రాజశాసనములకు అధీనమునైనట్లే శరీరులకు
శా సమత్రిక్రమణమే నిమిత్తముగాగల దు ఖప్రాప్తి దీనలే సశరీరు
లైనప్పటికి క్షాసనమునకు అవశ్యకమైనా దానియతిక్రమణమును
అ అ భము ఏ ప్రకారము చే అ భి చదో అచేరితివని తెలియ
ను విభాగమనగా నైలక్షణ్యము

౧ము జీవునిక లే వరబ్రహ్మకు అశర్మసశ్యత్యమునుబట్టి విభా
దు ఎటనిన లోకము దు రాజశాసనపత్యకమైన దేహధారులకు
సవతిరస్యారనివితమైన దు ఖము ఉ దును శరీరములో కూడి
వ రాజుకు స్యశాసనాతిక్రమణముచేత దు ఖములేవట్లుగా

వల్లహము చిదచిద్రూపకార్యగతమైన పరిణామిత్యనుభి
రిత్యరోపారులు బ్రహ్మమునకు ప్రస గి చుటచేతసని శ కి చి
చిరచిద్విశిష్టబ్రహ్మము కారణమై పూరి చిదచిద్విశిష్టబ్రహ్మము
గాను దునప్పటికి తర్మముచేకల్గిన చిదచిద్రూపకార్యగత దోష
తర్మసశ్యతలేవి విశిష్టమైన బ్రహ్మకు దు ప్రళయకా ములో
గి చదవి దా తము చేయబడినది

భణాధికరణము (2 I 6)

దననన్యత్వమార భణశబ్దాదిభ్య (2 I 15)

తత్ బ్రహ్మక లే అనన్యత్వ అభేదము అర భణశబ్ద
చార భణమ్ అనే శ్రతులచేత చెప్పబడును బ్రహ్మకార్యభూ
గకు బ్రహ్మక లే భిన్నమూ లేక అభిన్నమాయవి స శయము
ని పూర్వము అదేప్రకారముగా తెలియజేయుటవలన లోక
జ్ఞా ము శబ్ద తరములకు కారణములక గీ కార్యములకు భేద
నమా ఏ ప్రకారముగానైన ఉపపత్తి పొ దదు కారణవ్యాపారమునకు
త్యమ దు వ్యత్యత్యము అ భవి చునుకనుక వస్తువిరోధమునుబట్టి
తులలక్షణచేత ఏదైనా క అభ్యంతరమువి చెప్పవలెను
ము బాహ్య భణ వికారో నాచుభేయ ముత్తికేత్యేప
సదన సోమ్య దమగ్ర అనత్ ఏకమేవాద్వికీయ తదైక్షత

బహు నిఘా ప్రజాయేయేతి తతేతోన్ముఖత బహుత్వమిద ఎర్థ
తత్పత్త్య న అత్మా తత్త్వమసి శక్తతేతో సర్వ భర్తృద బ్రహ్మ త్థ
లానితి తద్దేద తర్థ్యవ్యాకృతమాపత్త్యామరూపాభ్యా వ్యాక్రియత
త్వాది ప్రతికతపద్ధమైన కార్యమైన జగత్తుకు కారణమైన బ్రహ్మక లే
అవస్థ్యత్వము చ్చుతి వస్తువిరోధగ భములేదు లోకము దు కారణమై
మృత్తుమొదలైన ద్రవ్యములకే స్పృధుబుధ్ధౌదరాద్యవసాంతరముయొక్క
ప్రాసచేత జ్ఞానము మరియొక శక్తియు ఉపపన్నమౌను కనుక కారకవ్యా
పారమునకు పార్థకత్వము ఏ భవి చును కార్యమునకే కార్యావస్థయే ద.
తెలియబడుచు దెలిచానికే అవస్థా తరప్రాప్తిచేత ఎమ్మ మునపపన్నమగు
చు దగా అనుపబల్మమైన మరియొకద్రవ్యకల్పనమే తమోక్తము ఏ భ
వి చదు అ కారణమువలన బ్రహ్మక లే భిన్నములేదు
మూలాదులు తక్ అ బ్రహ్మక లే అవస్థ్యత్వ కార్యమైన జగ
త్తుకు అర భణశబ్దాదిభ్య ఈ శబ్దములే మొదలుగాగల అవస్థ్యత్వము.
నేయుపపాదనచేయువాక్యమువలన తెలియబడేవి ఏ వాక్యములకు అర
భణశబ్దాదులో అవి అవస్థ్యత్వమునుపపాదన చేయుచున్నవి

154 భావేలో లభే (2-1 16)

అర్థము భావే ఘటముమొదలైన కార్యము దు ఉపలబ్ధే ప్రత్యక్ష
మువలన ఘటాదికార్య భావము దును అదే మూలాత్మకద్రవ్యము ఈ
ప్రకారమున్నదని కారణమునకు ప్రత్యక్షము దును ఎలన కారణముక లే
కార్యత్వమువకనస్యత్వము ఏ భవి చును ఎఱవిన బాల్యయౌవనాది
విశిష్టకార్యమైన దేవదత్తునికి అభేదము భవి చువిధముగా
కాత్వర్యము ఘటాది కార్యభావము దు ముగ్యపృథ్వమైన కారణమునకే
ప్రత్యక్షమునుబట్టి కారణముక లే కార్యమువకనస్యత్వము చెప్పబడుచు
న్నది

155 వత్సాన్యావదవ్య (2 1 17)

అర్థము అపరస్య కార్యకారణము యు వత్త్వాచ్చ కారణమునకే కార్యమున కేవల్యత్వము కుటవలన

అపరస్య కార్యము కారణము యు వత్త్వాచ్చ తి కుటవలన అర్థ కారణమునకే అభివృద్ధి కార్యము వస్తువునైన ఈ ఘటకరావ దులు మొదలైన ఈ కార్యము తయూ ప్రాత కాలము యు మృత్యుయందు కారణము య కార్యము తెలియబడుచున్నది అనగా ఘటకరావద్య చైతన్య తన ముద్రావనైనద్రవ్యమే పూర్వకాలము యు ఏ కారకమున

156 అవర్జ్యవదేకాన్వేషి చేన్చి ధర్మా తరణ వాక్యశేషియ్యత్తే శ్లోకం రాచ్చ (2 | 18)

అర్థము అనక అవర్జ్యము వ్యవదేకాత్ చెప్పుటవలన తి

అర్థము వేతి చేతి కదవ్వులై న అవకూతయ ధర్మా త రణ మరియొక ధర్మం ల ధర్మచేత ఆ వ్యవదేకము ఎటులతెలియ యు లే వాక్యశేషియ్యత్తే వాక్యశేషముచేత యుక్తిచేతను శ్లో త రాచ్చ మరియొకధర్మమువలన తెలియబడును అవదేకేదముగ్ర అనక అనేవాక్యములో కారణావృత్తిలో కార్యమునకేవల్యత్వముచెప్పుటమొట్టి కారణము య కార్యము వత్తుయని చెప్పుటమువనన్నము కావని చెప్పి గూడదు వత్తెడి వ్యవహారమునకు హేతుభూతమైన నామరూపావస్థలకు విరోధమైన సూక్ష్మావస్థయునుపేరుగల మరియొకధర్మముచేత న ల ధ ము కుటవల అ త్తచెప్పరాదు ది ఎటు తెలియుననిన వాక్యశేషము వలన యుక్తిచేతను మరియొకశ్లోముచేతను తెలియును వాక్యశేష మనగా మరియొకవాక్యము తదవదేక సన్నవోకకురుత సిక్యమ్ అనే వాక్యము యు అనకని చెప్పబడిన వస్తువుకే మనయ్యచే ఎవనిచెప్పుటను జే అవతనే వ్యవదేకము మరియొక ధర్మయోగమువలనయని తెలియు చున్నది యుక్తియో మరియొకధర్మముయొక్కయోగమునే ఆ అవత్తనే వ్యవహారము యు నాకుపుగా తెలియుచున్నది ఘటమున్నది ఘటము లేదు లనే రె యు ద్వ్యవహారములకు ఘటత్వము కపాలత్వమునెడి పరస్పరవిరుద్ధధర్మములకు ఏ నాకుపు అర్థమగుననగా తదతిరిక్తమనె బయ్యో కుచ్చత్వమునకు హేతుత్వత్వము యు హేతుపులేతిహేతుటను

ప్రజాత్వవ్యవస్థ

56 అదేప్రకారముగా శిఖా తరమున్నది ఎటవిన ఎదవిన రామ్య దమగ్ర అంత అని సచ్చిత్తవమానమైన ప్రకరణము దు తెలి అచ్చిత్త వమ భర్తా తరయోగమువలన వచ్చినదని తెలియజేయుచున్నది

57 పటపర్వ (2 | 19)

ప్రము పటపర్వ పటమువలెనే ప్రకారము త తువులే
 10 భ విశేషములే కార్య తరము మహా ది పటమనే—మహావము
 గలదైయు దునో అప్రకారమే బ్రహ్మమని అర్థము

58 యథా చ ప్రాచారి (2 | 20)

రము యథా ఏ ప్రకారము వాయువు ప్రాచారి ప్రాణము మొద
 15 న ప జ్జలము పా దునో ఎలాగైతే వాయువొక్కటే తరము దు స్థానవిశే
 ములమహా ది ప్రాణాపాచారి వామరూపములుగలిగి కార్య తరముమ
 20 దునో అట్లే బ్రహ్మమని తెలియవలయుమ కనుక అగర్భకు బ్రహ్మ
 యనక లే అసవ్యత్వము సిద్ధి యను
 ఫలకర వ గ్రహము బాల్కేపాచారములకు నైయామకమతరీత్యా
 25 క్షము చెప్పుటలే నిమిత్తపాచారైక్యము శ్రుతిశతసమర్థిగతమగుటచేత
 వారుపని సిరా తము

12 తరవ్యవహారికరణము (2 | 7)

59 తరవ్యవహారికరణము (2 | 21)

ప్రము తర జీవుడని వ్యవహారిక చెప్పుటవల హితాతన
 తారితోపద్రవక్తి పము చేయకపోవడము అచ్యుతము చేయ దమ
 మొదలుగాగల దోషములు వ భవమగును బ్రహ్మకు జగత్కారణత్వము
 5 భవి చుచున్నదా లేదా యని శయము వ భవి చదని పూర్వ
 క్షము అయిమోత్మా బ్రహ్మ తత్వమని అదే పాచారికరణ్యము
 చేత జీవుడే బ్రహ్మని తెలియజుటవలన జగత్సృష్టికి జీవరుణ వాతు

బ్రహ్మచారిత్వములు

దీక్షయు దువ స అశ్మకు హితము చేయుట దాపోవదము అహితము చేయదముమొదలైన దోషములు న భవి చుటవలన పర్యజ్ఞాదు పత

కల్పయైన బ్రహ్మకు అగత్కారతత్వముపవన్నమగును జీవన బ్రహ్మలకు భేదముచెప్పడు శ్రుతులు అగద్వ్యహ్మలకభేదముచెప్ప నచేత విరువబడినవి భేదము దు పక్షమ దనవ్యక్తము పెద్ది చకక యను బొసాధికభేదవిషయములు భేదశ్రుతులు నివృత్తాధికమైన అభేదవి యముల భేదశ్రుతులు అనిచెప్పినట్లైతే అక్కడ విచారణచేయతగినఅ నది వ్యభావమువలన తనక లే అధిన్నమైనటువ తి అగత్తవి కార బ్రహ్మ తెలియుచున్నాదా లేదా తెలియదని చెప్పిన పక్షమ దు పర్య త్యయినకు హవిప్రాసమగును తెలిసిన పక్షమ దు తనక లే ధిమ్మై జీవునికి న భవి చెడి దు ఖమును వ్యయభమని తెలిసినను బ్రహ్మ! నాతమును చేయకపోవదము అహితముచేయదము మొదలై దోషములు వారణచేయుటకు అపాధ్యములగును జీవబ్రహ్మలకు అజ్ఞా కృతమైన భేదము కదు తద్యయితమైనది భేదశ్రుతియనిచెప్పిన మ దు అచ్చుట జీవునికూడనము చెప్పినపక్షమ దు పూర్వోక్తమైన రె కలములు న భవి చును అథలమ లే ప్రకారముగా ను దువ బ్రహ్మకే అజ్ఞానమును చెప్పినపక్షమ దు బ్రహ్మకేవ్యరూపుడై బ్రహ్మకు అజ్ఞానునిక్షీత్యము దానిచేత చేయబడిన గత్పుష్టియు న భవి చదు అజ్ఞానముచేత ప్రకాశము తిరోనాతమని చెప్పినప్పుడ తిరోరావమునకు ప్రకాశముచేత వాళ నాతుత్వము తుటవలన ప్రకాశమ నకే వ్యరూపత్యము తి తుటనులట్టి వ్యరూపనివృత్తేకలగవియవెడి వ్యర్థ వాచారీరూపములైన దోషములు న భవి చనవి అనేకదోషములు భాషి య దు విస్తారముగా చెప్పబడియున్నవి

దా తము అహ్మివ్మాయా పృజతే విశ్వమేతత్తస్మి ఇన్ద్రియ్యే మాయ యా యురుద తయోరవ్య పిష్పల నివృద్ధతి అవశ్చువ్యోగిధిరా కే ప్రదా క్షేత్ర ఎతిర్థుజేత పృథగాత్మాన ప్రతికార యత్కా అనేప్రతులయ య ప్రత్యగాత్మకు అర్థా తరభూతుకు బ్రహ్మ యి తెలియుట లన త్కరగత్వము న భవిస్తున్నది తత్వమ ల! హిమానాక త్యనిర్దేయ యపాత్కా కరీరమ అనదీశ్రుతు

జీవునికి బ్రహ్మ శరీరత్వమున తెలుపుమగనుక ఆ బ్రహ్మశరీరము జీవుడగుటచేత జీవప్రకారముగాగలవాడు బ్రహ్మమేయనీ అర్థమును బోధించును మాత్స్యచిదచిద్యస్తువులను శరీరముగాగలిగిన బ్రహ్మమే కార్యకర్తగలిచిది కావున కార్యకారణములకవన్యత్వము లైనప్పటి శరీరమై చిదచిద్యస్తువులకు శరీరమైన బ్రహ్మమునకు దుత్వపరిణామిత్వము హేయప్రత్యవీకత్వము కల్యాణగుణాశరత్వము మొదలైన స్వరూపస్వరూపములు ప్రతిపదములు ఈ ప్రకారము వ్యవస్థకలిగియు యుచునని జగత్కారణత్వము నే భవి చును

మూలార్థము బ్రహ్మక లే తరుకు జీవుడు బ్రహ్మను జీవతత్వము చేత చెప్పుటవలన జీవునికి దుభము యుటచేత నాతరూపమైన జగత్తును చేయకపోవడము అహితమైన జగత్తును చేయడము మొదలైన దోషముల నే ఐ ధము బ్రహ్మమునకు న భవి చును గనుక బ్రహ్మము జగత్కారణము కాదనిన అన తరము మాధానము చెప్పుచున్నాడు

160 అధికస్త భేదవిశ్లేశాత్ (2 I 22)

అర్థము భేదవిశ్లేశాత్ భేదముచెప్పుటవలన అధిక తు అర్థా తరభూతుడు పరమాత్మ తుళుము పక్షమును వేరు చేయును ప్రత్యగాత్మకధికులైనవారు అర్థ తరభూతులైన పరమాత్మ ఎటని న కారణ తరభాధిపాధిప ప్రధాన శ్రేత్రజ్ఞపతిర్భుజేశ పృథగాత్మాన ప్రసిద్ధాదచ మత్వా త్మాయులచేత ప్రత్యగాత్మైన జీవునిక లే పరిపూర్ణక భేదము చెప్పుటయచున్నది

తాత్పర్యము ప్రతుల దు ప్రకృతిజీవులకు పరియనియో ప్రత్యగాత్మలైన జీవునిక లే పరబ్రహ్మము భేదమని చెప్పుటయచున్నది

161 అశ్వాదివచ్చ తదనుచవత్తి (2 I 23)

అరము అశ్వాదివచ్చ అశ్వత్థాలోపశ్యవారులవలెనే తదను పత్తి జీవునికి బ్రహ్మభావము న భవి చును పాపాణశాపలోపశ్చరూపమైన అచేతవస్థువులవలెనే అన తరు భములుగల జీవునికి నిరతి

బ్రహ్మసూత్రములు

యాన ద్వైరూపుడై త్య కల్పరూపుడైన బ్రహ్మయొక్క స్వరూపము లానే లాదు లేదట్రుకులచేతనే కేవలభేదము తెలియబడదలెదననుక అభేదము కుదరదు జీవబ్రహ్మలకు పామానాధికరణ్యనిరేశన యుక్తియై శరీరమే అనే యవేక్షకుత్తిప్రతిపాదితమైన జీవులను ప్రకాశముగాగ బ్రహ్మనుచెప్పుచున్నవి అవ్యతేరితి కాకృత్స్ను యని అచటా చెప్పి వినది

కాత్వస్యము పాచి గాదులైన అచేతనులవలె అవి తదుజాకరుడై జీవునికి పరబ్రహ్మవలె ఎరతికయిన చము ఎత్త కల్పము నీ భవిండు

అధికర న భూము జీవుడు హ్యిలిస్తున్నట్లైతే హితాకరణాదోషము ప్రతి గి చునవి 1 కి ౧ బ్రహ్మకు జీవునికి విశిష్టత్యమేగా వ్యూహాకరణ్యము లేక చున హితాకరణాదిదోషము న భవి చలాదర్థా తము

43 ఉపన హారదర్శనాధికరణము (2 | 8)

162 ఉపన హార రూపాన్వేషి చేస్తు క్షీరపది (2 | 24)

అర్థము ఉపన హార కారణవ్యాపారముల ఉపన హారమునకు దిగ నాత్ ప్రత క్షము ఉ యులములల్లి నేతి చేత బ్రహ్మమునక కారణత్వము లది పదన్నటయితే న కాదు క్షీరపది దధిరూము పరిణమి అ క్షీరముపలనే న భవి చునమకు

బ్రహ్మమునకు కారణత్వము అ భవి చువా లేదా యని నేయము భవి పదవి పూర్వవక్షము లోకము దు కార్యస్యైకి ననుభవయిన పన్నువుకు అంబాకార్యోత్పత్తియ దు అనేకకారణముల యుపేక్షచూడ ఎదుటవలన విచిత్రమయి అగద్గుర్వాణమ దు ననుభవతయినప్పటి

యరవాతుడ అన బ్రహ్మమునకు కారణత్వము న భవి చుట చేత అ దా తము క్షీరమునకు దధిరూపముగా పరిణమి చుటయ దక్షి ఉ య అనేకి రకంయొగిదియమును పర్యవ్రామ సు అక్క క్షీరపది బ్రహ్మమునక కారణత్వము నే

ను చున్నది క్షీరవత్తు యని ప్రసిద్ధముగా విశ్వేషముచేయుట చోర్య
ద్యవరమని తెలియవలయును
సర్వము క్షీరమునకన్యాపక్షలేకనే దధిభావముకూడుటవలె పర
మమునకు కారణత్వము భవి చును

1 దేవాదిపదవి లోకే (2 1 25)

ము లోకే తమతమలోకము రు దేవాదిపర్వ ఏరితిగా దేవ
స్వా ఎక్షితములయిన వానిని తమ ఎ కల్పముచేతనే స్పృష్టచేతులో
తిగా బ్రహ్మమును విచిత్రశక్తికలిగి యు యును సప్రకారము దేవారులు
తమ లోకములయ రు తమతమ తాపక్షితములయిన పనువులను తమ
కల్పమువలననే నిర్మి చుకు రులో అటులనే బ్రహ్మమున్నునవి
యు వలెను దేవారులకు శాస్త్రముచేత తెలియదగిన శక్తియు త లు
వ బ్రహ్మసామ్యము లేక పోయినప్పటికి దేవాదిగ్రహణము బ్రహ్మము
విచిత్రశక్తిత్వముయొక్క మలభగ్రహణార్థమని తెలియదగినది
సర్వము దేవతలు తమతమలోకము రు తమ ఎ ఎక్షితములయ
మలముచేయునటు బ్రహ్మకు ఉన్నటువలెనే విచిత్రశక్తి కలిగియు
ను

సకరణ్యవంశవాము లోక లో తత్తత్కార్యజననశక్తియుక్తునకు ఉప
తాపక్షయగునటుకు వలన సర్వశక్తియుక్తమయిన సర్వబ్రహ్మమున్ను
సకరణము లేనిదే కారణము కావేరదని శ కి చి క్షిరాదులలో ఉపకరణ
సప్త బుగ దధియగు పరిణామము కవలయుట వలన సర్వబ్రహ్మము
కు ఉపకరణనిరపేక్షముగ కారణత్వము కూడును ఈ రె రు
త్రములయ రును లోకీకమయిన క్షీరమును వైదికు యున దేవత
ను బ్రహ్మమునకు సామగ్రి నిరపేక్ష బుగ కారణత్వము కూడునవి
లహరి చరి లోకీకమయిన దృష్టా తమ రు వైదిక దృష్టా తము
క్పిలి అలోకీకమయిన బ్రహ్మవిషయమ రు పరిగ్రాహ్యమమచోట
కీదారివా వేదావగతశీవా దృష్టా తతయోపాలాన బ్రహ్మచో వేదాచ

గతగతే మథగ్రహణాయేతి ప్రతిపత్తవ్యమే యవి ఇతః లోకవేదపద్ధ
ములు దృష్టి తములుగా చెప్పబడినవి

44 కృత్స్నద్రవత్వధివరణము (2 1 9)

164 కృత్స్నద్రవత్వర్విదవయత్వశ్చకోటా వా (2 1 26)

అథము కృత్స్న ప్రహ్మకు ద్రవత్వే కార్యత్వముచేత ఉపయోగము
క గనియ బే విరవయవత్వశ్చకోటా విరవయవత్వముచెప్పుడు
వాక్యమునకు బాధకలుగును బ్రహ్మకు ఒగత్కారణత్వము నే భవి చునా
లేదాయని నే శయము నే భవి చదని పూర్వపక్షము అవయవరహితు
లైన బ్రహ్మకు జగదుపాదావకారణముచెప్పినపక్షము దు నమప్పద్రవ
చము బ్రహ్మకు జగదాకారముచేత ఉపయోగముక గనియబేదోపము
ప్రాప్తమగును అదోపవిచారణమున దిచ్ఛచేత సాచయవత్వముచెప్పిన
ప్పుడు వదేవ పోష్య దమగ్ర అసేత్ ఎకమేవార్విధీయమ్ అనెడు కార
ణాచస్థయ దు విరవయవత్వబోధకమైన వాక్యములు బాధి నటమను
ఎలైనమా మాక్ష్యచిదచిద్యష్టశరీరకులైన బ్రహ్మము కారణమనియు
స్థూలచిదచిద్యష్టశరీరకులైన బ్రహ్మము కార్యమనియు ఆ గీతరి నటదు
చున్నది ఐవనూ ॥ శరీరా శయనకు కార్యత్వమ గీతరి చుట వలన
కృత్స్నద్రవత్వమైన విరవయవత్వశ్చము కు బోషమైనమా నే భవి చదు
నిర్ధానము నకలేతవస్తువులక బే విలక్షణమై త్రివిమూతముచేతనే
తెలియుటకు యోగ్యమై నర్వశక్తులచేతకూడినబ్రహ్మవిరవయపులైనవస్తు
లకి కార్యకారణము గుచున్నాడు నరీపితమైన శక్తిగల వస్తువనిన అక్క
డ బోధ్యము నే భవి చదు జాతిన గీతరి చుచాచితుకును దు ఒక్క
జాతియే అమూర్తమైనను ॥ తము తాదుల దును అన తముల దును
అత్య త విలక్షణములైన వస్తువుల దును నరీపమాప్తిలో దే యు దును
కూక బ్రహ్మమే జగత్కారణమగును

మూలాధ్యము ప్రహ్మకారణత్వపక్షము దు ప్రపచము బ్రహ్మకార్య
త్వము చేత ఉపయోగము కలగని విరవయవత్వరూపహేతువు దుటవల
సాచయవత్వము చెప్పిన పక్షము దు విరవయవత్వశ్చమునకు నే కోచ

అర్థశాస్త్రములు

ముఖ్యముగా అవగా విరచయనవృత్తిలోభవమైన శబ్దమునకు బాధ కలగద యుద్ధము

165 ప్రవేష్ట శబ్దములశ్వాత్ (2 1 27)

అరము ప్రవేష్ట ప్రమాణములైన ప్రతులకు శబ్దములశ్వాత్ మూలశబ్దమువలన తుశబ్దము వ్యత్యాసవృత్త్యర్థము ప్రతులకు ప్రామాణ్యము దురిచలన ఈ ప్రకారముగా దోషాలు రావేరపు శబ్దమునొక్క మూలముగా గలిగివదగుటచేత పరిశీలనములకు లే విజాతీయము ఉ తనలనవి అర్థము

166 అత్మవి నైవ విద్విత్వాత్ (2 1 28)

అరము ఏవ ఈ ప్రకారము అత్మవి చ అత్మయ దును వి త్రాత్ హ విద్విత్తములు ఉ దుమగదా తాత్పర్యము దచేతనభర్తము ప్రవేష్టి కావేరపు అ దుచేత విజాతీయవగౌరవల అనియుద్ధము అచే నములై విజాతీయములైన అగ్నిజలదుల దు విద్విత్తములైన శబ్ద చూడబడుచున్నవి అలాగే సరమాత్మకుకూడా చేతనాచేతనవిలక్ష త్యము చేత విద్విత్తమైనశబ్దాలు న భవి చునవి తాత్పర్యము

167 వ్యవక్షదోషాచ్చ (2-1 29)

అరము వ్యవక్ష తమవక్షమ దు దోషాచ్చ దోషముచే ప్రధా మునకు కారణమచెప్పిడి వక్షమున దోషమున భవి చుచివల బ్రహ్మణి అగత్యారణము అచ్చుకు లోకీకనవ్యుత్పయిత్తు పజాతీయ త్యముచే ప్రధానమునకు పూర్వోక్తములైన దోషములున్ను మరిగొని వే భవి చును

168 వర్వోపేతా చ తదర్థవాత్ (2 1 30)

బ్రహ్మసూత్రములు

అందు పర్యవేనా చ సమస్తశక్తులతోను దుష్టమయ శర్వరూపాః
అటు శ్రుతులయ దు చూడబడును సకలేతరవస్తువిలక్షణమగుట
తమ సర్వశక్తులచే కూడియు దుటచేతను కేవలము సరదవతాచాసే
బడెరి లేదు సర్వశక్తిప బోధకమైన శ్రుతులవలసయవి యర్థము శ్రుతి
సమస్త శక్తులయొక్క సే బ ధములను చూపి చుచున్నది సలావ్య శి
ర్వినిర్జన శ్రూయతే స్యాభాచితీ జానబలశ్రీయా చ అనేవియెడలుగా గరి
నవి

169 వికరణత్వాప్నోతేక్షయక్రమే (2 | 31)

అర్థము వికరణత్వాత్ కరణమువలన బ్రహ్మమగుచేత నేతి చేత
కారణముకాదన్నట్లైతే తరుత్త అవిచెప్పబడినది చెప్పబడినయల్లా
నితి దార్శ్యముకలుగుటకొరకై బోధ్యపూర్వకముగా పూర్వమే దు చెప్పబడి
యల్లాన్ని స్మరి పఠేయుచున్నారు వికరణత్వాత్ కరణరహితుడొక
వలన బ్రహ్మకారణముకాదనిచెప్పినట్లైతే ప తవ్య కార్య కరణ ౨
విద్యతే అనిగదా శ్రుతి అక్కడ ఏది చెప్పదగినదో అది పూర్వమే లే
చెప్పబడెనని తాత్పర్యము శబ్దమూలత్వాత్ విచిత్రాశ్చ నా అమస్య
మే దు చెప్పబడినది యుక్తిశ్శబ్దయొక్కలే మూలముగా కలిగినదగుటచేత
సకలేతరవస్తువులక లే బ్రహ్మమనకు విలక్షణత్వము దుటవలన విలక్షణ
మైనవస్తువులకు శివైలక్షణ్యము బోకములోచూడబడుతున్న దుసే సమ
ముచుపన్నమగు || తాత్పర్యము

తాత్పర్యము కరణరహితుడైన దుచేత బ్రహ్మము కారణముకాదన్న
టైతే అటులనలాదు అతని యే దు కార్యకరణమువిద్యమానముకాదని
శ్రుతిచూపుచున్నది

అధికరణ వే శ్రహము బ్రహ్మ కార్యమై పరిణమి చువపుడు నిరసయ
పమైన కృత్స్న బ్రహ్మకార్యముగా ప్రప గి చుటచేత శ్రుతులో నిరసయ
వమై ౧ హ్మ విచిత్ర గత్యారణ్యతే చెప్పబడితే శ్రుతిప్రతిపన్నార్థము
నకు యుక్త్యాభాధలేన దున బ్రహ్మకార్యత్వము సమే జవమే

45 ౧ యో వనత్వాధికరణము (2 | 10)

170 వ ప్రయోగ వచనాత్ (2 1 32)

భ్రమ వ ప్రయోగవచనాత్ స్వప్నప్రయోగవచన పరిపూర్ణతైవ
 శక్యమితి లేకపోవుట వలన నిర్వాత్పత్వము లేదని తాత్పర్యము బ్రహ్మ
 మనకు అగత్యారణ్యము ఎ భవి చునా లేదాయని న శయము ॥ భ
) చదవి పూర్వపక్షము బుద్ధిపూర్వకములైన ఉద్దేశ్యగములకు ప్రయోగ
 సహితత్వము యుటవల క్షత స్పర్థముగా అవార్తనమనకావలయుగల
 శక్యమితి అగత్యుద్ధృతి భవ మ ప్రయోగ వచన లేకటి పుటవల
 మ గర్భవాసాదులు భూతములట్లే స్పృశ్యనితరాసుగ్రహమున ఎ ఎ
 వయోజనము న భవి చదవి పూర్వపక్షము

౨ భ్రా తము పరిపూర్ణతైవవృత్తికి శక్యమితి లీలామాతవమైవ ప్ర
 యోగవచనములొరకు అగత్యుద్ధృతి యుద్దేశ్యగమునవచ్చునోమ క ప్రకారము
 ౧ క లో వప్రద్యపాలుగల భూమి దలాన్ని ప్రభుత్వము చేయురా పరి
 భావతైవవృత్తికి విచోదమూతమే ముఖ్యఫలముగా గల్గిన క తుకారుద్దేశ్యగ
 ములు చూడటమచున్నచో ఆ ప్రకారమే శక్యమితి గత్యారణ్యము
 భవి చును

౩ గత్యార్థము స్పృశ్యప్రయోగవచనము యుటవ న శక్యమితి స్వతస్స్పర్థ
 ముగాపరిపూర్ణతైవవాకు కనుక ప్రయోగవచనములేవిధే స్పృశ్యనిచేయుదు

71 లోకవత్తు లీలావల్గమ (2 1 33)

భ్రమ లోకవత్తు లోకమ దు రాజుకు పుటచె తాతమెటు
 విచోదమో అటు లీలా బ్రహ్మకు స్పృశ్యదిలీ ల దు కెవల్యమే
 వలలీలమూతమే ప్రయోగవచనము లీలా విచోదమునకు ప్రయోగ తక్కు
 మ యుటవలన ముఖ్యత్వము న భవి చుచున్నది ముఖ్యమైన లీలచే
 నే స్పృశ్య ఉద్దేశ్యగమ దు ప్రయోగవచన న భవి చుచు తాత్పర్యము
 బైతే లోకములో రాజు క తుకారులయుద్దేశ్యగమున దు లీలమూతమే
 ప్రయోగవచనమున్నచో అదే ప్రకారమని అర్థము

త్వర్యము లోకమ దు రాజుకు పుటచె తాతమెటునోదమో అన్
 ప్పమునకు స్పృశ్యదుల దు కెవలలీలమూతమే ప్రయోగవచనము అటు

అష్టాంగములు

ఉక్యునికి విరోధముకృత్యేన గా గర్భవర్తి అగర్భవర్తిని భవి చుచున దని చెప్పుదు రదు దేవతలుమనుష్యులుమొదలైనవారి పక్షాన్నివిన్నా ముచేత పక్షపాతమైన గమన ప భవి చుచు నహి చుటకపాద్యమై దుఖమే గర్భము దుకలివదగుటచేతదయాహితకత్య యొక్క ద్రుపత్తిరూ పముచే పరమకరుణా లి పరిపూర్ణుడు అయిన పరబ్రహ్మకు లీల ము అగర్భవర్తిని ప భవి ఎదవెడి పూర్వపక్షమునకు ఎమాధానమి యగుదు

172 వైషమ్యవైర్భవ్యేన సాపేక్షత్వాత్తథా హి దర్శయతి (2134)
అర్థము వైషమ్య ఉక్యునికి వైషమ్య చే పుట్టినపక్షపాత వైర్భవ్య దయలేకపోవుట న లేదు సాపేక్షత్వాత్ తవులకర్మసాపేక్ష లన తథా అప్రకారముగా విషమస్వప్న చేయునవి దర్శయతి యా ది ది ఉక్యునికి విచిత్రమైన అగర్భవర్తిలో దేవాదివైషమ్య యుత్తమైన పక్షపాతము దుఖమైనది అగర్భవర్తియే దు వైర్భ వ్యము అ రే యును ప భవి పపు వైషమ్యరూపయే దీక్ష్యుని జీవ్యులయొక్క కర్మసాపేక్షత్వము దుటచేసినది తెలియవలయును తపు హర పూర్వకర్మములవారోది ది పూర్వపూర్వకర్మామగుణముగా విషవ తి గమ్మి యము తియును అ కర్మ ఉవైషమ్యము దు వాతునగ త్వర్వము అ ద్ర రము దేవాదియొగము తవులకు తత్వత్వర ఎ వత్త చే అగునవి గ్రుతి య దు చూచుటచున్నవి సాధికారీ సాధ ర్మవతి పాపకారీ సాధి భవతి అవిగదా లోకోక్తి తాత్పర్యము పరబ్రహ్మకు విషమస్వప్నవలన పుట్టిన పక్షపాతము ఎదులేకపోవడముమ లేదు ప్రాయుల కర్మాపేక్షముమిది విషమస్వప్న ద గ వైషమ్య గ్రుతిచె వ్తమ

173 కర్మవిభాగాదితి దేవాదిభాగ్యుడుపదర్శితే రాష్ట్రవలభ్యతే చ
2135)
అము 16 కర్మ యుక్తి పూర్వము కర్మలేదని అవిభాగాత్ అ యుచే తెలియ యు ఇతి చేత పన్నెడతే న కాదు

అవారిత్వాత్ జీవులకవారిత్వమునుబట్టి ఉపపద్యతే ఉత్పన్నం గును ఉపలభ్యతే చ శ్రుతులును ఈ యి గతి తెలియజేయును స్పష్ట క లే పూర్వము దు జీవులులేకపోవుటవల కర్మ ఉ దరు అజీవాభావము పడవ నోమ్యేదమ్ అనే అవధారణముచేత తెలియబడిన యభేదమును బట్టిదృఢపడుచున్నద లే అటుచెప్పరాదు అవారిగా ఈజీవులకు కత్తక ర్మలకు ప్రవాహరూపములుగా ను దును తదేద తల్లి తాత్కాలికము త్రవ్వానురూపాభ్యా వ్యాక్రియత అవి నానురూపములకరణమౌతమునకే శ్రవణ ఉ దులవలన జీవులకు స్వరూపముచేత అవారిత్వము ఎద్దం గును జీవులకు క్షరూప అవారిత్వములున్నను నానురూపవిభాగమువల అవిభాగశుచి యుపపన్నమగును లేనిచో చేయబడని కర్మ యొక్క ప్రాప్తియు చేయబడిన కర్మనాశముకలగవి అనునట్టి బోధములు న దవి చును జీవులకవారిత్వము స్పృకులయ దు తెలియబడుచున్నది ఆ శ్రుతులేవనగా తాత్పర్యవనాదీనీశా విశ్వవిఖ్యానాః ప్రకృతి పురుషు నైవ విధ్యవారీ ఉభావసి న జాయత జ్ఞాదులు తాత్పర్యము స్పష్టక లే పూర్వముజీవులులేన దున అవిభాగమువల కర్మలేదనియనరాదు అవారిత్వము దులను శ్రుతిచెప్పుచు న్నది

174 పర్యధర్మోపపత్త్యై (2136)

అరము పర్యధర్మోపపత్త్యై పర్యధర్మములు కారణబోపపాదకమ లైవబ్రహ్మం దు ఉపపత్తిగలిగియు దులనుబట్టి బ్రహ్మం పరమేశా ణము ప్రధానపరమాణుజీవుల దుపపన్నములైన స్వపక్షదోషాత్ అో స్థలమ దు చెప్పబడిన కారణత్వములకు వివిక్షభూతములైన ఎను ధర్మములు బ్రహ్మం దుపపత్తిని చె దుటచే బ్రహ్మ కారణము ప్రధా న రమాత్మాదులకు పరిమితశతయుక్తు దువలనను లోకమ దు దృష్టమైనన మ్నాజాతీయత్వముచే అనుపపత్తులనే ప్రకారముగా న భవి చును బ్రహ్మకారణత్వము చెప్పినపక్షమ దు శేవలక్ష్మముచేతనే తెలియ దగిన బ్రహ్మకు పకలేతకరైలక్షణము దులనుబట్టి అవి తక్షణక్షిప్త భవి

బ్రహ్మసూత్రములు

ఋకుశత అనేకశక్తులు ఉ యవని శ్రుతులవలన వస్తువులువచ్చునొన
తాత్పర్యము

అధికరణ స శ్రవాణము అవాప్తసమప్తకావములైన బ్రహ్మకు ప్రయోజనా
లూ చే పరిపూర్ణ వ్నాకు జగత్కారణత్వప్రస్తుత్యములు తగూడదనే
పూర వక్ష్యమునకు అవాప్త మపకావములైనను లీలారూపప్రయోజనము
న భవి చుటచే జగత్స్వయత్వ బ్రహ్మకు స భవి చునని సిద్ధా తము

దృష్టియార్థాయమున ప్రభవపొదయు ముగిసెను

ద్వివీర్యాధ్యాయము ద్వివీర్యపాదము

46 రచనానువచనత్వధికరణము (2 2 1)

175 రచనానువచనత్వేన వాచనము ప్రవృత్తేన (2 2 1)

అథము రచన విచిత్రజగత్సృష్టచేయవలెను అనువచనత్వే అనువచనత్వేన భవి చుటవలసిన అనుమాన ప్రధానము నీ కారణముకాదు ప్రవృత్తేన ఎన్ని దయాపనైనప్రవృత్తికి అనువచన పర్తి యను నొక భక్తి తత్ర ద్ద్రవధానకారణవారము మి యియ్యములకమా కాదా అని ఎ శయము నమీచినయిత్తిమూలమని పూర్వవత్తము ఘటించునలె విచిత్ర పన్నితేగముగల జగద్రూపకార్యము ఘటించునలె తనకుపమానైనకారణముచేత విర్మాణము చేయబడినది ముఖ్య భయోహాత్యత్వముచేత పత్త్యాదిరూపమైనజగత్తు సత్త్వరజస్తమోమూ కము అశ్శుడ మూర్తు మొదలు స్పృశిని పరమిగల సమస్తమునకు ఘటించునలె సరిజామిత్యము యుటమలగ్ధ కారణముపేర్చి చుటయు లేమి విశేషములేదుగనుక అవి జగదుత్పత్తియందు కారణములుకాలేవు వానికి సరిమితత్వము యుటవలన అపరిమితజగదుత్పాదనమందు శక్తిగలిగియు దపు తక్కువ కాని అధికముగాని సామ్యముగల అవ్యక్తప్రధానవాచనములుగలది జగత్కారణము

సీధా తము రథమునకు గుహమునకు వాతువులైన కాష్ఠాదులవలె అచేతనమైన ప్రధానము తనస్వరూపముతెలి ప చేతనముతోటాడకయే విచిత్రజగద్విర్మాణములో సమర్థముమహి దదు కనుక సేవలము ప్రధానమే కారణముగాదు

మూలాదము తులనా చుటవలసిగనుక అనుమానము అనగా ప్రధానము అచేతనమైన అ వస్తువుకు ప్రాజ్ఞానిచే అధిష్ట పలదకపోతే దానికి విచిత్రమైన అవస్థగల జగద్విర్మాణసామర్థ్యము కలగదుకనుక అదికారణముకాదు చకారణముచేత పత్త్యాదిగుణములకు ద్రవ్యగుణత్వము యుట

అహమ్మహాత్మ్యములు

5 తెలుపుమొదలైనరూపాలవలె ఉపాదానమున భవి చరవి వము
మము చేయబడుచున్నది ఎత్తారులు కార్యముమీద ది లభ్యుత్త
శమ దు నాతుభూతములై పృథివ్యాదులను దానిస్వభావవిశేషము
ను అనుపవత్రే అదివి దాన్ని అధ్యాహారము చేయవలయును
నిచేత అనధిష్టమైన ప్రధానమునకు విచిత్రమైన అగ్రద్రవనానుగుణ
స్వ దరూపమైన ప్రవృత్తికి ఉపవత్తిలేకపోవుటవలన ప్రధానము కార
దు

స్వర్యము ప్రాజ్ఞాధిపత్యముకాని ప్రకృతికి విచిత్రమైన అగ్రద్రవన
ని చదు కావున ప్రధానము కారణముకాదు

వయోః బువచ్చేత్తలాపి (2 2 2)

మ పయ శ్రీరము అ బువచ్చేత్ నారితేళలమువలె అన్న
తలాపి అచ్చట ప్రధానము కారణముకావాలగు

ఎలాగైతే శ్రీరమునకు ఉదకమునకు ప్రాజ్ఞానిచేత అధిష్ఠతము
పోయినను దధి నారితేళలమాయలు విచిత్రరూపముచేత ఏరీతిగా
కామము కలిసినదో అదేప్రకారముగా ప్రధానమునకు తేవలజగదాకా
చేత పరిణామమువెచ్చుమగుచున్నద లే పరిపారి చుచున్నాడు
యను పెక్షముగాచేయబడినదని యర్థము ఎక్కడ రథాదులైన అచేత
లకు ప్రాజ్ఞాధిపత్యముచూడబడినదో దానికి వ్యతిరేకమైనద తయ
కృతము చేయబడినది యోగిప్పు తిష్ఠన్ అత్యాదిప్రళుకులో అదియు
కాధిపత్యమని తెలియబడును

స్వర్యము శ్రీరవ దధిగాను ఉదకము నారితేళవిచిత్రరసముగా పరి
చునటు ప్రకృతి అగవాకారముగా పరిణమి చుచున్నదని చెప్ప
న లే అచ్చటను ప్రాజ్ఞాధిపత్యము శ్రుతియ దు చెప్పుటచున్నది

7 వ్యతిరేకావవస్థితేచ్ఛావపేక్షత్యాత్ (2 2 3)

ము వ్యతిరేక సర్వవ్యతిరేకముచే అవపేక్షత్యాత్ ఇకలాపేక్ష
పోవుటచే అవవస్థితే అవవస్థితే భవి చును సర్వవ్యతిరేకత

౮ తనస్పృష్ట్యవస్థస్థితి లేకపోవటమును దోషము ప్రాప్తమగుటచేత తే
లము ప్రధానము కారణముకాదు ఇతలావేక్షలేదుకనుక ఎర్థలా వృ
కంగనియవెడి దోషము ప్రాప్తమగును

178 అన్యథాభావాద్య స త్యజాదిపత్ (2 2-4)

అలము అన్యథా వ్యవధి భుక్త్యులను దు అభావాద్య శ్రీ
రూపముగా పరిజామమును లేకపోవుటవలన స త్యజాదిపత్ త్య
మునలకాదు భేదపుచేత గ్రహ పరిధిస త్యజాదులు తానే శ్రీ
కారము పరిణమి చుచున్నది అప్రకారమే ప్రధానము చెప్పబడినందు
చదు భేద్యాదులచేత గ్రహ పరిధిస త్యజాదులకును శ్రీకారముగాన
జామము ప్రాజ్ఞాధిపత్యము కుట పరిణే అగుచున్నదనిచెప్పవలెన
ఏటనగా వ్యవధిములచేత భక్తి పరిధిస త్యజాదులు దు శ్రీకారప
గపరిజామములేకపోవుటవలన అనియరము

179 పురుషాత్మవర్తితి చేత్రధాపి (2 2-5)

అర్థము పురుష దృష్టిశాస్త్రమైన పురుషుడు అశ్వపత్ అం
స్కా తమలులనలి ఉపసన్నమగునని అతి చేత అన్నలైతే తథా
అలైవచ్చుటికి ప్రధానమునకు ప్రవృత్తి క గ వేరదు ప్రజ్ఞాపరిచిత
వను ప్రధానమును చైతన్యమాత్రమేకాదువై శ్రీయారహితులైనపురుషుల
తనసాన్నిధ్యమాత్రముచేతనే స్పృశ్యులు దుద్రవర్తి పతేయును ఎ
కారము దృక్పత్తిగర్భి గమనశక్తిలేవి ప గుపురుషుడు ప్రవృత్తిశక్తిగర్భి దృక్
శక్తిలేనిపురుషుని స్వసాన్నిధ్యమువలన ఏటు ద్రవర్తి పతేయునో అం
స్కా తమటి తనసాన్నిధ్యము దు తెడు అయమ్మును ద్రవర్తి పతేయు
అలి అని చెప్పినట్లైతే వారణముచేయుచున్నాడు అ ప్రకారమైనను ద్రు
వమునకు ప్రవృత్తి ఉపసన్నముకాదేరదు అధ్యులను దు ప గుదైన పు
షునికి గమనశక్తిలేకున్నా మార్గోపదేశాలు మొదలైనవ్యాపారములు ఎవ
లైనను చూడబడుచున్నవి అ ధునకు వాక్తవ్యవ్యాపారము లేకపోయిన
క గుపయివలేకగ్రహణమైన చేతనధర్మమున్నది అయస్కా తమటి

బ్రహ్మసూత్రములు

అయస్త్వస్త్యయ దౌతకాలమ దు అయస్సప్సిద్ధానమున్నది చ్యుత స్సూక్తిక లే అతిరిక్తమైవపశ్యిషము రి తుష్టలముల దు లేదు పురుష సస్సిద్ధానమునకు నిత్యత్వము యుటచేత స్పష్టమైవక్తికంగవి రీతిగా ఒప్పనపక్షమ దు రి తన ఎష్ట్యుతానము మోక్షముయొక్క అభావము కలగవి అవి అర్థము

తాత్పర్యము దృష్టాశూన్యపురుషుడు దృక్పక్షిగల వానివలన వెలుల ప్రవరి చునో అయస్కా తము వలన మమెలుల కదలునో అటాగే వరమ పురుషునివలన ప్రకృతి ప్రవర్తి చును

180 ఆ గిత్వానువవప్రేక్ష (2 2 6)

అరము ఆ గిత్వ ఉత్కర్షయాపయైవ ఆ గిత్వమునకు అనువవ ప్రేక్ష ఉనవత్తి లేకపోవుట వలన దీనిక లే గుణములకాధిత్వమ్యానత్వ రూపములచేత ఆ గీభావ చే అగత్ప్రసృత్తియు రి తనసద్ధావస్థ య దు సామ్యావస్థయుగలిగినవారయ దొకటికి ఉత్కర్షయాపయైవ ఆ గి త్వము ఏ భవి వకపోవుటవలన మిదరదు అచ్చుటను ఒక అతిశయము న్నది చెప్పినట్లైతే ఎలపుడు స్పష్టయే ఉ యునవి తాత్పర్యము

తాత్పర్యము గుణములకు అధిత్వమ్యానత్వయాపయైవ ఆ గా గీభావ ముచేత అగత్ప్రసృత్తి రి తనసద్ధావస్థయ దు ఒకదానికి ఉత్కర్షయాప యైవ ఆ గిత్వము ఏ భవి చదుకమక ప్రాజ్ఞుడు అధిపతముగాని ప్రకృతి కారణము కావేరదు

181 ఆస్మత్వానుమితో య శ్చైవియోగాత్ (2 2 7)

ఆర్థము ఆస్మత్వా మరియొకప్రకారము అనుమితో చ ప్రధానమును అనుమెయి చిన ప్నము దు శ్చైవియోగాత్ జ్ఞాతృత్వశ్చైలేకపోవుట వల ప్రకర్షదోషము భవి యను చెప్పబడిన ప్రకారమునక లే మరి యొక ప్రకారము ప్రధానమునూహా చిన పక్షమ దు ప్రకృతికి జ్ఞాతృత్వ మై 18లేకపోవుటవల నిత్యాఅముకుదరదవెడి దోషములనివార్యములే తాత్పర ము మరియొకప్రకారము ప్రకృతికి కారణత్వమూనా చినపక్ష మ దు తృత్వశ్చి లేకపోవుటవలన ఏ భవి చదు

182 అభ్యుపగమేతివ్యవహారాత్ (2 2 8)

అరము అభ్యుపగమేతికి ఆ గీకారము దువను అర్హాభావాత్ ప్రయోజనములేకపోవుటవలన ప్రధానమువేతముమానము గీకరి ౮ ప్రధానముచేత ప్రయోజనములేకపోవుటవలన అది కూడా చతగిరిని కాదు పురుషునికి భోగమోక్షఫలముగనుటచే ప్రధానప్రవృత్తికి ప్రయోగము ననుచు చెప్పితగినది ప్రతస్యమూత్రమేదే ముగాగ వాడు బ్రహ్మ వాల్మీకి విరికకారుడు అయిన పురుషునికి తత్వేతర అధ్యానముచేతచేయు ది ప్రకృతిని బ ధరూపమైనభోగము తప్పివృత్తి రూపమైన మోక్షము ను బ ధించు విరికకారునికి ప్రకృతిసాన్నిధ్యముచేత భోగము అ భవి చు బ అవేమోక్షము దు రి దిటికి విశ్వత్వము యుట చేతను ర గతత్వముచే తను అసాన్నిధ్యము విశ్వముతముక మోక్షమునది పకు తాపోవి అవిధము రసన్నిధితే మోక్షసామ్యముచెప్పిన వక్షము దు భోగము ది పకు రి రిని అనెడి దోషములూహా పవలెను

శాస్త్రవ్యవహారము ప్రకృతినిగణ్యాకరణత్వా గీకారము దు ప్రయోగమునందు

183 విప్రతివధాధ్యానము అవసరము (2 2 9)

అయి విప్రతివధాధ్యానము పెరవ్వరవిరుదముగనుటవలన అనుచు ను అయోగ్యముగనుట చూచి సా ధ్యసిద్ధా తవి అధ్యయనముచేసిది ప్రకృతికి ప్రయోజనత్యముచేత పురుషుడు ద్రష్ట అధిష్ఠాత భోక్తాదు? చెప్పెదరు అప్రకృతివలన పురుషునికి మోక్షముగలుగుటన ను అతి కి ప్రయోజనముకలదు సాధనభూతమైన ప్రకృతిచేతనే పురుషుడులో? మును మోక్షమును అనుభవి చుచున్నాడు పురుషుడు ప్రతస్యమూత్ర వ్యరూపుడు విశ్వము విరికకారుడు భోక్తకారు ద్రష్ట కాదు కర్త కాదు? చెప్పెదరును కావున పురుషుడు బ ధి పరిణతు మోక్షమునకు సాధన ములననుసరి చదు విరుదమునదివచ్చు తాదేయు అని చెప్పెదరు. అచేత కథాతమైన ప్రకృతిని పురుషసాన్నిధ్యమువలన పురుషధర్మమైన వేదవ్యవహారము తనయందును సర్వధర్మమైన కర్మవ్యవహారము పురుషుడు దును అనున ధానముకొరకు కర్మబంధుచున్నది మోక్షము ౪ ౫ ౬

జనాభాక్షయములు

వి చును ఎదులబడుచున్నదని చెప్పుదురు అధ్యక్షుల
 ౨ అను భావము చేతవర్ధమానము అప్రకారమే ప్రకృతియనున
 ౩ వునునువికి భో పవర పెద్దరూపమైన ప్రయోజనమును సాధి
 ౪ నునది అను ఉపకారముచెప్పుదురు అధ్యక్షులూపమైన వి భావ
 ౫ వునునువికి లేదనిచెప్పి పెత్తముదానికెందుకారమేమి ఈ ప్రకార
 అధ్యక్షులవిరుద్ధాక్షయములు యువలన అయ్యుక్తమనితెలియవలయును
 అది రణ అనాము ప్రకృతియచేతనమైన దున అచేతనములు
 ఎతములై క్కర భకత్వము పృథివీకములని నిశ్చయము నెలద
 ఎన కి లభింప రణ దము దు జగద్రచన ఎ భవి చదు సా క
 కమె అప్ర క్త కప్రధ విరపనము ప్రకృతిమహిమనా కారాదిత
 ములకును ఎరమాత్మయే కారణమనిచెప్పుటచే మార్చితము పెరవ
 క్క వారమునుచుచే సా ఇయ్యమ దీక్షకర వ గీకరి పత కేవలప్రధాన
 ఎక్కర క్రమ పరిణమి దు పుడు ఎర్గవ్యతిరేకత ప్రతిపరావర్తనలేక వ్య
 ములది కే వు అయ్యమ మ రితము

47 మూ ద్ధాధికరణము (2 2 2)

184 మూదీర్ఘదాక్షిణ్య రిమండలాభ్యామ్ (2 2 10)

అరము ద్ధాధికరణము దలాభ్యా ద్యక్షణకపరమాణుపులచేత మ
 ఎ ఉ ప్పత్తివలన కణాదులచేత ఆ గీకరి పరిపివ
 కా ఇవాదము ఎది యుక్తి మూలమూ కారాయని పి శయ
 ముక్తియూ మ పూర్వపక్షము అవయవము పి యోగ
 యు ప్పత్తికలర్పనమగును ఆ యవయవలక్షణప్రాయ
 ములక ర్థ మువాదమునకు తారతమ్యము గణగును అవయవ
 ఎ ప్పర కాదు 1 ము ఆ గీకరి చతగవదవి పరమాణు ర్థి
 ఎ ఆ వాగువిదములు అవరమాణువులు పరిపిక్తిమైన క్షేత్రజ్ఞ
 ఆ ప్పని చివలై పరమేవాదిశితములై ద్యక్షణకాదిక్రమముగ ఇగదా
 ఎది మ

అము అవయవములు ప్పత్తియమైన అరుపార్థ్యములుగూడి
 1 ములకమై అవయవిని పుట్టి చునవి పరమాణువుల దు ప్ప

౧ శ్లోకములు

రముత్పాదకత్వమొప్పదగినది అప్పుటికి పరమాణువులును తమ ఆ శ్రమలై ఎక్కియములవి ఎక్కడను కారణమునకు ఏలా తిలేదు
మూలారము అనుచు బహుని నివర్తి చున్నది ౧ ము ౨ ము
ప్రాసక్తిచీరము రలాభ్యా ద్వ్యణుకపరమాణువులచేత మూర్ధ్వవత్
త్వ్యణుకద్వ్యణుకోత్పత్తివలనే అయ్యి చేత ఆ ౧ ౦

ర్యము అనిమ జనము

తాత్పర్యము ప్రాసక్తియందు యుల ద్వ్యణుకపరమాణువులు ౪
చేకారణమగుచువియ లే ద్వ్యణు త్వ్యణుకోత్పత్తివలనే భ త్వము
కారణమైన వస్తువుయొక్క అన వలన వీలు ౪ ము ౫ ము
ప్రథమము చేత ఉత్పత్తి రణానవ్యవస్థలకు ఆ ము ౫ ము ౫ ము
కమకయుక్తము

185 ఉభయధాపి వ క్కాత్పదధాప (2 2 11)

అర్థము ఉభయధా పి కువిధములుగాను వ కర్మ య
భవి నదు అత ఆకారణము వలన తదభావ పరమాణువ యో
భావమగును పరమాణువులయొదలికర్మ అదృష్టముచే చేయ ది ద
ఆ గీతరీ చురుచున్నది ఆ అదృష్టము పరమాణువును పొ దినదా లేక
క్షేత్రజ్ఞుని పొ దినదాయని వ శయము రే కువక్షముల దును అదృ
మునిర్వరాను కుల వలన ఎక్కరా జగదుత్పత్తిప్రది గముమలలి ఒకకాల
మ దు రే కుకర్మలు వి భవి చవుగావున కర్మలకు పరమాణువ యో
మభావమగును విపాకాపక్షయ దును వావానిధాన త్యావము కు క
కాలమ దు ఒకప్రకారమైనవపరిపాకమున భవి చదు అనుమానికేళ్ళరును
సిద్ధి వేకపోవపుటవలన తుళ్ళరేచ్చకున్ను తనియముము ౫ భవి చదు

186 సమవాయాభ్యుపగమాచ్చ పామాన్యారవవస్థితే (2 2 12)

అర్థము సమవాయ సమవాయమనెడివి ౫ భమును అభ్యుపగార్చ
ఆ గీతరీ చురుచునను అయ్యుక్తము పామ ర్ సామ మచేత
అనవస్థితే అనవస్థ స భవి చదు సమవాయము ఆ గీతరీచురు ఆయ

బ్రహ్మసూత్రములు

మహాయము ౬ పిగుణములకు ద్రవ్యవిశేషముతో అప్పటికి
౧ చక్కము చేత ఆ గీ రి పలుకును సమవాయమునకు తదభావన
౨ ఈవి వీ యొక్క ములలన అనునదిలో ఎముకలుగును సమవాయ
౩ ప్ర రములేకని పుట వ్యభాచికమని ఆ లే జాపిగుణాయలకు ఇలే
౪ ఈ ముకలుగును

187 ఇత మే ౪ భావార్ (2 2 13)

అ యు త్యమేవర భావార్ మహాయమునకు విత్యత్వము గీత
౧ పల ఎ బ థి న బ థులకు విత్యత్వములేదు దీనక లే సమవా
౨ వములకు విత్యత్వము గీత చుట వ స ఆ ఐ బ థులకు విత్య
౩ లే యును ఎ త్యత్వము ప భవి చదు అవయవావయ
౪ ఆ బ ఎ త్యత్వము చెప్పినవక్షమునకు శార్యకారణభవ

198 రూపాదిమతా వ్య వివర్యమో ద శాన్ (2 2 14)

అ యు రూపాదిమత్యత్వ రూపాదిమత్యమునలన వివర్యము ఆ
౨ త్యము ౪ ౩ ఆ ప్రత్యక్షమగును పరమాణువులకు రూపా
౩ య లన విత్యత్వవివయనత్యాదుల వివర్యముముకలగనిరూపన
౪ టానులలు ద ప్ర రము యును ప్రత్యక్షములేకనే వివరిమకన
౫ ను)

199 ఉభయభావ దోషాన్ (2 2 15)

౧ యు ఉభయభావ రి దుద్దేశావయల యును దోషావ్య దో
౨ యు విత్యత్వం భయములే పరమాణువులకు రూపాదిశావ
౩ యు ౩ కా గుణపూర్వకత్య సద్ధి యు దాని ద్ధి
౪ యు అనక త్యలోచనై ఎగు ని రి తువక్షము ద
౫ ఆ ౪ ఆ యో

బ్రహ్మసూత్రములు

హితములను అనే శరీరే ద్రియవిషయైర్జితం స హితములు
అచట అనే తరవిజ్ఞానపరముహాగ్రాహకమైన ఆధిమానమును
అత్వత్వముచేత ఉండును ఈ పంపువులు క్షణికములయి
వ్విదిగోచర బుద్ధియను పేరుగల అవిద్యచేత పమస్తముపవన్న
గోకప్యవహారము అగదుత్పత్తి కూడును

ఒకక్షణమే దు స్థమయైతి పరమాణువులు ఏకాలము
దు వ్యాపి చును? ఎప్పుడు కూడును? విజ్ఞానస్వరూపుడయి
? ఎప్పుడే విషయములు స్పృశించును? ఎవడెప్పుడేమిటియని
? ఎవడెప్పుడేయరమును వర్తిగ్రహి చును? స్పృశి చినవాడు
ను స్పృశి పఱచినది నష్టమాయెను తెలి నవాడు స్థ
తెలియబడినది స్థమాయెను ఎటు అన్యునిచేత స్పృశి ప
చి అన్యుడు తెలుసుకొనును? ఎట్లు ఒకనిచేత తెలియ దిన
రియొకడు పరిగ్రహి చును? న తాదే త్వము ఎట్లైనను
లే సంతానమునకు యదార్థముగా వస్తుతరత్వము గీకరి చక
అపారమార్థికమైన సంతానమువ్యర్థమగును సరత్వమైన అవి
ఎ హితోత్పత్తి భవి చదు శుక్తికాయల దు రణితావిద్యచేత
గ్నిరూపి సంభవి చదు పూర్వవిద్యా మెరు స్థమాయెనుగనుక
వైసఅజ్ఞానిచేత పూర్వము విసమైతనవిద్యాంబునచే తెలియబడిన
నము సంభవి చదు సంస్కారాశ్రయత్వము చేత ఒకకుష్టదురు
కడు అన్యరుడుగా ఆ గీకరి పఱచేడిలేదు జాపునఅగదుత్పత్తియు
న రము అపసా ఎచేయుటకపాధ్యము

ము ఉభయవాతుగీసి పమదాయమే దు నముదాయ
దు పరమాణు హేతుకముగల పృథివ్యాదిపమదాయము పృథి
వాతుక గల శరీరే ద్రియపమదాయ ఈ రె య హేతుకము
యదాయములు క్షణికత్వముగా న గీకరి పఱచుటచే చెప్పబడిన
ముచేత న భవి చదవియర్థము

మ పరమాణువులమే వాతువులగాగల పృథివ్యాదిపమ
పృథివ్యాదులమే వాతువుగాగల శరీరే ద్రియపమదాయము
దు క్షణికత్వములుగా వున్న కార్యర భ కత్వము రుచి పరు

192 తరేతరప్రత్యయత్వాదువనవస్తుముఖిచేస్తు న ఘాతభావావిమిత్త్యాత్
(2 2 18)

అరము ఇతరేతరప్రత్యయత్వాత్ పరస్పర వాతుకత్వమున బే
ఉచనన్న లోకవ్యవహార ఇతిచేస్తు అనగూఢదు న ఘాతభావా
దనిమిత్తత్వాత్ ఎ ఘాతభావము యవారణ లేకపోవుటవల ఎమస్త్రభా
వములు క్షణికములైననుఅవిద్యాయులకేపరస్పర వాతుకత్వమునుచెప్పుట
వల లోకవ్యవహారమునను స్తుమగును అధిరత్వము దు ధిరత్వరూపమైన
అవిద్యచేత అయారోట గర్వేహియలు భవి చును లా తి పర న
కలచేత పున అవిద్యాచక్ర చే తిరుగునని చెప్పినట్లైతే అది ఉచనన్నము
కానేరదు న ఘాతభావము దు అవిద్యకు విమిత్తము యను ఎత్తైనను
విద్యచేత విసరితమైనటుది క్షణికము ధిరత్వముచేత విషయాకరి చుకొ
టను అట్లైనను అనన్యవ్యభావము ధిరముకాదు కావున వ్యభావముగాఫి
రకాత్వాన్ని చేయజాలదు కనుక న ఘాతభావ ధి చదవి అర్థము
ధిరము దు ధిరముధియుక్తమైన విజ్ఞానాత్మకు అన్యరే నాకమున భవి
మటవలన ఎమవికి లాగర్వేహియలు ఎ భవి చునని లాగర్వేహిర పర
ధి చదవి అభిప్రాయము

93 ఉత్తరోత్పాదేన పూర్వవిరోధాత్ (2 2 19)

రము ఉత్తరోత్పాదే చ ఉత్తరఘటోత్పత్తికాలము దును పూర్వవి
రోధాత్ పూర్వనన్యపు నకు నాశము యను దీవిక బే ఉత్తరక్షణఘటో
త్పత్తిచేతయ దు పూర్వమైన ఘటమునకు నానముతలుగుటవలన ఆ
నలాభావమునకే కారణత్వము చెప్పినయెడల విశేషమేమిలేక పొడతము
అల్లి పమస్తనస్థపులకు పర్యదా ఉత్పత్తివ భవి చుననెడి దోషములు
లును పూర్వక్షణము దు దెడివానికి హేతుత్వముచెప్పుయెడల స్థిర
విన విశేషముగల దేకాదులకు కలియు అ గీకారములేపోవుటవలన
త్తరక్షణవర్తి పమస్తనస్థపులకు వాతువుకాదు

94 అవతి ప్రతిజోపలోలో యోగపర్యమన్యథా (2 2 20)

బ్రహ్మసూత్రములు

౨౨ అనితి అనత్తుకు ఉత్పత్తివిచెప్పినచో ప్రతిజ్ఞోపరోధ ప్రతి
 ధ గము అవ్యభా ప్రకారా తరముగా యోగపర్యక్తు ఘటక్షణ
 యము ౨ భవి చును అనత్తు ఉత్పత్తి చెప్పినచో మీకు ప్రతిజ్ఞానిరో
 యు న భవి చును అధివక్షికి పెహకారికారణమువకు జ్ఞాబోత్పత్తి నాకు
 ము ప్రతిజ్ఞచేయబడును అన తర ఈ దోషమును పోగొట్టుచు
 పూర్వఘటక్షణ మున్నదని చెప్పినపక్షము దు అప్పుడేకకాలము లే
 దుగములు రె చిక ప్రత్యక్షముకలగదు అప్రత్యక్షము న భవి చదు
 రి ధమునగా విరోధము పద్యస్తుతునకు విరవ్యయవివాదము న భవి చ
 చెప్పుచున్నాడు

15 ప్రతిప భ్యాప్రతిప భ్యానిరోధాప్రాప్తిరనిచ్చేదాత్ (2 2 11)

రము ప్రతిప భ్యాప్రతిప భ్యానిరోధ పూరిమాక్ష్యవివాదమునకు
 ప్రాప్తిరనిచ్చేదాత్ విచ్చేదము లేకపోవుటవలన ప్రాప్తిలేదు ప్రతిప
 జ్ఞప్రతి భ్యానిరోధాప్రాప్తి అనగా పూరి మాక్ష్యములవివాదముల
 ముక్కు అప్రాప్తియని అరము పూరివివాదము ముద్ధరాభిభూతమున
 లే యన తరము కాదగిన ప్రత్యక్షమునకు యోగ్యము మాక్ష్యముయితే
 తిక్షణము దు కాదగిన పర్యక్షమునకవర్తము ఈ రె య విరవ్యయ
 ౨౨౨ కానేరవు ఉత్పత్తివివాదభర్తములు గల ద్రవ్యమువకు విచ్చేదము
 కపోషము తదవవ్యత్యమని నెత్కార్యవారముపెదాదన చేయబడినదని
 నిర్దిష్టాయము ఘటాదుల దు కపాలాదిరూపమైన యవస్థచే విరవ్యయ
 నాశము నకు దర్శనము తుటచే దీపాదులార్చబడినను మాక్ష్యావస్థకు
 ప్రా యు తుటచే విరోధములేదు

16 ఉభయభా చ దోషాత్ (2 2 22)

ధము ఉభయభా చ దోషాత్ ఉత్పన్నమువకు తుచ్ఛత్యము
 తుచ్ఛత్యమువలన యుత్పత్తి ఈ రె యును దోషములు
 గుర్తినవస్తువునకు తుచ్ఛత్యముచెప్పినను తుచ్ఛత్యము దుత్పత్తియు
 ౨ రె య తలపినలకు దోషమున భవి చుమగమక రె యను కుదరవు

స్వస్థమునకుఁ తుచ్చత్వముచేస్తుపక్షమున అన తరము ౧౨) అ
 క్షేపణగత్తుకు తుచ్చత్వమే న భవి దు యుక్తువర్ణాదులవలన పోల్చి
 పరిరీటాదులకు ముక్తువర్ణాది స్వరూపము కనటు తుచ్చతో ౧౩
 ము తుచ్చత్వ అ గీతారము ౧౪ భవి చదు
 స్వర్యము ఉత్పన్నమునకు తుచ్చతత్వము తుచ త్వము ౧౫
 ప్రియ ౧౬ దుసు దోషములు

7 అభాశే దానిశేషాత్ (2 2 23)

ము అనిశేషాత్ అబాధితప్రతితియ దు నిశేషము. లేకపోవుటన
 అభాశేచ అభాశ న దు తుచ్చత్వమున భవి చదు అభాశ
 దు తుచ్చత్వరూపము న భవి చదు అబాధిత ప్రతితిచే ఎద్దైన
 నది మొదలైనదానినలెనే ఆ అభాశము దు అబాధితమైన ప్రతితిపేష
 తును ఏ ప్ర ర అభాశము తెలియబడుచునది ఇచ్చుట శ్లేషము
 చున్నది చ్చుట గృధ్రమని శ్లేషాదులవలనచేత్య మచేత ౧౬
 తెలియబడుచున్నది

1 అనుస్మృతేశ్చ (2 2 24)

ము అనుస్మృతేశ్చ ప్రత్యక్షవిషయము దు జ్ఞానముకలగా న
 క్షణిజ్ఞాత్మక జ్ఞానమునుబట్టి పుటాదులకు క్షణికత్వము ౧ భవి చదు
 త పుటమని ప్రత్యక్షిజ్ఞా ప్రత్యక్షము కలుగుచున్నది ప్రత లిజ్ఞా
 గా అతితపర్వమానకాలపర్వపేకవస్తువిషయమే మైన ప్రత్యక్షిజ్ఞా
 దానికి కాలద్యయన ఆ ధముగలవస్తువే విషయము తతు ౨
 కమునకు స్మరణము దమనే ఆ కమునకు గ్రహణములేదు అత
 ల ధికి ౩ ద్రియ మొ గములేకపోవుటన నయవి చెప్పినూదదు
 దియవి సామాన్యాధికరణ్యము చేత ఆ జ్ఞానమునకు ఏకత్వ
 రణమగును పూర్వజ్ఞానానుభవజనిత న స్మరముచేత కూడి యు
 ౪ ద్రియన ప్రయోగయుక్తులైన పురుషునకు అట్టి ౫ నమున ౬
 మ వి ముగ్ధిపరికల్పనము అన్వయవ్యతిరేకములకు అధిపమైయు

జనానూజ్ఞములు

వలెనే పాద్యశ్చ నిల ధవమైనది ఈ ప్రత్యభిజ్ఞయని వీవు
కాలద్యయమ దు తెడు ఉభయ వస్తువులకు పాద్యశ్చాసు
ల కృతైన విజ్ఞాతకు అస గీకారము దుటవలన పృథి
ముచేత అనుమేయమైన అరముమ వాది చెరువానిగురి చి
ర్నరు అతడు జ్ఞానమ దు వీలపితాదివిచిత్రాకారముచూచి
లే పూర్వక్షణపర్తి పాకారమును జానమ దు సమర్పణచేస
అర్థమును అనుమాన పలన తెలియుచున్నాడు ఆ తుత
నము

అపవత్వాత్ (2 2 25)

అనత అనతైనధర్మధర్మ క్రమణము అదృష్టశ్వాత్
తమక న న భవి ఒడు అనతైన ధర్మయొక్క ధర్మ
మరియొక్క మ దు ఎ భవి చదు ఎటనిన అదృష్టశ్వాత్
చూడబడకపోవుటవలన లోకము దు ధర్మవస్థమైన అప త
బనకు అన్యత్రన క్రమణము ఎక్కడను చూడబడలేదు

వాచాని చైవ స్థి (2 2 26)

ఏ క్షణికమిచ్చెప్పినపక్షమ దు ఉదాహరణముపి
తులకును ది ఫలము స్థిచదు కైభాషకసాత్రా తికులిర్థ
కారణమైన దూషణము ఈ ప్రకారముగా సమస్తభావము
ముచ్చెప్పినపక్షమ దు ఉదాహరణము విప్రయత్నులవలె
కములు సర్వార్థ ది కలగదు ప్రయత్నములు చేసవలసికి
మును భవి చుటవలన తత్వ స్మారకులకు వివిధస్థిరమైన
ము చెప్పకపోవుటచే అస తర్కప్రాప్తమైనసద్ధికి హేతువుగా
ఎత్తులై మమస్యలకు బహుకాముష్మికనర్వార్థసద్ధికల

హము క్షణికములైన పరమాత్మాదులకు కార్యకర్త భవ
పిన్నము సాత్రా తికపక్షముల దును అపమ అపమ

పలలు భిక్షరము (24)

వాణా ఉప లభే (22 27)

అభావ బావధి మైవమ్యభావము ఉపలభే ప్రత్యక్ష చే
జ్ఞానము దు కర్తృకర్మలు తెలియబడుచుగనుక న చెప్పెదది ఏ
యోగాదారులచే ఆ గీతరి పటశీప జ్ఞానమూత్రనద్వా వా ము
సయోక్తిమూలమూ కాదాయని స కయము పుటపిండుక్తి య
కార్యపక్షము ఆ పోల్లనద్వైతముచెప్పుడువలెను అది న
మూలము ఎ యోగము త్యము అపక మత్ర మ కలగి
పట్టువుకు ప్రకాశమగును స్వపాధారణా రముచేత ప కు తె
నుచున్నది అచ్చటఘటనబాది జానమునకు ఘటనబాధాకారము
మలకపోయినపక్షము దు అజ్ఞానమునకు ఘటపాధారణ్యము స భ
మ ఏకమైన అకారమే ప్రత్యక్షవిషయమగుచున్నది అది జానమున
తదతిరిక్తమైనపదార్థము దు ఉన్నదని చెప్పడముమననన్నమ
మాత్ర చేతనే ఈ ఘట తెలియదగినదే లోకవ్యవహారమునని
గును అఘటముబాహ్యపదార్థమునలేదోయట నిర్మా లుప
భక్తమని తెలియవలయును

తము ఘటము వేమతెలియుచున్నాననెడు కర్మనవాతకర్మ నా
జ్ఞాధారత్య అర్థమునకు చేదవమునలెనె ఎర్వలోకసాక్షిగా ప్ర
మయొడువపట్టువుకు కర్తృకర్మ అభావముచేత కేవలమునను ని
ఉన్నట్లుడు చెప్పినవాడగును నిర్వచి ధాతమైన ఆ రనే చే
లెనె అయో వ్యవహారము కు యోగ్య పాదవ రుచే
క్ష విషయమగుచున్నది ఈ దేవిధ గా చేసినాడులయు దా
రె యుపధములు భ నది వాడులు గలదె స్థితమి
క్షమగుచున్నది అయూర్థమ లైన్ర యాదు ఎ కర్తృ కర్మ చే న
మైన ప్రియ రముగ వానగీ కర్మాకారత్వము క్ష రి చుడను
రము జ్ఞానముక లే వ్యతిరిక్తమైన అర్థాభావమున చెప్పెదది
ర్థమయ్యెదిలేదు ఘటము వేమతెలియుదుని వాదాదు గు
ములచేత ఉపలభియు దుటవల

అర్హత్యర్థములు

మూత్రము ఉత్పత్తివ భవి చదు ఘటాదులుపుటుచూడు తెలివై
 ముద్దితమైన ముత్తి దారులచే పుటేదిలేదు అభావమువలన పు
 చు దని చెప్పటముయొక్కముఖానేగదు అభావమువలన ఉత్పన్నమై
 ఘటాదులు అభావస్వరూపమైగాని అవి ఎర్హతూన్యబాదమేయొక్కము
 సిదా తము లోకము దు భావాభావశబ్దములకు వ నిబుదికిని ప్రమా
 ముచేత ఉపలభ్యమాన మైన వస్తువులకు అవస్థావిశేషమే భావరూపమై
 విషయము తద్విరోధ్యవస్థావిశేషము అభావముదినవిషయముగను అ
 చేత అ గీకరి పలచిన తుచ్ఛత్వమువహిస్తుముఖానేగదు

మూత్రాభ్యము ర్హతూన్యమును చె వ్వవారి ర్హము త్తనప్రతిష్ఠ
 ఎర్హత్వములు పొధి చునా అసత్తనచె వ్వ పొధి చునా లేక యరియె
 విధ గా ప్రతిపాదేన పొధి చునా ఏ ప్రకారము దును ర్హతూన్యత్వ
 వకమువహితిని భవి చుటవలన ఎర్హత్వము వ భవి చదు ఎవది
 ములకు విద్యమానవస్తుధర్మత్వముచెప్పుటవలన అవి తాత్పర్యము
 తాత్పర్యము కూన్యవారి సమప్రాయము సతనప్రతిష్ఠచేత త అధి
 యమును పొధి చునా లేక అసత్తమనా ప్రకారా తరముగానా
 యు లే సదవద్భావముగల వస్తువుయొక్క ధర్మత్వమును చెప్పుటను
 సమప్రవిధములుగా ఎర్హతూన్యత్వమును భవి చదుగనుక ప్రియార్థిప్రాయ
 వకు సిద్ధిలేదు

అధికరణ సంఖ్యాము ఎర్హతూన్యములకు అవహారు వివిశేషములు
 అసత్తనప్రతిష్ఠయ దు అత్తనప్రతిష్ఠవలెనే మూర్ఖమిలయొ క్క
 మతము తుచ్ఛత్వానుపపత్తులవల అధిమతము యొ గ్యము దు

51 ఏకస్మిన్నన భవాధికరణము (2 2 6)

205 నైకస్మిన్నన భవాత్ (2 2 31)

అర్థము ఏకస్మిన్ ఒకటియ దు అ భవాత్ ఎయల
 ఎ భవి చుటలేదుగనుక న బ్రహ్మముతముయొక్కము యు
 మతముయొక్కకలిగించి ాదాయని ఎ క్రియము యొక్క లిగినదనిప్ర
 వర్తము తీనాతీవశబ్దములచేత చెప్పుటను యోగ్యమైన బో ళ

అత్మకమై ఒగడుకు త్వము నిత్యనిత్యము భవిష్యత్తుకమై
 లును ధర సచేత అస్త్రే వ్యయ భవి యను ఎత్తువ్యవస్థ క్షయ
 క్షయచే అ తమైను య కృత్తుమై జగత్తుకు ద్రవ్య వ్యరూపత్వము
 ఒక ఎత్తుకత్వము విత్వత్వము ఉపవస్థమగును పర్యాయ వ్యరూపము
 చెత వివరీతములు (అనగా అ త్వము అనిత్యత్వము అభివ్యక్తములు)
 ౧ భవి యను పర్యాయమనగా ఘటపటత్వాద్యవస్థావిశేషములు ద్రవ్య
 వ్యరూపమునకు ఏకత్వము స్వరత్వము సద్బుద్ధిభోధ్యత్వములు యుచుచే
 అదరు పము లన ఏకత్వాదులు యుక్తము పర్యాయమునచే తెలియ
 ఒగి అ స్పష్టమును అనేకత్వాద్యరత్వము యుచు పంప అసద్బుద్ధి
 ఒకత్వాత్ అ య ముచే అ త్యాగిత్వత్వవాచాత్వములు యుక్తము
 ప్రతీతిచే న పద్ధతయే యకు ఈ ప గతి అర్థమగును పద్ధతమృదులకు
 దిభయాకారమైన ప్రతీతి ఉ యుచుపంప ఉభయమునపపద్ధమగును
 నిదాంతము ఒక పద్ధపుకు అస్తత్వవాస్తత్వములచేత అనైకా తి
 తత్వము యుక్తముకానేరదు ఒక పద్ధపుయే యు అస్తత్వవాస్తత్వములకు
 యుదములైన భాయాతపములనలెనే ఏకకాలవృత్తిత్వము న భవి చదు
 అ ప్ర రము ద్రవ్యము ఎ దానియే యువిశేషభూతమై పర్యాయము
 కు తమచే కలమునకర్థమైన అపస్థావిశేషమునకు ది తురీతిగామన్న
 దనే ప్రతీతిపలన ప్రకారప్రకారిత్వముచేత భిన్నపర్యాయమునలన ఒక
 వృత్తుయే యు విరతిరూపదోషము అనేకప్రపవత్తే అనేక దేహ
 అ భము దద వాత్ కనపడుచుపంప కర్మణి యాగాదుల యు
 ఎగ్గనా త్వము చెప్పినపక్షమ యు ఒకనికి ఏకకాలము దనేకయాగముల
 నిష్పిద్యమర్థము కారు కనుక నిరోధము కలుగునని చెప్పినట్లైతే అటుల
 యు కిమి యులైన దిభవిప్రభృతులకు ఏకకాలమున యు అనేక శరీర
 ము భవి యును ఎద్ర రముకమపి పత్వము లకు ఏకకాలము యు
 ఒకవియన యు భవములేదో అలాగే ఒక్క టైనప్పటిప్పద్రవ్యమునకు
 ఘటత్వ పత్వములు ప్రదేశభేదముచేత ఎత్తుప్రదేశముచే ఉభయాశ్రయ
 త్వము యు చదు ఎలాగైతే కాలభేదముచే ఒక్క టైన దేవదత్తునికి
 తృప్తివివాదములో అ తమూతముచే ఏకవసువుకు ద్వి వ్యరూపము

భృగోత్పరగ్రంథములు

భవి చదు మరేమేమివన పరిణామశక్తియొగమాత్రము న భవి చుమ
క జైవమశము యుక్తికలిగిపదిజారు

జాగ్రము జైవమశము యుక్తిముగాదు ఎరివిన మొదట మేముచె
నక్రమముచేత ఒక జాలమ దు విరుద్ధధర్మములకు ఎమావేశము
భవి చకపోవుటవలన

వృక్షము ఒకపక్షిపు అవృత్తవాస్తవ్యము గు విరుదములైన ధాయా
ములవలెనే ఏకకాలపృత్తిత్వము న భవి చదు

ఏన బాహ్యజాగ్రత్స్వము (2 2 32)

ము ఏన దేవజాగ్రము అత్తు అత్తుకు అజాగ్రత్స్వము
త్వమువలన అనుపపత్తికలుగును త దేవజాగ్రత్తు అజాగ్ర
త్వమున న అనుపపన్నదుగును అత్తుకు శరీరపరిణామత్వము దు
చరీరప్రవేశము దుమ అజాగ్రత్స్వము అనగా అపరిపూర్ణ
ము ప్రవర్తయగును అజాలమ దు అల్పపరిణామత్వము యువనలన
వృక్షము అత్తుకు శరీరప్రమాణత్వముచెప్పెనెయమ దు అచ్చ
యను దీ అల్ప శరీరప్రవేశము అల్పశరీరము దు బృహచ్చరీరప్రవేశ
అపరిపూర్ణదోషప్రసక్తిగల్గును

న చ వర్ణాయాదన్యవిరోధో విజారాదిభ్య (2 2 33)

ము విజారాదిభ్య విజారాదులనలన వర్ణాయాదనీ వర్ణాయా
చేత అవిరోధ అవిరోధము నచ లేదు అటున తి వర్ణాన్య
ధ చేత అవిరోధము న భవిచదు ముఖవేటాయ నలెనే విజారత
యుక్తదోషములతనికి న భవి చువనెడు దోషప్రవ గమువలన
గ్రంథము తథావిధమైన అల్పత్వాన్యాయోగముచేతను ముఖవేటా
నలె విజారప్రయుక్త దోషమునన్యుమగునక అవిధ గా చెప్పెనాదు

అంత్యపదవేదనోభయ ఏత్యత్వాదదాశేష (2 2 34)

బ్రహ్మసూత్రములు

అ త్య అ త్యపరిమాణమునకు అవ్యక్తే ఏకరూపముచే
 ఎ దిభయనిత్యత్వాత్ అత్మకు పరిమాణమునకు నిత్యత్య
 అవిశేష విశేషములేదు ఏదిజన్మనికి అత్య తపరిమాణమైన
 దానికన తరమ దు ఏకరూపముచేసు దుటవల అదేస్వాభా
 పరిణామమని అత్మకు అతనిపరిణామమునకు రె టికినిత్యత్య
 చే పూర్వమ దు అశరీరపరిణామత్యము ఎద్ది చదుగమక
 య దేమి విశేషములేదు గమక జ్ఞనమతమన గతమే
 బ్రహ్మము పమప్తమైన అగత్తు సత్త్వాసత్త్వాదులచే అవేకము
 తము శ కి చి ఒక్కటైనపప్పుప దు సత్త్వాసత్త్వాదులైన విరుద్ధ
 ఉపపత్తియగుటచేత ఆ మతము అవాదరణీయము

త్యధికరణము (2 2 7)

జ్ఞరసామ అప్యాత్ (2 2 35)

పెత్తు పెటపతిమతము అసామ అప్యాత్ అసమ అసత్య
 అదరి చతగివదికాదు పెటపతిమతము మోక్షార్థులచే అదరి చే
 కాదాయని ప శయము అదరణీయమని పూర్వవక్ష్యము పరమ
 సాధనాపబోధిత్యముచేత నిఖిలపమృత్యాత్కార సమర్థనము పెట
 తీతమగుటవలన

అ దివిధనావిద్విప్రసౌకస ప్రదాయవిరక్షప్రమాదాదితోష
 సదసరాత్యము అను వ్యత్యయముగాప్రతిపాది చుటవలన నిమి
 ములకు భేదముచెప్పుటవలన మలాకు భేషాపలము దానియం
 దేవతార్చనము ముద్రికాపట్కవిశ్లాప దాచి భారణము మొద
 క్కలయల్లాదారప్రతిపాదనపరత్యమునుబట్టి అసామ అసముగా
 వాదరణీయము

బ పెత్తుజ్ఞరసామ అప్యాత్ వైకస్మిన్నప భదాత్ చ్చురి నే
 ము ది చుకోవలెను పెత్తు పెటపతిమతము అదరి చతగివది
 లుపలన లే వేదవిరుద్ధ తత్త్వాచారములను బోధి చుటవలన
 యము ఎద్ది చదు

ర్యము వేదవిరుద్ధతత్వాచారబోధనముచే అవమ జనమైయు ద
నవకువతిమత అవాదరణయము

అధిష్ఠానానువచశ్చ (2-2-36)

అధిష్ఠాన అధిష్ఠానమనకు అనువచశ్చ ఉ ప 9 ।
అచే అనుమేయ చ తగిన ఈశ్వరాంగీకారముచేత ప్రధా మ
సమీక్ష్యుడుడని చెప్పబడుచున్నది శరీరులైన కులారుల^౧ అ
త్యక్షమునుబట్టి అశరీరులైన ఈశ్వరునికి ప్రధానాధిష్ఠాన ఉ
నిన దున అవమ జనము వశరీ గీకారము దు అశరీరము
సాయనానికి నిత్యత్వానిత్యత్యమ యే పూర్వోక్షదోషము అద
యము

ర్యము ఈశ్వరునికి ప్రధానాధిష్ఠానత్యమనవచ్చుముకాదు

కరణచ్యేన్నభోగాదిభ్య (2-2-37)

భోగాదిభ్య ముఖదు భభోగాదులవలన కరణచ్యే న్న జీవ
నకరణమువలె ఉపపన్నముకాదు క్షే తస్మాదితి స్వకర కళే ర్గ
వలె ఉపపన్నమగునని చెప్పబడుదు

పుణ్యపాపరూపకర్మవిమిత్తమువలన ప్రకల్పాధిష్ఠాన ఈశ్వర ౧ ।
పిన్నయెడల తత్ఫల భోగాదివిఖిలతత్వ భావము ప్ర క్తమగు ను

తనత్వమనర్వజ్ఞతా వా (2-2-38)

ఆ తనత్వ వాతనత్వము అనర్వజ్ఞతా వా అనర్వజ్ఞత
కలుగును వాశబ్దము చకారార్థము అప్రకారము పుణ్యాపుణ్య
తనత్వము స్పష్టమైన హేరాస్పదత్వ అంభర జ్ఞత్యము న భవ
అచే ఈ మతము అవమ జనమే

గ్రము పుణ్యాపుణ్యనత్వము దు తనత్వము స్పష్టమైన ప
గ్రము అనర్వజ్ఞత్యము న భవ యదు అవమ జ నము

అధికరణ స ప్రవాము వేదవిరుదమువలన అచమ బసమైన పశు మదము అదరి పి తగినదికాదు 46 మతమే దు పరమాణువులు జగ కుచారాసకారణమనియు అగమపిద్యేశ్యులుకు నిమిత్తకారణమనియు స రమనాది అగమోక్తమైన కల్మామహాసముచే పశువేతిపారుద్య పొ దు మోక్షమని చెప్పబడియున్నది

52 ఉత్పత్త స భవారోగము (2 2-8)

213 ఉత్పత్త్యనంభవాత్ (2 2 39)

అరము ఉత్పత్త్యనంభవాత్ జీవులకుత్పత్తిచేకపోవుటవలన పా భ దిక త్రమువలే పా చలాతక త్రము అప్రమాణమో కాదాయని ప ద ము అప్రమాణమని పూర్వపక్షము వామ దేవాత్మ కర్మతో వామ జీ జాయ త అని శ్రుతివిరుదజీవోత్పత్తిప్రతిపాదనమువలన

దా తము స కర్మణ ప్రద్యుమ్న అవిరుద్ధులైన పరబ్రహ్మభావ కు అకాయమానో బహ థ విజాయత శ్రుతిప్రసీద స్వర్వావతారో దిం యచే శ్రుతివిరోధము ప భవి చదు జీవాహ కాలమనశ్చల్లము తత్కర్మరీరకులైన స కర్మజాకు శీ వామధేయములు తేజప్రభృతి కల వలెనే చతుర్థు వేదేయ పురుషార్థమణభమాన అని అనుదితహోమని ఉపతహోమని దా ప్రశ సార్థమువలెనే ఎదుల ఋగ్వేద భగవోధ్య అనియార ధి ది చతుర్థువేదేయ విహాసపురాణ స చమమ్ శాశ్వా లం మప్తమైన విద్యాస్థా ముల దు అత్మకు వేదసాధాననరసము వక్ష మాణప్ర సారముకొరకు 46 త త్రము దు వేదా తోదిక బ్రహ్మోపా సవిధాసముచే వేదమువకు విరుద్ధముకాని తదర్పవాదివిధానములు చేసె ఉచేత ప్రమాణములగును

మూలార్థము స జాయతే ప్రాయశేనా శాశ్వాదీశ్రుతులలో జీవునికుత త్యస భవమువలన జీవోత్పత్తివలనవలలు ప్రమాణములుకావు తాత్పర్యము శ్రుతియ దు జీవులకుత్పత్తిచెప్పకపోవుటచే జీవోత యో ప్ర లా కామ

14 నచ కర్తృ కరణమ్ (2 2 40)

రము కర్తృ జీవునివలన కరణ ము న్ను న చ భవి ౪౯
కర్తృజాత్పర్యమున న్ను మనశ్చత్యక్షత అని మనవృత్తే కరణ మ
ర్పవైసజీవునివలన ఉత్పత్తియగుట ప్రతివిరుద్ధమగుటచే ౪ భవి ౪౯
) తస్మాత్ప్రాయతే ప్రాణోనువపుర్యే ద్రియాణి చ అని మనస్సున
హ్యమే దుత్పత్తి విచారదుచున్నది
తత్పర్యము ప్రతివిరుద్ధముగా మనకు జీవునచేత ఉత్పత్తియగు
తదు

15 విజ్ఞానాదిభావేనాతదప్రతి ఎథ (2 2 41)

భము విజ్ఞానాదిభావ విజ్ఞానాది తాత్పర్యము బ్రహ్మభావమే ౯
పుటనుబట్టి తదప్రతి ఎథ ప్రామాణ్యవ లకు ప్రతి ఎథములేద
శ్శము పక్షమును వ్యాపర్తి పతేయమన్నది విజ్ఞానమే అదౌ యు క్త
క విజ్ఞానాదిబ్రహ్మ సంకర్షణాదులకు బ్రహ్మభావమైనను అతాదౌ
సో బహుధా విజాయత అనిప్రతి ఎథ క్త్యాపతాకములతో చ్చుట
ధిధావముగావున ప్రామాణ్యమునకు ప్రతి ఎథములేదు న కర్తృజాదుల
నాదిసామాన్యతరణ్యముగా ఎర్థశము వారికి అధిష్ఠాత్పర్యముచేత ఉప
క్రమగును
తత్పర్యము బ్రహ్మమే జీవాద్యమప్రాసంకర్షణాదిరూపములుగా త
చివ దుచ ప్రమాణములకు ఎర్థశముదు

6 ఎప్రతి ఎథాచ్చ (2 2 42)

ము ఎప్రతి ఎథాచ్చ జీవోత్పత్తిని ఎథమునుబట్టి విరుద్ధమ. ద
త ప్రమందు జీవోత్పత్తిని ఎథము యీతవలన త ప్రమవిరుద్ధమ.
కు వ్యాప్తిరూపణ బ థ తస్మాత్ప్ర పురు ప్యహి స క్తవాదిన
నరమార్గవవిశ్రిత || అని పురుషునకు ఉత్పత్తి ఎ ఎథి చుది ది
కర్తృము శ్రీసా చరాత్రత ప్రమ దు జీ వ వారియ ఉత్పత్తి)
మ చెప్పబడినది

బ్రహ్మసూత్రములు

అపారంజి ప్రవాణు వాసుదేవ స కర్తవీనామ తపో జాయత ఇతా
దుండ వేదవిరుద్ధ తపోత్పత్త్యాదులుప్రతిపాది చుటవలన సా చరా
త త్రము ప్రమాణము కాదనికే కి చి తపాది శబ్దాదులు తపాద్యభిమా
నైన పరిబ్రహ్మపరత్వ లై తపోత్పత్తిప్రతిపాదనపరత్వాభావమైన దు
వాపనారాయణప్రణీతమైన సా చరాతశాస్త్రము ప్రమాణము

ద్యుతీయాధ్యాయ ద్యుతీయపాదము ముగి మ

ద్వితీయాధ్యాయము తృతీయపాదము

54 వియదధిశరణము (2 3 1)

217 న వియదధిశరణము (2 3 1)

అరము న వియదధిశరణము అ తరణముత్పత్తియే దదు అ శరణము
లేకపోవుటవలన అ తరణముత్పత్తియేవా కారణమని శరణము ఉ
త్పత్తికాదని పూర్వపక్షము నిరసయవమైన పర్యగతాత్మవలే ఉత్పత్తి భ
వదు అన భావపీయమునకు శ్రవణము భవి చదుగమక ఉత
శ్రుతి గొణారము

సేదా తము అ తరణముత్పత్తియగును ఉత్పత్తియను శ్రుతియు
దవలన అతీ ద్రములు అగు అర్థములను నిర్ణయ చే శ్రుతిచే చెప్పబడి
అర్థము దు నిరసయవత్య నాతువుచే అనుమానముపుట్టకు అర్థ
కాదు అత్తుకు అనుత్పత్తిశ్రవణమువలననే నిత్యత్వము నిరసయవత
దులచేతకాదు

పూర్వార్థము వియత్తువుట్టదు ఏ దువలననగా శ్రవణభావము
లన అన భావపీయమునకు శ్రవణము భవి చదుగమక

భాగవద్గీతా శ్రవణము లేకపోవుటవలన అ తరణము పుడుదు

218 అస్తీ తు (2-3 2)

అరము అస్తీ తు వియత్తుకుత్పత్తిగలదు వియత్తుకుత్పత్తిగలదు
అత్తున అత్తు నే భూత అనేశ్రుతియు అతీ ద్రియార్థమైన శ్రుతినివ
దా తరణప్రతినిస్సవియదుత్పత్తి ప్రతినివదనము న భవి చదు అగ్నిచే
ఎచనముచేయకూడదనే వాక్యమువలే అయోగ్యమని అరము

భాగవద్గీతా వియత్తుము ఉత్పత్తిగలదు

219 గొణ్యనంభవాచ్యుతాచ్యు (2 3 3)

బ్రహ్మసూత్రములు

భ్రమ అస భవాత్ స భవి చకపోపుటవలన శబ్దాత్ ఉత్పత్తి
 ఏషుకుక్రుతి గౌతే గౌతాభ్యముగలది తత్తేజోవృజిత అని ప్రతిపన్న
 ఏ ప్రాభవ్యమువకు ఎలోభము దుటవలన మధ్యమ దుత్పత్తి భవి చ
 ఉత్పత్తిప్రతిగౌతాభ్యము వాయుశ్చ తరిక్ష చైతదమృతమ్ అవ
 మృతత్వశ్రవణము దుటవలన
 త్వర్యము అశాశోత్పత్తివలన సరిభవి చకపోపుటవలన ఉత్పత్తి
 ఏషుకు క్రుతిగౌతాభ్యము

3 పాన్ద్యైస్వర్య బ్రహ్మశబ్దత్ (2 3-4)

భ్రమ ఏకవ్య ఉత్పత్త్యము బ్రహ్మచక్ బ్రహ్మశబ్దమువలే
 త్తే గౌతత్వముఖ్య త్వములుగె దును భాగందు అశాశ్చ భూత
 కాకాత్మాయ వాయోగ్ని ఇత్యాదుల దు సర్వజ్ఞానున గమ్యచేయ
 దీన ఏకమైన స భూతశబ్దమువకు అశాశ్చమున దు గౌతత్వము
 య్యాదు దు ముఖ్యత్వము స భవి చుచున్నది ఎల్లతే బ్రహ్మశబ్ద
 ప్రకరణ లో వలదెదు తప్పారేతద్బ్రహ్మ వాచూపమన్న చ
 ద త అని ప్రధానమ దు గౌతత్వ తపనాపియతే బ్రహ్మ అని
 యాదు దు ముఖ్యత ము శ్రవణావృత్తియ దువలన అనున గమ దు
 స అభిధానాపాత్రికి అను గమున్ను తత్వల్యమని అధిప్రాయము
 త్వర్యము ఎలాగైతే ఏకమైనబ్రహ్మ శబ్దవాచ్యునియ దు ముఖ్యత్వ
 తత్వములున్నదో అలాగే అశాశాదులయ దు ముఖ్యత్వగౌతత్వము
 వుని

1 ప్రతిజ్ఞాపాదరవ్యతిరేకాత్ (2 3 5)

అను అవ్యతిరేక వ్యతిరేకాభావముచేతనే ప్రతిజ్ఞా ప్రతి
 అపాది పాపిలదు యేభావత క్రిత అనిబ్రహ్మవిజ్ఞానముచే
 నాశాదిపర్యవృత్తావముకలుగుననిచేయబడిన ప్రతిజ్ఞకు భ గములేకపోవ
 ముఅశాశ్చమునకు బ్రహ్మవలన ఉత్పత్తిచెప్పుటచే దాని వ్యతిరేక అభా
 వువలనయగును

222 శత్రుత్వము (2-3 6)

అదము శత్రుత్వము అనునది ఉత్పత్తియగును దీనికే నే నదేను సోమ్య ఇదమగ్ర అపేక్ష నితరాత్మ్యమిద ర్య త్యాదులలో బ్రహ్మమునకు ప్రాప్త్యుత్తయ దు ఏకత్వ అవధారము సర్వాత్మత్వాదిబా దములైన శత్రుత్వమునకు అ తరిక్షమునకు ఉత్పత్తి వివరము చున్నది తత్తేతో పుణత అవేవాత్మ్యము దు అకాశమునకు ఉత్పత్తిచెప్పకపోవడ వలన ప్రతియ మోనమైన తేజ ప్రాధమ్యము సమీపప్రకరణము దు ప్రక రణా తరమ దును తెలుగుములచే ప్రతియమోనమైన వియదుత్పత్తిని వివారముచేయజాలదని అభిప్రాయము

తాత్పర్యము శ్రుతియ దు వృత్తినివార్యమ దు ఏకత్వసర్వాత్మకత్వ ములనుచెప్పదు శ్రుతులచే అకాశోత్పత్తిప్రత్యక్షముగా చెప్పకపోయినను తోచుచున్నదని అభిప్రాయము

223 యాద్యకార మవిభాగోలోకపత్ (2 3 7)

అధము యాద్యకార విభాగములైనవస్తువులయ ద తదిను విభాగ ఉత్పత్తి లోకపత్ లోకము దువలెనే చెప్పబడినది యా దోగ్యము న దు తత్తేతోపుణత అనురీతివ అకాశోత్పత్తి స్వరూపముచే చెప్పబడె దిలేదు అలైన అకాశ్యము దు నితరాత్మ్యమిద సర్వ త్యాదులలో అకా శాదిసర్వవస్తువులకు బ్రహ్మవివారవచనమున న యాద్యకార విభాగ ఉత్పత్తిచెప్పబడి నదనితెలియచున్నది ఎటులలోకము దు 4 ర్యము దేవదత్తునివృత్తులనిచెప్పి అ దులో కొ దరికి దేవదత్తునివలన ఉత్పత్తిని శ్రుతిపాది చుచునలన సమస్తవస్తువులకు ఉత్పత్తిని చెప్పదు కొరకని తెలి యుదును అకాశమునకముతత్వవచనము దేవతలనలే వివారములు ఉ దువని అభిప్రాయము

తాత్పర్యము యా దోగ్యము దు అకాశాదిసమస్తములకు బ్రహ్మవివా రత్వముచెప్పబడవలన అకాశోత్పత్తి తెలియబడుచున్నది

224 ఏకేన సూతరిశ్చ వ్యభాక (2 3 8)

బ్రహ్మసూత్రములు

అదము ఏతవ యార్యో బ్రాహ్మ చే మాతరిశ్వా మాతరిశ్వశబ్దము
వ్యాఖ్యాత వ్యాఖ్యాన చేయబడినది ఈ వ్యాఖ్యముచేతనే వాయు
పురుషు ఉత్పత్తి చెప్ప దీనిది అధికమైన శ శాఖావమునలన
ఈవా యు. వ్యాఖ్యాతదేశముకాదు తేజోవత్సభా హ్యహ అని వాయు
పురుషు శేషముకు ఉత్పత్తిచెప్పబడినది పురుషునిగా తీసుకోవలెను
కాత్పర్యము ఈ వ్యాఖ్యముచే వాయుపురుషు ఉత్పత్తిచెప్పబడినది

225 అన భవన్య నతోనువచత్తే (2.3.9)

అదము అనువచితే దోషమునలన పత బ్రహ్మమునకు అన భవను
ఉత్పత్తి న భవి చదు తుపల్లము అనభారజ్యాలు పత పరమకారణ
జై ౩ హ్యకు అన భవ ఉత్పత్తి న భవి చదు బ్రహ్మవ్యతిరిక్తమైన
కృత్యుకు ఏకవిజ్ఞానముచే పర్యవిత్యపరమిత్తుకు భ గముతలుగనెచ్చు
నుగ పత ఉత్పత్తి చెప్పబడినది అర్థము
అపి ౪ వ భవము ఇది దోగ్యము దు వియదుత్పత్తిభవముచే
వియదు హ్యకార్యము కాదనికే ౩ చి తైత్తిరీయము దు వియదుత్పత్తి
ప్రతమగుటచేత ఇది గ్యములోను పర్యకాళా ప్రత్యయవ్యాఖ్యముచే
వి యు త్పత్తిచెప్పబడు భి కార్యమని విధ్యయి చెబుదినది

5 చే ధివంశము (2.3.10)

6 తేజోవత్సభాశ్వా (2.3.10)

అదము తభా అలాగే అత వాయుపురుషునలన తే తేజస్సుపుష్కలము
యిది వా చెప్పి చెను అకాశాద్యాయు అని ప్యవహితమైన
అ యు హ్యన తదము దు చెప్పి దీని అకాశము లనే ఉత్పన్నమ
ను లేక తచ్చరీరట్టమైన పర్వ హ్యన వాయుని న యము అన తద
జై కార్యమున పదేయని పూర్వవత్సము అకాశాద్యాయు వాయో
చ్చి ౩ తేవలా య దు ఉత్పత్తిభవములందులనలన ఏకస్వాత్మా
యితే బ్రాహ్మ అని పర్వ హ్యనలన సమదోత్పత్తికారము పర పరగా ఉప
పేర్చబడినది

అధికారవ్యవహారములు

అట్లా తమ తల్లెతో బిడ్డల బహుస్యా తా అస బిడ్డలక అని హుభవననంతర్వా పూర్వకస్పృహ్యుపదేశమువలన తేజస్సుకీర్త్యమాన ఎ కల్పముపదపృథుగును యన్తజపి తిష్ఠన్ యవ్య తేజశ్శరీర యస్యాశాశ్శరీరం అని సమప్తములకు పరబ్రహ్మశరీరత్య శ్రవణముచే తర్చస్థుబాచ్యులైన పరబ్రహ్మవలన సాక్షాత్తేజప్రభృతులకు స్పృహయగును సాక్షాత్తము అత అ బాయుపునలననే తేజస్సుకు ఉత్పత్తిచెప్పబడు చున్నదిని బ్రతితి అటల చెప్పుము బాయోరగ్ని అని తాత్పర్యము సమప్తములకు పరబ్రహ్మశరీరత్యము యుచుచేత సాక్షాత్తుగా పరబ్రహ్మను దే తేజప్రభృతులకు స్పృహచెప్పబడినది

227 అవ (2-3-11)

అధ్యము అస తేజస్సువలన ఉదకము పుట్టినది ఆ కారణముచేత తాహ్యహయని అనునర్థి చును ఆ హేతువువలన తేజస్సున దు ఉద కము పుట్టుచున్నది అగ్నిరాస తదరోపృజత అనిచెప్పుచున్నది

228 వృథివీ (2-3-12)

అధ్యము వృథివీ భూమి ఉదకమున దు పుట్టును అట్లాగే వృథి ఉదకంపల్ల పుట్టుచున్నది అద్యుక్త వృథివీ అన్నమన్నక త అనిచెప్ప బడును ఎట్లు అన్నశిల్పముచే వృథివీ చెప్పబడుననిన చెప్పుచున్నారు

229 అధికారరూప శ్లోకరేఖ్య (2-3-13)

అధ్యము అధికారరూపశ్లోకా తరేఖ్య మహాభూతస్పృహ్యుయవలన అస శిల్పముచే వృథివీ చెప్పబడుచున్నది మహాభూతస్పృహ్యధికారమువలన అస తర మహాభూతరూపన కీర్తనము వలన సమానబ్రతరణము యత్కస్య తదన్నప్య అనిరూపన కీర్తనము అద్యుక్త వృథివీ అ వృథివీశిల్పశ్రవణమువలన

తాత్పర్యము అన్నశిల్పము మహాభూతస్పృహ్యధికారమువలన వృథి యని స కీర్తనముచేయ బడుచున్నది

బ్రహ్మసూత్రములు

గ్ధావాదేన తు తదింగాత్ప (2-3 14)

రింగాత్ చిహ్నమైన తదధిధ్యావాత్ అటువ లి వ క
న ఏన న తచ్చరీరకుడైన పరమాత్మ కారణము
పక్ష్యావృత్త్యర్థము తేజ ప్రభుతులు కేవల స్వాస తరము
ములుకావు మరేమనిన తచ్చరీరకుడైన ఆ పరమాత్మయే
ఎ దుపలనగా పరమాత్మకు ధ్యానాదిస్పృహి గములు యిది
గనగా తదైక్షత బహువ్యా ప్రణాయేయేతి తత్రైకోప్పజత
తత్రేజ దక్షతబహువ్యా ప్రణాయేయేతి అవిబహుభవనన క
న అధిధ్యానము కవి చుచున్నది

తేజస్వమైదలుగాగల భూతములు తామేతమక లే
తములకు కారణములుకావు మరేమనిన తచ్చరీరకుడైన
ః అధిధ్యానములు న భవి చుటలే

స్వయేణ తు శ్రమోత ఉపపద్యతే (2 3 15)

అత ఈ ప్రకారము విపర్యయేణ వ్యత్యాసముచే చెప్ప
మ శ్రమము ఉపపద్యతేన ఉపపన్నమగును అకాకా
కాయోరగ్ని అవి పార పర్యక్రమము న లన వ్యత్యాసముచే
యతే ప్రాతో మనస్పర్శే ద్రియాణి చ| ఇ కాయోర్లోకీ
తివీ అవి బ్రహ్మమునకు రూపమైనభూతములు ఏకమముగా
అక్రమముగానే తచ్చరీరకుడైన బ్రహ్మయే లే స్పృహచెప్పుట
యగును

తదావిభాసమనసి శ్రమోతర్లింగాదివిచేహ్నావిశేషాత్ (2-3 16)

విజ్ఞానమనస ఇ ద్రియమపమృతు ఆ తదా అంతరా
తది గాత్ ప్రళయాధిజ్ఞాయానలి గమువలన పుట్టునవి అతి
అనూదయ అవిశేషాత్ పాక్షాత్ ఉత్పత్త్యవిశేషమువలన
ధవత్వాత్ ద్రియప్రాణములను విజ్ఞాపాధనములవి చెప్పు
గతపాక్షాయతే ప్రాణ అదేవాత్సము అకాశకన్నాశ్రవ చక ఆ త

శమందు విజ్ఞానమనమ్మలుక్రమ గాపుట్టును ఈయద్దలోధక పృథి
 క్కప్పురీయక అవియార థి ఏ వాయురాశిరీయతే అభాషిమి ద్రి
 ముమి ఇ ద్రియాలే తవ్వాక్రేమ తవ్వాక్రాణా భూతానా రీయ త అవి
 పశయక్రమప్రత్యభిజ్ఞులి గములు దుటవలన శ్రుత్య తరవిరుద్ధమలైన
 మన పాజ్ఞాత్మగా బ్రహ్మమే సమస్తమమ్మస్తి చుననేది ఈ వాక్యార్థము
 మరేమిదన శ్రుత్య తరసిద్ధ పార పర్యక్రమపరమవియ దే పరిహి చ
 తుచున్నది భూతతవ్వాక్రా తరాళమ దు విజ్ఞాన మనమ్మలకుత్పత్తి
 యు తినమ తత్వచ్చరీరకులైనబ్రహ్మకు బోధి చుటవలన సమస్తభూతే
 దియ మన ప్రాజ్ఞాత్మములకు పాజ్ఞాత్మగా ఉత్పత్తియ దు విశేషములేదోపు
 టవలన తత్పరమ దే ఈవాక్యము తాత్పర్యముగల్గినది లోకము దు
 అయాసెప్పువాచకములుగా పెద్దమైన శబ్దజాతములకు బ్రహ్మమే దు పృత్తి
 ముఖ్యముగా ఎద్ది చదవి ౩ ౩ ఏ చెప్పుచున్నారు
 తాత్పర్యము ఇ ద్రియమనమ్మలు అభాషితవ్యాక్రమ తరాళమ దు
 క్రమమెగాపుట్టును శ్రుత్య తరఎద్దతత్వచ్చరీరకులైన బ్రహ్మమునకు
 బ్రహ్మమునకుబోధకమైన దువ శేవలము ఏది విశేషములేదు

233 చరాచరవ్యపాశ్రయస్తే పాశ్చర్యవ్యవదేహాశ్చస్తవ్యావభాషిత్యాత్

(2 3-17)

అర్థము చరాచరవ్యపాశ్రయ స్థాపరణాగమాత్మకమైన ప్రతి చమున
 కాశ్రయభూతమైన తద్యక్షపరేత తద్వాచకశబ్దము తద్వావభాషిత్యాత్
 బ్రహ్మప్రకారమగుటవలన అభాశ్ర ముఖ్యపృత్తిగండగుమ తుశబ్దముకా
 నివృత్త్యర్థము స్థాపరణాగమపస్త్యపులకాధారవ్యవదేత ఉన్న దువ తద్వా
 కశబ్దములు బ్రహ్మముమ చెప్పుటముఖ్యమే ఎ దువలననగా అత్మగా
 బ్రహ్మభావభావిత్యమువలన సమస్తవస్తువులకు తచ్చరీరతయో తచ్చృణ
 రముందుటవలన తద్వాచకశబ్దములు బ్రహ్మమే దే పర్యవసే చును
 ప్రకారవాచిత్యములు ప్రకారవర్ణనహాయిలై ఉ దుమ గవాదిశబ్దములది
 పెద్దమైనట్లుగా

బ్రహ్మసూత్రములు

తాత్పర్యము స్థావరణ గమనస్థపులకాధారమైన వ్యవదేశము బ్రహ్మ
మ దుమిత్యము ప్రకారవాచిత్యములు ప్రకార్య దు పర్యవసావసంగము
అధికరణ సంప్రదము అన తర పూర్వకారణమైన కేవలాకాశాద
ల దు అవ్యవహితాన తర వాయ్యవ్యయలు ఉత్పన్నమైనవనిశంకి
అకాశశరీరకవరమాత్మవివలన వాయ్యవ్యయ్యుత్పత్తి కేవలపూర్వతత్వమ
వలన వాయ్యవ్యయ్యుత్పత్తిలేదని నిర్ణయము

56 అర్కాధికరణము (2 3 3)

234 వాక్యాశ్రుతేర్నిత్యత్వాచ్చ తాత్పర్య (2 3 18)

అర్థము శ్రుతేర్నిత్యత్వాచ్చ శ్రుతులలో నిత్యత్వము వివలదు
వలన తాత్పర్య వాచికారకు వాక్యా జీవుడు పుట్టుటలేదు అత్యయుత
మ్నకౌవా కాదాయని న శయము ఉత్పన్నమౌనని పూర్వపక్షము ఏక
జానముచేత పర్యవిజ్ఞానప్రతిజ్ఞవలన తోయేనజావాన్విపర్వభూమ్యా
ప్రజాపతి ప్రజా అన్యజత ఇత్యాదిస్వప్నవచనమువలనను అత్మకునిః
త్యముచెప్పటి శ్రుతులను అకాశమువశమృతత్వముచెప్పిన వచన
వలేను చనలనివది

సిద్ధాంతము అనుత్పత్తిశ్రుతులచే అత్యయుత్పన్నుడుకాదు
జాయతే మ్రయతే వా విచక్కిత్ అని జీవోత్పత్తిని విశది చూచున్న
త దువలన నిత్యుడు ఏతో విల్యావా ఇత్యాది శ్రుతులచేత ని
త్యము తెలియుటవలన జీవోత్పత్తినిచెప్పినపక్షము దు చేయబడవిదా
ప్రాప్తిచేసినదానికి వాశముయొడలైనద్రన గమువలన నైవమ్యునైర్ద్ర
ద్రన గముతథాఉవలన జీవస్వప్నవిచెప్పినవచములకు భోక్తృత్వమునక
గుణమైన జ్ఞానవికాసాధిప్రాయము ప్రాకృష్ట య దు ఏకత్వావధారణ
విభాగవచనమువకు వామరూపవిభాగాభావాధిప్రాయము

తాత్పర్యము శ్రుతులయ దు నిత్యత్వముచెప్పడ వలన అత్మచ్ఛ
లేదు

అధికరణ సంప్రదము తోయేవజావాన్విపర్వభూమ్యా అనేశ్ర
య దు జీవునికి ఉత్పత్తి ఉన్నదనిశంకి చి సజాయతే మ్రయతే
శ్రుతియ దు నిత్యత్వమును చెప్పుటచేత ఉత్పత్తి శ్రుత్యువన శోచని

అభివ్యక్తములు

మ చెప్పినదేగాని వ్యూహపాపిత్యత్వమును చెప్పిన దున జీవునికి వ్యక్తిలేదని విధ్యయము

7 భూభిరణము (2-3-4)

35 శ్లోకం ఏన (2-3 19)

ధము అత ప్రతిపలప జైవ జీవుడు భూతయే జీవుడునైతవ్య
లాతమైనదేహముగలవాడా లేక అదవ్యరూపుడయ్యే అగ తుతనైతవ్య
అతలా లేక భూత్వము ముఖ్యస్వరూపముగల వాడా యని ఏ శి
రుము నైతవ్యపూతవ్యరూపుడని ప్రథమపూర్వపక్షము విజ్ఞానం
మళ్ళ తమతే యో విజ్ఞానే తిష్ఠన్ భూవస్వరూపమత్య త
ర్కం ఇత్యాదిప్రతిపప్పుతుల పలన రె డవపూర్వపక్షమైతే మమస్తి
మూర్త్యాదుం దు వత్తైవయాత్మకు నైతవ్యప్రత్యక్షము లేకపోవుటవలన
జాగరూకుడైనను ఇ ద్రియవ్యాపారావ్యయవ్యతిరేకములచే అమనసి చి
చేయడమువలన నైతవ్యమునకు సప్రత్యక్షం జ్ఞాన అని ముద్ధునికి నైత
వ్యప్రతి ఎధమును బట్టి పాపాఅతల్యుడయ్యే అగంతుతనైతవ్యగుణముకల
వాడగును పర్యక్షతార్యప్రత్యక్షము ఉ తుటవలన పర్యర్థసమ్మిధానము
వలన శరీరగమనముచేతనే తార్యప భవము దు గతికల్ప వము సంభ
వి చదు తనుక పర్యగతుడు అత్తు

సెద్దా తము అతయో వేదేద జ్ఞానాజీవి సత్యా మనస్తైతాన్యా
మాస్పశ్యప్రమతే ఏ సశ్యేమ్యుత్కుమసశ్యతిసర్వంహాసశ్య సశ్యతి
ద్రష్టాప్రోతాధూతారసయిత ఇత్యాదిప్రతులలో జ్ఞానము ప్రధానముగా
ఉ తుటవలన వ్యరూపామణ ధిత్వములేక వ్యరూపనిరూపకగుణత
ముగా ఉ తుటవలన అత్వవ్యరూపమునకు జ్ఞానమునలెస్వప్రకాశత్వము
ఉచిత్వమగును మమస్తి మూర్త్యాదులయ దు జ్ఞానము తిసమతర్కచే
అన తుచితమై అభివ్యక్తముకాకపోయినదైననూ జాగరాదులయ దు చి
సమమపా చి అభివ్యక్తమగుమగావున విరోధములేదు సప్రతీత
స జ్ఞాన అని పా పారికదేవారి అచ్యురణవిషయము వోపజన ప్యర

అదేమీ ఉత్కాశి తి ఉత్కృష్టమునము గతి గమనము అగతీవా
అగమనముయొదలైన వారియొక్క శ్రవణముచేసిన శీఘ్రమునైన
వము శ్రుతే అవిఅమనద్రవముచేమకొనవలసినది తన ద్రవ్యోత్పన్న
అశ్వానిష్ఠ్యమతి యేదైకీలాస్థిలోకావ్యయంతి చంద్రమనమేన తే
గర్భ తి తస్మాలోకాశ్చునరేత్యస్త్రోలోకాయతర్కణ అని ఉత్కాశి
కాగ్రమలము శ్రుతి చెప్పవలసిన శీఘ్రమున

ధ్వను ఉత్తరయో గమనాగమనములు పొత్తునా ప తనచేతనే
పొదవచేయబడినవి చేశ్వరులు అపధారజ్ఞాధ్వను ఉత్కా) తియ దు
శ్రుతైవనానిశి శరీరవియోగముచేత ఎత్తైనను ప పొద్దశ్వమున్నది ఉత్త
యో గమనాగమనాదులకైతే తనచేతనే ప పొద్దశ్వముశ్వముగా అ గీ
రి చశగినది

ధ్యము అతచ్ఛులే మహాత్మ్యవ్రథులనలన బాటు అణుస్వరూపుడు
దు తిచెన్న అసమాదయ ఇతరాధికారాత్ పరమాత్మవ్రహ్మ
నలన యోయంవిజ్ఞానమయ అవి జీవునివ్రహ్మతు చి నవా ఏవ
సానః అత్మ అని మహాత్మ్యక్రొతినలన జీవుణునృపాదవి చెప్పటా
న్ ఇతరాధికారాత్ యస్మాదనువిత్రప్రతిబుద్ధత్యా అనిమధ్యమ
దు పరమాత్మవ్రహ్మతుకాయమే
కృత్యము మహాత్మ్యక్రొతినలన పరమాత్మవ్రహ్మగుణనలన అణుస్వ
రూగుణజీవుగురూదు

239 వ్యవహారావధానము (2-3-23)

అర్థము స్వకల అర్థముచేత ఉన్నావాభ్యా ఉన్నావను
చేత జీవుదమువ్యవహారము ఏదోయిరాత్మా చేతపాదేదితవ్య యసి
వ్యాస త చభావ వివేక అవిపాక్షాత్తుగా అర్థముచేత అత
అర్థపు ఉన్నావమువలన అర్థము ఉన్నావ స్వకల్యము మాత్రం అర్థా
మాత్రోపావ్యవహారావధానము అవి అర్థాగ్రముమయెత్తి దానిపరిమాణము జీవు
కైవెప్పబడుచున్నది అత్మకలనవరమాణ్యము దు వేతలదేహముల ద
కలిగి మేళయ భాద్యమభవము ఏద్రాణము ఉపవన్నమగువనది ప్రశ్నక
ఉత్తరము చెప్పుచున్నారు

240 అవిరోధపు దశవత్ (2-3-24)

అర్థము చ దశవత్ చ దశవత్ దుష్టువలే అవిరోధ విరోధము
లేదు ఏద్రాణము హరిచ దశవత్ దుష్టు దేహావేశము దు దివము సక
దేహము దు దు అహోదముపుట్టుచున్నదో అద్రాణము విరోధములేద
భావము
అత్మవ్యవహారము దేహావేశవర్తన దశవత్ దుష్టు దేహావేశము తమ దెలు
అహోదముపుట్టి చునో అవిధ గానవి అత్మవ్యవహారము

241 అపస్థితివైశిష్ట్యాదివివేచనావధానము (2-3-25)

అర్థము అపస్థితి స్థితియొక్క వైశిష్ట్యాత్ విశేషత్వమువలన
జుతిచెన్న అపరాదు అభ్యుపగమాత్ ప్రత్యక్షమువలన హృదీ
అత్మకు హృదయము దు వివేచయను చ దశవత్ దుష్టు దేహావేశవిశే
షము దు దేవిధ గాన దానియభావము అత్మశాస్త్రావధానములేదని చెప్ప
కుదము అత్మకున్నావధానము భావము గీకరి చుటవలన హృదయ
ము దు ఈ అత్మ ఉ దవి వివేచయచున్నది యొకరియ విజ్ఞానముయ
ద్రాణముహృద్య తర్జ్యోతి అనేవాక్య లో పవనముచే వనూభావము
వస్తుచున్నారు

242 గుణాద్యా లోకపత్ (2-3-26)

అర్థము గుణాత్ జ్ఞానమువలన ఆలోకపత్ వ్యాపించినవిధముగా బాక్ష్మ్యము మతా తర వ్యాప్యత్వార్థము అత్మస్వగుణమైన జ్ఞానముచే సకలదేహములువ్యాపి యియు తుమ ఏద్రేశారము సూర్యమణిద్రుభృతులు ఏకదేశము య దివలైనయు గుణభూతమైనద్రుభ అనేకదేశమ య వ్యాపి య్యున్నరీతివ

తాత్పర్యము ఎలాగైతే మణిదుర్లమణిద్రుభృతులు ఏకదేశము య దియు ద్రుభ అన్నిచోట వ్యాపించేదిట్లు అత్మహృదయమ య దివము స్వగుణమైన జ్ఞానముచే దేహము తట వ్యాపి చే విధముగానవి తాత్పర్యము విజ్ఞాన యుక్త తమత అనేకరీతియ య విజ్ఞానమే అత్మయని చెప్పబడినద లే సమాధానము చెప్పుచున్నారు

243 వ్యతిరోగో గంధవక్షణ చ దర్శయతి (2-3-27)

అర్థము గ ధవత్ గ ధమువృత్తివిక లే వ్యతిరోక ఎట్లుభేదమొకతాన ఆద్రుతారమే దర్శయతి యాతలటమ జ్ఞానముమ జానమియవి అత్మగుణత్వముగా ప్రత్యక్షము యటవల భేదమ గీకరి చదవరి గ ధవతివృత్తిని అవిప్రత్యక్షము య గ ధమువృత్తివిక క ఏద్రేశార వ్యతిరిక్తమొ అలాగే శ్రుతిచెప్పుచున్నది జానాత్మ్యవాయువురుష అవి

తాత్పర్యము ఎటులగ ధము వృత్తివిక లే అన్యమొ అటుల జానమ అత్మక లే అన్యము

244 వృథగుపదేశాత్ (2-3-28)

అర్థము వృథగుపదేశాత్ ప్రత్యేకోపదేశమువల ముఖ్య గా ప్రత్యే ప్రత్యక్షమాత్రమేహతువు గాదు అత్మక లే భేదముగా జ్ఞానముపదేశమ చేయబడుచున్నది సవిజ్ఞాతుర్విజ్ఞాతేర్వపరి లోలో ఏద్యత అవి విజ్ఞామవి అత్మవ్యపదేశి యటవలన జ్ఞాతయపదమెఱుపవచ్చుమగును అన చెప్పుచున్నారు

245 తదానుపాదాత్మకవ్యవహార ప్రాజ్ఞానం (2-3-29)

అర్థము తదానుపాదాత్మక జ్ఞానసాధనములను తదవ్యవహార
జ్ఞానమునెడి వ్యవహారము ప్రాజ్ఞానం బ్రహ్మవలన జ్ఞానము సారథ్య
గుణమై యుండునలన జ్ఞానముని వ్యవహారం ను బలెను ఏప్రకారమున
ప్రాజ్ఞా బ్రహ్మము బ్రహ్మజ్ఞాన విచిత్రితా య సర్వజ్ఞ వ్యవహారం య
సర్వజ్ఞజ్ఞానము జ్ఞానగుణసాధనములను నత్య జ్ఞానము అని వ్య
వహారము చేయబడినది

246. యావదాత్మకాధికారవ్యవహారం (2-3-30)

అర్థము యావదాత్మకాధికారవ్యవహారం అత్యంతము తెలిసిన వలన జ్ఞానము
యొక వలన న దోష దోషములేదు తదవ్యవహారం అయిన ప్రత్య
క్షమునలన జ్ఞానసాధనములను యొక వలన నుండునలన జ్ఞానము
వ్యవహారం యొక దోషసహజము కాదు ఇ దాదుల దు అప్రకారము సర్వ
ము యొకవలన ఇ దాదులయ దు యావదాత్మకాధికారవ్యవహారమై యొక
వలన యొకవలన గోత్యమునకు గోతవి వ్యవహారము యొక సమస్తము
య దు జ్ఞానమునకు ప్రత్యక్షము లేకపోవునలన యావదాత్మకా
త్మము ఏ భవి చరమే దోషమునకు సమాధానము

247 పు స్యాదివ్యవహారాధికారవ్యవహారం (2-3-31)

అర్థము పు స్యాదివక్త పు స్యాదివక్తలనే నత స్థితిగల అవ్య
తం జ్ఞానమునకు అధికారవ్యవహారం ప్రత్యక్షమునలన యొకవలన
కానివ్యవహారము సమస్తములను దీని అనధికారవ్యవహారం జ్ఞానమున
కానివ్యవహారమునకు భవి యొకవలన యావదాత్మకాధికార జ్ఞానము
పు వ్యవహారం పురుషులకసాధారణమైనదాదుపుచెప్పబడుచున్నది
ఏవిధ గానవిధ శరీరమునప్రకాశించునదికనుక పు వ్యవహారం బాం
సము దు అధికారవ్యవహారం యొకవలన దు అధికారవ్యవహారం ఏవిధముగాన
బలమునోపయును ఈ ప్రకారము అత్యంత జ్ఞానవ్యవహారం అయిత్యము
నుచెప్పి పక్షా తరమ దు దోషమును చెప్పుచున్నారు

248 విశ్వోపలబ్ధ్యనువేల్చి ద్రవ గోవ్యతర నియమోపాద్యభా (2-3-32)

అర్థము అన్యభా జావాత్మబాదము దు విశ్వోపలబ్ధ్యనువ
ద్రవ గ ఉపలబ్ధ్యనువలబ్ధులు విశ్వముగాన భవి చని అన్యతరవి
మోచా రెంటిలోనొక్కటి విశ్వముగాను తునవెతు రోషముద్రా
గును అన్యభా : జ్ఞావాత్మబాదము దు ప్రత్యక్షాప్రత్యక్షభావములువి
మువలే న భవి యేమి ఉపలబ్ధ్యనువలబ్ధుల దు అన్యతరవియమమ
గాని జ్ఞావాత్మవక్షమ దు అ తమోద్రావాపమువకు ప్రకాశస్వభావత్వ
వలన ప్రకాశాంతరములయొక్క ఉపలబ్ధిచే విశ్వత్వమువలే ద్రవత్వ
ధము అవివార్యము జ్ఞాము తినమ హేత్వ తరముచేత అనుపలబ్ధి
మునకయొగ్యమువలన జ్ఞాపమే అమలబ్ధియైనను హేతున గీతరి చ
నది జ్ఞాపముపర్యదాపర్తమాసమగుటవలన పర్యదారె తు న భవి చ
వికలాంతు దు విరుద్ధ కార్యములుపుట్టుటకయొగ్యమువలన జ్ఞాన
ఉపలబ్ధ్యనువలబ్ధులకు హేతునవిచెప్పుదురు అప్పుడు రె తిలియ
ఒకదానికి వియమము కలుగును పర్యగతత్వవక్షమ దుతూదా జ్ఞాన
బాదులకు ఏప్రకారమో అప్రకారమే హేతుఅన్యజ్ఞానబాదులకు నమర్చి
ములకు పర్య గతత్వము దు నమప్రాత్మమవచ్చి యోగాదులకు హేత
నమనములకు సాధారణత్వము ఉ తుటవలన అదృష్టముయొక్క ఉత
హేతువుకు పర్యసాధారణత్వమువలనఅదృష్టము దు వ్యవస్థకలుగదు
అధికరణ న భ్రహ్మము ప్రాప గీతముగా యోవిజ్ఞానే విస్మన్ అవే
వాత్వము దు అత్మ కేవల జ్ఞానస్వరూపుడవిక కి చి విజాతార ఇతా
క్రతులు జీవిని జ్ఞాతాయవి ప్రతిపాది చతుటవలన స్వరూపమును జ్ఞా
నమకు స్వయ ప్రకాశద్రవ్యప్రయుక్తమైన జ్ఞాత్వత్వమువకు బాధకము
న దున అత్మ జాతయవి పరిపూరి చిరి

58 కర్మధికరణము (2-3-5)

249 కర్తా శాస్త్రార్థపత్వాత్ (2-3-33)

అర్థము శాస్త్ర శాస్త్రములు అర్థపత్వాత్ ద్రయోగనవదుట
కర్తా అత్మను కర్తగా అ గీతరి చపరమ

భాగ్యములు

అత్తుకు భాగ్యమువలన కర్మమున్నదా లేదాయని ప శయము ప్రధానమునగే కర్మములు దురితవలన అత్తుకు కర్మములేదని పూర్వపక్షము అహ కారవిమూఢత్వా కర్మాహినితీ మన్యతే నాన్యగుణేభ్య కర్తార త్యాదులలో గుణములగే కర్మములు చెప్పుటవలన సిద్ధాంతము వ్యర్థాచనర్థపాఠవాదులైనవిధాయకములైన శాస్త్రములకు ప్రయోజనము కలుగుటకొరకు అత్తమ కర్తా ఆ గీతరి చవలెను జ్ఞానము కలిగినవానియే దే శాస్త్రప్రచర్చకము యను అచేతనమైన ప్రధానమునకు కాదు యితేత ఉపాసిత అని కర్తరి లకారము మూత్రము వ్యాధ్యానము చేయబడినది

భాగ్యము వ్యర్థాచనర్థపాఠవాదులైన శాస్త్రములకు ప్రయోజనమువలన కర్మముగలదాత్తు

250 ఉపాదావాప్తిహేతవశాత్తు (2-3-34)

అభ్యము ఉపాదావాత్ ఉపాదానమువలన విహార విహారము యొక్క ఉపదేశాచ్చ ఉపదేశమువలనను
పెనుమేలైన ఏతాన్యానాన్యహేతా వ్యతిరేక యథా కాదు పరివర్తత అని పరిగ్రహమునకు విహారమునకు కర్మములేదేముమిట్టి అత్తు కర్మయగును

251 వ్యవహేతాచ్చ త్రియాయాం ప చేష్టవిర్భేద వివర్యయ (2 3-35)

అభ్యము త్రియాయా కర్మయ దు వ్యవహేతాచ్చ కర్మములు చెప్పుటవలన కర్మము గలదాదు ప చేత్ కాకపోయిననూ విర్భేద వివర్యయ కరణవిభక్తివిర్భేద యొక్క వ్యత్యాసము కలుగును విజ్ఞానయజ్ఞ తమతే కర్మాతే తమతేనీ చ అని యజ్ఞాది కర్మలో అత్తుకుకర్మ త్వవ్యవహేతమువలన కర్మయోమ విజ్ఞానశబ్దముచేత అత్తమ వ్యవహేతీ చ లేదు అతే ఆ త కరణరూపమైన బుద్ధియని చెప్పినయెడల అపుడున్నా విజ్ఞానము దు కరణవిభక్తి విర్భేదమే కలుగదు

252 ఉపలక్ష్మివచనము (2-3 36)

అధ్యక్షుడు: ఉపసభ్యులతో పూర్వము దు చెప్పబడియున్నదిగి నియమము లేకపోవుటవలన అయిదును భోక్తృత్వనియమమును కలదు ప్రధానమునకు కర్తృత్వముచేత అతనికి భోక్తృత్వ అనే పక్షమందు పూర్వ చెప్పబడిన ఉపసభ్యులకవియమమునంతలె ప్రధానమునకు సర్వసాధారణత్వమువలన భోక్తృత్వనియమము లేకపోవును అ త కరణభేదము దును సమసాత్మకత సర్వకలకత్వము యీటవలన సాధారణ అవివార్యము

153 శ్రీ వివర్ధనాంక (2337)

●ముఖ్య శక్తి భోక్తృత్వశక్తి వివర్ణయ్యాత్ వ్యత్యాసము దునివలన
బుద్ధికి కర్తృత్వము చెప్పినయెడల కర్తృత్వమిది భోక్తృత్వములేక
కావునవలన భోక్తృత్వరూప శక్తిన్ని బుద్ధికియే చెప్పినచేమనగా అత్యుక్త
భోక్తృత్వశక్తి లేన దున నవికలుగుననియర్థము

54 వసూధక్కువావాచ్చ (2-3 38)

దేవుని సమాధ్యజ్ఞానాన్ని మోక్షపాదసమరూపభావమునలవ
కృతికి కర్తృత్వముచెప్పినప్పటిను మోక్షమునకు పాదసమరూపభావమైన సమా
ధ్యజ్ఞానముకలగని ప్రకృతికన్యకవైదివనెను సమాధానము ఈ ప్రకృతికి
ప్రత్యేకము స భవనకలౌప్యమనలవ

5 యోధా ప తక్త⁴భయోధా (2-3-39)

వేమి యెక్కా చ యెంచిన ఉభయెక్కా నె ను రీతులచేత
క తక్కుమువలె

అక్కట కర్పశక్తిమే దివయోతల భోగూ ధనేయమే లేదు
దల చేయదు అదికల రే గు ప్రకారవ్యవస్థలు ఉపపన్నమోమే ఎక్కు
తబ్బులు పర్యవారణమే దివ్యవేగనే వ్యవస్థితుడగుమే బుద్ధికి కర్పశక్తి
దివయోత అనేకవమగాను దుపచలన ఎక్కువైతేకానుచునె
వస్త పిద్ధి నదవి అర్థిప్రాయమే

అర్హతార్హములు

ఈ సంగ్రహము అత్మయొక్క కర్మత్వము హా తా చేత్ ఇత్యాది లవలవ వి ఎధి పలుకెన దున స్వరూపముకాదు ౪ ౩ చి వ్యర్థ దిఫంసాధవబోధకకాప్యద్రయోజవసిర్వ్యర్థముగా కర్మత్వమంగీక రించిన దున కర్మత్వవిషేధభ్రుతిసాంపారికత్రయము సత్త్వరజస్తమో ఎగ్గత్యములు స్వరూపద్రయైక్యములు కావనిచెప్పినచిన్చినవిగాన స్వము స్వరూపమని విగ్ధము చలదివది

నాయత్కాధికరణము (2 3-6)

పరాయత్తు తచ్చుతో (2 3-48)

పరాత్తు తచ్చుని కర్మత్వము పరమాత్మాధీనమని తచ్చుతో లయ దు వివలయించువ్వుది

కృతప్రయత్నా ఎత్తస్తు విహితప్రతిపిధానైయధ్యాదిభ్య (2 3-41)

విహితప్రతిపిధానైయధ్యాదిభ్య విధివి ఎధకాప్యములకు క్షమలవలన కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు చేయబడిన కృత్వము అపేక్షగలదు

ఈ తచ్చునికు తెలు కర్మత్వము పరమాత్మాధీనమైనదా లేక త్తమైనదాయుచి స కయము ప్రియత్వమని పూర్వపక్షము విధివి ఏకములలకు నైయర్థము స భవి యమ ఎవకు స్వలుధీచేత నివృత్తియ దు కత్తుతో అకతేన యోగ్యుడని గ్రహపగ్రహములకా చుచ్చాడు

ము అ త ద్రవిష్ట శాస్త్రాజవానా సర్వాత్మా య అత్మాన యమయతి ఇత్యాది భ్రుతులచేత పరమాత్మాధీనమే కర్మత్వము వుని స్వలుధీనలన చేయబడినద్రయత్వమునపేక్షి చి పరమాత్మా 3 చేయలవలన విధివిషేధములకు నైయర్థము లేదు మాత్రద్య వ్యాఖ్యానము చేయబడినది

బ్రహ్మసూత్రములు

త్వత్వము శ్రుతులయే దు జన్మవి కర్మత్వము పరమాత్మాధీనమని
పిచ్చమున్నది జన్మవి స్వబుద్ధితే చేయబడెడు ప్రయత్నమునకున్నది
రమాత్మ అనుమతిచేయుటవలన విధివి ఎత్తనైయుద్ధము గాదు
ధివరలు సంభాషణ వూర్వాధికరణసిద్ధజీవకర్మత్వము పరమాత్మాధీన
వి చెప్పబడినది

181 అంశాధికరణము (2 3 7)

158 అంశ వాచాప్యపదేశాదన్యథాదాపి దాశితవాదిత్వమధీయత ఏతే

(2 3-42)

అరము అ 4 పరమాత్మా శము జన్మదు వాచాప్యపదేశాత్
భేదము చెప్పుటవలన అన్యథా చ అభేదవ్యపదేశమువలన ఏతే
కొన్ని కాదులు దాపి కితవాదిత్వ బ్రహ్మ దానియనెడు వాక్య
ములు దాపితవాదిత్వమును అధీయతే చెప్పుచున్నవి జన్మదు పర
మాత్మాక లే అక్క తథియైనా లేక అజ్ఞానైన పరమాత్మానా లేక ఉపాధి
వంబున్నైన పరమాత్మా లేక పరమాత్మా శమాయని ప శయము
అక్క త ధిమ్ముడని మొదటిపక్షము పృథగ్గాత్మాన ప్రతిభార చ
మత్వా తయారవ్వ పిప్పిల పృథ్వత్తి అపశ్చన్నవ్యోధికాకీతి అప
శ్చన్నా బధ్యతే భోక్తృభావాత్ పర్యవ్య పశీ ఇత్వాది భేదశ్రుతులలో
జీవపరమాత్మలకు కర్మపరక శ్రతర్విపరీతత్వములు ఎనబడుటవలన
అభేదశ్రుతులు పరపతియే పమస్తలోకములవిచెప్పేటటువలె కొనడా
శము భేద శ్రుతులకువిద్యావిషయమువలనైనను అముఖ్యవృత్తి ప భవి
చుటచేత అభేదశ్రుతి ముఖ్యమయ్యెడికొరకు అజ్ఞాదు పరమాత్మ అనిగా
ఉపాధి ప బ ధుడు జన్మడవి గాని చెప్పడము యుక్తము
విధాంతము పరమాత్మకు పత్వన కల్పిత్యనర్వత్వత్వవిరసద్యత్వశ్రు
న న అత్వత్వము ఉపాధి బ ధిత్వము ప భవి చన దున జీవశ్శున
నకు జీవశరీరపరమాత్మవాచకము ఉ యుటవలన తత్వమున అర
మాత్మా బ్రహ్మ అనే సామానాధికరణ్యమునకు ముఖ్యత్వమువలన శరీ
శరీరులకు ఏకేష అనిశేష్యత్వముండుటవలన పృథానవ్యభావ భేదము
లేక భేదశ్రుతి ముఖ్యత్వమున భవి చుటవలన విశిష్టస్వైకదేశమ

అశ్వశాస్త్రరహితము

విశేషమును పరమాత్మా శస్త్రైవ జీవుడు జీవశరీరత్వము పరమా
యస్మాత్మా శరీర ఆత్మాదుల దు సిద్ధము
రము ॥ ३ ॥ పరమాత్మా శస్త్రైవ జీవుడు నానా వ్యవహారా
లుగా చెప్పి యుండునలనను అవ్యథా చౌ అభేదము చెప్పుటకు
అనగా చెప్పినప్రకారము భయమునకు ముఖ్యత్వముకొరగినియ
యను దాశకితవాదిత్వమధీయత ఏకౌ బ్రహ్మ దాశ బ్రహ్మదాసా
మ దాశ్యముచేత దాశకితవాదిత్వమును కొన్నికాళలు చెప్పుచున్నారు
జీవవాసిత్వమునలన అభేదోపదేశమునకు అచ్చుటయు తెలి ఆదర
పతితమౌచున్నది

మన్తవర్ణాత్ (2-3-43)

మ మన్తవర్ణాత్ మన్తవర్ణమునలన
శమ జీవుడు పాదోన్య విశ్వా భూతాని అపి పాదశక్తిము ॥ శవారి

1 అపి వ్యర్థతే (2-3-44)

మ అపి వ్యర్థతే వ్యర్థతయ దు చెప్పుటయను
మైవా శో జీవలోకే జీవభూతస్సవాతన అపి జీవునికి పరమాత్మా
వ్యర్థి నుండుచున్నది ఏకద్రవ్యము దేశభాగము ॥ శమాయెనుగ
1 జీవునికి బ్రహ్మయెక్కి ఏకభాగవ్య ఉ యుండునలన జీవలోపములు
న్నా అ లే అ యుండునమాధానము చెప్పుచున్నారు

2 ప్రకాశాదిపక్త్యైవ పర (2-3-45)

మమ ఏవ ఈ ప్రకార గా ప్రకాశాదిపక్త్యైవ ప్రకాశాదుల
2 పర పరబ్రహ్మ న కాదు
శబ్దములని వ్యక్తిత్వము ప్రకాశముగల మణియునుజీవప్రభులకు
కాశము విశేషణ భూతముగనుకయే ప్రకారమ శమా ॥ ప్రకారము
హ్మము జీవశరీరకుడు అగుటచేత జీవ విశిష్టమైవబ్రహ్మమునకు ॥ ३
జీవుడు విశిష్టవస్తువగు ఏభాగమౌటచేత విశేషణము విశిష్టమునకు

బ్రహ్మసూత్రములు

అ శము అది శబ్దమువలన ద్రవ్యవిశేషణత్వమై స్వభావమైన జాతిగుణ శరీరములు గ్రహ పటయమన్నవి విశేషణవిశేష్యములకు స్వయాపస్య భావములచే భేదములు కలిగియుండుటవలన విశేషణభూతుడైనశివుడు ఎట్టిస్వరూపము ఎట్టిస్వభావము గలవాడో సరస్వహ్మ అట్టివాడుగాను సర్వజ్ఞుడునత్యవస్థలున్నందువిశుక్యమిదివద్యుడులు అర్థము

262. స్మరన్తి (2-3-46)

అర్థము స్మరన్తి చ ప్రణానాదులవలె శివుని అ శముగా సలాదులు తెలియుదురు ప్రణానాదులవలె శివునికి

ఏకదేశస్థితస్యాగ్నేర్బోత్పాన్నవిస్తారతయథా

పరస్య బ్రహ్మణశ్చక్షిప్తభేదమఖిల జగత్

అది బ్రహ్మమునుగూర్చి అంశత్వమును యత్కి చిత్స్త్వజ్ఞతే యే పత్వజ్ఞాతేన నై ద్విజ తస్యస్పృశ్యస్యన భూతో తత్సర్వ నై హదేస్తన అని శరీరత్వమున్న ఉన్నదని సలాశరారులు పాయి చివారు బ్రహ్మ త్వముచేత సమస్తాత్మలకు సమత్వము యుటవలన దేవార్థయవాద య దు కొ దరికి అసంఖ్యయు కొ దరికి సరిహారము ఏ ప్రణానమువలన మోసనగా చెప్పుచున్నారు

263 అనుష్ఠాపరిహారో దేహచ బంధాజ్యోతిరాదిపత్ (2-3-47)

అర్థము అనుష్ఠా పర్ముతి పరిహారో వి ఎధము దేహచ ధాత్ శుచ్యకుచి దేహచ బ ధన యోగమువలన జ్యోతిరాదిపత్ అగ్ని మొదలైనవానికివలెనే తలుగును

బ్రాహ్మణులు మొదలైనవారికి పరిశుద్ధాపరిశుద్ధదేహచ బ ధ వలన అనుష్ఠాపరిహారములు ఉపపన్నమౌను జ్యోతిరాదిపత్ జ్యో అగ్ని ఎటు శ్రోత్రియలంగృహములయ దు అగ్ని తీసుకొనిరాత శ్మశానాదులయ దు పరిహారి పలుకుచో ఎటువలె శ్రోత్రియాదులవ్వాఁ పరిహారి పలుకుచో అ ప్రణానమిదియర్థము

264 అవస్తత్యావ్యవహార (2-3-48)

అథము అవస్తత్యా అచ్చుటచ్చుట అవచ్చిస్తుమొకవలస అవ్యతి
కర భోగవ్యతికరము లేదు తీపులకు ప్రతిశరీరము భవ్యముగా
ఉ యుటవలసను అణుత్వముచే అయో శరీరముల దు అవచ్చిస్తుమొక
వలస భోగవ్యతికరత్వము కలుగదు అజ్ఞబ్రహ్మతేవవాదమ దుమ ఉప
హిత బ్రహ్మతేవవాదమ దుమ అజ్ఞానమ ఐ భవమ ఉపాధిమ ఐ భవము
కలిగినచే బ్రహ్మచేకనుక భోగవ్యవస్థపరిపరిచదని అభిప్రాయము

265 అభాన ఏన చ (2 3-49)

అథము అభాన ఏన చ పరబ్రహ్మమునకు అజ్ఞానస్వరూపిణిలోధా
నకల్పనలు అభానములే

అజ్ఞబ్రహ్మతేవవాదమ దు పర్యజ్ఞాలైన బ్రహ్మమునకు అజ్ఞాన
కల్పనము స్వరూపిణిలోధానకల్పనము మొదలైన హేతువులు అభాన
ములే చలాదమువలన విరపద్యత్వాది క్రుతిపిరోధము కలుగును పాద
మార్గికోధిమ ఐ భవముగల బ్రహ్మచే తీపుతమ పక్షమ దు అవారిలైను
అదృష్టప్రవాహముచేత ఉపాధిప్రవాహమునకు అనారిత్యమువల దాని
న ఐ ధి చివవానియ దు ఏ దోషముతో అని బ్రహ్మయ దు ప్రస
ములు కాదనిచెప్పిన యెడల దోషము చెప్పుచున్నారు

266 అదృష్టానియమాత్ (2 3-50)

అథము అదృష్టానియమాత్ అదృష్టానియమములైన దోషము
లేకపోవుటవలన

అదృష్టములచేతను తత్కృతయవిధులచేతను బ్రహ్మమున
భేదమున భవించికపోవుటవల్ల తత్కృతయైన దోషములు బ్రహ్మయ
న భవి యను

267 అథివ ఐ భాదవ్యపి వైవమ (2-3 51)

బ్రహ్మసూత్రములు

అర్థము   అభిసం   ఐ   భాదిను   అభిసం   ధి   మొదలైనవాటియ   దు   ఏవ
ఈ   ప్రకారమే

అదృష్టమువలన   వాడుభూతమైన   అభిసం   ధ్యాయ   దు   ఉపా
బ్రహ్మక   లే   వ్యతిరిక్తమైన   పస్త్య   తరములేకపోవుటవలన   పర్వోపాధియు
మైనది   బ్రహ్మమేగాన   ఏమీ   విశేషములేదు

268   ప్రచేదభేదాపిదేహ్నా తర్వావాక్ (2 3 52)

అర్థము   ప్రచేదభేదాక్   ప్రచేదభేదముయొక్క   భేదమువలన
చేస్తూ   అవకూడదు   ఆ   తర్వావాక్   ఆ   తర్వావమువలన
ఉపాధిసం   ఐ   ధియైన   బ్రహ్మప్రచేదమువలన   లే   అనుపహితబ్రహ్మ
దేశము   భేదమును   పా   దును   ఆ   కారణమువలన   వ్యవస్థితవిగియున్నది
చెప్పవలెనే   అటు   చెప్పకూడదు   ఉపాధులు   అక్కరక్కడ   పోవుటవ
పర్వప్రచేదములయ   దు   పర్వోపాద్య   తర్వావము   తలిగియు   దును
అధికరణ   ప   గ్రహము   జీవుడు   బ్రహ్మముతో   అత్య   తథిస్తుడుగా
త్రా   తబ్రహ్మమే   జీవుడైయు   ఊ   దదముగాదు   పర్వోపాద్యవచచ్చి
బ్రహ్మమే   జీవుడైయు   దదములేదు   వస్తుత   బ్రహ్మభివ్యక్తి   బ్రహ్మ
మూలచేత   అత్య   తభేదములేక   జీవుడున్నాడని   జీవస్వరూపము   విధం.
చందివది

దీప్తితీయాధ్యాత్మయమున   తృప్తియపొందము   ముగిసెను

ద్వితీయాధ్యాయము చతుర్థపాదము

61 ప్రాచీన్మత్స్యరిశరణము (2-4-1)

269 తథా ప్రాచా (2-4-1)

అరణ్యము ప్రాచా ప్రాణశర్మవిష్ణుస్థుడు తథా పరమాత్మ జీవునివలె ద్రియములు పుట్టెడిచేదా లేక ఆ తరిక్షమువలన పుటుడు స్వదాయని న శయము పుట్టెడిచేదని పూర్వపక్షము ప్రశయశాంతి యు స్పృతిప్రతిపాదకమైనశ్రుతివలన ఉత్పత్తిశ్రుతులను జీవోత్పత్తిశ్రుతులనలెనై నీ చుకోవలసినది అనన్తా అవమగ్ర అసీక్ ఋషయో వాచతే గ్ర అసీక్ కే కే ఋషయ అని ద్రియములతోవృద్ధిపొందినవారునున్నది నిర్ధా తము ప్రాశస్త్యస్థయి దేవత్యావధారణమువలన ఆ ద్రియాదులకు ఏకస్వాభాయత అవియుత్పత్తిచెప్పుటవలన ఉత్పత్తిని ఎభివత్కర్తవచ నములేకపోవుటవలన ఆ తరిక్షమువలె పుట్టుచున్నది ప్రాచా వా ఋషయ అని ప్రాణశర్మవిష్ణుస్థుడు పరమాత్మ ఋషయ అని వాచితే ద్రష్టాత్వముచ భవి చుటవలన బహుత్వము న భవి చకపోవుటవలన బహువచన శ్రుతిగొణమని చెప్పుచున్నారు

270 గొణ్యన భవాత్ తత్ప్రాశస్త్యే (2-4-2)

అభ్యము గొణ్యన భవాత్ బహువచనశ్రుతుకి గొణత్యము న భ వి చదు తక్ పరమాత్మకు ప్రాశస్త్యే స్పృకి పూర్వ ము య ఏకత్వముచెప్పుటవలన

ప్రాచా వా అనుబహువచనశ్రుతిగొణము అపుడు బహుత్వము న భవి చన యచ స్పృకి పూర్వము య పరమాత్మ ఒక్కోరేయు దినటు శ్రుతిచెప్పుటవలన

271 తత్పూర్వతత్వాద్యచ (2-4-3)

బ్రహ్మసూత్రములు

అర్థము తత్సూర్యకన్యాత్ వియదాది పృష్ఠపూర్వకముగా వాచ
పరమాత్మవ్యతిరిక్త వాచ్యతేయము వివలదునున్నది ఏ ప్రకారమనిన
వాచ అ తరిక్షాది పృష్ఠపూర్వకముగా ము దు పరమాత్మవ్యతిరిక్తవాచ
దేయము వివలదునున్నది తదేద తర్క్యవ్యాకృమాపీత్ తవ్యామరు
పాల్కాం వ్యాక్రియత ఇత్యాదిక్రతులుగమత ప్రాతశ్చవిధ్యుదే పః
మాత్మ

అధికరణ సంభవము తపోవీరకరణములైన ఇ ద్రియములకు ప్రళయ
లావణ్యప్రతిపాదన క్రుతివలన విత్యత్వమసిద్ధమనిక కి చి అ క్రుతి పర
జ్ఞాలైన జగత్కారణబ్రహ్మమును ప్రతి పాది చుచున్నదేగాక ఇ ద్రియ
ములను చెప్పిన దున క్రుత్వ తరమ దు ఇ ద్రియోత్పత్తి క తోక్తలై
నందువల విత్యత్వము తూదదని పరిపారి చలదినది

62. పద్మగత్యధికరణము (2-4-2)

272. 'పద్మగత్యధికరణము' (2-4-4)

అరము పద్మ పద్మన ఖ్యగల ఇ ద్రియములయొక్క గతే గమ
మవివలదునువలన విశేషతత్వాన్న విశేషముగా ఇ ద్రియముల
పద్మన ఖ్యగలది

ఇంద్రియములేదా లేక పరివృత్త యాదుని ప శయము ఏక
పూర్వచక్షుము పద్మహితా ప్రభవమి అని పద్మన ఖ్యగల ఇ ద్రియముల
జీవునితో పహు చారిత్రపణము రుచివలన యదా పజ్ఞాపతిస్థి
జ్ఞానాని మనదా సహా బుద్ధిశ్రీతి సద్వివాహేన యోగకారే జ్ఞానాని ఇ
విశేషతత్వము రుచివలన శ్రోత్రాదులైన జ్ఞానే ద్రియములు అద
మనస్సు బుద్ధి కూడి ఏకవి పూర్వచక్షుము

పిష్టాంతము శ్రోత్రాదులైన జ్ఞానే ద్రియారులు వాగారులైన కర్మ శ్ర
యారులు మనస్సు అని పరజో రుచాగుపథ్య మొదలైనవానికి శ్రోత్రారు
వలెన కార్యభేదముచేత తపోవీరకరణములు గా ఉ కదము అని శే
మువలన దశమే పురుషప్రాణా అక్షైకారక ద్రియాణి దశైక చ
ఇత్యాది క్రుతిస్పృకులచేత వాగారులకు జీవునితో సహామనము లేకది
పుటవలన పద్మ ద్రియములకే ప్రయోగకారము దు గతిశ్రవణము యేగ

భూవ్యవస్థాపన

అను దను విశేషతత్వముగా జ్ఞానే ద్రియములకు మనస్సుకు ప్రాధాన్యము దుటవలన

మూలము పద్మగవేర్విశేషతత్వాచ్చో పద్మమనలే గతిప్రవణమున అన జ్ఞానే ద్రియములైదు మనసు బుద్ధియని విశేషము చెప్పుటనలన అని పద్మప భృగవనే

273 హస్తారయన్మన్మితే తో నైవమ్ (2-4-5)

అర్థము అత ఇ కారణమువలన ఏవ ఈ ప్రకారమన ॥
కాదు స్థితే శరీరము దీపయెడల హస్తారయ హస్తము మొదలైన ఇ ద్రియములు దును ఇవి ఎన్నె ద్రియములేకాపు శ్రోత్రారులైన జానే ద్రియములైదు వాగునపుడులైన కర్మ ద్రియములు అదు మనస్సు ఇవి పదకొ టు అచ్చుట శ్రోత్రములైన ద్రియములు జీవునితో శరీరాస్తరగమనమున దు పోవుచున్నది వాక్కు హస్తారులైన కర్మ ద్రియములైతే శరీరము దీపవత్తమ దు డి శరీరముతోడనే ఉత్పత్తివిచారములుగలిగి ఉనకారములగుమ కమత పద్మప భృగవెగినది కాదని తెలియవలయును ఉనకారముచేయుటయ దు విశేషము లేకపోవుటమిట్టి దళమే పురుష ప్రాణా అత్మైకాదళ ఇత్యాదిపంచపములు దుటవలనయని అధిప్రాయము అధికరణ సంప్రదాయము పద్మ ఇమే లోకా యేషు చర డి ఇత్యాదివాక్యమ దు జీవునితో సహగమనముగా పొయ్యేది పన్నె ద్రియములేన 4 కి ది దళమే పురుష ప్రాణా అత్మైకాదళ ఇచ్చుట పదునొక డవి శ్రయము దుటచేత హస్తారులు దేహస్తబేవోపకరణత్వా విశేషమువలన ఏకాదశమని విశ్వయ నుటదీపది

53 ప్రాణానుత్పాధికరణము (2-4-3)

274 అనవశ్య (2-4-6)

అనము అనవశ్య ప్రాణములు అనాపరిమాణములుగలవి

బ్రాహ్మమూత్రములు

ద్రీయములు అయిపులా పర్యగతములాయవి ప శయము పర్యగతములవి పూర్వపక్షము త ఏతే ఎర్వపెన పమాప్సర్వేన తా అవి ప్రాణములకును అత్య తము చెప్పుటవలెన

దాంతము ప్రాణాయామాభ్యాసమస్త పర్యే ప్రాణా అమాభ్యాస్త అవి శ్రవణము ఉ యువలన పరిమితత్వము యను అప్రత్యక్షములన అయిపులు అన త్యక్రతులైతే స్పృత్యర్థముకొరకు అథ యో నై నన తానుపా త యవి ఉపాసనవిధానమువలన ఉపాసనకు ఫల హుశ్యమువిషయము

75 శ్రీషష్ఠి (2-4-7)

భృషు శ్రీషష్ఠి శ్రీషష్ఠిప్రాణములు ఉత్పత్తియగుచున్నవి
భృ శరీరస్థితికి హేతులైన దున శ్రీషష్ఠుని చెప్పబడే ప్రాణముపుట్టుచున్నది ఇతరు వ్యాయమువకు అతిదేశములేదు అధికమైనశ శరీరపోవుట ప ప్రత్యేకముగా యోగముచేయతము ఉత్తరచింతనకొరకు శ్రీషష్ఠ చమృత్తిప్రాణము ప్రాణశ్రీషష్ఠమైతే ప్రాణన వాదము దు ప్రాణమువకు శ్రీత్యము చెప్పియు యువలన

శివరణ వల్లగహము ద్రీయములు విభువులుగా శ్రుతిప్రసవవ్యము ౫ కి ౮ ఉత్కా తిశ్రవణమువలన విభువులుగాపు అయిపరిమాణలవి విధము వలతినది

వాయుశ్రియాధికరణము (2-4-4)

5 వ వాయుశ్రియే పృథకువదేశాత్ (2-4-8)

ము పృథకే ప్రత్యేకముగా ఉపదేశాత్ చెప్పుటవలన యు వాయువు శ్రియ ప ప్రాణముకారు

ఈ శ్రీషష్ఠైన ప్రాణము వాయుమూత్రమా లేక దాని శ్రియా లేక త ఏశేషమును పొ దిన వాయువాయువి ప శయము వాయుమూత్ర మొదటిపక్షము యు ప్రాణప్పివాయు అని వ్యపదేశము యువలన వాయుమూత్రము దే ప్రాణమువకు ప్రసిద్ధిలేకపోవుటవలన ఉద్ఘాసన

భృగూత్పర్యములు

విశ్వానరూపమైన వాయుపుత్రీయారులలో ప్రాణమునకు ద్రవస్థివలన
 వాయుపుయొక్క క్రియా విశేషమే ప్రాణమని రెండవపక్షము
 ఏదా తము వాయుపుమాత్రమే ప్రాణముకాదు దాని క్రియయును
 ప్రాణముకాదు మరేమి లే దేహధారణమునకు యోగ్యతాదిరూపమైన
 విశేషములూ దినవాయువే ఏకస్మిజ్జాయతే ప్రాణో మనస్సుర్వే ద్రి
 యాతి చ | ౪ వాయు అని వాయుపు ప్రాణములకు పృథగుత్పత్తియు
 వదేశమునలన క్రియలకు పృథగువదేశము న భవి చదు తేజప్రభృతుల
 యు దువదేశములేన దునలన చక్షురాదికరణసహితబోధకరణత్వమున
 దేశము ఉ కుటవలన దేహ క్రియధారణరూపమైనయపకారాధిత్వములే
 తమ చక్షురాదులక లే ప్రాధాన్యవచనమువలన
 మాత్రార్థము న వాయుక్రియే పృథగువదేశాత్ వాయుపుమాత్రము
 దాని క్రియలుగాని ప్రాణముకాదు పృథగువదేశమువలన ప్రాణో జాయతే
 ౪ వాయు అని పృథగుత్పత్తి చెప్పిఉవలన వాయుపుక లే ప్రత్యేక
 ముగా చెప్పిఉవలన దానిక లే అన్యమైనప్రాణము అగ్నిపలె భూతా తర
 మాయవిశ ౩ చి సమాధానముచెప్పుచున్నారు

277 చక్షురాదిపశ్చ తత్పూజిష్ట్యాదిభ్య (2-4-9)

అరము చక్షురాదిపత్ చక్షురి ద్రియముపలె జీవునికి ఉపకరణము
 తత్పూ అ న గతికూడా శిష్ట్యాదిభ్య కాచనముమొదలైనవా
 యు దు తెలియబడును

కు శబ్దము శంకావిచర్యము ప్రాణము అకాశమువలె భూతాంతరమకాదు
 మరేమి లే వాయువే అపహ్ని తలాపన్నమైనలై చక్షుమ్నవలెనె జీవునికు
 కరణమగుచున్నది అయునపకరణత్వము ఉపకరణభూతములైన ఇ జ్ఞ
 యములతోగూడి శిష్ట్యాదులనలన తెలియబడుచున్నది శిష్టి కా
 నము ఉపదేశము ప్రాణన వాదము దు ఈ ప్రాణచక్షురాదులతో ఉపదేశము
 చేయబడినది తత్పూజియిత్యముచేత దియుననన్నము ప్రాణశ
 ముచేత చెప్పబడినకరణముల దు దీనికి అథ యోయ ముఖ్యప్రా

అవి విశేషముగా అదిశ్శబ్దము చేతచెప్పుటదిసరి అదియు తత్వజాతీయ త్వము లేన భవించుచున్నది

278 అతరణత్వాచ్చ న దోషస్తథా హి దర్శయతి (2-4-10)

అరమం అతరణత్వాత్ క్రియారహితత్వమునంద న దోష దోష ములేదు స్తథా హి దర్శయతి అ ప్రకారమే శ్రుతి చెప్పును అతరణత్వాత్ కరణ క్రియ అతరణత్వము క్రియారహితత్వము అక్రియత్వమునంద యీ ప్రాణమునకు జీవుని గుర్చి ఉపకారవిశేషమునమైన శరీరే ద్రియ భారణాత్మక క్రియను శ్రుతి చెప్పుచున్నదో యిట్టియు త్వా త అద శరీర పాపిష్ఠతరమైన దృశ్యతే వషక్రీష్ట యని చెప్పి దాగారి ముఖ్య ప్రాణవర్త్య తముగా గల ఉపతరణములను వ్రత్యేకముగా పేర్కొని ప్రాణోత్క్రమణముందు శరీరే ద్రియములకు శైథిల్యము జెప్పును ప్రాణాపానాది భేదములచేత అయిదు విధములుగాయు తెలి క్క ప్రాణమని చెప్పుచున్నారు

279 సజ్జాన్మత్తిర్మహే సద్యక్షనదిశ్యతే (2-4-11)

అభ్యము మహాసత్ మహమ్మునలే న చమత్తి న చవిధసమత్తిగల వప్రాణమని వ్యసదిశ్యతే చెప్పబడును ప్రాణాపానాదిసమత్తిభేదముచే ప్రాణమే న చభేదములుగా చెప్పుటకుచున్నది మమోపతో ఎటుల ఒక మనస్సు కాపూరిసమత్తిభేదముచేత అయీ శబ్దము లతో చెప్పబడుచు న్నదో అటులశ్రుతి చెప్పును కామస్స కల్ప అవియెదలు ప్రాణీర్న అనుపరకా ఏ యెదలైనవిమనస్సే దేద్రకారము అహనముయెదలం నమానవర్త్య తము చెప్పి ఏతత్సర్వ ప్రాణవిస అవి వ్యసదేశమునంద ప్రాణమే న చమత్తికలిగివదని తెలియబడుచున్నది అధికరణం గ్రహము ప్రాణ గిగముగా ముఖ్యప్రాణము కేవలవాయు మాత్రమున్ను ఉచ్ఛ్వాసవిశ్వాసాదిక్రియలుకారు వాయునే అనన్త తలా వ్నమై ప్రాణమనిపేరుగల్గియున్నదని నిర్ణయము

(శీఘ్రాంతాధికరణము (2 4-5)

అంత్య (2-4-12)

య అంత్య ప్రాణము అంత్యరూపముగలది
 ప్రాణము పర్యవ్యాపకమా పరమాణువ్యరూపమాయని న శయము
 శతమని పూర్వపక్షము పనుపిభిస్త్యిభిరోక్షేపమ త్యాదుల దు
 ముపకాన త్యవ్యపదేశ ఉ దుటవలన
 తము తమముత్యా త ప్రాణో మాత్యామత యని ఉత్త్యా
 వమువలన ఇ ద్రియములవలెనే ప్రాణమణువ్యరూపము అణు
 విశ్వయమౌచు దగా నమప్తమునకు ప్రాణాధీనమైవస్థితిచేత విభు
 దముగలుగదు మాత్రమువ్యాఖ్యానము చేయబడినది
 ఇవ గ్రహము ఉత్త్యా త్యాదిశ్రవణమువలన ప్రాణులకిన్ని విభు
 గూడదు అంత్యమే ముఖ్యప్రాణపరిమాణమని నిర్ణయి పబడి

జ్యోతిరాద్యధిష్ఠానాధికరణము (2 4-6)

జ్యోతిరాద్యధిష్ఠాన తు తదామనవాత్పూర్ణవతా శ్చూత్ (2-4-13)
 ప్రాణవతా జీవునితోగూడ జ్యోతిరాది అగ్నిమొదలైప
 అధిష్ఠాన వాగాద్యధిష్ఠానము తదామనవాత్ బ్రహ్మప
 వలయగునని శ్చూత్ శ్రుతివలన తెలియబడును
 మలుపరమాత్మాయత్తస్థితిగలిగినవిజీవునికి ద్రియాధిష్ఠానము
 యుత్తమైనటు పరాత్తు తచ్చ్యుతే అని పూర్వమ దుజెప్ప
 రమును పూరి పజేయుచున్నది విషయవ్యాప్తిజ్ఞావాదముకొరకు
 తోగూడినజీవునితోగూడ జ్యోతిరాదులు అగ్నియదులకు వాగాద్యధి
 నము దుటవలన పరమాత్మమననమగుచున్నది ఆ మననము
 జ్ఞులుచేత మననము పరమాత్మన కల్పముచేతనే అగుచున్న
 ము యోగ్నో తిషణ యోగ్నమ తలే యమయతి త్యాది
 న

282 తస్య చ ఏత్యత్వాత్ (2-4-17)

అరము తస్య చ నియమనమునకు ఏత్యత్వాత్ వైర తరము
వలన పర్యవాయవి అర్థము పనుప్తములలో అత్కగా అనుప్రవేశముచేసి
సర్వమునునియమించుచు పరమాత్మకు ఏత్యము యుటవలన అవర్ణనీయ
త్యమున్నదనియర్థము

అధికరణ వల్లహము జీవునకును అగ్న్యూదిదేవతలకును ఇ ద్రియా
ద్యధిపానము స్వత శ్రముగాయున్నదనికీ కి చి పరమాత్మాధీనాధిష్ఠా
నమే వారలకున్నదని నిర్ణయి పలుచివరి

67 ఇంద్రియాధికరణము (2-4-7)

283 త ఇంద్రియాత తద్యవచేకాదవ్యక్త శ్రీధాత్ (2-4-14)

అరము శ్రీధాత్ శ్రీధమునక లే అవ్యక్త మరియొకస్థి
ను దు ఏ ప్రాణములుగలబో త ఇ ద్రియాత అవి ఇంద్రియములు.
వనియ దే తద్యవచేకాత్ ఇ ద్రియవ్యవచేక కలుగును ప్రాణశ్శ
ముచేత నిర్దిష్టమైనది పనుప్త ద్రియములా లేక శ్రీషప్రాణములాయు.
ప శయము పర్యములేయనిపూర్వపక్షము పనుప్తములకుఅవిశేషముచేక
ప్రాణశ్శవిధేయము యి యుటవలనను తరణత్యము యుటవలనను

పదా తము శ్రీష్టప్రాణవ్యతిరీక్తములైన ప్రాణములే ఇ ద్రియములు
వాచికి ద్రియశక్తియు చేత విధేయము యుటవలన ఇ ద్రియాత దక్షి
చ ఏకాదశ మవచ్చాత్ యవి ఇ ద్రియములకు ప్రాణశ్శముచేత
స్పృశ ప్రాణాధీనమైనవృత్తియ దు యుటవలన అణవని శ్రుతి త ఏ
హ్యైవ పర్యవాయపనుభవన్ తస్మాదేత ఏతేవాఖ్యాయ త అవి యుచిన
భవన్ శరీరములాయెను దాచికి ప్యాధీపమైన వ్యాపారముగలవాయె
నియర్థము

మాత్రాభ్యము శ్రీష్టప్రాణముక లే వ్యతిరీక్తములైన ఏ ప్రాణములో అ
ద్రియములు వాచికి దేరియవ్యవచేకములు

284 భేదస్థితేర్వైరంశ్చిత్వాప్య (2-4-15)

శాస్త్రములు

అరము భేదములే భేదోత్పత్తిప్రతిపాదవలెనుకీ వైరక్ష్యావ్యు
నిలక్షణత్వము దురుపల ఏతహ్నిజ్ఞాయతే ప్రాచో మవన్వర్త్య ద్రియాశ
చ అని మనస్సువాతములైన ఇ ద్రియములక బే భేదముగా ప్రాణమ
నకు ఉత్పత్తిచెప్పుటవలన ద్రియములుకాంతి చి నను ప్రాచోత్పత్తి
వైరక్షణ్యమునలన

శాస్త్ర్యము శ్రుతియే దు మనస్సుహిత ద్రియములక బే భేద
ముగా ప్రాణమునకు ఉత్పత్తి చెప్పుటవలన ద్రియములు ఉపరతములై
నను ప్రాణవృత్తికి వృత్తివిలక్షణత్వముచేత పూర్వహితాభ్యుపే యుత్తమ
శాస్త్ర్యము

అధికరణ న గ్రహము ప్రాణశబ్దవిర్భిత్తములన్నీ ద్రియములనికీ
శ్రీష్టప్రాణవ్యతిరిక్తప్రాణములు ద్రియ బలని విధ్యయి పరిగీవని

68వ జామూర్తికువృద్ధిరహము (2-4-8)

285 వ జామూర్తికుప్రస్థ త్రిపుక్కుర్యత ఉపదేశాత్ (2-4-16)

అర్థము ఎ త్తా వాచుము మూర్తి రూపము కుప్రీ కరణము
త్రిపుక్కుర్యత త్రిపుక్కురణముచేసెడుపరమాత్మకు ఉపదేశాత్
ఉపదేశము దురుపలన అతవికేయని అర్థ ప్రస చన్యైర్వృత్తివేదభూత
లైన చతుర్ముఖునిపలనా లేక తచ్చరీరకులైన పరమాత్మ పలనాయ
ఎ శయము చతుర్ముఖునిపలనాయని పూర్వవిక్షము అనేన జీవే
అత్మనా అనుప్రవిశ్య నామరు పే వ్యాకరవాణి అని వ్యతిరేకప్రతులవల
జీవినకి పరమాత్మా శత్యముచేత వీ రాకరణవాణియనెను ఉత్తమపురుష
ర్వేళము అత్య తద్రయోనచేత ఉపవన్వహోను

పీఠా తము వాచురూ ఎ నిర్వకరవాణి తాహ త్రిపుత త్రిపుతమేనైతా
కరవాణి అచిత్రపుక్కురణముచే ఎదు వికే న మరు ప్రికరణోపదేశము
పల పవరమ త్మకు న మరు ప్రి రణరూపమై క్షుల్లమృషసే భవి
యను త్రిపుక్కురణమైతే చతుర్ముఖునిచేత చేయటకు అపొధ్యయి
అల దన్విష్టక బే ఒకరర లయ దు చతుర్ముఖ క్త్యలయ దురుపల
వేదమృ ఒదకము అపృయతు కుడి త్రిపుక్కురణముచేతనే ఆ దన్వి

బ్రహ్మమూర్తిమయః

భవి చును తద తమభవద్వైదు పవశ్రాంతి పమద్రభ । తస్మిజ్జుష్టే
 క్షయ బ్రహ్మ పర్యలోకపితామహ అవిస్మృతియందును
 వానా పీత్యాపృథగ్సూతాంతప్రప హతి వివా! వాశక్తువస్యభాస్యప్ర
 పవమాగమ్యత్కుత్సుశ|| సమేత్యావ్యోవ్యవ యోగ వరరప్రపమా
 కయా! మహదారయో విశేషావాహ్యమైత్యంతయన్తిత్|| అవియు
 దువల చతుర్ముఖశరీరకురదైవపరమాత్మవల ఈ వ్యవస్థపై అదు
 ౩౨ దువ వ్యాకరవాణి అవి ఉత్తమపురుషవిశేషము సమ జనము
 జనేన జేనేన అవి ప్యతిరేకవిశేషము దుమ్మ జనశరీరకురదైవపరమాత్మ
 ల అనేయన్యాయము సమ జనము జనశము లేకకృత్యాయవలె జనశ
 రకురదైవపరబ్రహ్మమనిచెప్పబయుక్తము అనేన జేనేనాత్మనా అను
 ౧౨౨వాధికతమ్యముమ్మముఖ్యము అనుద్రవిశ్వవాసుదాన వ్యాకర
 శి యవి సమానకర్తృత్వవిశేషమును యుక్తము

సాత్కార్యము స జ్ఞానూర్విస్థిస్తే తుశక్త్యము శ కావిపరకము వామ
 వాచకుస్త పరమాత్మకే యుక్తము ఎటవిస త్రిపుత్కుర్యత ఉపదేశాత్
 యత్కరణమునుచే ఎరువానికే వామదాన వ్యాకరణోపదేశము త్రిపుత్కు
 గమైతే పరమాత్మకార్యమనరముయుక్తము

అస్మదశిత త్రేధా విధియత జ్ఞాదుల దు చతుర్ముఖస్సప్త
 ప బ్రహ్మలకు త్రిపుత్కురణ ప్రకారముచూడకుచున్నది కమత కేవల
 యుక్తాభిప్రాయాచేతనే శక్త్యవననగియచిక్షమునకు సమాధానము
 పుచ్చుచున్నారు

46 వా సాచిభౌమ యథా శక్తిమితరయోశ్చ (2-4 17)

ము మా సాచిభౌమ భూవ ల భములైప పస్తుపులు ఇతర
 ల శ్చ పరమాత్మే తరులకుమ్మ యశాశల యెటగునవి
 ముగ దో జటగును తాసా త్రిపుతమైత్రా తరవాణి అవి విగ్నిస్త
 బ్రహ్మభృగవము అన్నము త త్రేధా విధియత జ్ఞాదులలో ఉప
 ముపేయవము త క్రియ స్థవిశ్లో దాకుస్తకుగ్నీయ యో మధ్యమస్త
 హితేషస్త ౨ అవి మా సాయులుమ్మ భౌమమవియుపదేశము
 ౪౭ ౨ అస్మదశిత త్రేధా అవియుపక్రమి చి అన్నమయ